

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

**SUOMEN JA YHDYSVALTOJEN VÄLISEN SOTILAALLISEN YH-
TEISTYÖN MERKITYS SUOMEN PUOLUSTUKSELLE**

Yleisesikuntaupseerikurssin diplomityö

Kapteeni
Antti Montonen

Yleisesikuntaupseerikurssi 58
Maasotalinja

Heinäkuu 2017

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi 58. Yleisesikuntaupseerikurssi	Linja Maasotalinja
Tekijä Kapteeni Antti Montonen	
Tutkielman nimi SUOMEN JA YHDYSVALTOJEN VÄLISEN SOTILAALLISEN YHTEISTYÖN MERKITYS SUOMEN PUOLUSTUKSELLE	
Oppiaine, johon työ liittyy Strategia	Säilytyspaikka MPKK:n kirjasto
Aika Heinäkuu 2017	Tekstisivuja 145 Liitesivuja 107
TIIVISTELMÄ <p>Tutkimuksessa tarkastellaan Suomen ja Yhdysvaltojen välistä sotilaallista yhteistyötä ja sen merkitystä Suomen puolustukselle. Tutkimuksen tiedonintressi liittyy Suomen puolustamisen ikeiaikaiseen kysymykseen: ”Pärjätäänkö yksin, vai pitääkö tehdä yhteistyötä?”.</p> <p>Tutkimus sijoittuu teoriakoulukunnaltaan Alexander Wendtin kehittämään sosiaalisen konstruktivismin viitekehykseen, jossa kansainvälisen poliittisen järjestelmän toimijana olevat valtiot rakentavat todellisuuden valtiollisille ideoille, identiteeteille ja intresseille pohjautuvassa sosiaalisessa kanssakäymisessä. Tutkimusongelmana on selvittää millaista merkitystä Suomen ja Yhdysvaltojen välisellä <i>sotilaallisella yhteistyöllä</i> on Suomen puolustukselle nyt ja tulevaisuudessa.</p> <p>Tutkimuksen suomalaisena primääriaineistona käytetään valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisia selontekoja vuodesta 2001 suoteen 2016, sekä puolustuselontekoa vuodelta 2017. Yhdysvaltalaisena aineistona ovat National Security Strategy -asiakirjat vuodesta 1999 vuoteen 2015. Primääriaineistoa täydennetään muilla suomalaisilla ja yhdysvaltalaisilla asiakirjoilla, sekä poliittisen ja sotilaallisen johdon antamalla haastatteluilla ja heidän pitämillään puheilla.</p> <p>Aineistoa analysoidaan dokumenttianalyysin ja diskurssianalyysin keinoin. Dokumenttianalyysivaiheeseen liittyvässä aineiston teemoittelussa ja määrällisessä analyysissä käytetään Voyant Tools -nimistä tietokoneohjelmaa. Diskurssianalyysillä syvennyttään sotilaallisen yhteistyön saamien eri merkitysten diskurssiin.</p> <p>Tutkimuksessa havaittiin, että Suomen ja Yhdysvaltojen valtiolliset identiteetit ja intressit ovat osin yhteneviä. Tämä mahdollistaa sotilaallisen yhteistyön toteutumisen, josta konkreettisin osoitus on vuonna 2016 laadittu Suomen ja Yhdysvaltojen välinen puolustusyhteistyön aiesopimus. Sotilaallinen yhteistyö on molemmille osapuolille osa valtiollisen turvallisuuden ja puolustuksen perustaa. Sotilaallinen yhteistyö on luonteeltaan verkottunut ilmiö ja se omaa ulottuvuuksia poliittisen tason laajempaan puolustusyhteistyöhön ja muihin valtiollisen tason yhteistyömuotoihin.</p> <p>Tutkimuksessa tultiin johtopäätökseen, että sotilaallinen yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa on Suomen puolustukselle merkityksellistä ja tärkeää, niin laajuutensa, mahdollisuuksiensa, kuin vaikuttavuutensakin perusteella.</p>	
AVAINSANAT <p>Sotilaallinen yhteistyö, strategia, turvallisuuspolitiikka, puolustuspolitiikka, puolustusyhteistyö, selonteko, Suomi, Yhdysvallat, kansainvälisen avun vastaanottaminen, puolustusjärjestelmä, sosiaalinen konstruktivismi</p>	

SUOMEN JA YHDYSVALTOJEN VÄLISEN SOTILAALLISEN YHTEISTYÖN MERKITYS SUOMEN PUOLUSTUKSELLE

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
1.1	AIHEEN ESITTELY	1
1.2	JOHDATUS TUTKIMUKSESSA KÄSITELTÄVÄÄN ILMIÖÖN	3
1.3	TUTKIMUKSEN MERKITTÄVYYDEN PERUSTELU	5
1.4	AIKAISEMMAN TUTKIMUKSEN TILA	6
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	11
2.1	KONSTRUKTIVISMIN TIETEENFILOSOFISET JA METATEOREETTISET TAUSTAOLETUKSET	11
2.2	STRATEGIA JA SOTILASSTRATEGINEN VIITEKEHYS	22
2.3	TIETEELLINEN PÄÄTTELY	28
2.4	TUTKIMUSSTRATEGIA.....	30
2.5	TUTKIMUSONGELMA	31
2.6	TUTKIMUSKYSYMYKSET.....	31
2.7	KÄYTETTÄVÄT TUTKIMUSMENETELMÄT	31
2.8	TUTKIMUKSEN TARKENNETTU TUTKIMUSMETODI	33
2.9	DOKUMENTTIANALYYSI TUTKIMUSMETODINA	34
2.10	DISKURSSIANALYYSI TUTKIMUSMETODINA	35
2.11	TUTKIMUSASETELMA, TUTKIMUKSEN RAJAUS JA VIITEKEHYS	43
2.12	TUTKIMUSAINEISTO JA SEN KRITIIKKI.....	46
3	KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY	49
3.1	YLEISTÄ KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYSTÄ	49
3.2	SOTILAALLISEN YHTEISTYÖN MÄÄRITTELY	51
3.3	SUOMEN PUOLUSTUKSEN MÄÄRITTELY OSANA SUOMEN VALTION VALTIOLLISIA TEHTÄVIÄ, TOIMINTAYMPÄRISTÖÄ, SEKÄ OSANA TURVALLISUUS- JA PUOLUSTUSPOLITIikkaa	59
3.4	MERKITYKSEN MÄÄRITTELY	72
4	STRATEGIA-ASIAKIRJOJEN DOKUMENTTIANALYYSI JA SOTILAALLISEN YHTEISTYÖN DISKURSSIN SYNTYMINEN.....	74
4.1	ANALYYSIN ESITTELY.....	74
4.2	SUOMALAISET STRATEGIA-ASIAKIRJAT	75
4.3	YHDYSVALTALAISET STRATEGIA-ASIAKIRJAT	89
4.4	STRATEGIA-ASIAKIRJOJEN TEEMOITTELU JA SOTILAALLISEEN YHTEISTYÖN DISKURSSIN SYNTYMINEN ..	96

5	SOTILAALLISEN YHTEISTYÖN MERKITYKSEN DISKURSSIT	102
5.1	YHTEISTYÖN DISKURSSIEN ESITTELY	102
5.2	SOTILAALLISEN YHTEISTYÖN MERKITYS TURVALLISUUDELLE	104
5.3	SOTILAALLISEN YHTEISTYÖN MERKITYS TALOUDELLE	113
5.4	SOTILAALLISEN YHTEISTYÖN MERKITYS KANSALLISILLE TEEMOILLE	121
5.5	SOTILAALLISEN YHTEISTYÖN MERKITYS ARVOILLE	125
5.6	SOTILAALLISEN YHTEISTYÖN MERKITYS UUSILLE TEKIJÖILLE JA TULEVAISUUDELLE	128
5.7	SOTILAALLISEN YHTEISTYÖN MERKITYS KANSAINVÄLISEN YHTEISTYÖN MAHDOLLISTAJANA	131
5.8	SOTILAALLISEN YHTEISTYÖN MERKITYKSEN DISKURSSIT SALASSA PIDETTÄVISSÄ ASIAKIRJOISSA	134
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	135
6.1	JOHTOPÄÄTÖKSET SOTILAALLISEN YHTEISTYÖN MERKITYKSESTÄ SUOMEN PUOLUSTUKSELLE JA POHDINTA SEN TUTKIMISESTA	135
7	LÄHDELUETTELO	146
7.1	TUTKIMUKSEN PRIMÄÄRILÄHDEAINEISTO	146
7.2	PRIMÄÄRIAINEISTOA TÄYDENTÄVÄ LÄHDEAINEISTO	148
7.3	TUTKIMUKSET JA OPINNÄYTTEET	149
7.4	TUTKIMUSKIRJALLISUUS	151
7.5	ARTIKKELIT	154
7.6	MUUT JULKAISTUT LÄHTEET	155
7.7	PUHEET JA ESITELMÄT	157
7.8	INTERNET-LÄHTEET	157
	LIITTEET	159
Liite 1	Lähdeanalyysi ja luokittelu	
Liite 2	Käsitteet ja määritelmät	
Liite 3	Aikajana	
Liite 4	Dokumenttianalyysin määrällisen vaiheen ohjeet ja asetukset	
Liite 5	Dokumenttianalyysin määrällisen vaiheen tulokset	
Liite 6	Suosituimmat sanat	
Liite 7	Sisällyksen analyysi sisällysluetteloihin visualisoituna	
Liite 8	Alaluvun 5.8 turvaluokiteltu aineisto	

SUOMEN JA YHDYSVALTOJEN VÄLISEN SOTILAALLISEN YHTEISTYÖN MERKITYS SUOMEN PUOLUSTUKSELLE

1 JOHDANTO

1.1 Aiheen esittely

*”The strong defense relationship between United States of America (”United States”) and the Republic of Finland (”Finland”) is a pillar of stability in the Baltic Sea region and Northern Europe. Our countries are determined to enhance transatlantic security and bilateral defense cooperation and uphold the fundamental principles of international law and security in Europe. Addressing the full spectrum of global and regional security challenges requires close defense and military cooperation, and partnership between countries”.*¹

Suomen ja Yhdysvaltojen välinen kahdenvälistä puolustusyhteistyötä koskeva aiejulistus 7.10.2016

*”Aseet sitovat Suomen USA:han – kenraali Jarmo Lindberg kutsuu sitä sotilaalliseksi yhteistyöksi – Suomella olisi tosi suuria murheita, jos yhteistyö amerikkalaisten kanssa katkeaisi”.*²

Kenraali Jarmo Lindberg

Iltalehden haastattelu 22. huhtikuuta 2016

¹ *Statement of intent between the Department of Defense of the United States of America and the Ministry on Defense of the Republic of Finland* (2016), Puolustusministeriö, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/3543/Statement_of_Intent.pdf], viitattu 7.10.2016.

² Ainola Olli (2016), *Aseet sitovat Suomen USA:han*, Iltalehti 23.4.2016, Viikonvaihe, s. 2–6. Tutkijan huomio: Olli Ainolan kirjoitukset herättivät keskustelua esimerkiksi keväällä 2017, jolloin jopa Tasavallan Presidentti Sauli Niinistö joutui oikomaan Ainolan kirjoituksia liittyen hänen ja ulkoministerin välejä käsitelleeseen artikkeliin: [<https://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/presidentti-niinistolta-tiukka-puolustuspuhe-iltalehden-juttuvastaan-paahani-tungetaan-ajatuksia-joita-siella-ei-ole/6419086>], viitattu 21.6.2017. Lähteenä oleva kirjoitus on siis luettava lähdekritiikkiä noudattaen. Ainola on saattanut kirjoittaa lähteenä olevan artikkelin samalla lailla huomiohakuisesti tai liikaa kärjistäen, kuin Niinistön ja Tuomiojan välejä käsitelleen artikkelin.

Kansainvälinen yhteistyö on aina ollut osana Suomen puolustusta. Jo itsenäisen Suomen puolustusvoimien ensimetreillä toteutettiin paljon eritasoista sotilaallista yhteistyötä. Saksassa koulutetuilla Jääkäreillä oli iso rooli itsenäisen Suomen puolustusvoimien runkoa rakennettaessa. Myös Suomen sotakoulujen historia ja osaaminen juontuvat osin kansainvälisistä vaikutteista – myös ensimmäiset yleisesikuntaupseerien opit saatiin kansainvälisen sotilaallisen yhteistyön kautta ulkomaisista sotakouluista tai ulkomaisilta opettajilta kotimaassa.³ Itsenäisyyden alkuvuosina, sekä talvi- ja jatkosodassa, kansainvälinen sotilaallinen yhteistyö jatkui ja syveni ulottuen puolustusmateriaalihankintoihin, yhteisiin suunnitelmiin, sekä yhteisesti toimeenpantuihin sotilasoperaatioihin. Esimerkiksi jatkosodassa Suomi toteutti sotilaallista yhteistyötä Saksan kanssa Suomen puolustamiseen liittyen.⁴ Saksasta saadut aseet nostivat Suomen armeijan suorituskyyä verrattuna talvisotaan. Pohjois-Suomen puolustuksesta vastasi saksalainen 20. Vuoristoarmeija.⁵ Toteutunut sotilaallinen yhteistyö oli yli vuoden kestäneen poliittisen työn lopputulos.⁶ Sodanaikainen esimerkki kansainvälisen avun vastaanottamisesta voisi olla kesän 1944 kiivaisiin torjuntataisteluihin avuksi Saksasta saadut panssarintorjunta-aseet ja lento-osasto.⁷

Yhdysvallat on ollut merkittävimpiä sotilaallisia toimijoita maailmassa vähintään vuosisadan ajan. Suomi asetti ensimmäisen puolustusasiamiehen Yhdysvaltoihin vuonna 1939.⁸ Yhdysvalloista ostettiin Suomen ilmapuolustuksen tueksi ennen talvisotaa 44 kappaletta Brewster F2A Buffalo-laivastohävittäjää, jotka saatiin Suomeen tosin vasta talvisodan päätyttyä. Koneilla saavutettiin jatkosodassa erinomaisia tuloksia.⁹ Yhdysvaltojen laajamittainen osallistuminen taisteluihin Euroopan sotänäyttämöllä oli omalta osaltaan yksi toisen maailmansodan ratkaisutekijöistä Euroopassa. Yhdysvaltojen kyky käyttää Japania vastaan yliverlaiseen teknologiaan perustuvaa ydinasetta päätti toisen maailmansodan Tyynenmeren sotänäyttämöllä. Kylmän sodan

³ Tynkkynen Vesa (1996), *Hyökkäyksestä puolustukseen - Taktiikan kehittymisen ensimmäiset vuosikymmenet Suomessa*, 2. painos, Taktiikan laitos, Julkaisusarja 1, Nro. 1/2014, Helsinki. [https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/95661/Tynkkynen_FINAL.pdf?sequence=3], viitattu 17.1.2017, s. 14–18.

⁴ Poliittisella tasolla annettiin kuitenkin kuva, että Suomi soti erillissotaa Saksan rinnalla, eikä ollut varsinainen liittolainen.

⁵ Jussila Osmo, Hentilä Seppo, Nevakivi Jukka (2006), *Suomen poliittinen historia*, 5. uudistettu painos, WSOY Oppimateriaalit Oy, Helsinki, s.195–197. Tutkijan huomioita: 20.vuoristoarmeija oli aluksi nimeltään saksalaisten Lapin armeija. Pohjois-Suomeen jääneet 2 divisioonaa alistettiin operatiivisesti saksalaisten 20.Vuoristoarmeijan johtoon. Tätäkin sotilaallista yhteistyötä edelsi sotilasjohdon tapaamisia ja neuvotteluita. Mm. kenraaliluutnantti Heinrichsin johdolla suomalainen sotilasvaltuuskunta vieraili Saksassa toukokuussa 1941.

⁶ Leskinen Jari, Juutilainen Antti (2006), *Jatkosodan pikkujättiläinen*, 3.painos, WSOY, Porvoo, s.18–24, suhteiden lämpeneminen alkoi elokuussa 1940 kauttakulku- ja aseostosopimuksista

⁷ Jussila Osmo, Hentilä Seppo, Nevakivi Jukka (2006), s.205.

⁸ Toveri Pekka, Tolvanen Pasi, Jokinen Janne (2017), *Puolustuskyyä kentälle*, Kylkirauta 2 / 2017, (s. 21–24,) s. 21.

⁹ Toveri Pekka, Tolvanen Pasi, Jokinen Janne (2017), s. 21. Tämä kansainvälinen puolustusmateriaalikauppa käynnistyi jo ennen talvisotaa, mutta koneet ehtivät ilmavoimien operatiiviseen käyttöön vasta jatkosodassa, jossa niillä saavutettiin erinomaisia tuloksia. Kirjoittajien mukaan em. hanke on hyvä osoitus siitä että kriisin käynnistyttyä puolustusmateriaalihankintoja on vaikea toteuttaa.

aikakaudella Yhdysvallat nousi sotilaalliseksi supervallaksi ja läntisen maailman globaaliksi johtajaksi, joka turvaa intressinsä viimekädessä sotilaallista voimaa käyttämällä. Se on säilyttänyt globaalin johtovaltion aseman kylmän sodan päättymisen jälkeenkin. Yhdysvaltojen antamat turvatakuut, Yhdysvaltojen asevoimien suorituskyvyt, tai yhdysvaltalainen aseteknologia ovat nykyiselläänkin monen valtion puolustuksen perustana. Myös Suomen puolustuksessa Yhdysvalloilla on iso merkitys, onhan puolustusvoimien tärkeimmästä aseteknologiasta valtaosa nykyään yhdysvaltalaista alkuperää.¹⁰ Yhdysvallat on nimetty Suomessa tärkeimmäksi sotilaallisen yhteistyön vastinpariksi Ruotsin jälkeen, joka sekin on tiivistämässä omaa yhteistyötään Yhdysvaltojen kanssa. Yhdysvaltojen kanssa tehtävällä yhteistyöllä on suoraa vaikutusta kansalliseen puolustukseen.¹¹ Yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa on muuttunut osaksi puolustusvoimien päivittäistä toimintaa. Ulko-, turvallisuus ja puolustuspoliittinen yhteistyö, puolustusyhteistyö, sotilaallinen yhteistyö, kansainvälinen yhteistyö ja nykypäivänä kansainvälisen avun vastaanottamis- ja antokyky palvelevat kaikki edelleen samaa päämäärää kuin sotavuosina – Suomen puolustamista.

1.2 Johdatus tutkimuksessa käsiteltävään ilmiöön

Tutkimuksessa mielenkiinnon kohteena on yleisellä tasolla valtioiden välinen puolustukseen liittyvä yhteistyö ja tarkennettuna siihen oleellisesti kuuluva sotilaiden toteuttama sotilaallinen yhteistyö. Tutkimuksessa tarkasteltava ilmiö on ”Suomen toteuttama sotilaallinen yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa”, jota tutkitaan Suomen puolustuksen merkityksen näkökulmasta.

¹⁰ Ainola Olli (2016), *Aseet sitovat Suomen USA:han*, Iltalehti 23.4.2016, Viikonvaihe, s. 2–6. Artikkelin antama käsitys tukee lisäksi evl Pasi Aution YKE58:lle 29.3.2017 pitämä luento Suomen ja Yhdysvaltojen välisestä yhteistyöstä. Evl Autio työskenteli tuolloin asian parissa Pääesikunnassa. Luennon muistiinpanot ovat kirjoittajan hallussa.

¹¹ *Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko* (2016), Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 7/2016, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. [http://vnk.fi/documents/10616/1986338/VNKKJ072016_fi.pdf/9a3a074a-d97f-43c4-a1d8-e3ddb8d8d1da?version=1.0], viitattu 7.11.2016, s. 23–24.

Mielenkiintoinen lisä Ruotsissa käytävään keskusteluun sotilaallisen Yhteistyön merkityksestä USA:n kanssa on Ruotsin entisen puolustusvoimien komentajan Bengt Gustafssonin kommentit ja näkemykset Naton ja Yhdysvaltojen kanssa tehtävän yhteistyön tarpeesta ja hyödyistä: [<http://www.di.se/opinion/bengt-gustafsson-sanningen-om-alliansfriheten/>] viitattu 13.1.2017.

Huomattavaa on lisäksi, että Ruotsilla oli kylmän sodan aikana salaiset turvatakuut Yhdysvaltojen kanssa, joten Yhdysvaltojen kanssa tehtävän sotilaallisen yhteistyön historia on Ruotsissa Suomea huomattavasti ajallisesti pidempi, lähde: *Arvio Suomen mahdollisen Nato-jäsenyyden vaikutuksista* (2016), Ulkoasianministeriö, Helsinki. [<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=345679>], viitattu 18.11.2016, s.10.

Lisäksi voi tutustua: *Statement of Intent between the Secretary of Defense of the United States of America and the Minister of Defense of Sweden* (2016), Government Offices of Sweden. [http://www.government.se/49d2af/globalassets/government/dokument/forsvarsdepartementet/statement-of-intent-swe_us-20160608_signed.pdf], viitattu 13.1.2017.

Sotilaallisen yhteistyön eri ilmenemismuotojen tarkastelu on ollut osana suomalaista turvallisuus- ja puolustuspoliittista keskustelua vuosikymmenten ajan. ”Pärjätään ihan hyvin yksinkin” tai ”Koskaan emme ole taistelleet yksin” -väitteiden välistä vuoropuhelua ja väittelyä on saanut seurata eri aikakausina poliittisten ja sotilaallisten toimijoiden käymänä. Sota-aikana haettiin tukea sieltä mistä saatiin. Kylmän sodan aikakautena keskustelu oli varsin rajoittunut korostaen ulospäin Suomen neutraalia puolueettomuutta. Nykyään kylmä sota on loppunut ja Suomi on ollut Euroopan unionin jäsen yli 20 vuotta. Suomi ei ole enää puolueeton maa. 2000-luvulla on tehty erilaista puolustus- ja sotilaallista yhteistyötä varsin paljon Euroopan unionin, Pohjois-Atlantin puolustusliiton (Nato) rauhankumppanuusohjelman ja pohjoismaisen yhteistyön (NORDEFCO), sekä kahdenkeskisen yhteistyön piirissä mm. Ruotsin ja Yhdysvaltojen kanssa. Sotilaalliseen yhteistyöhön liittyvä keskustelu nostaa kuitenkin edelleenkin herkästi tunteita pintaan. Esimerkiksi keväällä 2016 käytiin Suomessa varsin värikästä keskustelua totuttua suurempien Yhdysvaltalaisten joukkojen toteuttamasta sotilaallisesta harjoitusyhteistyöstä Suomen alueella.¹² Suomessa harjoitteli eri sotaharjoituksissa Yhdysvaltalaisia kansalliskaartin F-15 hävittäjiä, mekanisoituja joukkoja, sekä laivasto- ja maihinnousujoukkoja.¹³ Nämä suunnitelman mukaiset sotilaalliset harjoitukset ja niistä tiedottaminen kirvoittivat kiivasta keskustelua puolesta ja vastaan suomalaisten poliitikkojen ja kansalaisten keskuudessa.¹⁴ Osa pelkäsi kenties Venäjän vastareaktiota, jotkut näkivät harjoittelussa olevan Suomen puolustusta tukevia elementtejä, toiset näkivät harjoitustoiminnan olevan varma merkki Natoon liittymisestä jne. ”Pärjätäänkö yksin?” vai ”Tehdäänkö yhteistyötä tai liittoudutaan?” -asettelu kaikui edelleenkin keskustelun taustalla.

Yhteistyöhön laitetaan kiinni myös resursseja: henkilöstöä, työaikaa, materiaali ja rahaa. Pelkästään puolustusvoimien toteuttamaan kansainvälisen koulutus- ja harjoitustoiminnan kustannuksiin on suunniteltu vuodelle 2017 noin 5,0 miljoonaa euroa¹⁵. Puolustusvoimat osallistui vuonna 2016 87:ään kansainväliseen koulutus- tai harjoitustapahtumaan ja vuodelle 2017 on suunniteltu osallistuttavan 84:ään kansainväliseen koulutustapahtumaan.¹⁶ Pienimmät

¹² Pesu Matti (2017), *Koskiveneellä kohti valtavirtaa: Suomen puolustuspolitiikka sodan lopusta 2010-luvun kirstyneeseen turvallisuusympäristöön*, Puolustusministeriön julkaisusarja 2/2017, Puolustusministeriö, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/3776/01_17_Pesu_Koskiveneella_kohti_valtavirtaa_V2.pdf], viitattu 11.5.2017., s. 106–107.

¹³ Helsingin Sanomien verkkojulkaisu 20.2.2016: [<http://www.hs.fi/politiikka/art-2000002887124.html>], viitattu 13.1.2017.

¹⁴ Esimerkki keskustelusta Helsingin Sanomien verkkojulkaisu 12.2.2016: [<http://www.hs.fi/politiikka/art-2000002885838.html>], viitattu 13.1.2017.

¹⁵ Vuonna 2016 rahaa oli enemmän, eli noin 5,8 miljoonaa euroa.

¹⁶ Suomen puolustusministeriön internet-sivujen kansainvälistä koulutus- ja harjoitustoimintaa käsittelevät osa: [http://www.defmin.fi/puolustushallinto/kansainvalinen_koulutus_ja_harjoitusyhteistyö], viitattu 13.1.2017.

näistä koulutustapahtumista edustavat muutaman ihmisen osallistumisia koulutukseen, suurimpien harjoitustapahtumien ollessa useiden vuorokausien mittaisia joukkojen harjoituksia.

Sotilaallisesta yhteistyöstä käytävää keskustela leimaa usein analyttisen tutkimustiedon puute. Mitä on sotilaallinen yhteistyö? Miksi sitä tehdään? Mitä hyötyä tai haittaa siitä voi seurata? Millaista merkitystä tällä sotilaallisella yhteistyöllä on? Kannattaako se? Millaista merkitystä sillä voi olla tulevaisuudessa? Näihin kysymyksiin tällä tutkimuksella pyritään saamaan vastauksia.

1.3 Tutkimuksen merkittävyyden perustelu

”Ulko- ja turvallisuuspoliittinen tavoitteenasettelu, päätöksenteko ja vaikuttaminen perustuvat tietoon toimintaympäristöstä. Tietoa toimintaympäristön muuttujista ja niistä syntyvistä mahdollisuuksista ja uhista on hankittava ja analysoitava jatkuvasti.”¹⁷

”Valtiot ja niiden taloudelliset, poliittiset tai turvallisuusliittoumat ovat edelleen keskeisimmät toimijat maailmassa. Suomen kannalta valtiotoimijoista tärkeimpiä ovat voimavaroiltaan ja vaikutusvallaltaan vahvimmat ja maantieteellisesti läheisimmät.”¹⁸

”Kahdensivlinen ja monenkeskinen puolustusyhteistyö on tärkeä osa Suomen puolustuskyvyn ylläpitoa, kehittämistä ja käyttöä sekä ennaltaehkäisyä. Myös sotilaallisen avun vastaanottokyky on tärkeä osa puolustuksen kehittämistä.”¹⁹

”Yhdysvallat on Suomelle tärkeä kumppani, jolla on keskeinen merkitys niin Suomen kannalta merkittävissä globaaleissa ja alueellisissa kysymyksissä kuin kahdensivlisestikin. Suomi ja Yhdysvallat syventävät yhteistyötään kansainvälisissä kysymyksissä, jotka liittyvät turvallisuuteen ja puolustukseen, muuttoliikkeen, ilmasto-, energia- ja arktisiin asioihin sekä talouskasvuun ja globaaliin kehitykseen. Kaupan ja investointien kasvattaminen edelleen on Suomen etujen mukaista.”²⁰

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko 2016

¹⁷ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 10.

¹⁸ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 15.

¹⁹ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 20.

²⁰ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 24.

Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittiset linjaukset määritetään valtioneuvoston selontekoina ja hallitusohjelmina. Linjauksia tarkennetaan ulko- ja puolustushallinnon täydentävissä asiakirjoissa ja ohjeissa. Kaikissa näissä korostetaan kansainvälisen yhteistyön merkitystä ja tarvetta sen syventämiselle. Edellä olleet esimerkkiviittaukset yhteistyöhön, yhteistyön tutkimisen merkitykseen, sekä Yhdysvaltojen merkitykseen Suomen puolustukselle ovat luettavissa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta vuodelta 2016. Jos poliittinen johto on ottanut puolustusyhteistyön ja Yhdysvallat mukaan käymäänsä viralliseen keskusteluun näin voimallisesti, on niiden tutkimiselle ja ymmärtämiselle oltava myös tarvetta. On ilmeistä, että Yhdysvaltojen kanssa toteutettavan yhteistyön tutkiminen eri muodoissaan, eri tasoilta ja eri näkökulmista on hyödyllistä, jotta saadaan lisää tutkittua tietoa päätöksenteon ja keskustelun pohjaksi.

1.4 Aikaisemman tutkimuksen tila

Yleisellä tasolla Yhdysvaltojen kansainvälisiin suhteisiin liittyvää tutkimusta on olemassa mittaamattomasti eri näkökulmista ja eri tieteenfilosofiselta taustoilta tarkasteluna, eikä sen aukoton läpikäyminen ole tässä tutkimuksessa mahdollista tai tarpeellistakaan. Yhdysvallat on ollut pitkään supervalta²¹ ja Yhdysvaltojen merkitystä valtioiden välisessä kansainvälisessä järjestelmässä on tutkittu myös paljon. Esimerkkinä toimii Fred Blombergsin vuonna 2013 valmistunut väitöskirja ”Euroopan voimatasapainojärjestelmä 1990–2012 – Euroopan vakaus rakenteellisen, uusklassisen ja hegemonisen realismin näkökulmasta”²², jossa hän tarkastelee poliittisen realismin näkökulmasta Yhdysvaltojen merkitystä Euroopan turvallisuuteen.

Suomen kansainvälisiin suhteisiin, sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen tason kansainväliseen yhteistyöhön liittyen on tehty paljon tutkimusta. Näistä aiheista on kirjoitettu myös lukuisia artikkeleita. Tutkimuksissa ja artikkeleissa, jotka ovat luonteeltaan usein politiikan tutkimukseen koulukuntaan luettavia, painottuu usein mm. uhkakuvapolitiikka, Suomen identiteetti ja suhde Euroopan unioniin, sekä Venäjään.

²¹ Esimerkki Yhdysvaltojen asemasta supervaltana on Iltasanomien uutisointi 17.6.2016, jossa käsitellään Venäjän presidentti Vladimir Putinin kommenttia supervalta-keskusteluun. [<http://www.is.fi/taloussanomat/art-2000001914304.html>], viitattu 13.7.2017. Uutisessa presidentti Putinin sanotaan hyväksyneen Yhdysvaltojen aseman supervaltana.

²² Blomberg Fred (2013), *Euroopan voimatasapainojärjestelmä 1990–2012 – Euroopan vakaus rakenteellisen, uusklassisen ja hegemonisen realismin näkökulmasta*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Julkaisusarja 1: Strategian tutkimuksia No 32, Helsinki.

Myös transatlanttisista suhteista Yhdysvaltojen kanssa on olemassa lukuisia tutkimuksia ja raportteja. Ulkopoliittisessa instituutissa toimivan Yhdysvaltojen politiikan ja vallan tutkimuskeskuksen tavoitteena on tuottaa korkeatasoista ja ajantasaista tutkimusta Yhdysvalloista teelliselle yhteisölle ja poliittisille päättäjille. Tutkimuskeskus onkin julkaissut runsaasti Yhdysvaltoja koskevaa tutkimusta.²³ Ulkopoliittisen instituutin tutkijoista voidaan mainita nimeltä mm. Mika Aaltola ja Charly Salenius-Pasternak, sekä Anna Kronlund ja Juha Käpylä, jotka ovat julkaisseet useita Yhdysvaltoihin liittyviä tutkimuksia ja raportteja.²⁴

Kylmän sodan ja sen päättymisen jälkeisen Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan analysoinnissa nousee esiin Pekka Visuri useine teoksineen. Esimerkiksi Visurin vuonna 2001 ilmestynyt kirja ”*Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan linjaukset*” kuvaa kylmän sodan aikakauden toimintaympäristöä ja Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Visuri on osallistunut myös Kadettikunnan tuottamaan ”Maailman muutos ja Suomi” -projektiin²⁵ käsikirjoittajan roolissa. Tuomas Forsberg ja Tapani Vaahtoranta ovat laatineet vuonna 1993 kirjan ”*Johdatus Suomen ulkopoliitiikkaan*”, joka myös käsittelee Suomen politiikan muutosta kylmän sodan jälkeen. Tampereen yliopistoon kuuluvan Johtamiskorkeakoulun kansainvälisen politiikan professori Tuomas Forsberg on lisäksi tutkinut EU:n ja pohjoismaiden ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja pohjoismaista yhteistyötä.²⁶ Vaikka edellä mainittujen tutkijoiden tutkimukset eivät osu täysin tämän tutkimuksen aihealueeseen tai aikaikkunaan, vaan ne painottuvat pikemminkin kylmän sodan aikaan ja Euroopan unioniin, on niistä saatavissa kuitenkin tähänkin tutkimukseen historiallista taustamateriaalia liittyen Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan kehitykseen ja muotoutumiseen.

Maanpuolustuskorkeakoulu on tuottanut useita julkaisuja, joissa käsitellään Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittista linjaa ja asemaa. Uusin, ja tämän tutkimuksen kannalta ajankohtaisin julkaisu, on vuonna 2016 julkaistu Fred Blombergin toimittama ”*Suomen turvallisuuspoliittisen ratkaisun lähtökohtia*”.²⁷ Teoksessa käsitellään varsin kattavasti Suomen turvallisuuspoliittista suuntaa vuoden 2016 tilanteessa, jossa mm. Ukrainan konfliktin vaikutukset

²³ Ulkopoliittisen instituutin Yhdysvaltojen politiikan ja vallan tutkimuskeskuksen internet-sivut:

[http://www.fiia.fi/program/5/yhdysvaltojen_politiikan_ja_vallan_tutkimuskeskus/], viitattu 30.7.2016.

²⁴ Ulkopoliittisen instituutin Yhdysvaltojen politiikan ja vallan tutkimuskeskuksen internet-sivujen julkaisut:

[<http://www.fiia.fi/propublications/5/?year=0&cat=0&q=&ofs=0>], viitattu 23.10.2016.

²⁵ Kadettikunnan ”Maailman muutos ja Suomi” –internet sivut: [<http://www.maailmanmuutos.fi/smm/index.htm>], viitattu 29.6.2017.

²⁶ Tuomas Forsbergin cv internetissä: [<http://www.uta.fi/jkk/pol/yhteystiedot/forsberg.html>], viitattu 19.6.2017.

²⁷ Blomberg Fred (toim.) (2016), *Suomen turvallisuuspoliittisen ratkaisun lähtökohtia*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Julkaisusarja 1: Tutkimuksia nro 4, Juvenes Print, Tampere.

turvallisuuspoliittiseen ilmastoon näkyvät jo selvästi. Teoksessa turvallisuuspolitiikan asiantuntijat analysoivat Suomelle tärkeiden toimijoiden (mm. EU, Ruotsi, Viro, Venäjä, Yhdysvallat, Nato) roolia Suomen toimintaympäristössä ja niiden merkitystä Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikalle. Tämän julkaisun arvo lähde- ja verrokkimateriaalina tälle tutkimukselle on varsin keskeinen. Teos antaa hyvän verrokin tässä tutkimuksessa saatavien johtopäätöksien vertailulle.

Puolustusministeriössä käynnissä olevaan, Suomen puolustuspolitiikkaa kylmän sodan jälkeen tutkivaan tutkimus- ja selvityshankkeeseen liittyen ilmestyi toukokuussa 2017 VTT Jukka Tarkan ”*Koskenlaskun lyhyt historia*” ja YTM Matti Pesun ”*Koskiveneellä kohti valtavirtaa: Suomen puolustuspolitiikka sodan lopusta 2010-luvun kiristyneeseen turvallisuusympäristöön*” laatimat raportit. Nämä raportit ovat itsenäisiä kokonaisuuksia ja ne painottuvat kylmän sodan jälkeisen kansallisen ja kansavälisen kehityksen tuomiin haasteisiin Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa. Raporttien sisältöjen mainitaan vastaavan tekijöiden omia näkemyksiä ja käsityksiä, eivätkä ne edusta siten valtion virallista kantaa.²⁸ Tämän tutkimuksen kannalta etenkin Pesun raporttia voi hyödyntää 2000-luvun suomalaisten ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisten selontekojen sisältöjen ymmärtämisen vertailussa. Lisäksi Pesun raportti pohtii hyvin kansainvälisen yhteistyön merkitykseen liittyviä tekijöitä Suomen turvallisuuspolitiikalle, sekä puolustus- ja turvallisuuspolitiikan välistä suhdetta.²⁹

Jarno Limnéll on laatinut vuonna 2009 Maanpuolustuskorkeakoululle Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyen paljon viitatus sotatieteellisen väitöskirjansa ”Suomen uhkakuvapolitiikka 2000-luvun alussa”, jossa käsitellään Suomen 2000-luvun alun julkisten uhkakuvien rakentamista ja siihen liittyvää valtionjohdon ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoprosessia ja poliittista puhuntaa.³⁰ Limnéllin tutkimuksen erityinen arvo tälle tutkimukselle on siinä,

²⁸ Pesu Matti (2017), *Koskiveneellä kohti valtavirtaa: Suomen puolustuspolitiikka sodan lopusta 2010-luvun kiristyneeseen turvallisuusympäristöön*, Puolustusministeriön julkaisusarja 2/2017, Puolustusministeriö, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/3776/01_17_Pesu_Koskiveneella_kohti_valtavirtaa_V2.pdf], viitattu 11.5.2017.

Tarkka Jukka (2017), *Koskenlaskun lyhyt historia*, Puolustusministeriön julkaisusarja 2/2017, Puolustusministeriö, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/3777/02_17_Tarkka_Koskenlaskun_lyhyt_historia_V4.pdf], viitattu 11.5.2017.

²⁹ Em. raporteista on huomioitava, että ne eivät ole tieteellisiä tutkimuksia tai opinnäytteitä kaikilta osiltaan, vaan pikemminkin tieteellistä käytäntöä osin noudattavia raportteja. Jukka Tarkan raportti on lähteiden osalta varsin rajallinen verrattuna Matti Pesun raporttiin, jossa on käytetty runsaasti lähteitä. Pesun raportti edustaa muutenkin toteutukseltaan parempaa tieteellistä käytäntöä aineiston, viittausten ja tutkimuskysymysten asetteluun osalta kuin Tarkan raportti, joka selvemmin heijastelee kirjoittajansa kokemuksia ja näkemyksiä.

³⁰ Limnéll Jarno (2009), *Suomen uhkakuvapolitiikka 2000-luvun alussa*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Julkaisusarja 1: Strategian tutkimuksia No 29, Edita Prima Oy, Helsinki.

että se asemoi valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittiset selonteot virallisen turvallisuuspoliittisen diskurssin tärkeäksi osaksi.³¹

Teemu Palosaari on laatinut 2011 Helsingin yliopistolle valtiotieteellisen väitöskirjan ”*The Art of Adaptation*” Suomen turvallisuuspolitiikan ja Euroopan unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan identiteettien suhteesta. Väitöskirjassa tarkastellaan miten Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan käsitteet ovat saaneet EU-jäsenyyden myötä entistä eurooppalaisempi merkityksiä ja muuttaneet osin suomalaista ulko- ja turvallisuuspoliittista identiteettiä.³² Suomen identiteetti ja sen muutos on tärkeä taustatekijä, joka vaikuttaa myös suhteisiin Yhdysvaltojen kanssa, joten Palosaaren tutkimus on hyvää taustamateriaalia myös tälle tutkimukselle.

Maanpuolustuskorkeakoulu on ainoa suomalainen yliopisto, jossa strategiaa voi tutkia sen perinteisessä sotilaallisessa viitekehyksessä.³³ Maanpuolustuskorkeakoulu on laatinut useita strategian sotilaallisessa viitekehyksessä tapahtuvaan tutkimiseen ja metodologiaan liittyvää julkaisua. Tämän tutkimuksen kannalta tärkeimmiksi teoksiksi nousevat Mika Kerttusen julkaisu vuodelta 2010 ”*Kuinka sota voitetaan. Sotilasstrategiasta ja sen tutkimisesta*”³⁴, strategian oppiaineen professorin Pekka Sivosen vuonna 2013 toimittama ”*Suomalaisia näkökulmia strategian tutkimukseen*”³⁵, sekä Joonas Sipilän ja Tommi Koivulan vuonna 2014 laatima ”*Kuinka strategiaa tutkitaan*”³⁶.

Suomen toteuttamaa puolustus- tai sotilaallista yhteistyötä on tutkittu verrattain vähän suomalaisessa yliopisto- ja tutkijakentässä. Se on ollut lähinnä sivurooleissa tehdyissä tutkimuksissa. Maanpuolustuskorkeakoulussa on tehty kyllä aiheeseen liittyen joitakin opinnäytteitä. Näissä opinnäytteissä puolustus- ja sotilaallista yhteistyötä on tutkittu eri teoreettisista näkökulmista

³¹ Limnell Jarno (2009), s. 29, 211–235, 236, 239. Limnell prosessoi uhkakuvien rakentumisen osana turvallisuus- ja puolustuspoliittista selontekomenettelyä, sekä asemoi selontekomenettelyn osana Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa.

³² Palosaari Teemu (2011), *The Art of Adaptation A study on the Europeanization of Finland's foreign and security policy*, TAPRI Studies in Peace and Conflict Research : 96, Tampereen yliopisto, Tampere. [<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9929-6>], viitattu 31.7.2016.

³³ Rantapelkonen Jari, Koistinen Lotta (2016), *Pohdintoja sotatieteellisistä käsitteistä*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Sotataidon laitos, Julkaisusarja 2: Tutkimusselosteita nro 1, Helsinki. s. 128.

³⁴ Kerttunen Mika (2010), *Kuinka sota voitetaan. Sotilasstrategiasta ja sen tutkimisesta*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Julkaisusarja 2: tutkimusselosteita No 45, Editä Prima Oy, Helsinki. [http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/74177/StratL2_45w.pdf?sequence=1], viitattu 10.2.2017.

³⁵ Sivonen Pekka (toim.) (2013), *Suomalaisia näkökulmia strategian tutkimukseen*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Julkaisusarja 1: Strategian tutkimuksia No 33, Juvenes Print, Tampere.

³⁶ Sipilä Joonas, Koivula Tommi (2014), *Kuinka strategiaa tutkitaan - 2. uudistettu painos*, Julkaisusarja 2: Tutkimusselosteita No 52, Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Juvenes Print Oy, Helsinki.

erinäisten toimijoiden välillä. Viime vuosina etenkin pohjoismaisesta yhteistyöstä ja Nato-yhteistyöstä on laadittu ja tullaan laatimaan Maanpuolustuskorkeakoululla useita opinnäytteitä. Suomen ja Yhdysvaltojen välisestä sotilaallisesta yhteistyöstä ei ole olemassa juurikaan tutkimuksia. Maanpuolustuskorkeakoulun opinnäytejulkaisuissa on olemassa lukuisia kandidaatin töitä, pro graduja ja esiupseerikurssin tutkielmia, joita ei voi tieteellisen laajuutensa puolesta hyväksyä tämän diplomityön lähdeaineistoon, mutta hyviä huomioita, taustoitusta ja verrokkeja niistäkin toki tälle tutkimukselle saa. Maininnat näihin tutkimuksiin löytyvät tämän tutkimuksen lähdemateriaalianalyysin sisältävästä liitteestä yksi.

Kapteeni Tommi Sikanen on tutkinut Maanpuolustuskorkeakoulun yleisesikuntaupseerikurssi 57:n diplomityössään regionalismin narratiivia Suomen puolustusyhteistyössä. Sikasen diplomityössä käsitellään puolustusyhteistyötä Suomen turvallisuuspolitiikan ilmiönä kylmän sodan jälkeisenä aikana. Sikanen tarkastelee puolustusyhteistyötä konstruktivistisen regionalismin näkökulmasta narratologian keinoin. Tutkimus valottaa historiaa ja avaa myös jonkin verran tulevaisuuden mahdollisuuksia. Sikasen diplomityö on tälle tutkimukselle esimerkki strategian oppiaineen opinnäytetyöstä, vaikka siinä käytettävä metodi on erilainen.³⁷

Yhteistyöstä ilmiönä itsessään on olemassa myös useita tutkimuksia. Esimerkiksi Annaleena Airan vuonna 2012 Jyväskylän yliopistolle tekemä väitöskirja *”Toimiva yhteistyö – Työelämän vuorovaikutussuhteet, tiimit ja verkostot”* tutkii yhteistyö -käsitettä ja ilmiötä. Väitöskirja käsittelee yhteistyön toteutumista organisaation, työyhteisön, ja jopa yksittäisen työntekijän kannalta. Airan mukaan yhteistyö perustuu toimijoiden väliseen vuorovaikutukseen.³⁸ Airan väitöskirja antaa lisäpohjaa tälle tutkimukselle kriittisen ”yhteistyö” -termin määrittelyssä.

Tämän tutkimukseen metodologisen toteuttamisen kannalta on pyritty kartoittamaan, onko valtionhallinnossa käytössä valmista merkityksen mittaamiseen soveltuvaa työkalua, tai metodia. Tällaista merkitystä mittaavaa ”yleismetodityökalua” ei ole käytössä, vaan valmiit mallit painottuvat usein vaikuttavuuden mittaamiseen. Näistä arviointimenetelmistä esimerkiksi sopii puolustusministeriön Gaia Oy:ltä tilaama vapaaehtoisen maanpuolustuksen vaikuttavuutta

³⁷ Sikanen Tommi (2015), *Regionalismin narratiivi Suomen puolustusyhteistyössä*, Yleisesikuntaupseerikurssi 57:n diplomityö, Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki. [<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201602034691>], viitattu 30.7.2016.

³⁸ Aira Annaleena (2012), *Toimiva yhteistyö – Työelämän vuorovaikutussuhteet, tiimit ja verkostot*, Jyväskylä Studies in Humanities, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä. [<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/37743/9789513947088.pdf>], viitattu 4.1.2017.

arvioiva loppuraportti. Tässä vuonna 2012 julkaistussa raportissa vapaaehtoinen maanpuolustus -nimistä ilmiötä tarkastellaan lähinnä vaikuttavuuden kautta.³⁹ Suoranaista valtionhallinnon yleismetodia merkityksen mittaamiseen ei siis ole olemassa, vaan tälle tutkimukselle tulee luoda oma käyttökelpoinen metodi.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tämä tieteellinen tutkimus on luonteeltaan Pääesikunnan suunnitteluosaston tilauksesta tehtävä yleisesikuntaupseerikurssi 58:n opinnäytetyö ja se asemoituu strategian oppiaineeseen Maanpuolustuskorkeakoulun Sotataidon laitokselle. Tutkimus tehdään tieteellistä prosessia, -pääteilyä ja -metodia noudattaen. Tässä luvussa rakennetaan tutkimuksen tieteentekemisen lähtökohdat, tehdään tarvittavat rajaukset, sekä asetetaan valittuun tieteelliseen traditioon ja näkökulmaan sopivat tutkimuskysymykset.⁴⁰

2.1 Konstruktivismiin tieteentekemisen filosofiset ja metateoreettiset taustaoletukset

Tämä tutkimus on luonteeltaan tilattu opinnäytetyö, joka asettaa sen hieman ristiriitaiseen asemaan tieteellisen tutkimuksen kentässä. Tämä tutkimus pyrkii palvelemaan yhtäältä tilaajan sille asettamia intressejä kansainvälisen sotilaallisen yhteistyön merkityksen osoittamisessa, mutta toisaalta se palvelee tutkijan tarvetta laatia opintoihinsa liittyen tieteellisesti validi opinnäyte. Opinnäytettä tekevän tutkijan on osoitettava tutkimuksessaan myös tieteellistä oppineisuutta puhtaan tieteentekemisen hengessä. Voidaan ajatella, että tutkimuksessa saatava uusi tieteellinen tieto sinällään palvelee aina myös tilaajan intressejä.⁴¹

Saavutettujen tieteellisten tulosten lisäksi nykyaikaiseen tieteen tekemiseen kuuluu käsitellä myös sitä polkua, jota pitkin niihin on päästy. Tutkimusmenetelmien, tutkimustapojen eli metodien, sekä tutkimusprosessia selittävän tieteenfilosofian vaikutus tutkimuksen tuloksiin on ilmeinen. Hyvän tieteellisen käytännön suosimiseksi on myös tässä tutkimuksessa otettava kantaa tieteenfilosofiin taustaolettamuksiin.⁴²

³⁹ Ryynänen Erkka, Lunabba Johan, Oja Laura ja Raivio Tuomas (2012), *Vapaaehtoisen maanpuolustuksen vaikuttavuusarviointi*, Loppuraportti, Gaia Oy. [https://www.defmin.fi/files/2050/Vapaaeht_mp_loppuraportti.pdf], viitattu 1.7.2017.

⁴⁰ Sipilä Joonas, Koivula Tommi (2014), s. 12–13. Tämän tutkimuksen tieteenfilosofiset ja teoreettiset lähtökohdat kuvataan teoksen sivulla 13 olevan kuvan mukaisessa järjestyksessä. Koska tämä tutkimus on lähellä käsitetutkimusta, suoritetaan käsitteiden määrittely erillisessä luvussa tärkeimpien käsitteiden osalta, sekä niitä täydennetään vielä erillisessä liitteessä.

⁴¹ Niiniluoto Ilkka (1980), *Johdatus tieteenfilosofiaan - käsitteen- ja teorianmuodostus*, 3.painos, 2002, Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu, s. 60–67.

⁴² Niiniluoto Ilkka (1980), s. 21.

Päämääränä tässä tutkimuksessa on ymmärtää Suomen ja Yhdysvaltojen väliselle sotilaalliselle yhteistyölle valtioiden välisessä vuorovaikutuksessa rakennettavia merkityksiä. Tieteenfilosofisesti tämä tutkimus on tieteenteoreettiselta traditioltaan ymmärtävä (tulkitseva) ja teoriakoulukunnaltaan se edustaa sosiaalista konstruktivismia.

1990-luvulta alkaen suosiota saaneet konstruktivistiset tutkimussuuntaukset voidaan jakaa systeemiseen, yksikkötasoiseen ja holistiseen -tutkimussuuntaukseen.⁴³ Näiden eri tutkimussuuntausten takana on useita tutkijoita, joiden työ ja lähestymistapa poikkeavat toisistaan melkoisesti. Esimerkkinä systeemisesti suuntautuneesta tutkijasta on Alexander Wendt, yksikkötason tutkijasta Peter Katzenstein, holistisesti suuntautuneita ovat John Ruggie ja Friedlich Kratochwil.⁴⁴

Konstruktivistit eivät pidä tutkimussuuntauksiaan varsinaisena teoriana, vaan pikemminkin tutkimuksellisenä analyttisenä viitekehyksenä. Poikkeuksen tästä tekee Alexander Wendt, joka on vienyt sosiaaliseen konstruktivismiin perustuvaa systeemistä lähestymistapaansa pisimmälle, tavoitteena muodostaa siitä teoreettinen kehys. Wendtin julkaisut ovat tähän mennessä pisimmälle viety yritys muokata jotain konstruktivismin suuntausta kokonaiseksi teoriaksi. Wendtin työ teorian luojana on tietenkin alistettu kritiikille, edustaahan hän vain yhtä konstruktivismin suuntausta.⁴⁵

Tämä opinnäytetutkimus tarvitsee johtotähdekseen edes tällaisen karkean teoriakoulukunnan antaman suunnan, jotta tieteenfilosofiset olettamukset ja näkökulma saadaan mahdollisimman eheästi muodostettua. Ei olisi viisasta yrittää koota kaikkia konstruktivismin teoriasuuntauksien alalajeja tämän tutkimukset teoreettiseen viitekehykseen. Tutkimuksen selvyiden kannalta on siis parasta rajata teoriakenttää, jotta tieteenfilosofia ja teoria pystytään käsittelemään opinnäytteelle määrätyn laajuuden sisällä. Näiden syiden takia on perusteltua valita noudatettavaksi teoreettiseksi viitekehykseksi Alexander Wendtin systeemiseen ajatteluun perustuva sosiaalinen konstruktivismi. Valintaa voidaan oikeutetusti kritisoida suppeaksi, vain yhden tutkijan töihin perustuvaksi, mutta se on tämän tutkimuksen läpiviemisen kannalta ainoa toteuttamiskelpoinen vaihtoehto. On kannattavaa valita monista toisistaan eroavista suuntauk-

⁴³ Linklater Andrew (toim.) (2013), *Theories on International Relations*, fifth edition, Palgrave macmillan, United Kingdom. s. 227.

⁴⁴ Linklater Andrew (toim.) (2013), s. 227–229.

⁴⁵ Linklater Andrew (toim.) (2013), s. 229–231.

sista lähimpänä kokonaista teoriaa oleva, joka on siten hallittavissa. Toisaalta konstruktivis-tien omakin käsitys konstruktivismin löysästä luonteesta väljäkkönä, lähinnä analyyttisena viitekehyksenä, mahdollistaa hyvin nämä rajaukset ja valinnat.

Ihmiskunnan historia on verkottuneisuuden historiaa. Ihmislajin toiminnan yksi tunnusomai-sista piirteistä on aina ollut kuuluminen erilaisiin verkostoihin: heimoihin, kansoihin, sukui-hin, yhteiskuntiin.⁴⁶ Myös sotilaallisessa toimintaympäristössä vallitsee verkottuneisuus ja keskinäisriippuvuus. Keskinäisriippuvuus velvoittaa kumppanuuksiin, liittolaisuuteen ja ko-konaisvaltaiseen toimintaan valtiotoimijoiden välillä. Keskinäisriippuvuus ilmenee poliitti-sella, taloudellisella ja sotilaallisella tasolla. Esimerkiksi taloudellisella keskinäisriippuvuu-della voi olla poliittisia ja sotilaallisia merkityksiä ja toisin päin. Valtiotason toimijat eivät pääse irtautumaan riippuvuuksien verkostosta, vaan ovat pakotettuja toimimaan niissä.⁴⁷

Tämä nykypäivän toimintaympäristössä vaikuttava verkottuneisuus ei ole mikään uusi ilmiö, vaan se on pitkän kehityksen tulos. Kehitys laitettiin alulle toisen maailmansodan päättymisen ja kylmän sodan alkamisen vuosina 1940- ja 1950-luvuilla. Yhdysvaltojen johdolla synnytet-tiin uusia järjestöjä, joiden tarkoitus oli estää maailmansotiin johtavan kehityksen uusiutumi-nen. Yhdistyneistä kansakunnista tehtiin maailmanpolitiikan valvoja, Kansainvälinen valuut-tarahasto ja Maailmapankki luotiin hoitamaan rahajärjestelmää, Maailmankauppajärjestö kauppa ja Maailman terveysjärjestö terveyttä. Tavoitteena oli luoda hallittu globalisaatio. Ajateltiin, että verkostoitumalla ja liittoutumalla pystyttäisiin estämään maailmanlaajuinen lama, sekä vähentämään valtioiden välistä kaunaisuutta ja estämään siten jopa sotia. Neuvos-toliitto ei lähtenyt mukaan tähän länsimaiseen verkostoitumiseen, vaan sen tavoitteena oli ajaa omia intressejään pitämällä Saksa heikkona ja luomalla ympärilleen puskurivaltioiden vyö-hyke.⁴⁸ Lopputuloksena maailma ajautui kylmään sotaan, jonka voidaan ajatella loppuneen vasta Neuvostoliiton romahdukseen vuonna 1991.

Kylmän sodan aikana synnytettyt kansainväliset verkostot ja toimintaperiaatteet ovat säilyttä-neet asemansa myös kylmän sodan päättymisestä eteenpäin. Nykypäivänä on todettavissa

⁴⁶ McNeill J.R., McNeill William H. (2005), *Verkottunut ihmiskunta - yleiskatsaus maailmanhistoriaan*, 9.painos, 2014, Osuuskunta Vastapaino, Hansaprint Oy, Vantaa, s. 20.

⁴⁷ Tarvainen Tiina (toim.) (2012), *Näkökulmia puolustuskyvyn uskottavuuteen*, Puolustusministeriö, Helsinki, Korian Kirjapaino Alanko Ky. [http://www.defmin.fi/files/2061/Nakokulmia_puolustuskyvyn_uskottavuuteen.pdf], viitattu 1.7.2017, s. 37.

Puolustusministeriön strateginen suunnitelma (2011), Puolustusministeriö, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/1830/plm_strateginen_suunnitelma.pdf], viitattu 1.7.2017, s. 7.

⁴⁸ McNeill J.R., McNeill William H. (2005), s. 439–441.

kuinka Yhdysvallat kykeni kasvamaan keskinäisriippuvaisuuden siivellä globaaliksi supervallaksi, jonka taloudellinen mahti ja sotilaallinen asema heijastuvat edelleen erilaisten verkostojen kautta. Yhdysvallat jatkaa rooliaan myös maailman johtavana sotilaallisena supervaltana. Se käyttää budjetistaan huomattavasti enemmän rahaa sotilaallisen toiminnan rahoittamiseen kuin mikään muu valtio.⁴⁹

Thomas S. Kuhn on käsitellyt tieteenfilosofisessa teoksessaan *The Structure of Scientific Revolutions* tieteen kehittymistä ”tieteellisen vallankumouksen” tai paradigmanmuutoksen⁵⁰ kautta. Kuhn lähestyy tieteen kehitystä monesta suunnasta, verraten sitä myös politiikan vallankumouksien kautta tapahtuvaan muutokseen.⁵¹ Sota ja politiikka nähdään klassisesti toistensa jatkumoina.⁵² Kuhnin mukaan sota ja politiikkakin muokkautuvat paradigmanmuutoksen kautta. Kylmän sodan yllättävä päättyminen vuonna 1991 aiheutti vallankumoukset molempien tieteellisessä tutkimisessa. Sotaa ja politiikkaa selittävät oppirakennelmat joutuivat muutokseen.

Sotatieteissä isoin muutos tapahtui sodan kuvassa.⁵³ Sodan kuva nyt ja tulevaisuudessa on entistä moniulotteisempi, kansainvälisempi ja kompleksisempi, kuin kylmän sodan aikana. Sodan kuvan sanotaan olevan jatkuvassa muutoksessa. Monen eri toimijan kuvauksissa sotilaallinen toimintaympäristön ajatellaan muuttuneen lähes kokonaan kansainväliseksi. Uhat rakentuvat aiempaa kompleksisemmista symmetristen, asymmetristen ja hybridisodankäynnin keinojen yhdistelmistä entistä nopeammin, yllättävämmin ja globaalimmin. Toimintaympäristöä leimaa epävarmuus, sekä kompleksisuuden ja keskinäisriippuvuuden tuomien strategisten shokkien merkityksen lisääntyminen.⁵⁴

⁴⁹ *Suomi ja Yhdysvallat. Satayksi tapaa kehittää transatlanttista yhteistyötä* (2011), Suomen Yhdysvallat -toimintaohjelma, Ulkoasiainministeriön julkaisuja 6 / 2011, Ulkoministeriö, Helsinki. [<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=326276&nodeid=49541&contentlan=1&culture=fi-FI>], viitattu 30.7.2016, s.12.

⁵⁰ Rantapelkonen Jari, Koistinen Lotta (2016), s. 91: ”Paradigma on tietynä ajanjaksona tiettyä oppialaa leimaava auktoriteetinomaisessa asemassa oleva ajatusrakennelma tai teoria.”

⁵¹ Kuhn Thomas S. (1962): *The Structure of Scientific Revolutions*, Fourth Edition, 2012, The University of Chicago Press, Chicago, s. 92–94.

⁵² vrt. Carl von Clausewitz ”Vom Kriege” –kirjassa esittämä, kyllästymiseen asti siteerattu, periaate: ”Sota on politiikan jatkamista toisin keinoin”

⁵³ Raitasalo Jyri, Sipilä Joonas, (toim.) (2008), *Sota - Teoria ja todellisuus. Näkökulmia sodan muutokseen*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Julkaisusarja 1: Strategian tutkimuksia No 24, Helsinki, s. 7. ”Sodan kuvalla tarkoitetaan kansainvälisessä järjestelmässä kulloinkin vallitsevia yhteisiä käsityksiä asevoiman käytön luonteesta, tarpeesta ja mahdollisuuksista sekä tehokkaista asevoimien käyttöperiaatteista ja toimintamalleista.”

⁵⁴ Tarvainen Tiina (toim.) (2012), s. 39–40.

Politiikan tutkimuksessa isoin muutos kylmän sodan päätyttyä kohdistui poliittista järjestelmää selittävään näkökulmaan. Kansainvälisen politiikan tutkimus perustui 1900-luvun lopussa paljolti realismiin ja liberalismiin väliseen vuoropuheluun. Neuvostoliiton hajoaminen ja siitä seurannut kylmän sodan päätyminen aiheuttivat perusteltuja kysymyksiä vanhojen teorioiden paikkansapitävyydestä.⁵⁵ Kansainväliseen yhteistyön osuudesta ja merkityksestä kansainvälisen politiikan ilmiönä käytiin runsaasti debattia jo 1980-luvulla. Neo-realistit ja neo-liberalistit, sekä rationalistit ja kriittisen teorian kannattajat väittelivät kansainvälisen yhteistyön potentiaalista ja olemuksesta päätyen erilaisiin lopputuloksiin ja selityksiin. Väittely sai uusia suuntia kylmän sodan päätyttyä sosiaaliseen konstruktivismiin perustuvien näkemysten saatua sijaa kansainvälisten yhteistyösuhteiden selittäjänä.⁵⁶

Sosiaaliseen konstruktivismiin perustuvat suuntaukset toivat yhteistyöhön liittyvään keskusteluun lisää selittäviä tekijöitä. Konstruktivistit pitivät ideologisia ja sosiaalisia tekijöitä materiaalien tekijöiden vertaisina. Identiteetin merkitys intressi-, motivaatio- ja taustatekijänä nostettiin esiin. Toimijoiden intressien ja taustojen ymmärtäminen on konstruktivistien mukaan tärkeää selitettäessä poliittista toimintaa. Kansainvälisen järjestelmän rakenteet luodaan toimijoiden välisessä vuorovaikutuksessa. Ilman yhteistä tietoisuutta ei rakennakaan voi olla olemassa.⁵⁷

Politiikan tutkija, professori Alexander Wendt tuo vuonna 1992 julkaistussa ”*Anarchy is what states make of it: the social Construction of power politics*”⁵⁸ ja vuonna 1995 julkaistussa ”*Constructing International Politics*”⁵⁹ kirjoituksissaan kansainvälisiä suhteita koskevaan keskusteluun uusia näkökantoja kritisoimalla realismin ja liberalismin maailmankuvaa rajoittuneeksi ja vajavaiseksi. Wendt summaa edeltävien kirjoitusten sisällön teoksessaan ”*Social Theory of International Politics*”, jossa hän esittää kirjoituksia laajemmin näkemyksensä maailmanpolitiikan sosiaalisesta konstruktivismista.⁶⁰

Wendtin keskeinen väite on, että kansainvälisten suhteiden rakenteet ovat sosiaalisia konstruktioita, eivätkä ne perustu pelkästään materialistiseen tarpeeseen, kuten ennen ajateltiin.

⁵⁵ Linklater Andrew (toim.) (2013), s. 217–239.

⁵⁶ Linklater Andrew (toim.) (2013), s. 217.

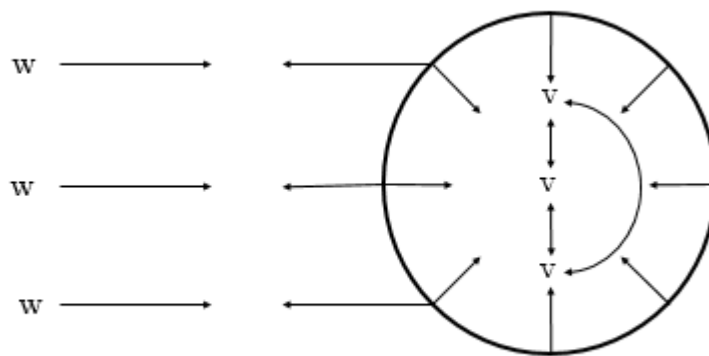
⁵⁷ Linklater Andrew (toim.) (2013), s. 222–224. Tutkijan huomio: Sosiaalisen konstruktionismin alkuna pidetään useassa yhteydessä Peter Bergerin ja Thomas Luckmannin kirjaa vuodelta 1966 ”*The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*”.

⁵⁸ Wendt Alexander (1992), *Anarchy is what states make of it: The social construction of power politics*, International Organization, Spring 92, Vol. 46 Issue 2, s. 391–425.

⁵⁹ Wendt Alexander (1995), *Constructing international politics*, International security, Vol 20, No. 1, s. 71–81.

⁶⁰ Wendt Alexander (1999), *Social Theory of International Politics*, 19th Printing, 2016, Cambridge University Press, United Kingdom. Tutkijan huomio: Alexander Wendtiä pidetään yleisesti yhtenä yhteiskuntatieteellisen sosiaalisen konstruktivistisen tutkimussuuntauksen kärkitutkijana.

Nämä sosiaalisen konstruktion luomat rakenteet muokkaavat myös toimijoiden identiteettejä ja intressejä, eivätkä vain muuta käyttäytymistä.⁶¹ Wendt ei kehittänyt omaa teoriataan tyhjästä, vaan Kuhnin hengessä se perustui aiemmille olettamuksille. Wendt jakaa esimerkiksi John J. Mearsheimerin⁶² offensiivisen realismin näkemyksiä tekemällä samansuuntaisia taustaolettamuksia: kansainvälisen politiikan tila on anarkinen, valtioilla on hyökkäyksellisiä kykyjä, toisten valtioiden tavoitteista ei voi olla koskaan täyttä varmuutta, toimijoilla on halu selvitä, ja ne toimivat rationaalisesti. Lisäksi Wendt käsittelee Mearsheimerin ja Kenneth N. Waltzin lailla valtioita analysoitavana perustoimijana, ja hahmottaa systeemisen teoreettisoinnin tärkeyden kansainvälisessä poliittisessa järjestelmässä.⁶³ Wendt käsittää kansainvälisen poliittisen järjestelmän rakenteen samalla tavalla kuin Kenneth N. Waltz. Waltz käsittelee kansainvälisen politiikan teoriaa ja kansainvälistä poliittista järjestelmää 1979 ilmestyneessä teoksessaan *Theory of International Politics*.⁶⁴ Waltzin mukaan kansainvälistä poliittista järjestelmää voi käsitellä systeemiteoreettisesti, jossa yksiköinä olevien valtioiden vaikutusta toisiinsa voidaan tutkia.⁶⁵

Kuva 1. Kenneth N. Waltzin käsitys valtioista kansainvälisessä poliittisessa järjestelmässä.⁶⁶

⁶¹ Wendt Alexander (1995), s. 71–72.

⁶² John J. Mearsheimer on yhdysvaltalainen politiikan tutkija, joka tunnetaan offensiivista realismia käsittelevästä teoriastaan.

⁶³ Wendt Alexander (1995), s. 72.

⁶⁴ Waltz Kenneth N. (1979), *Theory of International Politics*, reissued 2010, Saltzman Institute of War and Peace Studies, Waveland Press, Columbia University inc., Long Grove, Illinois, s.79–101.

⁶⁵ Waltz Kenneth N. (1979), s. 99–100.

⁶⁶ Waltz Kenneth N. (1979), s. 100. Valtiot (w) luovat sisäisesti ulkoisia vaikutteita tähän poliittiseen järjestelmään (ympyrä), jossa valtiot (v) ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Poliittinen järjestelmä vaikuttaa takaisinpäin myös valtioiden sisäiseen toimintaan (w) ja sitä kautta taas valtioiden ulkoisten vaikutusten tavoitteiden muokkautumiseen.

Wendtin mukaan sosiaalinen konstruktivismi sellaisenaan ei ole soveltuva kansainvälisen politiikan teoriaksi. Sen avulla voidaan tutkia määriteltyjen toimijoiden ja rakenteiden tai järjestelmän välisiä suhteita ja vuorovaikutuksia, ei niinkään politiikkaa.⁶⁷ Wendtin sosiaalisessa konstruktivismissa toimijoiden tarvitsema järjestelmä, jossa sosiaalista vuorovaikutusta tapahtuu, on valtioiden muodostama kansainvälinen poliittinen järjestelmä. Järjestelmä on luonteeltaan sosiaalinen, ei materialistinen, kuten esimerkiksi Kenneth Waltz oli omissa tutkimuksissaan esittänyt.⁶⁸

Wendt perustelee kansainvälisen järjestelmän toimijoiden tasoksi valtiotason. Valtiotoimijan tehtävä on kontrolloida legitiimiä väkivallan käyttöä ja siten sillä on viimekädessä myös valta kansainvälisessä järjestelmässä. Wendtin määritelmässä valtiolla on viisi ominaisuutta:

1.) institutionaalinen lakisääteisyys 2.) organisaatio, jolla kontrolloida legitiimiä väkivaltaa 3.) suvereniteetti 4.) yhteiskunta 5.) maa-ala. Valtio on toimijana varsin itsenäinen, jolloin sen tutkiminen mahdollistuu. Wendt ei kiistä valtioiden sisäpolitiikan, tai ei-valtiollisten toimijoiden merkitystä, mutta hänen tutkimuksensa perustoimijana on valtio kokonaisuutena.⁶⁹ Wendtin mukaan valtiot ja valtioiden muodostama järjestelmä ovat olemukseltaan todellisia ja niitä voidaan siten tieteen keinoin tutkia ja arvioida.⁷⁰ Wendt muistuttaa, että sosiaalisten ilmiöiden tutkimisessa on kuitenkin eroavaisuuksia luonnontieteellisten ilmiöiden tutkimiseen verrattuna. Sosiaalinen ilmiö on tutkinnallisesti aika- ja tilakriittisempi. Sitä täytyy tutkia suhteessa tiettyyn ajanhetkeen ja ympäristöön, eikä saatuja tuloksia voi yleistää suoraan toiseen viitekehykseen.⁷¹

Moderni valtiojärjestelmä ja siihen liittyvä valtion asema maa-alueellaan olevan vallan auktoriteettina luetaan usein alkaneeksi Westfalenin rauhasta 1648. Silloin periaate ”Cuius regio, eius religio (suom. kenen maa, sen uskonto)” otettiin vallanjaon ohjenuoraksi Eurooppaa rauhoittaneen kolmikymmenvuotisen sodan päätteeksi.⁷² Maallisten ja hengellisten johtajien välille epäselvästi jakautunut valta kohdentui maalliselle hallitsijalle mahdollistaen valtioiden kokonaisvaltaisen johtamisen. Valtion maa-alue ja sen sisällä asuvat kansalaiset liitettiin hallitsijan käskyvaltaan ilman tarvetta totella ulkopuolista uskonnollista auktoriteettia. Syntyi

⁶⁷ Wendt Alexander (1999), s. 7–10.

⁶⁸ Wendt Alexander (1999), s. 7–10.

⁶⁹ Wendt Alexander (1999), s. 9, 193–194, 2006–2007.

⁷⁰ Wendt Alexander (1999), s. 47, 90.

⁷¹ Wendt Alexander (1999), s. 69–70.

⁷² Russett Bruce, Starr Harvey, Kinsella David (2010), *World Politics - The Menu for Choice*, Wadsworth Cengage Learning, United States of America, s. 55–57. Tutkijan kommentti: Uskonnon ja valtion hallitsemisen erotamisella oli merkittäviä vaikutuksia Euroopassa, jossa hallitsijat ja uskonnolliset johtajat olivat käyneet valtakamppailua satoja vuosia. Nyt uskonnon osuus maallisen vallankäyttäjänä väheni. Tämä periaate oli ensimmäistä kertaa nostettu keskusteluun jo Augsburgin rauhasta 1555 alkaen.

vallankäytön legitimizeetti. Valtiot hallitsijoineen saivat suvereenin aseman, johon kuului legitiimin väkivallan käytön monopoli valtion omalla alueella. Valtion yläpuolella ei ollut enää muita auktoriteetteja. Siitä alkaen valtioista tuli kansainvälisen poliittisen järjestelmän päätoimijoita.⁷³

Wendtin mukaan valtiot voidaan rinnastaa sosiaalisiksi toimijoiksi, ”yksilöiksi”. Valtioilla on omat identiteettinsä ja intressinsä, joita ne toteuttavat kanssakäymisessä toisten valtioiden kanssa.⁷⁴ Wendtin mukaan valtioiden toimintaa selittää viimekädessä valtiolliset intressit (engl. national interest). Wendt määrittelee (mukaillen mm. Keohanen ajatuksia) valtiollisiksi intresseiksi 1.) fyysisen selviämisen 2.) autonomian 3.) taloudellisen hyvinvoinnin ja 4.) kollektiivisen itsetunnon.⁷⁵ Näillä kaikilla on oma vaikutuksensa valtioiden toimintaan. Hyvä valtiollinen itsetunto ja muiden valtioiden tunnustus lisää Wendtin mukaan yhteistyön mahdollisuuksia ja vähentää valtioiden tarvetta tuhota toisia valtioita.⁷⁶ Wendtin mukaan valtiot pyrkivät aina selvittämään omat kansalliset intressinsä ja pyrkivät toimimaan niiden turvaamiseksi.⁷⁷

Wendtin mukaan ideoilla on merkittävä rooli valtioiden selvittäessä omia identiteettejään ja intressejään.⁷⁸ Valtiollinen identiteetti rakentuu niille ideoille joita valtio edustaa. Kuten ihmisille, myös valtiollisille toimijoille, muodostuu minäkäsitys ja itsetuntemus, jotka vaikuttavat kansainvälisen järjestelmän toimintaan ja dynamiikkaan. Esimerkiksi länsimaisen minäkäsityksen omaava valtio toiminee muiden länsimaisen minäkäsityksen muodostamien valtioiden kanssa herkemmin kuin täysin erilaisten valtioiden kanssa.⁷⁹

⁷³ Russett Bruce, Starr Harvey, Kinsella David (2010), s.57–59. Suvereeniteetillä tarkoitetaan valtion laillisen hallitsijan mahdollisuutta päättää kaikista valtiotaan koskevista asioista ilman riippuvuutta valtion ulkopuolisista toimijoista – ei ole ylempää auktoriteettia.

⁷⁴ Wendt Alexander (1992), s. 423.

⁷⁵ Wendt Alexander (1999), s. 235. Wendt lisää George Alexanderin ja Robert Keohanen esittämiin valtiollisiin intresseihin neljänneksi kansallisen itsetunnon. Lähde: George Alexander ja Robert Keohanen (1980), *The concept of national interests: Uses and limitations*, Presidential Decisionmaking in Foreign Policy, Boulder: Westview, s. 217–238.

⁷⁶ Wendt Alexander (1999), s. 237.

⁷⁷ Wendt Alexander (1999), s. 237–238.

⁷⁸ Wendt Alexander (1999), s. 135.

⁷⁹ Wendt Alexander (1999), s. 194–195.

Wendt kyseenalaistaa klassiseen realismiin kuuluvan periaatteen, jossa maailman ajatellaan ajautuvan automaattisesti valtioiden itsekkääseen ajatteluun, sekä oman avun ja voiman lisäämiseen.⁸⁰ Wendt korostaa valtioiden identiteettien ja valtioiden välisen kollektiivisen identiteetin merkityksen turvallisuuden tuottajana, jonka hän kokee tärkeämmäksi kuin pelkän sotilaallisen voimatasapainoajattelun.⁸¹ Wendt ottaa esimerkiksi Iso-Britannian ydinaseet, jotka ovat pienempi uhka Yhdysvalloille, kuin Pohjois-Korean lukumääräisesti vähäisemmät ydinaseet.⁸² Syynä tähän on Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian jakama identiteetti ja arvoperusta, sekä yhteiset intressit.⁸³

Wendtin mukaan sosiaalisesti konstruoitunut kansainvälinen systeemi pitää sisällään myös sellaisia makro-tason tekijöitä, joilla saattaa olla vaikutusta valtiotason toimijoiden identiteetteihin ja intresseihin.⁸⁴ Valtiotalon toimijoiden sisällä olevilla sosiaalisilla rakenteilla ja kulttuurilla on vaikutusta valtion toimintaan kansainvälisessä järjestelmässä. Nämä rakenteet ja kulttuuri pitävät usein sisällään ideoita, sisältöjä tai tarkoituksia, joita valtiot saattavat haluta jakaa jonkun muun valtion kanssa.⁸⁵ Tutkimus on Wendtin mukaan luontevaa aloittaa ylhäältä valtioiden välisestä järjestelmästä ja edetä siitä alapäin.⁸⁶

Wendt toteaa, että kansainvälisen järjestelmän ontologia on sosiaalisesti konstruoitunut. Järjestelmä koostuu ideoista ja identiteeteistä, joiden perusteella valtiot viimekädessä verkottuvat toisiinsa. Nämä ideat auttavat määrittämään ketä ja mitä valtiot viimekädessä ovat.⁸⁷ Valtiolaisen toiminnan takana on aina ihmisen sosiaalinen ja vuorovaikutteinen toiminta.⁸⁸ Wendtin mukaan kansainvälisen järjestelmän sosiaalinen rakentuminen tekee järjestelmästä myös kykenevän reflektiiviseen ajatteluun, sekä itsetietoiseen toimintaan. Järjestelmä kykenee mukautumaan ja muuttamaan itseään vallitseviin olosuhteisiin soveltuvaksi.⁸⁹ Näin ollen Wendtin

⁸⁰ Wendt Alexander (1992), s. 395-396, 424. Tutkijan huomio: Klassisen realismin edustajat Thomas Hobbes, Reinhold Niebuhr ja Hans Morgenthau ajattelivat kansainvälisessä järjestelmässä esiintyvän egoismin, voimapolitiikan ja anarkian kumpuavan ihmisluonnon syövereistä. Wendtin mukaan itse-apu tai voimapolitiikka eivät seuraa kausaalisesti tai loogisesti maailmassa vallitsevasta anarkiasta. Jos itse-apua tai voimapolitiikkaa käytetäänkin kansainvälisen politiikan areenalla, johtuvat ne pikemminkin prosessista eivät rakenteesta. Ne ovat itsenäisiä instituutioita, eivät johdannaisia anarkistisesta maailmanjärjestyksestä. Wendtin keskeinen teesi valtiojärjestelmässä onkin ”Anarchy is what states make of it” eli maailmassa oleva anarkia on sitä millaiseksi valtiot sen tekevät, joka onkin viitteessä olevan artikkelin pääasiallinen sanoma.

⁸¹ Wendt Alexander (1999), s. 105–106.

⁸² Wendt Alexander (1995), s. 73.

⁸³ Wendt Alexander (1992), s. 396–397.

⁸⁴ Wendt Alexander (1999), s. 372.

⁸⁵ Wendt Alexander (1999), s. 372.

⁸⁶ Wendt Alexander (1999), s. 372.

⁸⁷ Wendt Alexander (1999), s. 372.

⁸⁸ Wendt Alexander (1999), s. 375.

⁸⁹ Wendt Alexander (1999), s. 375.

perusväite kansainvälisen järjestelmän tilasta ja valtioiden roolista siinä eli ”anarkia on sitä miksi valtiot sen tekevät” on myös mahdollinen.⁹⁰

Tutkimuksellisesti Wendtin mukaan yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa pitäisi kysyä kausaalisten ”miksi” tai ”miten” kysymysten lisäksi perustavanlaatuisia (engl. constitutive) -kysymyksiä, kuten ”miten x on mahdollista” tai ”mikä on x”, jotta tutkittavasta ilmiöstä saadaan riittävä ymmärrys aikaiseksi.⁹¹

Tämän tutkimuksen konstruktivistisessä käsityksessä maailma sinällään on ontologisesti olemassa riippumatta ihmisestä. Epistemologisesti maailmaa voidaan havainnoida perustuen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Todellisuuden merkitykset ovat sosiaalisia rakenteita ja tulkin-toja. Ne ovat aikaan, paikkaan ja tekijöihinsä sidottuja. Tutkittavana oleva ilmiö ”kansainvälinen sotilaallinen yhteistyö” on olemassa valtiotason toimijoiden välisten, aikaan ja paikkaan sidoksissa olevien, vuorovaikutusten kautta. Tämä vuorovaikutus on todennettavissa valtiotasoon diskurssin kautta, joka on löydettävissä erilaisista asiakirjoista ja puheista. Tässä tutkimuksessa oletetaan, että valtioiden välinen yhteistyö kumpuaa valtiotoimijoiden sisäisistä ”minän” intresseistä ja identiteeteistä, sekä siitä valtiollisesta kulttuurista, johon valtio haluaa liittää itsensä (esim. länsimaat).

On kiinnostavampaa tutkia, millaisia ominaisuuksia, vaikutuksia ja merkityksiä sotilaalliselle yhteistyölle konstruoituu, kuin ”sotilaallinen yhteistyö” -ilmiön ontologista olemaisuutta itsessään. Pelkkä kansainvälisen sotilaallisen yhteistyön ontologinen tutkimus kallistuisi nopeasti vain historialliseksi tarkasteluksi yhteistyön ja liittoutumisen sotahistoriallisista viitteistä, tai pelkäksi organisaatiotutkimukseksi yhteistyörakenteiden olemassaolosta. Jos sotilaallisen yhteistyön merkitys tai vaikutus ajateltaisiin konkretisoituvan vain käydyn sodan lopputuloksessa (esim. liittoutuminen toisessa maailmansodassa mahdollisti voiton akselivalloista), pitäisi tämä tutkimus tehdä pikemminkin sotahistorian oppiaineeseen.

Sosiaalinen konstruktivismi tarkastelee ilmiön sosiaalista rakentumista aina jossain historiallisessa viitekehyksessä. Sosiaalisen konstruktivismin kannalta ilmiö ”yhteistyö” ei ole olemassa absoluuttisesti muuttumattomana totuutena. Yhteistyö rakentuu aina erilaiseksi. Sen saama muoto riippuu ajanhetkestä, viitekehyksestä ja toimijoista. Yhteistyö syntyy jonkun historiallisen kehityksen tuloksena, ja se on ilmiönä jatkuvassa muutoksessa. Sotilaallinen yhteistyö

⁹⁰ Wendt Alexander (1999), s. 377.

⁹¹ Wendt Alexander (1999), s. 372.

on ollut erimuotoista 1100-luvulla, kuin mitä se tulee olemaan 2100-luvulla. Sotilaallisissa järjestelmissä ja organisaatioissa tehtävät doktrinaalisen tason muutokset vaativat usein toteutukseen vuosia tai jopa vuosikymmeniä.⁹² Sotilaallisen yhteistyön muutos ei luonteeltaan ole kovin nopeaa, mutta ei myöskään muuttumatonta. Sotilaallisen yhteistyön merkityksen muodostuminen ja sen tarkastelu vaatii pitkähkön aikavälin, minimissään 10–15 vuotta.

Tämä tutkimus rajataan alkamaan vuodesta 2000. Valittu aikaväli on ajallisesti riittävän pitkä tutkittavan ilmiön muodostumiseen ja havaitsemiseen, muttei liian pitkä ilmiön yksiselitteisyyden murtumiseen. Valitussa aikaikkunassa sotilaallinen yhteistyö ilmiönä on yksiselitteisesti määriteltävissä, sekä liitettävissä sopivaan viitekehykseen. Sopiva viitekehys on tarkasteltavan aikajakson sotilaallinen toimintaympäristö ja sieltä esiin nousevat Suomen puolustukseen liittyvät tekijät ja intressit. Jotta tutkimuksesta on tilaajalle hyötyä, se ulotetaan käsittelemään myös tulevaisuutta. Tulevaisuuden toteutuminen on aina epävarmaa. Voidaan kuitenkin olettaa, että valtion poliittinen johto on sitoutunut laatimiinsa tulevaisuuden suuntaa linjaaviin strategioihin ja selontekoihin, ja että se toimii niiden mukaisesti. Strategioiden voidaan olettaa olevan ”itseään toteuttavia ennustuksia”, joissa tuodaan julki valtion tavoittelemat tulevaisuuden päämäärät ja intressit. Näin ollen sotilaallisen yhteistyön tulevaisuuden tavoitteista ja toiminnasta voi löytää strategioista ja selonteoista sellaisia ennustuksia, jotka ainakin lähitulevaisuuden osalta ovat hyvinkin todennäköisiä.

Sotilaallinen yhteistyö ilmenee valtiotoimijoiden välisessä vuorovaikutuksessa, teoissa ja puheissa. Se on löydettävissä ja tutkittavissa valtioiden virallisten asiakirjojen, dokumenttien, suunnitelmien, puheiden, harjoituskertomusten ja haastatteluiden kautta. On muistettava, että tällaisen aineiston tutkimisessa myös tutkija osallistuu ilmiön ”todellisuuden” luomiseen tutkimuksessa tekemillään rajauksilla ja tulkinnoilla. Tällöin tutkimusote on subjektiivinen.

Kuten yksipuolista kaveruuttakaan ei todellisuudessa voi olla, ei sotilaallista yhteistyötäkään voi tehdä yksipuolisella ilmoituksella ilman yhteistyöosapuolen hyväksyntää tai tietoisuutta. Todiste ilmiön ”sotilaallinen yhteistyö” olemassaolosta vaatii yhteistyön osapuolien yhteisen hyväksymisen ja sopimuksen tutkittavan ilmiön taustalla olevan yhteistyövuorovaikutuksen

⁹² kts. Rekkedal Nils Marius, Mälkki Juha (toim.) (2013): *Nykyaikainen sotataito - Sotilaallinen voima muutoksessa*, Neljäs uusittu painos (verkkoversio), Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki. [http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/93813/Nykyaikainen_sotataito_verkkoversio_2013.pdf?sequence=2], viitattu 1.7.2017. Teoksessa on esimerkkejä doktriinin kehityksen nopeudesta kehitystyön aloittamisesta valmiiseen tuotokseen, jota asevoimat toteuttavat toiminnassaan. Esimerkkinä Norjan sotilasdoktriinin kehittäminen s. 7 ja s. 13–46 (luku kaksi) osoittavat, että doktriinien kehittäminen vie vuosia.

olemassaolosta ja toteutumisesta. Toteutuakseen yhteistyön voidaan ajatella vaativan eri osapuolien tunnustuksen yhteistyön tarpeelle, yhteisen määrittelyn ja tavoitteenasettelun yhteistyön sisällöstä, ja etenkin sopimuksen ja ohjeistuksen yhteistyön käytännön toteutuksesta.

Tässä tutkimuksessa toimijoina ovat valtiot Suomi ja Yhdysvallat omine identiteetteineen ja intresseineen. Nämä valtiotoimijat vuorovaikuttavat kansainvälisessä poliittisessa järjestelmässä keskenään ja rakentavat tavoitteellisesti ”Suomen ja Yhdysvaltojen välinen sotilaallinen yhteistyö” -nimisen ilmiön. Kansainvälinen järjestelmä vaikuttaa myös valtioiden sisäiseen toimintaan, kuten ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan. Käsitys kansainvälisen järjestelmän tilasta ja toimintaympäristöstä on luettavissa valtioiden toimintaympäristöä käsittelevistä asiakirjoista. Tässä tutkimuksessa Suomen ja Yhdysvaltojen sotilaallisen yhteistyön merkitystä ja vaikutusta tarkastellaan Suomen puolustuksen näkökulmasta. Suomen puolustusta tarkastellaan turvallisuus- ja puolustuspolitiikan, sekä puolustusjärjestelmän suorituskykyjen muodostaman kokonaisuuden kautta. Suomen valtion perustehtävä on hallita legitiimin väkivallan käytön monopolia alueellaan, eli viimekädessä puolustaa omaa olemassaoloaan kaikissa tilanteissa kaikin hyväksyttävissä olevin keinoin.

2.2 Strategia ja sotilasstrateginen viitekehys

Tässä alaluvussa asemoidaan tämä opinnäytetyö osaksi suomalaista strategian tutkimusta, sekä määritellään sotilasstrateginen viitekehys jossa tutkimus tehdään. Luku antaa myös vastauksia tutkimuskysymysten strategiaan ja sotilasstrategiaan liittyviin osuuksiin.

Jari Rantapelkosen ja Lotta Koistisen Maanpuolustuskorkeakoulussa vuonna 2016 laatimassa teoksessa *Pohdintoja sotatieteellisistä käsitteistä* annetaan pohja sille käsitteistölle, jota Maanpuolustuskorkeakoulussa tehtävässä sotatieteellisessä tutkimuksessa käytetään.⁹³ Myös strategia ja sen tutkimus osana sotatieteitä määritellään tässä oppaassa.

Strategia ei ole oma tieteensä, vaan se kuuluu yleisemmin sotatieteisiin. Strategia on kiinnostunut mm. ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, toimintaympäristöstä, turvallisuuskysymyksistä ja

⁹³ Rantapelkonen Jari, Koistinen Lotta (2016), s. i (Esipuhe).

- kehityksestä.⁹⁴ Strategia käsitteenä juontaa antiikin aikaan ja kreikan kielen sanaan ”*strategos*”, joka tarkoitti komentajaa tai kenraalia. 1800-luvun kuluessa strategialla alettiin ymmärtämään ”kenraalin taitoa”. Mm. Carl von Clausewitz määritteli strategian opiksi taistelujen käyttämisestä sodan päämäärien saavuttamiseksi. Strategian ajatellaan olevan osa sodan käymisen taitoa.⁹⁵ Strategia sijoitetaan politiikan ja operaatiotaidon väliin siten, että ”*se toimii keinona toteuttaa politiikan asettamat tavoitteet sotilaallisilla voimavaroilla.*”⁹⁶

Yhdysvaltojen puolustushallinnon sanastossa strategia määritellään seuraavasti:

*”Strategy — A prudent idea or set of ideas for employing the instruments of national power in a synchronized and integrated fashion to achieve theater, national, and/or multinational objectives. (JP 3-0).”*⁹⁷

Filosofisessa muodossa strategian voidaan ajatella olevan lähestymistapa oleellisten ja epäoleellisten asioiden erottamiseen, tai keinojen ja tavoitteiden välisten suhteiden mallintamiseen. Turvallisuuspoliittisessa muodossa strategialla tarkoitetaan oppia ja toimia valtion tai liit-touman turvallisuustavoitteiden saavuttamiseksi. Kaikkein sotilaallisimmassa muodossaan strategia liittyy aina sodan voittamiseen, eli aseellisen voiman käyttöön tai sillä uhkaamiseen. Strategia voi viitata myös toiminnan tasoon tai tärkeyteen. Strateginen taso, -suunnittelu, tai -johtaminen liittyy niiden kaikkein tärkeimpien ratkaisujen tekemiseen, joilla hyödynnetään kaikki käytettävissä olevat resurssit päämäärien saavuttamiseksi. Valtiollisessa mielessä strate-gisella tasolla toimitaan aina yhdessä poliittisen tason toimijoiden kanssa. Turvallisuuspolitiikassa korkeinta tasoa kutsutaan usein poliittis-strategiseksi tasoksi. Kaikissa poliittis-sotilaalli-

⁹⁴ Rantapelkonen Jari, Koistinen Lotta (2016), s. 128. Tutkijan lisähuomio: Sotilasstrategiaa terminä suomalaisessa keskustelussa ei juurikaan käytettä, eikä sen rooli suomalaisessa puolustusjärjestelmässä ole kovin vahva. Sotilasstrategian määritelmiä on useita ja se on kulttuurisidonnaista. Oleellisin kulttuuriin liittyvä tekijä on kuinka itsenäinen asema sotilailla on poliittikkoihin verrattuna. Sotilasstrategian elementit ovat kuitenkin luettavissa eri valtionhallinnon asiakirjoista. Suomalaisessa puolustuspoliittisessa kulttuurissa ei ole myöskään erillisiä sotilaallinen doktriini nimellä olevia asiakirjoja, vaan doktrinaaliset asiat tuodaan julki eri kautta – erilaisten selontekojen ja ohjesääntöjen välityksellä. viite: keskustelut YEK58:n diplomityöseminaarissa 25.1.2017 ja henkilökohtainen tiedonanto / keskustelu kapt Oscar Lasseniuksen kanssa 3.2.2017.

⁹⁵ Rantapelkonen Jari, Koistinen Lotta (2016), s. 128. Tutkijan huomio: strategian historiallisia määritelmiä on useita (mm. Clausewitz, J.C. Wylie, Basil. H. Liddelhart [Gray Colin S. (1999), *Modern Strategy*, Oxford University Press, Great Britain, s.17–23], tässä tutkimuksessa ei ole kuitenkaan tärkeää mainita niitä kaikkia erikseen, vaan riittää, että keskitytään tunnetuimpiin ja suomessa käytettäviin määritelmiin.

⁹⁶ Rantapelkonen Jari, Koistinen Lotta (2016), s. 128.

⁹⁷ DoD Dictionary http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/dictionary.pdf, s. 210, viitattu 5.1.2017.

sisä strategiakäsityksissä yhteistä on voimavarojen suunnitelmallinen käyttö asetettujen päämäärien saavuttamiseksi.⁹⁸

Strategian tutkimus on luonteeltaan monimutkaista, tieteidenvälistä ja monimenetelmäistä.⁹⁹ Joonas Sipilän ja Tommi Koivulan mukaan: ”*Strategian ja turvallisuuspolitiikan tutkimuksessa tämä monimutkaisuus vielä korostuu, koska jo sinänsä monimutkaiset toimijat, valtiot, ovat kompleksisessa vuorovaikutussuhteessa keskenään sekä kansainvälisen ympäristön kanssa*”.¹⁰⁰ Myös tässä tutkimuksessa tulee siis suosia monimenetelmäistä ja tieteidenvälistä lähestymiskulmaa.

Colin S. Gray määrittelee Clausewitzia mukaillen strategian sillaksi, joka yhdistää sotilaallisen voiman poliittisiin tavoitteisiin.¹⁰¹ Gray jakaa strategian kolmeen kategoriaan, jotka koostuvat 17 ulottuvuudesta 1.) Ihmiset ja politiikka [ihmiset, yhteiskunta, kulttuuri, politiikka, etiikka], 2.) Valmistautuminen sotaan [talous ja logistiikka, organisaatio, sotilashallinto, informaatio ja tiedustelu, strateginen teoria ja doktriini, teknologia], 3.) Sota [sotilaalliset operaatiot, johtaminen, maantiede, kitka, vastustaja, aika].¹⁰²

Sotilasstrategiaa sinällään on tutkittu verrattain vähän ja määrittely on yhtä epäselvää kuin strategian tapauksessa.¹⁰³ Yleistäen voidaan sanoa, että sotilasstrategialla tarkoitetaan sotilaallisen voiman kehittämiseen ja käyttämiseen liittyvää kokonaisuutta, jolla saavutetaan poliittiset päämäärät ja tavoitteet.¹⁰⁴ On huomioitava, että strategia ja sotilasstrategia -termejä käytetään usein toistensa synonyymeinä, joka on omiaan lisäämään sekaannusta.

⁹⁸ Rantapelkonen Jari, Koistinen Lotta (2016), s. 128. Tutkijan huomioita: Rantapelkonen ja Koistinen mainitsevat voimavarojen olevan lähinnä poliittisia, taloudellisia, sotilaallisia, teknisiä ja informaatioon liittyviä. On huomattavaa, että valtioneuvoston vuonna 2010 julkaisemassa Yhteiskunnan turvallisuusstrategia -asiakirjassa suomalaisen yhteiskunnan voimavaroja ja niihin kohdistuvia uhkia käsitellään laajemmin. Toiminta lähtee määritelmällä uhkamallit, joita ovat: (voimahuollon vakavat häiriöt, tietoliikenteen ja tietojärjestelmien vakavat häiriöt, kyberuhkat, kuljetuslogistiikan vakavat häiriöt, yhdyskuntatekniikan vakavat häiriöt, elintarvikehuollon vakavat häiriöt, rahoitus- ja maksujärjestelmän vakavat häiriöt, julkisen talouden rahoituksen saatavuuden häiriintyminen, väestön terveyden ja hyvinvoinnin vakavat häiriöt, suuronnettomuudet, luonnon ääri-ilmiöt ja ympäristöuhkat, terrorismi ja muu yhteiskuntajärjestystä vaarantava rikollisuus, rajaturvallisuuden vakavat häiriöt, poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus, sotilaallisen voiman käyttö), sekä yhteiskunnalle tärkeät toiminnot (valtion johtaminen, kansainvälinen toiminta, Suomen puolustuskyky, sisäinen turvallisuus, talouden ja infrastruktuurin toimivuus, väestön toimeentuloturva ja toimintakyky, henkinen kriisinkestävyys). Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa määritellään kokonaisturvallisuuden malli, jossa tehdään koko yhteiskunnan poikkeileikkaava työnjako siitä miten yhteiskunnan kaikki voimavarat suunnitellaan turvallisuuden käyttöön suojelemaan yhteiskunnalle elintärkeitä toimintoja uhkamalleja vastaan. (viite jatkuu tälle sivulle luettavuuden takia)

⁹⁹ Rantapelkonen Jari, Koistinen Lotta (2016), s. 128.

¹⁰⁰ Sipilä Joonas, Koivula Tommi (2014), s. 9.

¹⁰¹ Gray Colin S. (1999), s. 17.

¹⁰² Gray Colin S. (1999), s. 24.

¹⁰³ Sivonen Pekka (toim.) (2013), s. 39–40. Tutkijan kommentti: kapteeni Oscar Lassenius tulee Maanpuolustus- korkeakoululla tutkimaan 2010 luvun lopussa ja 2020 luvun alussa suomalaisen sotilasstrategian kokonaisuutta.

¹⁰⁴ Sivonen Pekka (toim.) (2013), s. 40–41.

Mika Kerttunen määrittelee Colin S. Grayta mukaillen sotilasstrategian seuraavasti: ”*Sotilasstrategia on yhtenäinen ajatus(rakennelma), joka esittää voimassaolevat uskomukset sotilaallisen voiman optimaalisesta käyttämisestä asetettujen päämäärien saavuttamiseksi*”. Tämä määritelmä sisältää myös teoreettiset kuvaukset voiman käytön tarkoituksesta, tavoitteista ja suunnittelu- ja käyttöperiaatteista.¹⁰⁵ Tämän määritelmän voidaan ajatella kuvaavan sotilasstrategiaa etenkin poikkeusolojen tai sodan ajan tilanteessa.

Toisaalta Kerttunen määrittelee myös ”*Toisaalta sotilasstrategia voidaan myös käsittää hallinnolliseksi prosessiksi, missä poliittiset päätökset ja voimassaolevat uskomukset sotilaallisen voiman käytöstä muunnetaan sotilaallisiksi tavoitteiksi ja toimiksi*.”¹⁰⁶ Tällä määritelmällä voidaan ajatella olevan etenkin normaaliolojen tai rauhan ajan sotilasstrategiaa kuvaavaa ulottuvuutta.

Tässä tutkimuksessa tutkittava ilmiö ”sotilaallinen yhteistyö” voidaan todeta sisältyvän hyvin suomalaisessa strategian tutkimuksessa usein käytettävien Mika Kerttusen sotilasstrategian määritelmien sisälle, onhan sillä selvä sotilaallinen liittymäpinta. Tutkittava ilmiö on toisaalta hyvin lähellä kansainvälisen politiikan tai valtioiden kansainvälisten suhteiden tutkimusta, mutta pitäytymällä sotilaallisessa yhteistyössä, eikä laajempaa poliittista liittymäpintaa omaavassa puolustusyhteistyössä, saadaan politiikan osuus pidettyä pienemmässä roolissa. Tämä ratkaisu mahdollistaa myös pitäytymisen sosiaalisen konstruktivismin tutkimuksellisessa viitekehyksessä, ilman tarvetta laajentaa tutkimusta politiikan tutkimuksen teoriakoulukunnilla.

Tämä tutkimus ei keskity Suomen puolustukseen liittyvän operatiivis-taktisen tason puolustusjärjestelmän kyvykkyyden tutkimiseen, tai siihen yhteistyöllä saatavien lisämerkitysten ja -vaikutusten laskemiseen, listaamiseen ja kartoittamiseen, vaan tutkimus liikkuu enemmänkin sotilasstrategisten ja osin jopa poliittis-strategisten teemojen parissa. Täten tutkimus kuuluu oikeutetusti strategian oppiaineeseen pikemminkin kuin operaatiotaidon ja taktiikan oppiaineeseen.

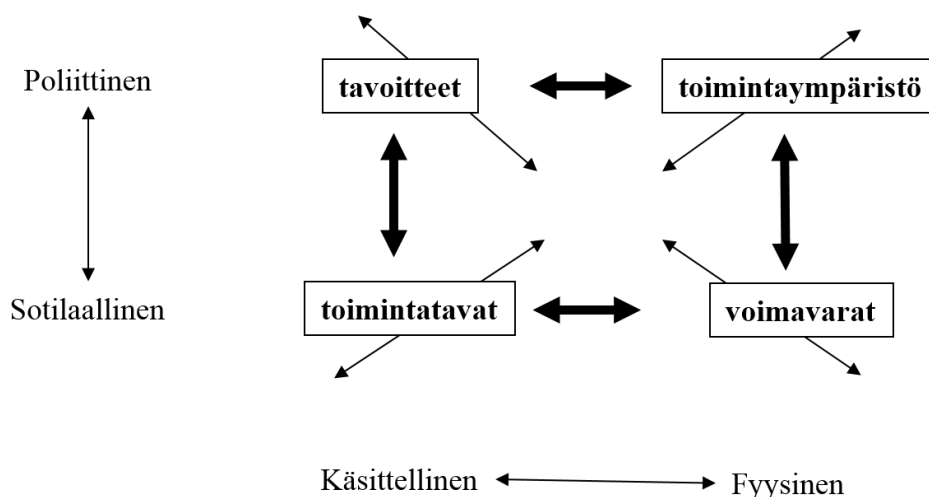
Mika Kerttunen tuo esiin sotilasstrategian logiikan yksinkertaisuuden. Sotilasstrategista ajattelua on totuttu lähestymään lineaarisen ”tavoite–keino–voimavara” (engl. end–ways–means)

¹⁰⁵ Kerttunen Mika (2010), s. 63. Kerttusen sotilasstrategian määritelmä esiintyy muuttumattomana myös teoksessa Sivonen Pekka (toim.) (2013), s.42, joten voidaan todeta, että suomalainen sotilasstrategiaa tutkiva tiedeyhteisö ei ole julkaisujen välisessä kolmessa vuodessa kiistänyt Kerttusen vuonna 2010 tekemää määritelmää, joka on siten yleinen käsitys suomalaisesta sotilasstrategian määritelmästä

¹⁰⁶ Kerttunen Mika (2010), s. 63.

ajatteluketjun kautta. Syötteiden (engl. input, means), toimien (engl. output, ways) ja tulosvaikutusten (engl. results, effects) välillä uskotaan olevan vastaavuus eli korrespondenssi tavoitteeseen (engl. ends) pääsemisessä. Haastena sotilasstrategian tutkimuksessa on tuohon poliittisten tavoitteiden ja sotilaallisten tulosvaikutusten väliseen, optimaalis-rationaalisella ajattelumallilla luotuun, korresponssiin uskomiseen.¹⁰⁷ Tässä tutkimuksessa on tarkoitus tuottaa tietoa tuosta poliittisen ja sotilaallisen tason välisestä suhteesta, sekä osoittaa poliittisten tavoitteiden aikaansaamat merkitykset ja vaikutukset sotilaallisen tason konkretiassa.

Mika Kerttunen määrittelee myös sotilasstrategisen päivitetyn ajattelumallin, jossa neljä strategisen ajattelun kulmakiveä asemoidaan poliittisen (policyn¹⁰⁸ toteuttaminen) ja sotilaallisen (sotilaallisen voiman toiminta tai käyttäminen) ulottuvuuden, sekä käsitteellisen ja fyysisen ulottuvuuden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Ajattelumallin tarkoituksena on ymmärtää sotilasstrategian eri kokonaisuuksien suhdetta ja riippuvuutta toisistaan, sekä toisaalta helpottaa sotilasstrategian kokonaisuuden hahmottamista. Ajattelumalli ei ole siis teoreettinen määritelmä, vain ajattelun apuväline. Tulkintaesimerkki ajatusmallin käytöstä voisi olla seuraava: Fyysisen toimintaympäristön muutokset voivat johtaa poliittisen tason tavoitteenasettelun muuttumiseen. Muuttuneet poliittiset tavoitteet vaikuttavat sotilaallisiin toimintatapoihin ja konkreettisiin sotilaallisiin voimavaroihin esimerkiksi lisääntyvän kaluston tai suorituskyvyn kautta. Nämä yhdessä taas vaikuttavat takaisin toimintaympäristöön, joka saattaa muuttua taas johonkin suuntaan. Tämä sotilasstrateginen ajattelumalli soveltuu Kerttusen mukaan hyvin nykyajan kompleksiseen ja kokonaisvaltaiseen toimintaympäristöön ja maailmankuvaan.¹⁰⁹

Kuva 2. Mika Kerttusen laatima sotilasstrateginen ajattelumalli.¹¹⁰

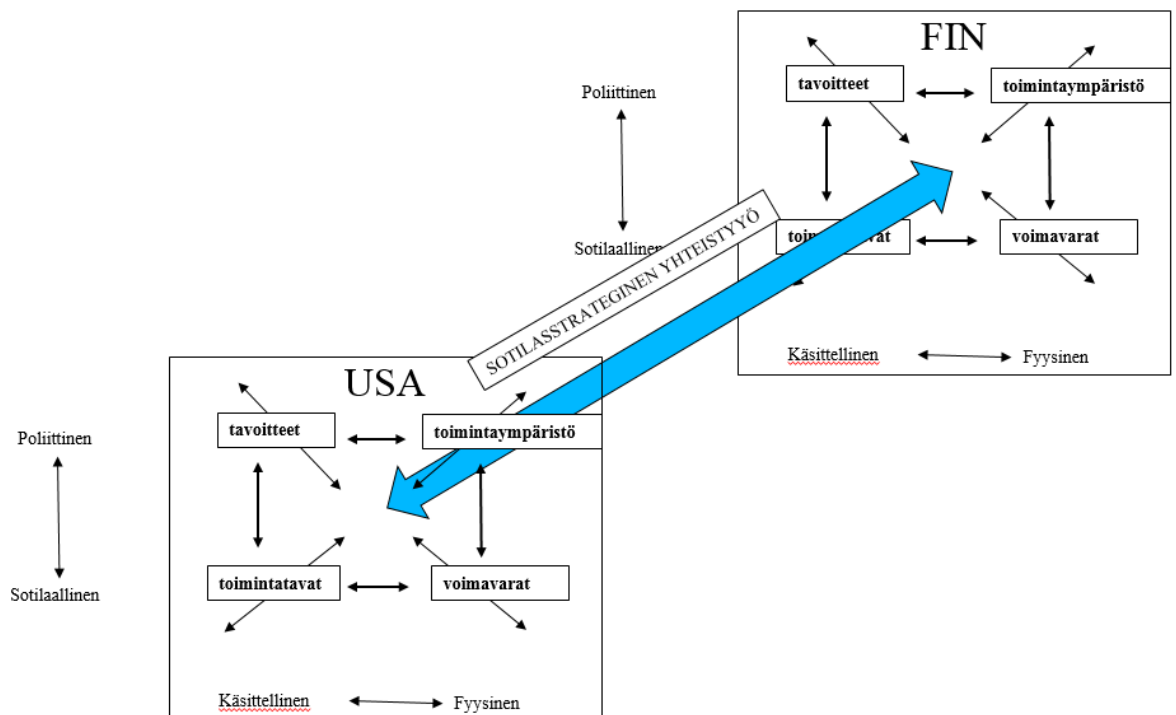
¹⁰⁷ Sivonen Pekka (toim.) (2013), s. 45–46.

¹⁰⁸ Tutkijan kommentti: Policylle ei ole olemassa suoraa suomennosta tai määritelmää, mutta sen voidaan ajatella tarkoittavan politiikan toteuttamista ja toimeenpanemista käytännössä.

¹⁰⁹ Kerttunen Mika (2010), s. 65–66.

¹¹⁰ Kerttunen Mika (2010), s. 66.

Laajentamalla Mika Kerttusen ajattelumallia kolmiulotteiseksi malliksi, voidaan sillä mallintaa myös sotilaalliseen yhteistyön viitekehystä. Silloin Suomen ja Yhdysvaltojen sisäiset tekijät luovat kummallekin valtiolla omat sotilasstrategiansa, joihin myös sotilaallinen yhteistyö sisältyy yhtenä osana. Sotilasstrategiat ovat valtioiden välillä tietenkin täysin erilaisia. Sosiaalisen konstruktivismin teorioiden mukaisesti valtioiden samanlaiset identiteettitekijät ja toimintaympäristöön liittyvät yhteiset intressit motivoivat valtiot kuitenkin sotilasstrategiseen yhteistyöhön keskenään. Suomi ja Yhdysvallat toimivat omien valtiollisten intressiensä pohjalta rakentaen tavoitteellista sotilasstrategista yhteistyötä vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Poliittisen tason vuorovaikutteinen yhteistyö tähtää yhteisten tavoitteiden luomiseen ja toimintaympäristöön vaikuttamiseen, kun taas sotilaallinen yhteistyö painottuu selvemmin toimintatapojen ja voimavaroihin liittyvien kysymysten äärelle. Yhteistyön kautta tapahtuva valtiollisiin intresseihin pääseminen, tai epäonnistuminen, vaikuttaa tietenkin takaisinpäin myös sotilasstrategioiden sisältöön.

Kuva 3. Mika Kerttusen sotilasstrategisen ajattelumallin laajentaminen ilmentämään sotilaallista yhteistyötä Suomen ja Yhdysvaltojen sotilasstrategioiden osana.¹¹¹

¹¹¹ Valtioiden sotilasstrategiat ovat erilaisia ja itsenäisiä, mutta niiden välillä on yhteistyötä (sininen nuoli), jolla on vaikutusta sotilasstrategian sisältöön.

Valtion puolustuksen ja turvallisuuden kannalta on em. mallista nähtävissä, että poliittisin keinoin oikein asetetut sotilaalliset yhteistyötavoitteet ja -intressit saattavat täyttyessään saada aikaan sellaisia toimintatapoja, jotka nostavat välittömästi molempien valtioiden sotilaallisia voimavaroja ja -suorituskykyjä. Esimerkki sotilasstrategisesta yhteistyöstä on sotilaallisen yhteistyön kautta toteutuva kansainvälisen avun vastaanottaminen, joka lisännee mahdollisessa konfliktitilanteesta Suomen puolustukseen käytettävissä olevia voimavaroja. Laajennetulla Kerttusen ajattelumallilla voidaan siis päätellä kansainvälisen avun vastaanottamiseen liittyvän sotilaallisen yhteistyön olevan onnistuessaan merkityksellistä ja hyödyllistä Suomen puolustamisen kannalta tarkasteltuna. Mallista on nähtävissä myös, että kansainvälisen avun vastaanottaminen ja antaminen on yhteistyöhön perustuvana luonteeltaan kaksisuuntainen ilmiö (ts. saadaksesen itse jotain on valmistauduttava antamaan myös muille).

2.3 Tieteellinen päättely

Ilkka Niiniluodon mukaan tieteellisellä päättelyllä tarkoitetaan sellaista päättelyä, jota tutkijat toteuttavat tieteellisessä tutkimustoiminnassa esimerkiksi jonkun metodologisen standardin mukaisesti etsiessään systemaattisesti uutta tietoa.¹¹² Yksi päättelyn muoto on induktiivinen päättely. Induktiivinen päättely ei välttämättä ole totuutta säilyttävää, eikä se siis ole samalla lailla loogisesti pätevää, kuten deduktiivinen päättely on.¹¹³ Induktiivisessa päättelyssä joukosta yksittäistapauksia tehdään yleistys tilanteessa, jossa kaikkien yksittäistapausten käsittely ei olisi edes mahdollista.¹¹⁴ Induktiiviselle päättelylle on lisäksi ominaista, että sen johtopäätös (konklusio) ei sisälly suoraan (eksplisiittisesti), eikä epäsuorasti (implisiittisesti) alkuehtoihin (premissihin). Induktiivinen päättely laajentaa siis tietoa myös lähtökohdista ja on siten luonteeltaan ampliatiivinen.¹¹⁵

Tässä tutkimuksessa induktiivisella päättelyllä pyritään tutkimusaineiston muodostamasta otoksesta saamaan aikaan yleistyksiä ”Suomen ja Yhdysvaltojen välinen sotilaallinen yhteistyö” -nimisestä ilmiöstä, sekä sille rakennettavista merkityksistä, ja mahdollisista hyödyistä Suomen puolustukselle. Tämä ilmiö rakentuu valtion- ja sotilasjohdon tahtotilaan perustuen valtioiden välisessä vuovaikutussuhteessa, ja sille annetaan erilaisia merkityksiä virallisessa keskustelussa. Rajoitetun opinnäytetutkimuksen aineistona ei voi olla kaikki aiheeseen liittyvä

¹¹² Niiniluoto Ilkka (1983), *Tieteellinen päättely ja selittäminen*, Kustannusosakeyhtiö Otava, Keuruu, s. 9.

¹¹³ Niiniluoto Ilkka (1983), s. 23, 21. Deduktiivinen päättely on loogisesti pätevä eli loogisesti tosi, eli jos deduktiivisessa päättelyssä premissit ovat tosia, on johtopäätöksenkin oltava tosi.

¹¹⁴ Niiniluoto Ilkka (1983), s. 25–26.

¹¹⁵ Niiniluoto Ilkka (1983), s. 31.

koskaan käyty keskustelu, vaan aineistoa tulee merkittävästi rajata. Aineiston rajaaminen joihinkin yksittäistapauksiin aiheuttaa tarpeen induktiiviselle päättelylle, jossa johtopäätöksen yleistys rakentuu yksittäistapausten antamien oletusten pohjalle. Tehdyt johtopäätökset laajentavat kuitenkin käsitystä tutkittavasta ilmiöstä myös kokonaisuutena. Induktiivista päättelyä käytetään etenkin tutkimuksen loppuvaiheen kokoavien johtopäätösten tekovaiheessa.

Abduktiivisella päättelyllä pyritään pääsemään parhaaseen mahdolliseen selitykseen.¹¹⁶ Abduktiivisen päättelyn päämäärä ei ole siis lakien keksimisessä, vaan pikemminkin todetun tosiasian syiden tai selitysten alkuehtojen keksimisessä.¹¹⁷ Poliittisen tason virallisessa diskursissa ei haluta aina sanoa kaikkia alkuehtoja ääneen. On siis oletettavaa, että tämän tutkimuksen tutkimusaineiston joku osa voi jäädä alkuehtojen osalta rajalliseksi. Aineistossa saatetaan törmätä tilanteeseen, jossa esimerkiksi kerrotaan, että sotilaallista yhteistyötä tehdään, mutta ei haluta sanoa ääneen miksi sitä tehdään, tai yhteistyön todellisista merkityksistä kerrotaan vain osa. Tällöin joudutaan käyttämään puuttuvien alkuehtojen merkityksien löytämiseksi abduktiivista päättelyä. Abduktiivinen päättely korostunee etenkin aineiston yksittäisten tekstien analysointivaiheessa.

Niiniluodon mukaan tiede voi olla luonteeltaan ”*miksi -kysymyksiin vastaavaa selitystiedettä, historiatiedettä, tai tulevaisuuteen suuntautuvaa ennustustiedettä*”. Niiniluoto toteaa useaan otteeseen, että avoimen tulevaisuuden selittäminen tieteellisesti on haastava tehtävä. Se perustuu usein menneisyydestä ja nykyisyydestä johdettujen todennäköisyyksien ja oletuksien yhteisvaikutukseen.¹¹⁸ Yhteiskunnallisen tutkimuksen tulevaisuuden ennustamisen lisäksi haasteena on, että ennustuksen julkaiseminen voi muuttaa ihmisten käyttäytymistä ja siten toteuttaa itse itseään, tai jossain tapauksessa ehkäistä ennustuksen toteutumista.¹¹⁹

Niiniluoto mukailee Julien, Lamonen ja Latouchen¹²⁰ ajatuksia väittäessään, että tulevaisuudentutkimus ei ole tiedettä itsessään, vaan suunnittelun uusi muoto. Niiniluodon mukaan suunnittelua täydentämään on luotu uusia tieteenaloja. Esimerkiksi uudesta tieteenalasta on

¹¹⁶ Niiniluoto Ilkka (1983), s. 154. Ilkka Niiniluodon mukaan ”abduktio on syllogismin singulaarisen premissin etsimistä, kun singulaarinen johtopäätös ja yleinen premissi tunnetaan.”

¹¹⁷ Niiniluoto Ilkka (1983), s. 154-156. Esimerkiksi jos todetaan yllättävä tosiseikka S, ja on järkevä olettaa, että jokin tyyppiä H oleva hypoteesi selittää S:n, on järkevää myös olettaa, että jokin tyyppiä H oleva hypoteesi on tosi.

¹¹⁸ Kuusi Osmo, Bergman Timo, Salminen Hazel (toim.) (2013), *Miten tutkimme tulevaisuuksia?*, 3. uudistettu painos, 2013, Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry, Vammalan kirjapaino, Sastamala, s.23–28 (Ilkka Niiniluodon artikkeli).

¹¹⁹ Niiniluoto Ilkka (1983), s. 296–298.

¹²⁰ Niiniluoto viittaa seuraavaan julkaisuun: Julien P A, Lamonde P, Latouche D, 1979, *Skenaariomenetelmät tulevaisuudentutkimuksessa*, Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 1979:1, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki.

sotatiede, johon sisältyy tieteellinen selittävä osa, mutta jonka tehtävänä on etenkin auttaa ja tehostaa sotilaallista suunnittelutoimintaa. Tällöin tiede ei kerro miten asiat ovat, vaan pikemminkin miten asioiden tulisia olla haluttuun tavoitteeseen pääsemiseksi. Uusien tieteenalojen antama tieto ei ole deskriptiivisten tieteiden mukaisesti kuvailevaa, vaan pikemminkin väli-neellistä, tavoitteiden ja keinojen välisiä yhteyksiä ilmaisevaa. Niiden tulevaisuudesta tekemät johtopäätökset muotoutuvat muotoon, joka antaa suosituksen mitä kannattaa tehdä jossakin nykyhetken perustuvassa tulevaisuuskehityksessä, jotta jokin tavoiteltava tilanne (esim. Suomen puolustus) toteutuu.¹²¹

Kuten jo aikaisemmin on useasti mainittu, on tämä tutkimus tilaustutkimus, joka pitää sisäl-lään tilaajan tarpeen sen hyödynnettävyydestä tulevaisuuden suunnittelun apuna tai verrok-kina. Tämän tutkimuksen tulevaisuuteen suuntautuvat osiot eivät kuitenkaan ole varsinaista tieteellistä tulevaisuuden tutkimusta, eikä tarkoitus ole laatia esimerkiksi uusia yhteistyöhön liittyviä tulevaisuusskenaarioita, vaan pikemminkin kyseeseen tulee Niiniluodon mainitseman suunnittelutieteen omainen tulevaisuuden vaihtoehtojen punnitseminen valmiiksi annetuista toimintaympäristön tulevaisuusskenaarioissa.

2.4 Tutkimusstrategia

Tutkimusstrategia on niiden ratkaisujen kokonaisuus, jotka ohjaavat tutkimuksen menetel-mien valintaa ja käyttämistä.¹²² Tämä tutkimus on tutkimusstrategialtaan monimenetelmäinen. Tutkimuskohteen tulkintaa suoritetaan tässä tutkimuksessa analysoimalla aineistoa määrälli-sillä ja laadullisilla tutkimusmenetelmillä. Diskurssianalyysi on tutkimuksen pääasiallinen analyysimenetelmä, ja sitä tuetaan dokumenttianalyysillä. Yhdistettävät analyysimenetelmät ovat itsessään varsin väljiä tutkimuksellisia viitekehyksiä, joten niiden yhdistäminen onnistuu luontevasti, etenkin kun tutkittava sotilaallisen yhteistyön diskurssi perustuu kirjoitettujen strategia-asiakirjadokumenttien sisältöön. Monimenetelmäisyys (engl. triangulation, mixed methods) lisää yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen tuloksien luotettavuutta.¹²³

¹²¹ Kuusi Osmo, Bergman Timo, Salminen Hazel (toim.) (2013), s.27–28. Suunnittelu on Niiniluodon mukaan ”systemaattista toimintaa, jossa etsitään ohjetta asetetun tavoitteen tehokkaaksi toteuttamiseksi voimavarojen kannalta optimaaliselle tavalla”.

¹²² Jyväskylän yliopiston Koppa-menetelmäpolkuja internet-sivusto: [<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/metel-mapolkuja/metelmapolku/tutkimusstrategiat>], viitattu 23.10.2016.

¹²³ Bowen Glenn A (2009), *Document Analysis as a Qualitative Research Method*, Qualitative Research Journal, vol.9, no.2, 27–40, s. 28. Kts [[https://en.wikipedia.org/wiki/Triangulation_\(social_science\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Triangulation_(social_science))], viitattu 23.10.2016.

2.5 Tutkimusongelma

Tutkimuksen tutkimusongelmana on: Millaista merkitystä Suomen ja Yhdysvaltojen välisellä sotilaallisella yhteistyöllä on Suomen puolustukselle nyt ja tulevaisuudessa? (ymmärrys / tulevaisuuden ennustaminen)

Ymmärtävä ongelmanasettelu kuuluu empiirisen tutkimuksen piiriin, jossa tutkimukseen koottu aineisto ja havainnot ovat tutkimuksen tekemisen lähtökohtia.

2.6 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tutkimuskysymyksiä ovat:

- 0.) Mitä on sotilaallinen yhteistyö?
- 0.) Miksi sotilaallista yhteistyötä tehdään?
- 0.) Mitä tarkoitetaan Suomen puolustuksella ja puolustuskyvyllä? Miten ne rakentuvat?
- 0.) Miten tutkitaan yhteistyön merkitystä ja arvoa sotilasstrategisessa viitekehyksessä?
- 1.) Miten Suomen ja Yhdysvaltojen välinen sotilaallinen yhteistyö ilmenee ja rakennetaan kansainvälisessä poliittisessa järjestelmässä?
- 2.) Millaisia merkityksiä sotilaalliselle yhteistyölle annetaan suomalaisessa ja yhdysvaltalaisessa virallisessa diskurssissa? Millä keinoilla nämä diskurssit rakennetaan? Onko annettavilla merkityksillä huomattavaa eroa sotilaallisten ja poliittisten toimijoiden välillä?
- 3.) Mitä hyötyä sotilaallinen yhteistyö voi antaa Suomen puolustukselle tulevaisuudessa?

Tutkimus toteutetaan Suomen puolustuksen näkökulmasta tarkasteltuna.

Tutkimuksen lähestymiskulmaa ohjaavana oletuksena on, että ”Yhdysvaltojen kanssa tehtävä sotilaallinen yhteistyö on merkittävä tekijä Suomen puolustukselle”.

2.7 Käytettävät tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelmät jaetaan yleensä määrällisiin (kvantitatiivisiin) ja laadullisiin (kvalitatiivisiin) analyysimenetelmiin. Kvantitatiivinen (määrällinen) tutkimus tarkastelee tutkimuskoh-

detta laajojen havaintoaineistojen kautta. Laajoista aineistoista pyritään saamaan aikaan laskennallisia tuloksia usein tilastollisen menetelmin. Kvantitatiivisissa menetelmissä saadut väittämät koskevat laajaa joukkoa. Määrällisessä tutkimuksessa keskeisiä käsitteitä ovat korrelaatio (esim. kahden ilmiön välinen yhteys) ja kausaaliiteetti (syy-seuraus -suhde), sekä reliabiliteetti (tutkimuksen toistettavuus) ja validiteetti (tutkitaanko oikeaa asiaa).¹²⁴ Kvalitatiivinen (laadullinen) tutkimus pyrkii tutkittavan ilmiön syvälliseen, kokonaisvaltaiseen ja perusteelliseen ymmärtämiseen. Tästä johtuen tutkittavia kohteita ei voi laadullisessa tutkimuksessa olla lukuisia, vaan pienenkin aineiston tulee olla laadukas.¹²⁵

Laadullisessakin tutkimuksessa voidaan käyttää apuna matemaattisia ja tilastollisia keinoja, kuten laskemista, tutkittaessa aineiston ominaisuuksia. Esimerkiksi jonkun asian tapahtuminen tutkittavan ilmiön sisällä palautuu usein laskemiseen: ”Kuinka monta kertaa x tapahtuu?” tai ”Kuinka usein x tapahtuu?”. Tehtäessä yleistyksiä, teemoituksia tai painotuksia tutkittavasta aineistosta perustellaan ne usein vertauksina lukumäärään: ”useita kertoja”, ”useammin kuin”, ”on enemmän painoarvoa” jne. Saatujen laadullisten tulosten vertaaminen laskennallisiin määrällisiin lukuihin auttaa hahmottamaan etenkin ison aineiston sisältöä, ja varmistamaan tai muokkaamaan tutkimuksen hypoteeseja, sekä pitämään tutkijan analyttisenä ja välttämään puolueellisuutta.¹²⁶

Tärkein käytettävä tutkimusmenetelmä tässä opinnäytteessä on diskurssianalyysi ja sen merkitystä ja retoriikkaa selvittävä olemus. Diskurssianalyysistä rakennetaan yhdessä dokumenttianalyysin kanssa tälle tutkimukselle tutkimusmetodi, joka kuvataan tarkemmin seuraavassa alaluvussa. Käytettävät menetelmät luetaan yleensä kuuluviksi laadullisiin analyysimenetelmiin, mutta tutkimusta tuetaan myös tietokoneavusteisella määrällisellä analyysillä. Määrällistä analyysia käytetään tutkimusaineiston teemoittelussa laadullista tutkimusta varten.

Tässä tutkimuksessa käytetään seuraavia tutkimusmenetelmiä tutkimuskysymyksittäin tarkennettuna:

0. Dokumenttianalyysi
1. Dokumenttianalyysi ja diskurssianalyysi
2. Dokumenttianalyysi ja diskurssianalyysi

¹²⁴ Sipilä Joonas, Koivula Tommi (2014), s.45–47.

¹²⁵ Sipilä Joonas, Koivula Tommi (2014), s.46–47.

¹²⁶ Miles Matthew B., Huberman A. Michael (1994), *Qualitative Data Analysis - An Expanded Sourcebook*, 1994, Second Edition, Sage Publications, Thousand Oaks & London & New Delhi, s.252–253.

3. Dokumenttianalyysi ja diskurssianalyysi, sekä tulevaisuuden suunnittelun osuus, joka ilmenee johtopäätöksissä

2.8 Tutkimuksen tarkennettu tutkimusmetodi

Tieteellisessä tutkimusprosessissa käytettävällä metodilla tarkoitetaan niitä tapoja ja keinoja, joita uuden tiedon etsinnässä ja perustelemissa voidaan käyttää.¹²⁷ Tässä alaluvussa kuvailaan ja perustellaan se tieteellinen metodi, jolla uutta tietoa tuotetaan. Tässä tutkimuksessa tavoitteena on tutkia sotilaalliselle yhteistyölle annettavia merkityksiä Suomen ja Yhdysvaltojen välisessä yhteistyössä. Tämä yhteistyö rakentuu valtioiden välisen sosiaalisen kanssakäymisen varaan, joka ilmenee valtionhallinnon virallisissa asiakirjoissa ja dokumenteissa, mutta toisaalta myös poliittisten ja sotilaallisen johtajien pitämässä puheissa ja heidän antamissaan haastatteluissa. Käytettävän metodin tulee kyetä analysoimaan sosiaalisesti konstruoituneen yhteistyömaailman kielenkäyttöä.

Sekamenetelmäisen tutkimusmetodin (engl. mixed methods) käyttäminen syventää usein tehtävää tutkimusta. Esimerkiksi tilanteessa, jossa tutkimuksen alussa ei tiedetä tarkasti mitä asioita kannattaa mitata, tarvitaan ensin määrällinen vaihe asioiden yleistämiseksi ja tutkittavien asioiden löytämiseksi, jota sen jälkeen laadullisella tutkimuksella päästään syventämään.¹²⁸

Tässä tutkimuksessa käytetään kahden metodin yhdistelmää. Päämetodina on diskurssianalyysi, jota tuetaan dokumenttianalyysin keinoin. Dokumenttianalyysillä tutkitaan ensin suomalaisia ja yhdysvaltalaisia sotilaallista yhteistyötä käsitteleviä, ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisia ja sotilasstrategisia asiakirjoja, joista saadaan etsittyä turvallisuus- ja puolustuspoliittinen diskurssi taustatekijöineen. Dokumenttianalyysissä käytetään laadullisten menetelmien lisäksi myös määrällisiä tutkimusmenetelmiä, sekä tietokonepohjaista analyysiohjelmaa. Niillä muodostetaan aineistosta turvallisuus- ja puolustuspoliittinen teemoittelu sotilaallisen yhteistyön viitekehykseksi varsinaista diskurssianalyysiä varten. Sotilaallisen yhteistyön diskurssi sisältyy näihin teemoihin. Tässä tutkimuksessa dokumenttianalyysin määrällinen vaihe auttaa siis objektiivisesti yleistämään laajasta aineistosta sotilaalliseen yhteistyöhön viitekehyksenä olevia turvallisuus- ja puolustuspoliittisia teemoja erillisine intresseineen. Dokumenttianalyysi on lisäksi luonteva ja analyttinen tapa tutustua tutkittavan aineiston dokumentteihin.

¹²⁷ Niiniluoto Ilkka (1980), s. 78.

¹²⁸ Creswell John W., Plano Clark Vicki L (2011), *Designing and conducting Mixed Methods Research*, 2nd edition, Sage Publications London & New Delhi & Singapore & Washington DC, s. 7–10.

hin. Teemoittelun jälkeen sotilaallisen yhteistyön diskurssia analysoidaan seuraavassa vaiheessa syvällisemmin diskurssianalyysin laadullisen keinoin painottuen argumentti- ja retoriiseen analyysiin, joilla tutkitaan sotilaalliselle yhteistyölle annettavia merkityksiä ja peruste-luja. Eri metodin yhdistelmä luo syvemmän käsityksen tutkittavasta aiheesta, sekä vähentää virheellisen tulkinnan mahdollisuutta.

2.9 Dokumenttianalyysi tutkimusmetodina

Dokumenttianalyysi on systemaattinen keino analysoida dokumentteja. Sillä on tarkoitus löytää dokumenteista tarkoituksia, saavuttaa syvällisempää ymmärrystä ja kerätä tutkijalle empiiristä tietoa.¹²⁹ Dokumenttianalyysillä voidaan myös organisoida dokumentissa olevaa tietoa isompiin teemoihin, kategorioihin ja esimerkkeihin.¹³⁰ Analysoitaessa dokumenttien eri versioita, on helpohkoa havaita tutkittavaan ilmiöön liittyvä historiallinen kehitys.¹³¹ Dokumenttianalyysi yhdistää elementtejä sisällön analyysistä ja temaattisesta analyysistä.¹³² Dokumenttianalyysia käytettäessä on tutkimusprosessin kuvaileminen ja dokumentointi erittäin tärkeässä roolissa tutkimuksen toistettavuuden kannalta.¹³³

Tässä tutkimuksessa analysoidaan aineistona olevista strategia-asiakirjoista miten sotilaallinen yhteistyö ilmenee ja rakennetaan kansainvälisessä poliittisessa järjestelmässä, sekä millaisia merkityksiä sen viitekehyksenä olevalle turvallisuus- ja puolustuspolitiikalle annetaan. Aineistosta tutkitaan mitä samankaltaisuuksia ja eroja dokumenteista on löydettävissä. Dokumenttianalyysin keinoin selvitetään millaisia identiteettejä valtiollisen toimijat Suomi ja Yhdysvallat rakentavat itselleen, sekä millaisia kansainvälisen poliittisen järjestelmän toimijoita ne ovat omine intresseineen, ja toisaalta millaisessa toimintaympäristössä ne kokevat toimivansa. Dokumenttianalyysin tulosten esittämisessä käytetään myös lukuarvoja, sekä erilaisia visualisointeja, kuten sanapilviä ja taulukoita. Niillä muodostetaan turvallisuus- ja puolustuspoliittisen viitekehyksen teemoittelut. Hermeneuttisen kehän periaatteen mukaisesti, tutkijan ymmärryksen lisääntyessä, näistä teemoista voi johtaa diskurssianalyttiseen tarkasteluun tarvittavat perusteet.

¹²⁹ Bowen Glenn A (2009), s. 27.

¹³⁰ Bowen Glenn A (2009), s. 28.

¹³¹ Bowen Glenn A (2009), s. 30.

¹³² Bowen Glenn A (2009), s. 30.

¹³³ Bowen Glenn A (2009), s. 28.

2.10 Diskurssianalyysi tutkimusmetodina

Erinomaisen esimerkin diskurssianalyysin soveltamisesta ulko- ja turvallisuuspolitiikan tutkimukseen saa Lene Hansenin tekemästä Bosnian sotaan liittyvän diskurssin tutkimuksesta. Vaikka Hansenin tutkimus lähestyy diskurssianalyysiä poststrukturealistisen näkökulman kautta, on se hyvä verrokki tälle tutkimukselle. Näkökulmien suurin ero on se, että poststrukturealistit näkevät identiteetin, sekä toteutettavan policyn ontologisesti erillisinä, kun taas konstruktivistisessä käsityksessä policy nähdään identiteetistä johtuvana kausaaliteettina.¹³⁴

Arja Jokinen, Kirsi Juhila ja Eero Suoninen määrittelevät diskurssianalyysin sellaiseksi ”*kielenkäytön ja muun merkitysvälitteisen toiminnan tutkimukseksi, jossa analysoidaan yksityiskohtaisesti sitä, miten sosiaalista todellisuutta tuotetaan erilaisissa käytännöissä*”.¹³⁵ Diskurssianalyysi ei ole luonteeltaan tiukkarajainen tutkimusmenetelmä, vaan pikemminkin väljäähkö teoreettinen viitekehys, joka mahdollistaa erilaisia tarkastelun painopistevaihteluita ja menetelmällistä soveltamista riippuen tutkimusongelman asettamasta tarpeesta.¹³⁶

Kielenkäyttöä on mahdollista tutkia joko todellisuuden kuvana (realistinen näkemys), tai todellisuuden rakentamisen näkökulmasta (sosiaalinen konstruktivismi). Tämän tutkimuksen diskurssianalyttisessä tutkimuksessa käytetään jälkimmäistä näkökulmaa, joka on myös metodiselta luonteeltaan joustavampi.¹³⁷ Kielenkäyttö ei vain kuvaa maailmaa, vaan se luo merkityksiä, jäsentää ja rakentaa sitä sosiaalista todellisuutta jossa elämme.¹³⁸ Kielenkäyttö ei ole siis vain kuvausta jostakin todellisesta, vaan se on myös itsessään tekoja ja toimintaa.¹³⁹ Tämän tutkimuksen sosiaaliseen konstruktivismiin perustuvan yhteistyö-ilmion tutkimiseen diskurssianalyysi on luonteva metodi. Se mahdollistaa sotilaallisen yhteistyön rakentumisen syvällisen analysoinnin.

¹³⁴ Hansen Lene (2006), *Security as Practice - Discourse Analysis and the Bosnian War*, Routledge, London and New York, s. 27.

¹³⁵ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), *Diskurssianalyysi - teorian, peruskäsitteet, käyttö*, Kustannusosakeyhtiö Vastapaino, Tampere. (tutkijan huomautus: kirjassa yhdistyvät 1993 ilmestynyt Diskurssianalyysin aakkoset ja 1999 ilmestynyt Diskurssianalyysi liikkeessä -kirjat), s. 17.

¹³⁶ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 51–52, s. 26. Tekijät viittaavat seuraavaan: Potter Jonathan, Margaret Wetherell (1989), *Discourse and Social Psychology. Beyond Attitudes and Behavior*, Sage, Lontoo.

¹³⁷ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 17.

¹³⁸ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 51–52, s. 25–26.

¹³⁹ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 51–52, s. 233.

Kielenkäyttö on vaihtelevaa, monipuolista ja jopa ristiriitaista. Kielenkäyttö avaa mahdollisuuksia tehdä erilaisia asioita, joilla on vaihtelevia seurauksia. Kielenkäytön mahdollisia seurauksia kutsutaan diskurssianalyysissä funktioiksi. Funktion käsite on diskurssianalyysissä varsin laaja ulottuen tahallisista ja tahattomista seurauksista aina laajoihin ideologisen tason vaikutuksiin saakka. Kielenkäytön vaihtelevuus on tulkittavissa suhteessa käytettäviin merkityssysteemeihin¹⁴⁰, sekä suhteessa niihin vuorovaikutustilanteisiin joissa kieltä varsinaisesti käytetään.¹⁴¹ Mikään kielenkäytöllinen ilmaisu ei ole yksiselitteisen kiinteä. Kielenkäytön merkityksiä tulee tarkastella sidoksissa aikakautensa olosuhteisiin ja käytäntöihin, jotka nekin ovat laajemman kehityksen tuloksia.¹⁴² Tarkasteltava kielenkäyttötilanne onkin usein osa laajempaa kulttuurillista tai historiallista jatkumoa.¹⁴³

Myös tässä tutkimuksessa käytettävä termit on tarkoin liitettävä aikaan, paikkaan ja tilanteeseen, jotta kaikki tietävät mistä puhutaan. Diskurssista haettavat termit *Suomen puolustus* ja *sotilaallinen yhteistyö* ovat esimerkkejä sellaisista termeistä, joita on käsiteltävä osana isompaa viitekehystä, eli sitä ajan hetkeä ja toimintaympäristöä, joissa niitä käytetään. Tarkasteltavan aineiston asemoimista aikaan, paikkaan ja yleiseen historialliseen tilanteeseen avustaa tämän tutkimuksen liitteenä kolme oleva aikajana. Aikajanassa esitetään Suomea, Yhdysvaltoja ja maailmaa koskettaneita tärkeitä tapahtumia. Laajemman historiallisen viitekehityksen muodostamisessa käytetään apuna myös suomalaisia ja yhdysvaltalaisia sotilaallista toimintaympäristöä kuvailevia raportteja ja asiakirjoja.

Yksi diskurssianalyttisen tutkimuksen ulottuvuus on tutkia millaisia merkityksiä ihmiset käyttävät ja tuottavat. Näin saadaan tuloksia *mitä* -tyyppisiin tutkimuskysymyksiin. Lisäksi voidaan tutkia millaisia kielellisiä keinoja käytetään tuottaessa merkityksiä. Silloin saadaan vastauksia *miten* -tyyppisiin tutkimuskysymyksiin. Nämä ulottuvuudet ovat sidoksissa toisiinsa.¹⁴⁴

Diskurssianalyysissä käytettäviä tärkeitä käsitteitä ovat: *selonteko*, *merkityssysteemi*, *diskurssi* ja *tulkintarepertuaari*.¹⁴⁵ Selonteko (engl. account,) on yleiskäsite, jolla tarkoitetaan sitä miten

¹⁴⁰ Merkityssysteemi perustuu Ferdinand de Saussuren (1983) erottelujen systeemi -ideaan, se määrittellään myöhemmin.

¹⁴¹ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s.51–52, s. 269.

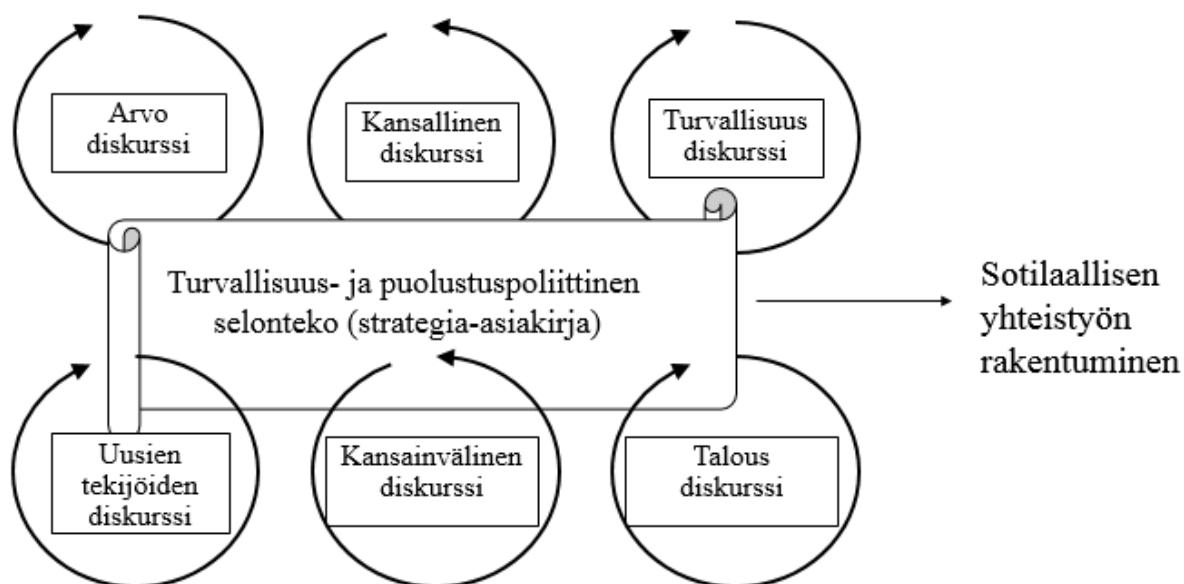
¹⁴² Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s.51–52, s. 269.

¹⁴³ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s.51–52, s. 269.

¹⁴⁴ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s.51–52, s. 280.

¹⁴⁵ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 51–52, s.280–281.

toimijat merkityksellistävät maailmaa eri tavoin toimiessaan erilaisissa tilanteissa ja perustellessaan omaa toimintaansa.¹⁴⁶ Merkityssysteemillä tarkoitetaan erottelujen järjestelmää, jossa merkitykset rakentuvat suhteessa toisiinsa.¹⁴⁷ Esimerkiksi eri värien merkitys rakentuu suhteessa toisiin väreihin perustuen värien erottumiseen toisistaan. Merkityssysteemejä on useita ja ne ovat luonteeltaan rinnakkaisia, uusiutuvia ja moninaisia sekä toiminnallisia.¹⁴⁸ Merkityssysteemi on kattokäsite sisältäen diskurssin ja tulkintarepertuaarin käsitteet. Diskurssi ja tulkintarepertuaari voidaan molemmat määritellä seuraavasti: ”*verrattain eheiksi säännönmukaisten merkityssuhteiden systeemeiksi, jotka rakentuvat sosiaalisissa käytännöissä ja samalla rakentavat sosiaalista todellisuutta*”.¹⁴⁹ Näiden peruskäsitteiden välisten suhteiden ymmärtämiseksi niiden käyttö tässä tutkimuksessa on visualisoitu seuraavaksi kuvaksi:

Kuva 4. Sotilaallisen yhteistyön rakentuminen turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon taustalla olevista diskursseista.¹⁵⁰

Merkityssysteemin määrittelyssä on tukeuduttava tutkimusaineistoon. Diskurssianalyttisessä tutkimuksessa aineiston osuus on suhteellisen korkea. Tutkimusaineiston ajatellaan olevan itessään tutkimuskohde, ei pelkästään tutkimuskohteesta kertovaa kuvausta, kuten jossain muissa metodeissa ajatellaan olevan. Diskurssianalyttiseen tutkimukseen soveltuu moninai-

¹⁴⁶ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 281.

¹⁴⁷ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 27, 281. Merkityssysteemin idea on alun perin lähtöisin Ferdinand de Saussurelta, joka 1983 käsitteli teoksessaan *Course in General Linguistics*, Duckworth, Lontoo, kielellisen erottelun käsitettä.

¹⁴⁸ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 32, s. 281.

¹⁴⁹ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 34.

¹⁵⁰ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 236 (kuvio 3:a mukailen).

nen aineisto epävirallisesta puhutusta keskustelusta viralliseen kirjalliseen dokumenttiin. Eri-tyinen ansio aineistolle on, jos se sisältää erilaisia näkökulmia ja on luonteeltaan vuorovaikutuksellista.¹⁵¹ Tämän tutkimuksen aineiston muodostaa Suomen ja Yhdysvaltojen poliittisen ja sotilaallisen johdon laatimat viralliset asiakirjat ja toisaalta henkilöiden haastattelut tai puheet. Näkökulmien eroavaisuus saadaan aikaiseksi tutkimalla sekä poliitikkojen, että sotilaiden käymää vuorovaikutteista kirjoitettua ja puhuttua diskurssia ja tutkimalla mahdollisia eroavaisuuksia niissä. Antavatko sotilaat ja poliitikot sotilaalliselle yhteistyölle samoja merkityksiä ja millä retorisisilla keinoilla niitä tuotetaan?

Merkityssystemien ja niiden sisältämien diskurssien analysoiminen aloitetaan erojen ja yhtäläisyyksien etsimisellä aineistosta.¹⁵² Ne eivät ole kuitenkaan välttämättä selviä kokonaisuuksia, vaan paljastuvat tutkimuksen edetessä. Merkityssystemien identifioiminen ei tarkoita pelkästään teemojen erottamista toisistaan, vaan yksi merkityssystemi voi tehdä tunnettavaksi monta teemaa. Lisäksi merkityssystemien valinta ei saisi perustua pelkästään tutkijan mielipiteeseen, vaan niiden pitäisi nousta esiin aineistosta. On hyvä myös muistaa, että joillakin merkityssystemillä voi olla piilo- tai symbolisia merkityksiä.¹⁵³ Merkityssystemien löytämisessä ja aineiston teemoittelussa käytetään dokumenttianalyysimenetelmää ja tietokoneavusteista määrällistä analysointia.

Tutkittavat selonteot sisältävät tutkittavan merkityssystemin, joka jakaantuu edelleen diskursseihin. Alustavasti voisi olettaa, että tälle tutkimukselle annettu kiinnostuksen kohde eli yhteistyö muodostuu itsessään tutkittavaksi merkityssystemiksi, jonka alaisia diskursseja tutkitaan niiden eri ilmenemismuodoissaan. Koska aineistona ovat turvallisuus- ja puolustuspoliittiset selonteot, voidaan niiden ajatella jakaantuvan ainakin kansalliseen puolustukseen ja turvallisuuteen, kansainväliseen ulottuvuuteen, talouteen ja materiaaliyhteistyöhön, toiminnan kehittämiseen ja arvoihin liittyviin kokonaisuuksiin.¹⁵⁴

¹⁵¹ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 52.

¹⁵² Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 52–54. Kirjoittajat viittaavat teokseen Potter Jonathan, Margaret Wetherell (1989), *Discourse and Social Psychology*, 2.painos, Sage, Lontoo.

¹⁵³ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 53–54. Esimerkiksi Ian Parker (kts. Parker Ian (1992), *Discourse Dynamics. Critical Analysis for Social and Individual Psychology*, Routledge, Lontoo.) on laatinut merkityssystemin tunnistamiseen kriteeristön, joka antaa hyvää suuntaa tämänkin tutkimuksen merkityssystemien valintaan: merkityssystemi realisoituu tekstissä, liittyy objekteihin, sisältää toimijat, on yhtenäinen merkityssystemi, viittaa toisiin merkityssystemeihin, reflektoi omaa puhetapaansa, on historiallinen.

¹⁵⁴ Tätä lausetta on täsmennetty hermeneuttisen kehän periaatteiden mukaisesti tutkimuksen edetessä tutkijan ymmärryksen lisääntyttä dokumenttianalyysivaiheen jälkeen.

Voisi olettaa, että Suomalaisessa aineistossa Yhdysvaltojen kanssa tehtävä sotilaallisen yhteistyön diskurssi voisi saada ainakin seuraavia ulottuvuuksia:

- Suomen identiteetti osana länttä, länsimaisten arvojen puolustaminen
- taloudellinen hyöty
- aseteknologinen hyöty
- sotilaallisen avun vastaanottamis- ja antamiskyky osansa Suomen puolustusta
- puolustusjärjestelmän saamat lisäsuorituskyvyt ja puolustuskyky

Argumentaatiolla tarkoitetaan asemoitumista julkisessa keskustelussa tiettyyn kantaan tai asenteeseen.¹⁵⁵ Argumentilla pyritään tämän oman asenneposition puolustamiseen ja vahvistamiseen tai vastaposition heikentämiseen ja kritisoimiseen.¹⁵⁶ Argumentointia tulee aina tarkastella osana laajempaa kontekstia ja vuorovaikutusta, joihin kuuluvina osina yksittäiset argumentit voidaan ajatella olevan.¹⁵⁷ Argumentaatioissa esittäjän ja vastaanottajan suhde on tärkeä ulottuvuus, koska lopulta vain reaktio vastaanottajassa määrää argumentin hyvyiden.¹⁵⁸ Argumentaation tutkimuksessa mahdollisten vaikutusten havaitseminen vastaanottajissa tuo tutkimukseen hedelmällisen lisäulottuvuuden.¹⁵⁹ Jos vastaanottajan suhdetta ei kyetä havainnoimaan aineistosta, vaikkapa sen tekstimuotoisuuden takia, voidaan tekstile tehdä sisäistä analyysiä yleisösuhteen erittelemiseksi.¹⁶⁰

Argumentaatioanalyysissä tulee tekstissä esitetty argumentti tunnistaa ja sen sisältö tulee kyetä selvittämään.¹⁶¹ Argumentin erottelu tai tunnistaminen tekstistä vaatii tekstin *tulkintaa* merkityssisällön selvittämiseksi.¹⁶² Tämä edellyttää tutkittavan tekstin sanojen, lauseiden ja kokonaisuuden *merkityksen* ymmärtämistä.¹⁶³ Tämän lisäksi tekstissä esiintyvä argumentti tulee kyetä rekonstruoimaan, eli muotoilemaan omin sanoin.¹⁶⁴ Argumentin tunnistaminen alkaa väitteen ja sille esitettyjen perusteluiden tunnistamisesta.¹⁶⁵ Väite ja perustelut löytyvät

¹⁵⁵ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 339.

¹⁵⁶ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 339.

¹⁵⁷ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s.339. Kts. myös Summa Hilka (1990), *Hyvinvointipoliitiikka ja suunnitteluretoriikka. Tapaus asuntopolitiikka*. Yhdyskuntasuunnittelun täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja A 17, Teknillinen Korkeakoulu. Espoo.

¹⁵⁸ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 340.

¹⁵⁹ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 340.

¹⁶⁰ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 340. Esimerkkejä yleisösuhteen analysoimiseen liittyvistä kysymyksistä: Kenelle teksti on suunnattu? Kenet pyritään vakuuttamaan?

¹⁶¹ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), *Argumentti ja kritiikki - Lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot*, 9.painos, 2013, Gaudeamus Oy, Helsinki, s. 24.

¹⁶² Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 24.

¹⁶³ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 24.

¹⁶⁴ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 24.

¹⁶⁵ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 60.

kielellisen yksinkertaistamisen kautta, jolloin niiden asiasisältö löytyy tekstin ilmiästä.¹⁶⁶ Argumentin ja perusteluiden tunnistamisessa tekstistä voi käyttää kielellisiä tunnistuskeinoja. Argumentin väitettä tai selittävää asiaa ilmaisevat usein seuraavat sanat: ”*joten, siksi, siten, niinpä, mistä / tästä seuraa että, mikä osoittaa että, mistä voi päätellä että*”.¹⁶⁷ Perustelua tai selitystä ilmaistaan esimerkiksi seuraavilla sanoilla: *koska, sillä, siksi että, sen nojalla että, siitä syystä että, sen vuoksi että, siitä johtuen että, sen perusteella että*.¹⁶⁸ Aina argumentin tunnistaminen ei ole helppoa. Joskus varsinainen argumentti voi koostua useista peräkkäisistä väitelauseista, joita ei ole kytketty selvästi toisiinsa.¹⁶⁹ On muistettava, että ilmausten merkitys on aina kontekstuaalista, eli asiayhteydestä riippuvaa. Tekstissä olevan ilmaisun osalta luonteva asiayhteys on tutkittava teksti itsessään ja sen esiintymisyhteys. Tämän tekstuaalisen yhteyden lisäksi on olemassa myös tilanneyhteys, jossa ilmaisu liitetään tilanteisiin, henkilöihin ja esineisiin.¹⁷⁰

Retorisella analyysillä voidaan laajentaa argumenttianalyysiin perustuvien väitteiden tulkintaa sotilaallisesta yhteistyöstä. Diskurssianalyttisessä tutkimuksessa retorikalla analyysillä tarkoitetaan sellaista merkityksen tuottamisen kielellistä prosessia, jossa todellisuuden versiot pyritään saamaan mahdollisimman vakuuttaviksi ja ”oikeellisiksi”, sekä sitä miten lukija pyritään sitouttamaan esitettyihin argumentteihin.¹⁷¹ Aineistona voi olla mm. kirjalliset dokumentit, viralliset asiakirjat, sanomalehtikirjoitukset, tutkimukset, mietinnöt, puolueohjelmat, poliitikkojen puheet, nettikeskustelut, TV-ohjelmat jne.¹⁷²

Retoriikka juontaa yli 2000 vuoden päähän Aristoteleen laatimiin puhetaidon ohjeisiin.¹⁷³ Ne ovat pohjana myös nykypäivän retorikalle analyysille. Aristoteles jakaa puheen vaikutuskeinot kolmeen: argumentti itsessään (logos), puhujan yleisökasitys (ethos), sekä yleisön vastaanottokyky (pathos).¹⁷⁴ Aristoteles ohjeistaa rakentamaan puheen kolmen osatekijän varaan. Tarvitaan väite, jonka puolesta tai jota vastaan argumentoidaan. Ohjeeksi tälle väitteelle etsitään

¹⁶⁶ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 64. ”*ilmiä on se kielellinen muoto, joka väitteellä ja perusteluilla on tekstissä. ja väitteen ja perustelujen asiasisältö on ilmiän täsmennetty muoto*”.

¹⁶⁷ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s.66. Tätä tukee myös Haaparanta Leila, Niiniluoto Ilkka (2016), *Johdatus tieteelliseen ajatteluun*, Gaudeamus Helsinki University Press, Helsinki s.86.

¹⁶⁸ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 66.

¹⁶⁹ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 60–61.

¹⁷⁰ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 24–25.

¹⁷¹ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 338.

¹⁷² Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 338.

¹⁷³ Aristoteles (suom. Hohti Paavo, Myllykoski Päivi, Sihvola Juha) (2012): *Retoriikka*, Gaudeamus Oy, Hansaprint, Vantaa 2012. Kyseessä on Aristoteleen Retoriikka teoksen suomennettu versio, jota on täydennetty selityksin.

¹⁷⁴ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 233.

hyviä tai huonoja seurauksia. Näiden lisäksi tarvitaan myös periaate tai selitys, miksi annettu ohje on hyvä.¹⁷⁵

Retorinen analyysi voidaan jakaa tutkittavan tekstin argumenttien kriittiseen analyysiin ja arviointiin, psykologiseen näkökulman analysointiin, sosiaalisen näkökulman analysointiin, sekä tekstin kielellisen näkökulman analyysiin ja kokonaisuuden tutkimiseen.¹⁷⁶ Retorisessa analyysissä ei pyritä tulkitsemaan puhujan tai kirjoittajan asennetta tai esille tuomaa tosiasiaa, vaan pikemminkin keskitytään siihen sitä miten asiaa argumentoidaan.¹⁷⁷ Diskurssianalyysissä tutkimuksessa tutkitaan argumentaation tekstillistä sisältöä ja rakennetta, sen retorisia keinoja ja merkitysisältöjä, mutta myös mitä argumenteilla tehdään niissä tilanteissa joissa niitä esitetään.¹⁷⁸

Diskurssianalyysissä vakuuttavan retoriikan käyttöä kutsutaan usein faktan konstruoinniksi. Silloin tuotettava teksti tai kuvaus pyritään esittämään valmiina faktana ja totuutena.¹⁷⁹ Faktuaalistamisstrategia on sellainen vakuuttelustrategia, jossa oman argumentin totuusarvosta tulee niin suuri, että se vaikuttaa ainoalta vaihtoehdolta.¹⁸⁰ Tällainen menettely tosin hämärtää sosiaalisen konstruktivismin todellisuuden vuorovaikutteista olemusta, sekä hiljentää keskustelua vaihtoehtoisista tulkinnoista.¹⁸¹ Tutkijan on siis keskityttävä tutkimaan pikemminkin vakuuttelun retoriikkaa, kuin ottamaan kantaa vakuuttelun oikeellisuuteen.

Faktan konstruoinnille on useita eri retorisia keinoja, joihin kaikkiin niihin liittyy asioiden kategorisointi. Esitetyille asioille annetaan kuvauksia ja ominaisuuksia (esimerkiksi hyvä tai paha), joiden perusteella asioille määrittyy toimintoja, kuten se onko asia hyväksyttävää vai ei.¹⁸²

Tämän tutkimuksen kannalta tutkittavien diskurssien tärkein retoriikka liittyy niiden merkitykseen. Merkityksen tulkinnassa on otettava huomioon joitain merkityksen teoriaa käsittelevän filosofian taustaolettamuksia. Ilmaisun merkitys on kontekstuaalista, eli riippuu aina siitä

¹⁷⁵ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 244.

¹⁷⁶ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 233–240.

¹⁷⁷ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 338.

¹⁷⁸ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 338. Tekijät viittaavat Potter Jonathan (1996), *Representing Reality. Discourse, Rhetoric and Social Construction*, Sage, Lontoo.

¹⁷⁹ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 145–148, 338. Tekijät käsittelevät aineistoa seuraavista: Edwards Derek (1990), *Nigel Lawson's tent: discourse analysis, attribution theory and the social psychology of fact*, European Journal of Social Psychology 20(5), s. 405–424, ja Edwards Derek (1992), *Discursive Psychology*, Sage, Lontoo, s. 104–107.

¹⁸⁰ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 146–147.

¹⁸¹ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 341.

¹⁸² Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 341.

asiayhteydestä jossa se esitetään.¹⁸³ Jotta puhuja ja kuulija puhuvat samasta asiasta, tulee ilmaisujen olla julkisia ja yhteisesti käytössä olevia.¹⁸⁴ Merkitykset perustuvat tapaan tai sopimukseen, eli ne ovat konventionaalisia.¹⁸⁵ Tämä konventionaalisuus kuitenkin tarkoittaa sitä, että ilmaisujen merkitykset voivat muuttua.¹⁸⁶

Tekstissä ilmaistavien merkitysten selvittäminen vaatii käytettävältä metodilta tulkinnallista otetta. Filosofian osa-alue nimeltä hermeneutiikka tutkii tällaista ymmärtämistä ja tulkintaa. Kuten aikaisemmin todettiin, pitää yksittäistä ilmaisua tulkita osana asiayhteyttään jossa se esiintyy. Tämä tulkinta johtaa toisaalta tutkimaan myös muita ilmaisuja ja merkityksiä joiden kanssa tutkittava ilmaisu esiintyy. Merkityksen tulkintaprosessista muodostuu kehämäinen prosessi, jota kutsutaan hermeneuttiseksi kehäksi. Siinä tutkijan ymmärrys lisääntyy vaiheittain tutkimusprosessin edetessä. Tutkinta etenee kehämäisesti ilmaisusta merkitysyhteyteen ja takaisin. Tekstikokonaisuus ymmärretään siis osiensa kautta, ja toisaalta tekstin osat kokonaisuuden kautta.¹⁸⁷ Tässä tutkimuksessa hermeneuttinen kehä ilmenee etenkin dokumenttianalyysin sisältöön perehdyttävässä vaiheessa, jossa määritellään ja teemoitellaan sotilaallisen yhteistyön viitekehyksen eli turvallisuus- ja puolustuspolitiikan diskursseja.

Retorinen analyysi mahdollistaa myös tekstiin sisältyvien arvojen ja arvostusten tarkastelun. Usein nämä arvot esiintyvät väitteiden perusteluissa, tavoitteissa tai seurauksissa, sekä myös osin tekstiin mahdollisesti sisältyvissä normeissa ja säännöissä. Arvot voivat olla sisältyneinä myös tekstin arvolatautuneisiin ilmaisuihin, kuten vertauksiin tai metaforiin, tai ne tuodaan esiin tekstin lauserakenteen ja esitysjärjestyksen kautta.¹⁸⁸ Tämän tutkimuksen osalta on mielenkiintoista nähdä millaisia arvolatauksia sotilaallisen yhteistyön ilmaisujen tulkintaan liittyy.

Muita tämän tutkimuksen kannalta tärkeitä metodologisia termejä ovat identiteetti ja narratiivi. Identiteetillä tarkoitetaan sitä miten toimijat rakentavat itsestään ja toisistaan tilannesidonnaisia ja vaihtuvia määritelmiä, jotka eivät luonteeltaan ole staattisia ominaisuuksia,

¹⁸³ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 24. Asiayhteydellä tarkoitetaan esimerkiksi sitä tekstiä jossa tiettyä ilmausta tutkitaan. Merkitys ei voi määrittää vain sen suhteella muihin ilmaisuihin, vaan *tekstuaalisen yhteyden* lisäksi tulee huomioida *tilanneyhteys*, eli ilmaisun vaikutus suhteessa henkilöihin, tilanteisiin tai esineisiin joissa ilmaisua käytetään

¹⁸⁴ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 26–27.

¹⁸⁵ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 27. Esimerkiksi tietäntyyppistä juomaa kutsutaan olueksi, koska niin on alettu joskus tekemään. Tämän merkityksen muuttaminen on vaikeaa, eikä onnistu yksin kielenkäyttäjältä vaan vaatii koko kieltä käyttävän yhteisön ”hyväksynnän”.

¹⁸⁶ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 28–29.

¹⁸⁷ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 34.

¹⁸⁸ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 264.

vaan pikemminkin toiminnallisia kategorioita.¹⁸⁹ Identiteetti voi olla osa jotain merkityssysteemiä.¹⁹⁰ Tässä tutkimuksessa Suomen ja Yhdysvaltojen itselleen rakentamat identiteetit muodostavat intressit sotilaallisen yhteistyön toteuttamiselle. Identiteettien ilmaisujen retorikasta voidaan päätellä esimerkiksi mihin samanhenkisten valtioiden viiteryhmään (esim. länsimaat) ne kokevat kuuluvansa.

Narratiivi on kertomusmuotoinen, usein merkityssysteemiä joustavampi, asioiden merkityksellistämisen käsite, jossa tapahtumat usein sidotaan aikajalalle.¹⁹¹ Narratiivissa toimijuus, liittoumat ja kerrottavan tarinan jännitteet rakentuvat aina tarinakohtaisesti omanlaisikseen.¹⁹² Usein identiteetti rakennetaan tarinankerrollisen narratiivin kautta.¹⁹³ Narratiivien analyysissä tutkitaan tarkasteltavaa tekstiä tarinana ja tarkoituksena.¹⁹⁴ Narratiivien analyysi on siis tavallaan laajennettua diskurssianalyysiä, jossa tarkasteltavaa tekstiä käsitellään laajempänä kokonaisuutena ja usein osana ajallisesti pitempää kehitystä.

Tässä tutkimuksessa diskurssianalyysin keinoin analysoidaan aineistona olevasta tekstistä, millaisia merkityksiä kansainväliselle sotilaalliselle yhteistyölle annetaan politiikkojen ja sotilaiden puheissa. Diskurssista tutkitaan mitä samankaltaisuuksia tai eroja on löydettävissä. Aineistosta analysoidaan myös millaista retoriikkaa yhteistyöstä käytetään, sekä syntyykö toimijoiden välille responsiivista vuoropuhelua. Kolmanneksi voidaan tutkia miten viranomaispuheella konstruoidaan faktaa, eli miten sotilaallisen yhteistyön tarve argumentoidaan ja osoitetaan faktuaaliseksi tarpeeksi liittämällä se esimerkiksi sotilaallisen toimintaympäristön analyysillä isomman viitekehyksen määrittämään tarpeeseen.

2.11 Tutkimusasetelma, tutkimuksen rajausta ja viitekehys

Suomen toteuttaman sotilaallisen yhteistyön tutkiminen yleisellä tasolla olisi myös mahdollista, mutta pituudeltaan rajoitetussa opinnäytteessä tulokset jäisivät tällöin varsin yleiselle tasolle. Maanpuolustuskorkeakoulun yleisesikuntaupseerikurssi 58:lla opiskeleva kapteeni Daniel Huotari tutkii yhteistyötä Ruotsin kanssa ja kapteeni Ville Huupponen yhteistyötä Naton kanssa. Päällekkäisyyden välttämiseksi näiden käynnissä olevien tutkimusten kanssa, rajataan tämä tutkimus käsittelemään Suomen sotilaallista yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa. Rajausta

¹⁸⁹ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 282.

¹⁹⁰ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 282.

¹⁹¹ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 282.

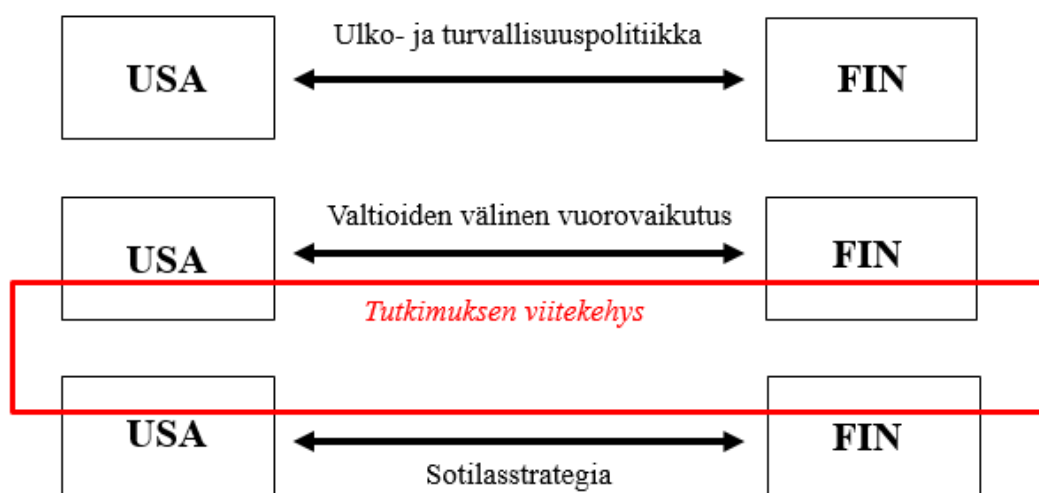
¹⁹² Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), s. 282.

¹⁹³ Kohler Riessman Catherine (2008), *Narrative methods for the human sciences*, SAGE Publications, Los Angeles & London & New Delhi & Singapore, s. 8.

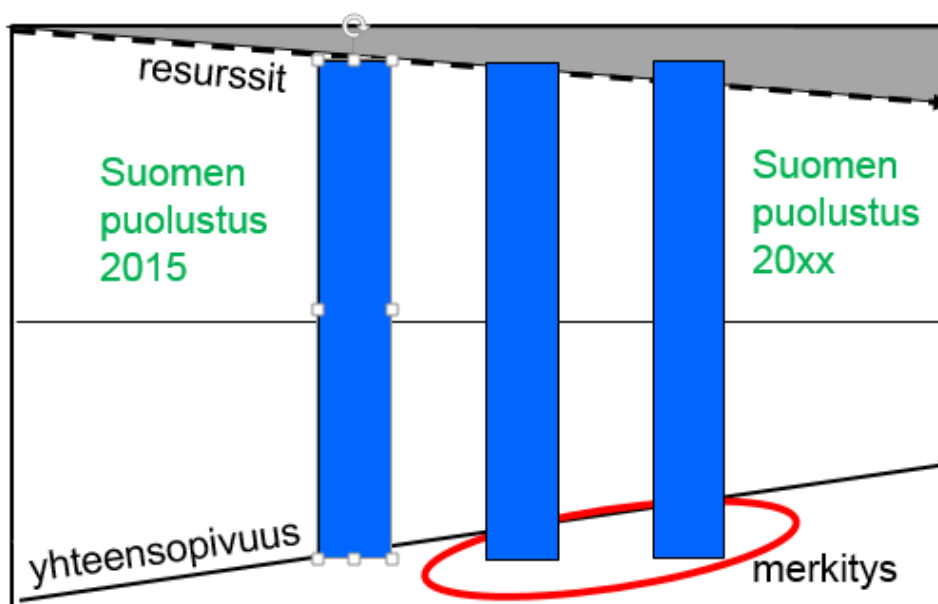
¹⁹⁴ Kohler Riessman Catherine (2008), s. 11.

tukee myös aiheen ajankohtaisuus, jota on perusteltu tämän tutkimuksen luvussa yksi. Pohjoismaat ja Nato jäävät siis yhteistyön osapuolina tutkimuksen ulkopuolelle, mutta niiden välityksellä tapahtuvaa yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa saatetaan sivuta. Pohjoismaista etenkin Ruotsia käytetään verrokkina Yhdysvaltojen kanssa toteutettavan yhteistyön tekijänä.

Tutkimuksen viitekehys on Suomen ja Yhdysvaltojen valtiollisen vuorovaikutuksen tutkiminen sotilaalliseen yhteistyöhön liittyen, sekä toisaalta sotilaallisen yhteistyön merkityksen tutkiminen sotilasstrategian ja siihen liittyvän Suomen puolustuksen näkökulmasta.

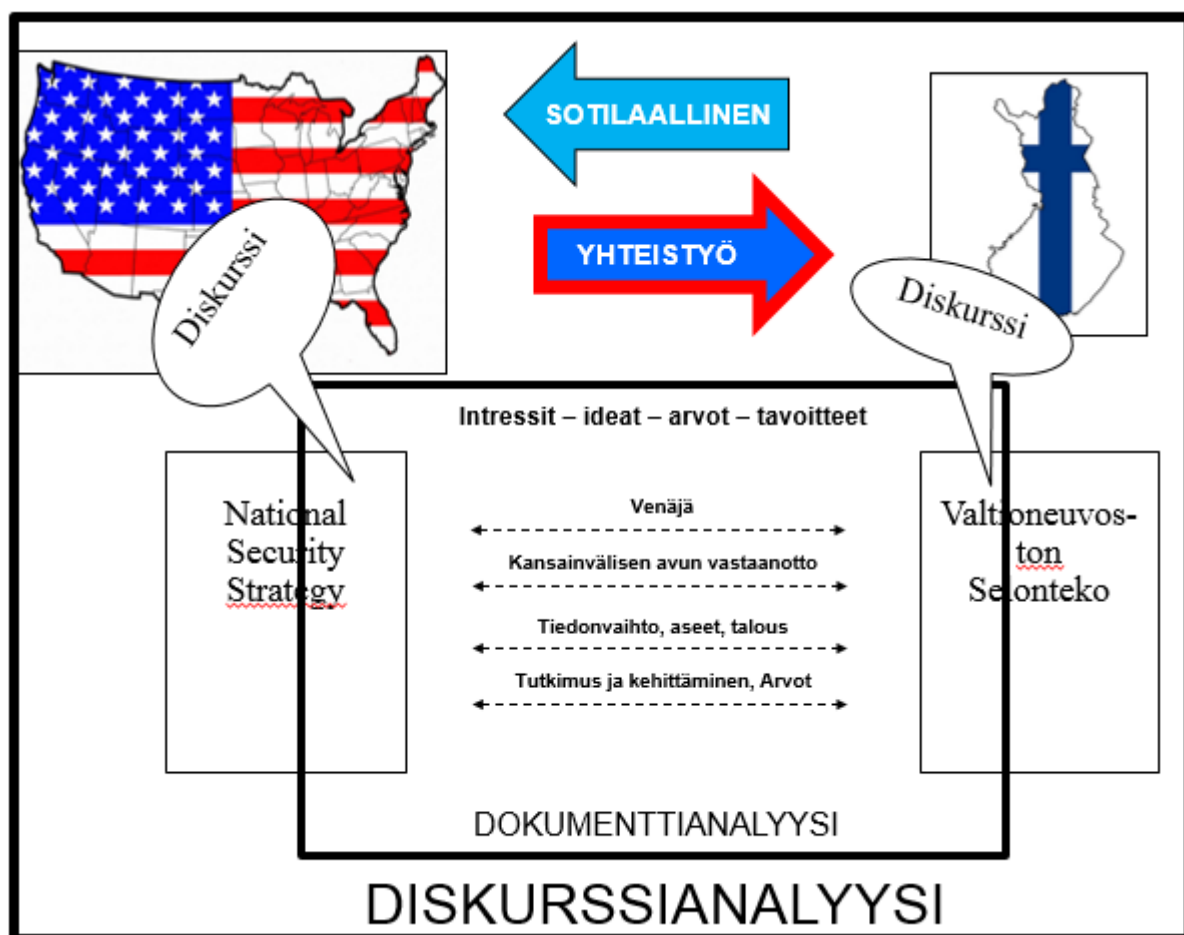
Kuva 5. Tutkimuksen viitekehys ja asemointi.

Kuva 6. Tutkimuksen viitekehys Suomen puolustuksen liittyen.¹⁹⁵

¹⁹⁵ Kansainvälisellä yhteensopivuudella voidaan osittain korvata vähentyviä resursseja, jotta puolustus säilyy edelleen uskottavana ja oikein mitoitettuna Suomen puolustamiseksi.

Tutkimusasetelmassa aineistona olevista suomalaisista ja yhdysvaltalaisista ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisista selonteista, sekä muista valtionhallinnon strategia-asiakirjoista muodostetaan dokumenttianalyysin avulla käsitys Suomen ja Yhdysvaltojen identiteeteistä, valtiolliseen turvallisuuteen liittyvistä intresseistä, käsityksestä toimintaympäristöstä, sekä valtioiden tarpeesta yhteistyöhön mahdollisine yhteistyöosapuolineen. Dokumenttianalyysillä varmistetaan myös, että yhteistyötä tehdään myös käytännössä. Tutkittava primääriaineisto teemoitellaan siinä ilmenevien tärkeiden asioiden mukaisiin teemoihin. Sotilaallisen yhteistyön merkityssysteemin diskurssit yhtyvät myös näihin alateemoihin, kuuluvathan ne osaksi sitä isompaa viitekehystä josta teemat on eroteltu. Seuraavaksi sotilaallisen yhteistyön diskurssin teemoja tutkitaan syvemmin diskurssianalyysillä niiden merkitysten löytämiseksi. Löydetyistä merkityksistä tutkitaan miten ne vaikuttavat Suomen puolustukseen.

Kuva 7. Tutkimusasetelma.¹⁹⁶

¹⁹⁶ Dokumenttianalyysillä etsitään strategia-asiakirjoista sotilaallisen Suomen ja Yhdysvaltojen välisen sotilaallisen yhteistyön diskurssi, jota syvennetään diskurssianalyysillä.

2.12 Tutkimusaineisto ja sen kritiikki

Tässä tutkimuksessa varsinaisena aineistona käytetään suomalaisia ja yhdysvaltalaisia poliittisen ja sotilaallisen johdon ulko- ja turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan, sekä sotilaalliseen yhteistyöhön liittyvä strategia-asiakirjoja, selontekoja, sopimuksia, toimintasuunnitelmia ja dokumentteja, sekä niitä täydentäviä poliittisen ja sotilasjohdon puheita ja haastatteluja. Aineiston yksityiskohtainen esittely ja analysointi ovat osa tutkimuksessa tehtävää dokumenttianalyysiä, joka tehdään luvussa neljä.

Tutkimuksen Suomalaisena primääriaineistona käytetään valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisia selontekoja vuosilta 2001, 2004, 2009, 2012 ja 2016, sekä puolustusselontekoa vuodelta 2017. Yhdysvaltalaisena aineistona ovat National Security Strategy -asiakirjat vuosilta 1999¹⁹⁷, 2000, 2002, 2006, 2010, ja 2015. Yhdysvaltalaisesta aineistosta käytetään tutkimuksen tekstissä pääasiassa asiakirjojen englanninkielisiä nimiä selvytyden takaamiseksi. Valittu aineisto kuvaa hyvin valtioiden virallista ulko-, turvallisuus-, ja puolustuspoliittista linjaa. Diskurssianalyysin teorian kautta tarkasteltuna näitä asiakirjoja voi pitää diskurssianalyttisinä selontekoina. Ne synnyttävät tutkimuksessa tarvittavat valtiollisen toimijan viralliset diskurssit.

Tässä tutkimuksessa Suomen ja Yhdysvaltojen poliittista johtoa ajatellaan edustavan maiden presidentit, hallitukset ministereineen, sekä puolustushallinnon ministeri ja kansliapäällikkö. Sotilaallista johtoa edustaa asevoimien ja aluevastuussa olevan operatiivisen johtoportaahan komentajana oleva sotilas.

Suomen puolustukseen liittyviin poliittisiin linjauksiin on yritetty saada ajan saatossa yli hallituskausien menevää vakautta ja jatkuvuutta erilaisin keinoin. On perustettu poliittisesta päätöksenteosta irrallisia työryhmiä, kuten puolustusrevisionit tai parlamentaarinen puolustuspoliittinen neuvottelukunta. Tämän lisäksi linjaa selkeyttämään on tuotettu erinäisiä strategioita, kuten valtioneuvoston laatimat Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittiset selonteot, joita on ilmestynyt vuodesta 1995¹⁹⁸ alkaen. Toteutuneista puolustukseen liittyneistä päätöksistä ja hankinnoista voidaan havaita näiden keinojen onnistuneen ainakin osittain.¹⁹⁹

¹⁹⁷ ilmestyi loppuvuodesta 1999, mutta käsittelee vuotta 2000 ja sisältyy siten tämän tutkimuksen rajauksen (vuodesta 2000 alkaen) sisään.

¹⁹⁸ Ulko- ja turvallisuuspoliittisia selontekoja on ilmestynyt vuosina 1995, 1997, 2001, 2004, 2009, 2012.

¹⁹⁹ Visuri Pekka (toim.) (2001), *Suomen Turvallisuus ja puolustuspolitiikan linjaukset*, Otavan Kirjapaino Oy, s. 21–51.

Suomalaiset valtioneuvoston ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittiset selonteot ovat poliittisia strategia-asiakirjoja, joissa hallitus esittelee ulko- ja turvallisuus- ja puolustuspoliittisen linjansa eduskunnalle. Kaikissa näissä on nostettu esiin EU-jäsenyyden, sotilaallisen liittoutumattomuuden ja asevelvollisuuden merkitys. Turvallisuuspolitiikka on ollut joustavaa, eikä sotilaallinen liittoutumattomuus ole asettanut esteitä kansainväliselle puolustuspoliittiselle tai sotilaalliselle yhteistyölle.²⁰⁰ Valtioneuvoston selonteot ovat valtion asiakirjahierarkiassa niitä kattoasiakirjoja, joihin eri hallinnonalat perustavat omat ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa sivuavat asiakirjansa. Näiden asiakirjojen valinta ensisijaisiksi suomalaisiksi aineistoksi on oikea, ja valinta vie tutkijan Suomen valtion virallisen ulko- ja turvallisuus- ja puolustuspoliittisen diskurssin juurille.

Vuonna 1986 Yhdysvalloissa julkaistu, ”*Goldwater-Nichols Department of Defense Reorganization Act of 1986*” -nimellä tunnettu laki määrittää Yhdysvaltojen puolustusministeriön (engl. Department of Defense = DoD) ja sen alaisten asevoimien johtosuhteista, vastuista, velvollisuuksista ja valvonnasta.²⁰¹ Lisäksi laki velvoittaa Yhdysvaltojen presidentin laatimaan vuosittain kongressille kattavan Yhdysvaltojen turvallisuusstrategiaa käsittelevän raportin, josta käytetään nimeä National Security report.²⁰² Tässä vuosittaisessa asiakirjassa presidentti on velvollinen tuomaan esiin Yhdysvaltojen turvallisuuden kannalta tärkeät kansainväliset intressit ja tavoitteet, Yhdysvaltojen ulkopolitiikan periaatteet, maailmanlaajuiset sitoumukset, ja ne kansalliset puolustuksen ja asevoimien voimavarat, joita Yhdysvallat tarvitsee toteuttaakseen omaa strategiaansa ja estääkseen aggressiot itseään kohtaan.²⁰³ Yhdysvaltojen presidentin vastuulla olevat National Security report -asiakirjojen voidaan todeta olevan yhdysvaltalaisen turvallisuuspoliittisen diskurssin perusta, ja siten ne ovat tämän tutkimuksen kannalta oiva aineistollinen lähtökohta.

Tässä tutkimuksessa toissijaisena aineistona käytetään suomalaisia ja yhdysvaltalaisia eri hallinnonalojen laatimia täydentäviä asiakirjoja, sekä poliitikkojen ja sotilaiden haastatteluita ja puheita, joilla he selittävät ensisijaisen aineiston sanomaa.

²⁰⁰ Blombergs Fred (toim.) (2016), s. 30. Tätä tukee myös: Lindberg Jarmo (2017), *Puolustusvoimain kommentarjan tervehdys* 23.1.2017, Valtakunnallisen maanpuolustuskurssin (MPK220) avajaistilaisuus Säätytalolla, Helsinki. [<http://puolustusvoimat.fi/220.-valtakunnallisen-maanpuolustuskurssin-avajaiset>], viitattu 24.1.2017, jossa kenraali Lindberg kuvailee selontekojen merkitystä kehikkona, joka asemoi puolustuksen kehittämistä poliittisella tasolla, sekä pitää niiden tarpeellisuutta puolustukselle kiistattomana.

²⁰¹ *Goldwater-Nichols Department of Defense reorganization Act of 1986*, Public Law 99-433 (1986), 99th Congress, United States Government Publications, United States of America. [<https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/STATUTE-100/pdf/STATUTE-100-Pg992.pdf>], viitattu 8.11.2016, s.1 (esipuhe).

²⁰² *Goldwater-Nichols Department of Defense reorganization Act of 1986*, Public Law 99-433 (1986), SEC 603.

²⁰³ *Goldwater-Nichols Department of Defense reorganization Act of 1986*, Public Law 99-433 (1986), SEC 603.

Diskurssianalyysia käytetään usein puhutun aineiston, kuten haastatteluiden tai keskusteluiden yhteydessä. Tämän tutkimuksen osalta voidaan oikeutetusti kritisoida diskurssianalyysin käyttöä lähes pelkästään kirjallisessa muodossa olevan aineiston analysoimiseen. Strategia-asiakirjat, selonteot, sopimukset ja valtiolliset dokumentit edustavat kuitenkin valtion pidemmän ajan laajempaa virallista kantaa ja ovat sisällön luonteeltaan vakaita. Tutkimuksen kirjallinen aineisto, joka painottuu strategisen suunnittelutason pitkän aikajänteen toimintaan, tuo yhteistyön tutkimiseen tarvittavaa pitkäjänteisyyttä ja jatkuvuutta. Valittu kirjallinen aineisto vähentää myös poliittisen mielipiteen nopeasta heilahtelusta johtuvaa, haastatteluissa tai keskusteluissa helposti esiin tulevaa, lyhytaikaisen populismin vaikutusta aineiston sisältöön. Strategia-asiakirjoissa olevat maininnat valtion identiteetistä, intresseistä ja maininnat sotilaallisesta yhteistyöstä, sekä suhteista toisiin valtioihin tuovat esiin valtio-toimijan näkemykset varsin hyvin.

Aineistolle on eduksi myös, että valitun aineiston sotilaallista yhteistyötä koskevat kohdat eivät ole kenenkään yksittäisiä mielipiteitä, vaan niiden taustalla voidaan olettaa olevan valtiollinen poliittinen ja sotilaallinen konsensus, joka on jo itsessään osoitus sosiaalisesta konstruktiosta.²⁰⁴ Strategia-asiakirjojen valmistelun taustalla on usein paljon johdon tapaamisia, diplomattia, kokouksia, sopimuksia ja ihmisten välistä sosiaalista vuorovaikutusta.

Kuten diskurssianalyysin teoriaa käsittelevässä luvussa kerrottiin, aineistosta esiin nouseva diskurssi tulee kyetä liittämään osaksi omaa aikaansa, ja sitä tulee kyetä tarkastelemaan osana laajempaa viitekehystä. Strategia-tason asiakirjoissa isompi viitekehys on usein koko maailmaa koskeneet toimintaympäristön kehityskulut ja merkittävät historialliset tapahtumat. Tämän tutkimuksen liitteeseen kolme on koottu aineiston tulkintaa avustamaan julkisiin lähteisiin perustuva aikajana, johon tutkittavaa aineistoa voidaan verrata liitettäessä sitä osaksi maailmantapahtumia ja historiallisia kehityskulkuja. Tämän aikajanan liittäminen osaksi tutkimusta on perusteltua tutkimuksen toistettavuuden kannalta, vaikka siinä esitetyt tapahtumat kuuluvat ns. yleissivistykseen ja ovat lähtökohtaisesta lukijoiden tiedossa.

Luvussa kaksi esiteltiin tämän tutkimuksen teoreettiset perusteet, sekä päätettiin tämän tutkimuksen teoreettinen viitekehys ja tutkimukselliset lähtökohdat. Luvussa luotiin perusta varsinaisen tutkimuksellisen analyysin käynnistämiseksi. Luku on pituudeltaan varsin laaja, mutta

²⁰⁴ On huomioitava tosin, että Yhdysvaltojen National Security Strategy -asiakirjat ovat presidentin omalla nimellään allekirjoittamia. Voi kuitenkin olettaa että asiakirjojen sisältöön vaikuttaa tekstissä mainittu konsensus, eikä teksti ole pelkästään Yhdysvaltojen presidentin mielipidettä.

se on perusteltua tieteellisen opinnäytteen vaatimusten takia. Teorian perusteellinen avaaminen on myös tutkijalle pedagogisesti hyvä vaihtoehto tieteellisen käytännön oppimisen kannalta.

3 KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

Ennen varsinaiseen dokumentti- ja diskurssianalyysin pääsemistä täytyy tarkoin määritellä tutkimuksen kannalta oleelliset käsitteet. Nämä määrittelyt tehdään tutkimuksen pääkäsitteiden osalta luvussa kolme. Käsitteiden ymmärtämisen varmistamiseksi on tämän tutkimuksen liitteeksi kaksi laadittu erillinen käsitteet ja määritelmät -osio, joka viimeistään varmistaa tässä tutkimuksessa käytettävien käsitteiden ja sanaston sisällön lukijalle

3.1 Yleistä käsitteiden määrittelystä

Tieteessä on pyrittävä määritelmien avulla mahdollisimman yksiselitteiseen kielenkäyttöön epäselvyyksien, arkikielen vihjemarkitysten ja eri asiasta puhumisen välttämiseksi. Tutkimuksessa se usein tarkoittaa vierasperäisten ”sivistys-” tai oppisanojen käyttämistä. Niillä pyritään yksiselitteiseen käsitteistöön, vaikka se tieteen kentän ulkopuoliselle lukijalla saattaa vaikuttaa turhalta kielelliseltä briljeeraukselta. Tutkimuksen kannalta oppisanojen käyttöä tärkeämpää on kuitenkin varmistua siitä, että tutkimuksen lukijalla ja tekijällä on sama käsitys käytetyistä käsitteistä.²⁰⁵

Marja-Liisa Kaakkuri-Knuuttilan mukaan tutkimuksen lisäksi kommunikaatiossa yleisemmin on oleellista määritellä käytettävät käsitteet. Erittäin tärkeää tämä on yhteiskuntatieteissä, joissa on monia rinnakkaisia koulukuntia omine määritelmineen, jotka usein lisäksi nojaavat arkikielisiin, puhujista ja tilanteista riippuvaisiin, ilmaisuihin. Viimekädessä tutkimuksessa käytettävät käsitteet ja niiden merkitykset ovat tutkijan perusteltu valinta. Valitut käsitteet perustellaan tutkimusongelmasta ja tutkimuksen tavoitteista käsin. Niiden tulee ratkaista tutkittava ongelma paremmin kuin toiset vaihtoehtoiset käsitteet tekisivät. On myös tärkeää, että tutkijan käyttämät käsitteet ovat yleisesti hyväksyttyjä ja tutkittavaan aiheeseen liittyviä.²⁰⁶ Kommunikaatiossa käytettävien ilmaisujen merkitysten pitää olla luonteeltaan julkisia ja kaikkien ymmärrettävissä.²⁰⁷

²⁰⁵ Niiniluoto Ilkka (1980), s. 167.

²⁰⁶ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 328–329.

²⁰⁷ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 26.

Käsitteiden perusteellinen määrittely edellyttää vastaavien käsitteiden aikaisemman käytön analysointia, käytössä olevien määritelmien samankaltaisuuden ja erojen osoittamista, sekä tutkimuksessa käytettävien käsitteiden suhteuttamista edellisiin.²⁰⁸ Käsitteiden määrittely voi myös luoda tutkimukselle lähtökohdan, kuten tässä tutkimuksessa tapahtuu. Lisäksi käsitteiden määrittely vaikuttaa tehtävien tutkimusten tuloksiin.²⁰⁹

Tieteen termipankki on yksi Suomessa harjoitettavien tieteenalojen yhteisistä, päivittyvistä ja avoimista määritelmätietokannoista. Sitä päivitetään Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitoksissa.²¹⁰ Tieteen termipankki antaa tälle tutkimukselle pohjaa tutkimuksessa tarvittavien käsitteiden määrittelyssä etenkin ”yleistieteellisten” termien osalta. Jari Rantapelkonen ja Lotta Lehtinen laativat 2016 Maanpuolustuskorkeakoulussa sotatieteellistä käsitteistöä yhdenmukaistamaan tarkoitetun julkaisun, joka toimii niin ikään tämän tutkimuksen käsitteiden määrittelyn pohjana, etenkin sotatieteellisen käsitteistön osalta.²¹¹ Julkaisu on niin tuore, että sen voima sotatieteellisen tutkimuksen käsitteistön yhdenmukaistajana Maanpuolustuskorkeakoulussa selviää vasta ajan saatossa. Siihen saakka on tultava toimeen sotatieteellisten käsitteiden sekamelskassa. Tässä tutkimuksessa käytettäviä käsitteitä on johdettu myös valtionhallinnon eri asiakirjojen käsittemäärittelyistä.

Ilkka Niiniluodon mukaan lauseella voi olla kognitiivista eli tiedollista merkitystä, kun lauseen sisältämä väite on tosi tai epätosi. Lause voi sisältää myös emotiivista merkitystä, jos se sisältää tunne- tai arvolatauksia. Tieteellisen tutkimuksen tulokseksi tulisi saada ilman vihje-merkityksiä olevia kognitiivisia lauseita (esimerkiksi nopeus = etäisyys jaettuna ajalla). Tuloksena voi olla myös jonkun ryhmän arvostuksia sisältävä lause (suomalaiset pitävät oluesta). Kiistanalaista on jos tutkimuksen tuloksena tutkija esittää arvostuksia ilmaisevia lauseita (olut on hyvää).²¹²

Tässä tutkimuksessa käytettävien käsitteiden määrittely on erittäin tärkeää johtuen käytettävistä tutkimusmenetelmistä, jossa tekstien ja yksittäisten sanojen analysointi on keskeisessä roolissa. Käytettävät tutkimusmenetelmät ovat vain löyhiä tutkimuksellisia viitekehyksiä, ei-

²⁰⁸ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 328.

²⁰⁹ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 334.

²¹⁰ Helsingin yliopiston koordinoima tieteen termipankki [<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Termipankki:Etusivu>], viitattu 1.7.2017 ja [<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Termipankki:Hanke>], viitattu 11.1.2017.

²¹¹ Rantapelkonen Jari, Koistinen Lotta (2016).

²¹² Niiniluoto Ilkka (1980), s. 116–118.

vätkä itsessään tarjoa valmiita yleisesti tunnettuja määritelmiä, kuten luonnontieteellisessä tutkimuksessa tapahtuu. Sotilaallisen yhteistyön määrittely voi olla varsin sensitiivinen ja arvolutautunut asiakokonaisuus, etenkin esiintyessään valtion tai asevoimien strategia-asiakirjassa, jossa kerrotaan valtion virallinen poliittinen kanta asiaan. Tästä johtuen sen tutkimiseen liittyvän viitekehyksen ja retoriikan hahmottaminen vaatii perusteellisen ja objektiivisen käsitteistön muodostamisen, jottei tutkija eksy arvolautuneiden käsitteiden suohon. Lisäksi tässä tutkimuksessa käytettävä aineisto on sekä suomen-, että englanninkielistä, eikä kaikille tarvittaville käsitteille ole olemassa yksiselitteisiä ja yhteisesti hyväksyttäviä kielirajat ylittäviä valmiita määritelmiä tai käännöksiä. Etenkin käännösten kanssa tulee olla tarkkana, onhan englanninkielellä noin nelinkertainen määrä sanoja suomen kieleen verrattuna.

Jotta sotilaallisen yhteistyön merkitystä Suomen puolustukselle voidaan tutkia, tulee tutkimuksen lähtökohdaksi määritellä ainakin käsitteet *sotilaallinen yhteistyö* ja *Suomen puolustus*. Lisäksi tutkimuksen otsikkoon sisältyvä sana *merkitys* vaatii tarkempaa tutkimista, jotta yksiselitteisesti ymmärretään mitä sillä tarkoitetaan. Tässä tutkimuksessa käsitteiden määrittelyn menetelmänä käytetään jo olemassa olevien käsitteiden merkitysten vertailua, joiden pohjalta muokataan ja valitaan tutkimuksessa käytettävä, ja tutkimusongelmaan parhaiten vastaava, käsitteistö.

3.2 Sotilaallisen yhteistyön määrittely

Sanan *yhteistyö* määritelmää ja sisältöä pidetään usein itsestäänselvyytenä. Kaikkihan tietävät mitä yhteistyöllä tarkoitetaan! Hetken mietinnän jälkeen nouseekin ajatuksiin epävarmuus, mitä yhteistyö oikeastaan onkaan? Tehdäänkö työtä samaan aikaan yhdessä, vai voiko yhteistyötä tehdä erikseen? Onko yhteistyö englanniksi *cooperation* vai *collaboration*? Nopeasti huomataan, että sanan *yhteistyö* määrittäminen on yhtä helppoa tai vaikeaa, kuin sanan *sota* määrittely, jota sotatieteissä tunnetusti on vaikea määritellä. Sanana *yhteistyö* on tälle tutkimukselle kuitenkin keskeisin termi, ja siksi sen määrittely täytyy tehdä erityisellä huolellisuudella.

Yhteistyö liitetään tällä hetkellä Suomen valtion virallisissa strategia-asiakirjoissa kansalliseen ja kansainväliseen puolustusyhteistyöhön, turvallisuusyhteistyöhön, sotilaalliseen yhteistyöhön, viranomaisyhteistyöhön tai pelkkään kansainväliseen yhteistyöhön, sekä suorituskykyjen yhteiskäyttöön, tai vain pelkkään yleiseen yhteistyöhön. Esimerkiksi valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa vuodelta 2016 *yhteistyö* -sana esiintyy eri yhteyksissä 89 kertaa. Nopeasti havaitaan, että nykypäivän sotilaalliselle yhteistyölle ei ole selkeää

ja yksiselitteistä, koko valtionhallintoa yhdistävää, määritelmää, vaan sotilaallinen yhteistyö nivoutuu usein yhteen muiden yhteistyömuotojen kanssa.²¹³

Annaleena Airan tutkimuksen mukaan englanninkielinen termi *collaboration* suomennetaan usein yhteistyöksi ja *cooperation* yhteistoiminnaksi. Yhtä usein nämä termit näkee suomennettavan toisinpäin, tai molemmista käytetään pelkkää yhteistyö -suomennosta. Sekä yhteistyö, että yhteistoiminta, tarkoittavat molemmat yhdessä tekemistä ja ne on molemmat helppo määritellä prosessina. Prosessin kautta tarkasteltuna havaitaan, että varsinainen yhteistyö ei toteudu pelkästään mainitsemalla se organisaation rakenteissa, vaan sitä tosiallisesti toteuttavat, tai eivät toteuta, organisaatioiden edustajana olevat ihmiset. Tarkasteltaessa yhteistyön tekemiseen liittyvissä prosesseissa käytettyjen englanninkielisten yhteistyön määritelmien sisältöjä havaitaan, että niitä kaikkia yhdistää aktiivinen toiminta, joka tapahtuu yhdessä ja tasapuolisesti toimijoiden kesken. Usein englanninkielisissä määritelmissä yhteistyö käsitetään luonteeltaan vapaaehtoisena ja epämuodollisena prosessina. Määritelmissä on eroavaisuutta yhteistyön ajallisen keston vaatimuksissa, osapuolten samankaltaisuuden vaatimuksissa, sekä yhteistyön tavoitteiden määrittelyssä.²¹⁴

Yhteistoiminta (engl. cooperation) voidaan määritellä sellaiseksi prosessiksi, jossa toimijoina olevat ”yksilöt, ryhmät ja yhteisöt kohtaavat toisensa, ovat toisensa kanssa vuorovaikutuksessa ja muodostavat vuorovaikutussuhteita molemminpuolisen edun tai hyödyn saavuttamiseksi.” Englanninkielisenä terminä yhteistyö (engl. collaboration) tarkoittaa usein yhteistoimintaa (engl. cooperation) tiiviimpää yhdessä tekemistä.²¹⁵ Kumppanuudella (engl. partnership) tarkoitetaan englanninkielisessä kirjallisuudessa organisaatioiden välisiä pitkäkestoisia liittoumia, joilla vastataan strategisen tason haasteisiin.²¹⁶

Yleisesti Suomen kielessä yhteistyöllä tarkoitetaan työn tekemistä jonkun muun kanssa.²¹⁷ Annaleena Aira ei löydä tutkimuksessaan suomenkielisten yhteistoiminnan ja yhteistyön käsitteiden sisältä juurikaan eroja. Yhteiskuntatieteellisissä väitöskirjatutkimuksissa yhteistyöllä on nähty olevan yhteistoimintaa konkreettisempi merkitys. Yhteistyöllä on viitattu yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen. Yhteistoiminnalla on tarkoitettu enemmän keskinäistä luottamusta

²¹³ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016).

²¹⁴ Aira Annaleena (2012), s. 16–17.

²¹⁵ Aira Annaleena (2012), s. 18.

²¹⁶ Aira Annaleena (2012), s. 18.

²¹⁷ Wikisanakirjan internet-sivut: [\[https://fi.wiktionary.org/wiki/yhteisty%C3%B6\]](https://fi.wiktionary.org/wiki/yhteisty%C3%B6), viitattu 1.7.2017. Wikisanakirja soveltuu tässä lähteeksi, koska se on yhteisölliseen laatimiseen perustuva kokonaisuus, joka edustaa yleistä käsitystä.

ja kohtaamista. On huomattavaa, että tässä syntyy pienoinen ristiriita englanninkielisten määritelmien kanssa.²¹⁸ Muita yhteistä tekemistä sivuavia lähikäsitteitä ovat Airan tutkimuksen mukaan koordinaatio (engl. coordination), kumppanuus (engl. partnership), yhteisyritys (engl. joint venture), allianssi (engl. alliance), verkosto (engl. network), koalitio (engl. coalition).²¹⁹ Sanan ”yhteistyö” kääntämisessä englannin kielelle on otettava huomioon englannin ja suomenkielen sanastojen välinen ero. Joidenkin arvioiden mukaan suomenkielen perussanakirjassa on noin 200 000 sanaa ja englanninkielisessä noin 600 000.²²⁰ Jokaiselle englanninkieliselle sanalle ei siis ole olemassa suoraa käännöstä suomenkielessä. Tämä pätee tietenkin myös yhteistyö –sanan kääntämiseen englannista suomen kielelle.

Puolustusyhteistyö määritellään vuonna 2017 ilmestyneessä valtioneuvoston puolustuselossa seuraavasti:

*”Puolustusyhteistyöllä tarkoitetaan kansainvälistä puolustuspoliittista ja sotilaallista yhteistyötä Suomen puolustuskyvyn tukemiseksi ja vahvistamiseksi”.*²²¹

*”Defence cooperation means such international defence policy and military co-operation which supports and strengthens Finland’s defence capability”.*²²²

Nämä määritelmät jakavat selvästi puolustusyhteistyön sotilaalliseen ja poliittiseen ulottuvuuteen, joiden molempien päämääränä on tukea ja vahvistaa Suomen puolustuskykyä, eli viime kädessä Suomen puolustusta. Puolustuselonteko määrittelee sotilaallinen yhteistyön selvästi puolustusyhteistyön alakäsitteeksi puolustuspoliittisen yhteistyön tapaan. Puolustusyhteistyö on olemukseltaan siis sotilaallista yhteistyötä laaja-alaisempaa, sisältäen läheisemmän liittymäpinnan poliittisen tason ulko-, turvallisuus-, ja puolustuspoliittiseen yhteistyöhön, sekä kansainvälisen politiikan viitekehyksiin. Tämän tutkimuksen mielenkiinto kohdistuu yhteistyön sotilaalliseen ulottuvuuteen, eli siihen millaisella kansainvälisellä yhteistyöllä sotilaat voivat lisätä Suomen puolustuskykyä, ja toisaalta tukea omalla toiminnallaan poliittisen tason toimintaa. On

²¹⁸ Aira Annaleena (2012), s. 18.

²¹⁹ Aira Annaleena (2012), s. 18. Aira viittaa itse tutkimukseen Huxham, C. & Vangen, S. (2005), *Managing to collaborate. The theory and practice, of collaborative advantage*. Routledge, New York. ja Lewis, L. K. (2006), *Collaborative interaction: Review of communication scholarship and a research agenda*. Communication Yearbook 30, s. 203–204.

²²⁰ Kirjastot.fi internet –kyselypalsta: [<http://www2.kirjastot.fi/kysy/arkistohaku/kysymys/?ID=da9dee69-ce0c-49a6-9ee0-27ac662266a0>], viitattu 1.7.2017. Tarkat sanamäärät eivät ole oleellisia, vaan pikemminkin se, että suomen ja englannin kielten sanamäärä on eri.

²²¹ Valtioneuvoston puolustuselonteko (2017), Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2017, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/3683/J05_2017_VN_puolustuselonteko_Su_PLM.pdf], viitattu 17.2.2017, s. 32.

²²² *Government’s Defence Report* (2017), Prime Minister’s Office Publications 7/2017, Prime Minister’s Office, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/3688/J07_2017_Governments_Defence_Report_Eng_PLM_160217.pdf], viitattu 17.2.2017, s. 33.

lisäksi huomioitavaa, että puolustusselonteon englanninkielisessä versiossa käytetään puolustusyhteistyöstä englanninkielistä muotoa ”*defence cooperation*”. Tällöin Suomen valtionhallinnossa käytettävä englanninkielinen käännös suomalaiselle sanalle yhteistyö on siis *cooperation*.

Vuoden 2001 ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko määritteli kansainvälisen sotilaallisen yhteistyön seuraavasti:

*”Ulkomailla tai yhdessä ulkomaiden asevoimien edustajien kanssa toteutetut toimenpiteet, joiden avulla Suomi pyrkii edistämään turvallisuuspoliittisten tavoitteidensa toteutumista ja hankkimaan maanpuolustuksen kehittämisessä tarvittavia tietoja. Esimerkkeinä mainittakoon kansainvälinen sotilaallinen vierailuvaihto, osallistuminen asevalvontaan sekä luottamusta ja turvallisuutta lisääviin toimiin ja kriisinhallintaan.”*²²³

Puolustusvoiman komentaja kenraali Jarmo Lindberg avasi 23.4.2016 Iltalehdelle antamassaan haastattelussa ”*Aseet sitovat Suomen USA:han*” käsitystään Suomen ja Yhdysvaltojen sotilaallisen yhteistyön luonteesta. Hän tuo haastattelussa selvästi esiin linjansa, että sotilaallista yhteistyötä toteuttavana sotilaana hän ei halua ottaa kantaa poliittisen tason asioihin. Lindberg tuo haastattelussa myös esiin käsityksensä, että sotilaalliseen yhteistyöhön kuuluu myös materiaaliyhteistyön, koulutusyhteistyön, sekä tutkimus- ja kehittämis yhteistyön ulottuvuudet.²²⁴

Yhdysvaltalainen Joint Publication 1-02 (Department of Defense Dictionary of Military and Associated Term)²²⁵ määrittelee Yhdysvaltojen puolustushallinnossa käytettävän termistön.²²⁶ Tämän termistön reaaliaikainen ylläpitäminen internetissä osana the Department of Defense (DOD) Terminology Program -ohjelmaa, on annettu Yhdysvaltojen puolustushaarakomentajien neuvoston puheenjohtajan esikunnan (The Chairman of the Joint Chiefs of Staff = CJCS) tehtäväksi. Yhdenmukaisen sanaston tarkoitus on lisätä kommunikaatiota ja yhteistä ymmärrystä

²²³ *Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliitiikka* (2001), Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle 13.6.2001, VNS 2/2001 vp, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. [<http://www.defmin.fi/files/1147/selonteko2001.pdf>], viitattu 7.11.2016, s. 90.

²²⁴ Ainola Olli (2016), *Aseet sitovat Suomen USA:han*, Iltalehti 23.4.2016, Viikonvaihte, s. 2–6.

²²⁵ Tunnetaan myös nimikkeellä DOD Dictionary.

²²⁶ The Chairman of the Joint Chiefs of Staff (2010), *Joint Publication 1-02, Department of Defense Dictionary of Military and Associated Term*, 8 November 2010 (As Amended Through 15 February 2016), Department Of Defense, United States of America. [http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp1_02.pdf], viitattu 5.1.2017, s. i-ii (preface).

Yhdysvaltojen puolustusministeriön, asevoimien ja kansainvälisten yhteistyöosapuolien kanssa.²²⁷

Ajantasainen Department of Defense Dictionary löytyy internetistä²²⁸. DoD Dictionary:stä löytyi 5.1.2017 seuraavia määrittelyjä yhteistyöhön liittyen:

“Security cooperation — *All Department of Defense interactions with foreign defense establishments to build defense relationships that promote specific US security interest, develop allied and friendly military capabilities for self-defense and multinational operations, and provide US forces with peacetime and contingency access to a host nation. Also called SC.*”²²⁹

“Security assistance — *Group of programs authorized by the Foreign Assistance Act of 1961, as amended, and the Arms Export Control Act of 1976, as amended, or other related statutes by which the United States provides defense articles, military training, and other defense-related services by grant, loan, credit, or cash sales in furtherance of national policies and objectives. Security assistance is an element of security cooperation funded and authorized by Department of State to be administered by Department of Defense/Defense Security Cooperation Agency. Also called SA. (JP 3-22).*”²³⁰

On huomioitavaa, että usein yhteistyöhän liitettävää englanninkielistä termiä *collaboration* ei esiinny DoD:n määritelmäsanastossa.

Yhdysvaltalainen, Chairman of the Joint Chiefs of Staffin johdolla laadittu, ohjesääntö Joint Publication 3-08 Interorganizational Cooperation määrittelee Yhdysvaltojen asevoimien ja eri toimijoiden välisen yhteistyön suuntaviivat.²³¹ Ko. ohjesäännössä esitellään Yhdysvaltojen asevoimien näkemys yhteistyön luonteesta:

²²⁷ Department of Defense Dictionary:n päivitettävä internetversio [http://www.dtic.mil/doctrine/dod_dictionary/], viitattu 1.7.2017.

²²⁸ Department of Defense Dictionary:n pdf-versio, [http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/dictionary.pdf], viitattu 5.1.2017, jolloin esillä oli 15. lokakuuta 2016 päivitetty versio

²²⁹ DoD Dictionary [http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/dictionary.pdf], viitattu 5.1.2017, s. 210 (huomioitavaa, että sivunumerointi vaihtuu, kun uusi versio julkaistaan).

²³⁰ DoD Dictionary [http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/dictionary.pdf], viitattu 5.1.2017, s. 210 (huomioitavaa, että sivunumerointi vaihtuu, kun uusi versio julkaistaan).

²³¹ The Chairman of the Joint Chiefs of Staff (2016): *Joint Publication 3-08, Interorganizational Cooperation*, 12 October 2016, Department Of Defense, United States of America. [http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp3_08.pdf], viitattu 10.4.2017.

”Cooperation is the **process of acting together for a common purpose or mutual benefit**. It involves working harmony, side by side and implies an association between organizations. It is the alternative to working separately in competition. Cooperation with other departments and agencies does not require giving up authority, autonomy, or becoming subordinated to the direction of others.”²³²

Voidaan todeta, että Yhdysvaltojen puolustushallinnon englanninkieliset sotilaallista yhteistyötä koskevat sotilasstrategisen tason määritelmät rakennetaan *security* (suom. turvallisuus) ja *cooperation* -termien alle. Sisällöllisesti nämä määritelmät tähtäävät Yhdysvaltojen puolustuskapasiteetin maksimoimiseen tekemällä erinäisiä asioita konkreettisesti yhdessä muiden kanssa.

Yhdysvaltalaisen ja suomalaisen termistön yhteiskäyttö voidaan havaita Suomen ja Yhdysvaltojen vuonna 2016 allekirjoittamasta puolustusyhteistyötä koskevasta aiesopimuksesta:²³³

”... Our countries are determined to enhance transatlantic security and **bilateral defense cooperation** and uphold the fundamental principles of international law and security in Europe. ...”²³⁴

“... This Statement of Intent sets out our strategic resolve to deepen and increase the practical **cooperation and collaboration** between U.S. DoD and the Finnish MOD by building on current cooperative activities, and implementing new initiatives to work together effectively and efficiently. ...”²³⁵

Englanniksi kirjoitettu aiesopimus painottaa sanavalinnoissaan suomalaisille tutumpia puolustukseen (engl. defense) kytkettäviä sanamuotoja, kuten *defense relationship* ja *defense cooperation*, mutta myös termi *collaboration* nostetaan esiin. Aiesopimuksen tekstissä Yhdysvaltalaisille ominaisempia turvallisuuteen (engl. security) liittyviä sanavalintoja on vähemmän, vaikka Yhdysvaltalaisen puolustushallinnon sanaston perusteella olisi voinut odottaa toisin.

²³² The Chairman of the Joint Chiefs of Staff (2016): *Joint Publication 3-08*, s. I-11.

²³³ *Statement of intent between the Department of Defense of the United States of America and the Ministry on Defense of the Republic of Finland* (2016)

²³⁴ *Statement of intent between the Department of Defense of the United States of America and the Ministry on Defense of the Republic of Finland* (2016)

²³⁵ *Statement of intent between the Department of Defense of the United States of America and the Ministry on Defense of the Republic of Finland* (2016)

Käytetyn termistön taustalta voi havaita laajan valtiolliseen turvallisuuteen liittyvän vaikutuksen olemassaolon.²³⁶

Kuten tutkimuksen luvussa kaksi todettiin, täysin uuden termistön määrittämistä tulee välttää. Vastaus tutkimuskysymykseen ”Mitä on sotilaallinen yhteistyö?” saadaan luontevimmin johtamalla ja yhdistelemällä sille määritelmä suomalaisista sotilaallista- tai puolustusyhteistyötä koskevista vanhemmista määritelmistä. Vuoden 2001 ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon sotilaallista yhteistyötä käsittelevä määritelmä on hyvä pohja. Tätä pohjaa voidaan laajentaa vuoden 2017 puolustusselonteon puolustusyhteistyötä käsittelevän määritelmän suuntaiseksi, sekä lyhentämällä saatua kokonaisuutta.

Kansainvälinen sotilaallinen yhteistyö on siten ”sotilaiden yhdessä ulkomaiden asevoimien edustajien kanssa toteuttamat toimenpiteet, joiden avulla pyritään tukemaan ja vahvistamaan valtion puolustuskykyä, sekä edistämään turvallisuus- ja puolustuspoliittisten tavoitteiden toteutumista”.

Edellisestä voidaan johtaa Suomen ja Yhdysvaltojen välisen sotilaallinen yhteistyön olevan ”suomalaisten sotilaiden yhdessä Yhdysvaltojen asevoimien edustajien kanssa toteuttamat toimenpiteet, joiden avulla pyritään tukemaan ja vahvistamaan Suomen puolustuskykyä, sekä edistämään Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittisten tavoitteiden toteutumista”.

Analysoitaessa englanninkielisistä aineistoa ovat kaikki termivariaatiot *military*-, *defense*-, *security*- ja *-cooperation*-, *-collaboration* sanojen välillä mahdollisia vaihtoehtoja, joten niiden sisältöä pitää aina verrata äsken esitettyyn määritelmään käytettävyyden varmistamiseksi. *Military cooperation* on käänнос, joka osuu useimmin aineistossa suoraan lähimmäksi äsken tehtyä suomenkielistä määritelmää.

Laadittu sotilaallisen yhteistyön määritelmä sisältää Annaleena Airankin tutkimuksessakin esiin tuotuja yhteistyön määritelmien yleisiä elementtejä, kuten yhdessä toteutettavan tosiasiallisen työskentelyn: ”...**yhdessä** Yhdysvaltojen asevoimien edustajien kanssa **toteuttamat** toimenpiteet...”. Lisäksi määritelmässä korostuu prosessinomaisuus, ja määritelmä korostaa **yksilöitä** vuorovaikutteisina yhteistyön toteuttajina sosiaalisen konstruktivismin hengessä:

²³⁶ *Statement of intent between the Department of Defense of the United States of America and the Ministry on Defense of the Republic of Finland*, 2016.

”suomalaisten sotilaiden yhdessä Yhdysvaltojen asevoimien edustajien kanssa”. Määritelmä määrittelee myös toiminnan tason ”sotilaalliseksi tai sotilasstrategiseksi”, joka sopii tämän tutkimuksen rajauksen mukaiseksi tasoksi hyvin: ”... suomalaisten **sotilaiden** ... Yhdysvaltojen **asevoimien** edustajien kanssa...”.

Määritelmässä sotilaallinen yhteistyö pidetään linkittyneenä poliittisen tason yhteistyön antamiin tavoitteisiin. Määritelmä sisältää siis yhteistyölle ominaisen **tavoitteellisuuden** selvän esiintuomisen Suomen näkökulmasta: ”... edistämään turvallisuus- ja puolustuspoliittisten tavoitteiden toteutumista”. Määritelmästä nähdään sotilaallisen yhteistyön selvä alisteisuus turvallisuuspolitiikalle, sekä toisaalta sen alaiselle puolustuspolitiikalle. Valitussa määritelmässä sotilaallinen yhteistyö pidetään irti poliittisen tason yhteistyöstä, joka kuuluukin enemmän puolustusyhteistyön määritelmän sisään. Turvallisuus- ja puolustuspolitiikan rooli Suomen puolustuksessa määritellään tarkemmin seuraavassa luvussa.

Vaikka tämä tutkimus ei ole luonteeltaan pelkkä käsite- tai määritelmätutkimus, voi tämän tutkimuksen perusteella ottaa kantaa valtionhallintojen käyttämien sanojen ja termien määrittelyyn tai määrittelemättömyyteen. On oletettavaa, että valtiotoimijan kannalta yhdenmukaisen sanaston julkaisu muille käyttäjille edistää ja parantaa valtiotoimijan viestin perillemenoja ja siten lisää virallisen diskurssin ymmärrettävyyttä. Ulko-, turvallisuus-, ja puolustuspoliittisen sanaston koottu kansallinen koordinointi Yhdysvalloissa, ja niiden julkaisu puolustushaarakomentajien neuvoston puheenjohtajan esikunnan toimin, on erinomaisen toimiva ratkaisu etenkin suurvallalle, jossa em. teemojen parissa työskentelee lukemattomia virkamiehiä ja tutkijoita. Suomalaisen käsitteistön yhdenmukaisuuden ja käytön selkeyden pelastaa kenties vain Yhdysvaltoja pienemmät piirit, joissa niitä käytetään. Valtiohallinnon, yhteiskunnan ja muiden toimijoiden käytettävissä oleva, helposti saavutettava ja ajantasaisena ylläpidettävä sanasto olisi kenties Suomessakin selkeyttä tuova tekijä valtion käymään ulko-, turvallisuus-, ja puolustuspoliittiseen diskurssiin.

Tässä alaluvussa vastattiin tutkimuskysymykseen ”Mitä on sotilaallinen yhteistyö?”, sekä saatiin osa vastauksista tutkimuskysymykseen 1.) ”Miten Suomen ja Yhdysvaltojen välinen sotilaallinen yhteistyö ilmenee ja rakennetaan kansainvälisessä poliittisessä järjestelmässä.”

3.3 Suomen puolustuksen määrittely osana Suomen valtion valtiollisia tehtäviä, toimintaympäristöä, sekä osana turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa

Suomen puolustusta ei voi käsitellä ennen kuin Suomen rooli valtiona itsensä puolustamisessa on selvillä. Max Weberin mukaan valtioille yhteiset piirteet voidaan yleistää seuraavasti:

*”valtio on oikeusjärjestyksenä ja hallitsemiskoneistona toimiva pakkoyhteisö, joka onnistuneesti vaatii itselleen fyysisen väkivallan käytön legitiimiä eli oikeutettua ja yleisesti hyväksyttyä monopolia määrättyllä maantieteellisellä alueella.”*²³⁷ Legitiimin vallankäytön kontrollin monopolin valtion rajojen sisällä on siis tärkeimpiä valtiollisia tehtäviä.²³⁸

Suomen eduskunta hyväksyi julistautumisen itsenäiseksi valtioksi 6.12.2017.²³⁹ Itsenäisenä valtiona Suomi on siitä alkaen ollut vastuussa valtiollisten tehtäviensä hoitamisesta perustuslakinsa ja sitä tukevan lainsäädännön hengessä.²⁴⁰ Suomen puolustuksen tavoitteena on itsenäisyyden, valtiollisen olemassaolon ja siihen liittyvien valtiollisten perustehtävien toteuttamisen vapauden säilyttäminen.²⁴¹ Suomen puolustamiseen valtiona liittyy monia eri toimijoita ja tasoja, alkaen valtionjohdon poliittisesta tasosta, päättyen yksittäisen kansalaisen toimiin. Puolustuksen kokonaisuuden voi todeta sisältävän konkreettisten asioiden puolustamisen lisäksi myös ideologisten ja aatteellisten tekijöiden puolustamista.

Suomen puolustukseen liittyvän poliittisen tason ymmärtämiseksi on ymmärrettävä se mitä politiikalla tarkoitetaan yleisesti. Tässä tutkimuksessa politiikan eksakti määrittely sinällään ei ole tarpeellista. Suomen puolustaminen ja sotilaallinen yhteistyö liittyvät kuitenkin poliittiseen viitekehykseen, joten on ymmärrettävä yleisellä tasolla mitä politiikalla tarkoitetaan. Poliitiikan määritelmä on vaihdellut vuosisatojen saatossa varsin paljon. Poliitiikalla on tarkoitettu yhteisten asioiden hoitoa, vallan jakamista eri väestöryhmien kesken, tai se on liitetty

²³⁷ Paloheimo Heikki, Wiberg Matti (1997), *Politiikan perusteet*, 5.painos, 2012, Sanoma Pro, Helsinki, s. 88. Tekijät viittaavat Max Weberin teokseen *Wirtschaft und Gesellschaft* vuodelta 1922.

²³⁸ Paloheimo Heikki, Wiberg Matti (1997), s. 127–128. Valtioiden tehtävät vaihtelevat eri kulttuureissa ja eri aikoina. Minimissään valtiolla on kaksi tehtävää. 1.) Valtiollisen vallankäytön suvereniteetin konstituominen eli kenellä on valtiovallan käyttöoikeus tietyllä maantieteellisellä alueella kohdistuen joihinkin. 2.) Valtio konstituoii sopimusinstituution ja varmistaa, että sopimuksista pidetään kiinni, eivätkä ne ole vain puhetta. Tutkijan huomio: Vallankäytön monopoli konkretisoituu viime kädessä väkivallan käyttönä, eli valtion puolustamisena.

²³⁹ Tieto sinänsä yleistietoa, mutta viitteeksi sopii mm. Yle Elävä Arkisto [<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2007/11/08/suomen-itsenaisyyssjulistus#media=26096>], viitattu 10.1.2017.

²⁴⁰ Viittauksia Suomen käsityksestä omiin valtiollisiin tehtäviinsä voi nähdä esim. Suomen perustuslaista *Suomen perustuslaki (11.6.1999/731)*, Finlex internet-tietopankki: [<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111552>], viitattu 10.1.2017.

²⁴¹ *Puolustusministeriön strateginen suunnitelma* (2011), s. 3. ”Suomenturvallisuus- ja puolustuspolitiikan strategiset tavoitteet – Suomen puolustaminen, itsenäisyyden säilyttäminen, kansan elinmahdollisuuksien ja perusoikeuksien sekä valtionjohdon toimintavapauden turvaaminen – edellyttävät toimintaympäristöön ja käytettävissä oleviin voimavaroihin suhteutetun puolustuskyvyn ylläpitämistä.”

vallankäyttöön ja puolueiden toimintaan. Käytetyissä politiikan määritelmässä on ollut havaittavissa kulttuuri- ja koulukuntasidonnaisuutta. Jotta tämä tutkimus saadaan asemoitua suomalaisen tutkimusperinteeseen ja toisaalta ymmärtämään suomalaista ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa, kannattaa politiikan määritelmänä käyttää suomalaisessa politiikan tutkimuksessa yleisesti käytettyä määritelmää. Sellaista voidaan hakea esimerkiksi politiikan tutkimusta opettavien yliopistojen opetuksesta. Esimerkiksi Helsingin yliopiston ja Tampereen yliopiston valtio-opin ja politiikan tutkimuksen perusopinnoissa opiskelijoille opetettiin vuonna 2011 seuraavia määritelmiä politiikasta:²⁴²

*”Heywood (2002): Poliitikka on toimintaa, jonka avulla ihmiset luovat, säilyttävät ja muuttavat niitä yleisiä sääntöjä, joiden alaisuudessa he elävät”.*²⁴³

*”Hague & Harrop (2004): Poliitikka on toimintaa, jossa ryhmät päätyvät yhteisesti sitoviin päätöksiin yrittämällä sovittaa yhteen jäsentensä erimielisyydet.”*²⁴⁴

*”Harold Lasswell (1902-1978): Politics is who gets what, when, and how”.*²⁴⁵

*”Max Weber (1864-1920): Poliitikka on valtiollisen vallan jakoa eri väestöryhmien kesken”.*²⁴⁶

*”David Easton (s. 1917): Poliitikka on arvojen auktoritatiivista allokoointia”.*²⁴⁷

Molempien yliopistojen määritelmiin kuului lisäksi seuraava määritelmä, joka otetaan myös tämän tutkimuksen politiikan ymmärtämisen johtajatuksiksi:

*”Paloheimo & Wiberg (1996): Poliitikka on sellaista ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa esiin nousevien ongelmien käsittelyä, missä ihmiset pyrkivät edistämään omia tavoitteitaan erilaisia vallankäytön keinoja käyttäen”.*²⁴⁸

²⁴² Mikko Mattilan materiaali ”Johdatus valtio-oppiin – politiikan tutkimus” opetusmateriaali [<http://blogs.helsinki.fi/vol-johd/files/2008/08/johdanto12011.pdf>], viitattu 6.1.2017 ja Heikki Paloheimo ”Johdatus politiikan tutkimukseen 2011” opetusmateriaali [http://www.uta.fi/jkk/politiikka/yhteystiedot/paloheimo/VALTP1_2011.pdf], viitattu 6.1.2017.

²⁴³ [<http://blogs.helsinki.fi/vol-johd/files/2008/08/johdanto12011.pdf>], viitattu 6.1.2017.

²⁴⁴ [<http://blogs.helsinki.fi/vol-johd/files/2008/08/johdanto12011.pdf>], viitattu 6.1.2017.

²⁴⁵ [http://www.uta.fi/jkk/politiikka/yhteystiedot/paloheimo/VALTP1_2011.pdf], viitattu 6.1.2017.

²⁴⁶ [http://www.uta.fi/jkk/politiikka/yhteystiedot/paloheimo/VALTP1_2011.pdf], viitattu 6.1.2017.

²⁴⁷ [http://www.uta.fi/jkk/politiikka/yhteystiedot/paloheimo/VALTP1_2011.pdf], viitattu 6.1.2017.

²⁴⁸ [<http://blogs.helsinki.fi/vol-johd/files/2008/08/johdanto12011.pdf>] ja [<http://blogs.helsinki.fi/vol-johd/files/2008/08/johdanto12011.pdf>], opetusmateriaalien alkuperäislähde: Paloheimo Heikki, Wiberg Matti (1997) s. 47–48.

Paloheimon ja Wibergin määritelmän mukaan politiikkaan liittyy oleellisena osana ihmisten välinen vuorovaikutus. Poliitiikka on tavoitehakuista, ja se sisältää valtaan liittyviä kokonaisuuksia, sekä siihen liittyvät ratkaisuvaihtoehtojen etsintä omat mahdollisuudet ja rajoitteet huomioiden.²⁴⁹ Poliitiikka on taidollisen tahdon asia.²⁵⁰

Suomen ulko- turvallisuus- ja puolustuspolitiikan määritelmiä ja kuvauksia löytyy valtionhallinnon strategia-asiakirjoista:

*”Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tärkeimmät tavoitteet ovat itsenäisyyden, alueellisen koskemattomuuden ja perusarvojen turvaaminen, väestön turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä yhteiskunnan toimivuuden ylläpitäminen.”.*²⁵¹

Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012.

”Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämäärä on vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa, turvata sen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, parantaa suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia ja ylläpitää yhteiskunnan toimivuutta. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisenä tavoitteena on välttää joutumasta sotilaalliseen konfliktiin.

*Suomi harjoittaa aktiivista kahdenvälistä ja monenkeskistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Se edistää keskinäisriippuvuuksien maailmassa kansainvälistä vakautta, rauhaa, demokratiaa, ihmisoikeuksia, oikeusvaltioperiaatetta ja tasa-arvoa.”*²⁵²

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko 2016.

”Puolustuspolitiikka ohjaa puolustuskyvyn ylläpitoa, kehittämistä ja käyttöä. Puolustuspolitiikalla edistetään valtion ja väestön turvallisuutta, tuetaan valtion johdon päätöksentekoa sekä osallistutaan kansainväliseen päätöksentekoon ja

²⁴⁹ Paloheimo Heikki, Wiberg Matti (1997), s. 47–49.

²⁵⁰ Paloheimo Heikki, Wiberg Matti (1997), s. 49.

²⁵¹ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), Valtioneuvoston selonteko, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2012, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. [Varsinainen selonteko: http://vnk.fi/documents/10616/622970/J0512_Suomen+turvallisuus-+ja+puolustuspolitiikka+2012.pdf/b534174a-13bc-4684-beb0-a093be30ce2a?version=1.0], viitattu 7.11.2016, s. 73.

²⁵² Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 9.

*yhteistoimintaan. Puolustuspolitiikka tukee ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämääriä. Puolustuspolitiikasta vastaa puolustusministeriö valtioneuvoston osana.”*²⁵³

Puolustuspolitiikka 2011.

Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan taustalla on laaja käsitys turvallisuudesta ja ymmärrys siihen vaikuttavien tekijöiden jatkuvasta muutostilasta. Turvallisuuspolitiikan toteuttaminen vaatii kykyä käyttää monipuolista keinovalikoimaa, sekä turvallisuushkien ennakkointia ja torjumista. Suomen tulee kyetä arvioimaan kansainvälistä toimintaympäristöä ja sen kehittymistä tai muuttumista. Lisäksi tulee varmistaa, että valittu toimintalinja edistää parhaiten kansainvälistä yhteistyötä, yhteistyövaraista turvallisuutta, sekä Suomen kansainvälistä asemaa, Suomen arvoja, etuja ja turvallisuutta. Suomen toimintalinjalle ominaista on jatkuvuus, avoimuus ja vahva sitoutuminen kansainväliseen yhteistyöhön EU:n, Naton, pohjoismaiden ja kahdenvälisen toiminnan kautta.²⁵⁴

Poliittisella tasolla Suomen puolustuksen perusta on rakennettu pitkään ulko-, turvallisuus-, ja puolustuspolitiikan välisellä yhteistoiminnalla, jota tuetaan muilla politiikan lajeilla, kuten talous- ja sisäpolitiikalla. Valtiollisella tasolla turvallisuuspoliittisen päämäärän asettelun kohteena ja valtion päätehtävänä on ollut omista kansalaisista huolehtiminen, kuten edellisellä sivulla esitetyistä määritelmistäkin voi havaita. Suomen turvallisuuspolitiikan päämäärät ovat olleet vuosikymmeniä varsin muuttumattomia. Turvallisuuspoliittinen tavoite on ollut ensisijaisesti sotatoimien kohteeksi joutumisen estäminen, ja toisaalta menestyksellisen puolustuksen mahdollistaminen. Puolustuksen ytimessä on viimekädessä ollut Suomen valtiollisen itsenäisyyden säilyttäminen ja kansalaisten vapauden ja elinmahdollisuuksien turvaaminen. Turvallisuuspolitiikka on ymmärretty Suomessa kylmän sodan ajoista alkaen varsin laajana käsitteenä.²⁵⁵

Turvallisuuspolitiikan on Suomessa ajateltu sisältävän kokonaan puolustuspolitiikan, sekä ulko- talous- ja yhteiskuntapolitiikasta ne osat, jotka käsittelevät turvallisuuskysymyksiä. Puolustuspolitiikan on ajateltu sisältävän yhtäältä puolustusjärjestelyjä koskevaa poliittista päätöksentekoa, ja toisaalta maanpuolustamista viimekädessä sotilaallisin keinoin. Suomalaisessa laaja-alaisessa turvallisuuskäsityksessä turvallisuuspolitiikka on laaja-alainen käsite,

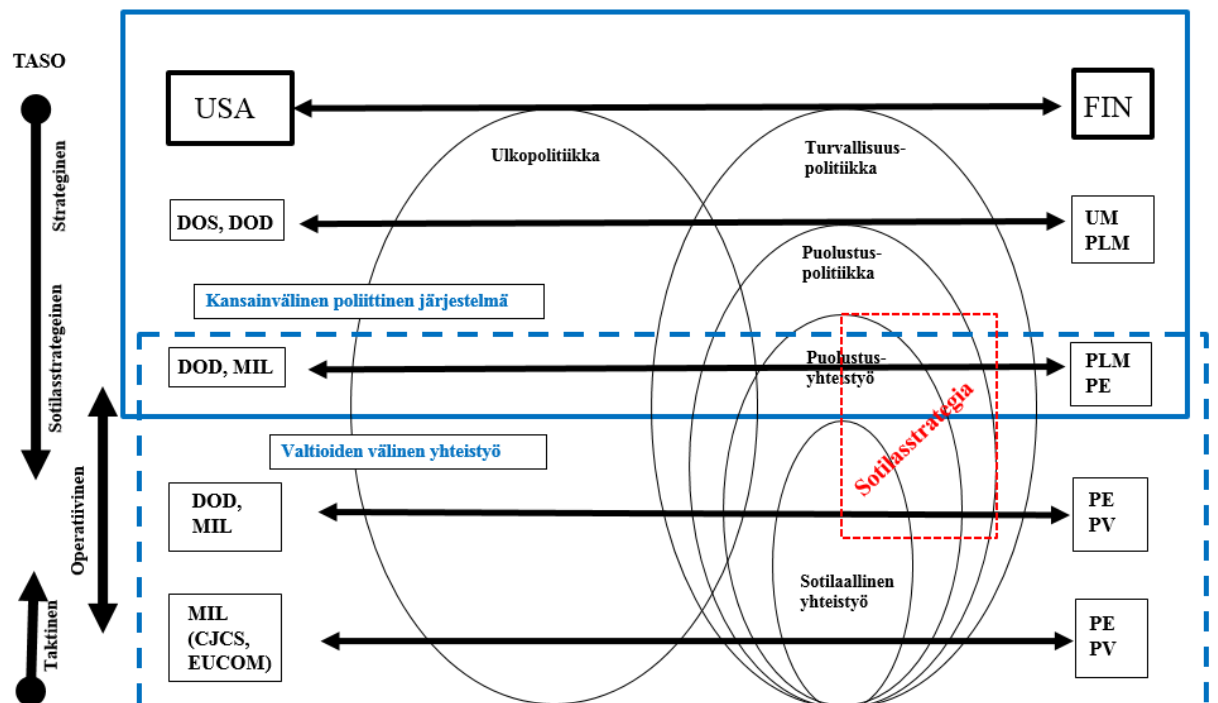
²⁵³ *Puolustuspolitiikka* (2011), Puolustusministeriö, Helsinki. [<http://www.defmin.fi/files/1829/puolustuspolitiikka.pdf>], viitattu 4.1.2017, s. 3.

²⁵⁴ *Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka* (2012), s. 73–74.

²⁵⁵ Visuri Pekka (toim.) (2001), *Suomen Turvallisuus ja puolustuspolitiikan linjaukset*, Otavan Kirjapaino Oy, s. 14–15.

jonka kaikkien osa-alueiden tulee olla toimintakykyisiä.²⁵⁶ Suomalaisen puolueiden ajama puolustuspolitiikka on ollut 2000-luvun vuosina varsin konsensushakuista. Asevelvollisuus, aluepuolustus ja sotilasliittoon kuulumattomuus ovat saaneet säilyttää asemansa. Isoimmat erimielisyydet ovat löytyneet suhtautumisesta kansainväliseen yhteistyöhön.²⁵⁷ Kylmän sodan päättymisen jälkeen puolustuspolitiikan osuus turvallisuuspolitiikasta on kasvanut. Samalla puolustuspolitiikan kansainvälinen ulottuvuus on nivoutunut osaksi klassisen ulkopoliitiikan kansainvälistä pelikenttää.²⁵⁸

Yksi keino ymmärtää puolustuksen kokonaisuutta on yrittää visualisoida kuvaksi eri puolustukseen liittyvät toimijat, toiminnan tasot, sekä yhteistyön sotilaalliset ja poliittiset ulottuvuudet:

Kuva 8. Tämän tutkimuksen käsitys eri poliittisten tasojen ja eri yhteistyömuotojen keskinäisistä riippuvuuksista, sekä eri yhteistyöosapuolista.²⁵⁹

²⁵⁶ Visuri Pekka (toim.) (2001), s. 15–17.

²⁵⁷ Pesu Matti (2017), s. 111–112.

²⁵⁸ Pesu Matti (2017), s. 114–115.

²⁵⁹ Kuvan kahdeksan selitteet:

FIN: UM = Ulkoasiainministeriö, PLM = Puolustusministeriö, PE = Pääesikunta, PV = Puolustusvoimat (sis. PE + PE:n alaiset laitokset + Puolustushaarat)

USA: DoS = Department of State, DoD = Department Of Defense, MIL = Military (asevoimat), CJCS = Chairman of the Joint Chiefs of Staff, EUCOM = United States European Command

Suomalaiseen käsitykseen Suomen puolustuksesta on liitettävä myös suomalainen käsitys puolustuksesta osana kokonaisturvallisuutta. Ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisten selonte-kojen on totuttu antavan valtionhallinnolle pitkäjänteisen poliittisen viitekehyksen, toimin-taympäristö- ja uhkamallikuvauksineen, jota sitten on tarkennettu poikkileikkaavasti hallinnon-aloittain. Valtioneuvoston eri selonte-kojen ja strategia-asiakirjojen tekovastuut perustuvat hal-litusohjelmiin kirjattuihin mainintoihin. Esimerkiksi Juha Sipilän hallitusohjelmassa vuodelta 2015 määritetään toteutettavaksi ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko vuonna 2016, sisäi-sen turvallisuuden selonteko vuonna 2016 ja puolustusselonteko vuonna 2017.²⁶⁰

Vuoden 2009 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon ohjaamana laadittiin vuonna 2010 ensimmäistä kertaa valtioneuvoston periaatepäätös ”Yhteiskunnan turvallisuusstrategia”, joka tarkentaa ja konkretisoi eri hallinnonaloille turvallisuuteen ja puolustukseen liittyviä päämääriä ja tavoitteita. Siinä annetaan valtiojohdon perusteet kaikille hallinnonaloille ja muille tarvitta-ville toimijoille varautumiseen ja kriisiajan toimintaan luomalla kokonaisturvallisuuden malli. Huomioitavaa tässä kokonaisturvallisuuden mallissa on, että turvallisuus nähdään Suomessa koko yhteiskuntaa velvoittavana asiana.²⁶¹

Tätä kokonaisturvallisuusmallia korostaa myös valtioneuvoston vuoden 2016 selonteko sisäi-sestä turvallisuudesta, joka tarkentaa muuttuvan toimintaympäristön vaikutusta Suomen sisäi-seen turvallisuuteen.²⁶² Lisäksi esimerkiksi Puolustusministeriön hallinnonalalla tehty osastra-tegia ”Puolustuspolitiikka 2011” ja vuonna 2017 ilmestynyt valtioneuvoston puolustusselon-teko tarkentavat käsitystä puolustuskyvystä ja puolustuspolitiikasta, sekä liittävät ne nykypäi-vän toimintaympäristön viitekehykseen.²⁶³

Suomen puolustaminen ei ole vain poliittista toimintaa, vaan puolustuksen toteutukseen tarvi-taan myös sotilaallista konkretiaa, eli puolustusratkaisu ja sitä tukeva puolustusjärjestelmä. Puolustuspolitiikka tähtää Suomen puolustamiseen soveltuvan puolustusratkaisun tekemiseen ja siihen liittyvän puolustusjärjestelmän puolustuskyvyn rakentamiseen. Uskottava puolustus-ratkaisu ja puolustusjärjestelmä ovat puolustuskyvyn perusta. Puolustuskyky ”*muodostuu puo-lustusjärjestelmän sotilaallisista suorituskyvyistä sekä kansallisesta viranomaisyhteistyöstä ja*

²⁶⁰ *Ratkaisujen Suomi - Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma* (2015), Hallituksen julkaisu-sarja 10 / 2015, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. [<http://vnk.fi/julkaisu?pubid=6405>], viitattu 10.1.2017

²⁶¹ *Yhteiskunnan turvallisuusstrategia - Valtioneuvoston periaatepäätös 16.12.2010* (2010), Puolustusministeriö, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/1696/Yhteiskunnan_turvallisuusstrategia_2010.pdf], viitattu 7.11.2016.
s. Johdanto–5. Katso lisäksi poikkeusolojen määritelmä tutkimuksen liitteestä kaksi.

²⁶² *Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta* (2016), Sisäministeriön julkaisu 8/2016, Helsinki. [<http://www.intermin.fi/julkaisu/082016?docID=67644>], viitattu 10.1.2017.

²⁶³ *Valtioneuvoston puolustusselonteko* (2017), ja *Puolustuspolitiikka* (2011).

kansainvälisestä puolustusyhteistyöstä.”²⁶⁴ Puolustuspolitiikan tavoitetilassa niin puolustuskyky kuin sen mahdollistava puolustusratkaisukin perustuvat ”syvään ja monipuoliseen verkottumiseen, jossa verkoston jäsenet osoittavat tarvittaessa suorituskyykyjään toistensa käyttöön”. Tämä edellyttää tiivistä kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.²⁶⁵

Kuva 9. Suomen puolustuskyky visualisoituna kuvaksi.²⁶⁶

Suomen puolustusratkaisu kuvataan verkottuneeksi puolustukseksi, jolla taataan riittävä puolustuskyky nykypäivän keskinäisriippuvassa ja verkottuneessa toimintaympäristössä, jossa kuitenkin puolustukseen käytettävä määräraha-kehys säilyy samalla tasolla tai supistuu. Puolustusratkaisussa verkottumisen päämääränä on taata tarvittava kansallinen ja kansainvälinen

²⁶⁴ Valtioneuvoston puolustusselonteko (2017), s. 13.

²⁶⁵ Puolustuspolitiikka (2011), s. 3.

²⁶⁶ Puolustuspolitiikka (2011), s. 10.

tuki. Verkottumisen vaatimus luo siis tarpeen niin kansalliseen kuin kansainväliseenkin yhteistyöhön ja vastaa kysymykseen miksi kansainvälistä sotilaallista ja puolustusyhteistyötä tehdään.²⁶⁷

Kuva 10. Verkottumisen periaate puolustuskyvyn turvaamisessa.²⁶⁸

Kansainvälisestä yhteistyöstä puolustuspolitiikassa ja sen suhteesta Suomen puolustuskykyyn todetaan lisäksi seuraavaa:

”Kansainvälisen puolustuspoliittisen yhteistyön päämääränä on turvata puolustuskyky verkottumalla osapuolien kanssa, jotka ovat valmiita kehittämään ja käyttämään yhdessä suorituskykyjä. Kansainvälisen yhteistyön osa-alueet ovat aktiivinen osallistuminen ja vaikuttaminen Euroopan unionin yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan (YTPP), pohjoismaisen puolustusalan yhteistyön (NORDEFCO) tiivistäminen, Nato-yhteistyön syventäminen ja puolustuskykyä tukevan kahdenvälisen yhteistyön monipuolistaminen.”²⁶⁹

²⁶⁷ Puolustuspolitiikka (2011), s. 3.

²⁶⁸ Puolustuspolitiikka (2011), s. 4.

²⁶⁹ Puolustuspolitiikka (2011), s. 3.

*”Puolustusyhteistyö on tärkeää Suomen puolustuskyvyn ja uhkien ennaltaehkäisyn kannalta. Kahdenvälinen puolustusyhteistyö Ruotsin kanssa on erityisessä ja Yhdysvallat on Suomelle tärkeä kumppani.”*²⁷⁰

*”Puolustusyhteistyö vahvistaa normaali- ja poikkeusolojen puolustuskykyä, parantaa uhkien ennaltaehkäisykykyä sekä edesauttaa poliittisen ja sotilaallisen avun saamista tarvittaessa. Puolustusyhteistyöllä ei kuitenkaan saada Suomelle puolustusliiton jäsenyyteen kuuluvia turvakuuita.”*²⁷¹

Kansainvälinen puolustusyhteistyö on siis oleellisessa roolissa rakennettaessa Suomen puolustusta mahdollisen kriisin varalle. Onnistuakseen kansainvälinen yhteistyö vaatii jo normaalioloista alkavaa pitkäjänteistä ja suunniteltua toimintaa, jolla tarvittavat yhteistyörakenteet saadaan toimimaan ja tarvittava luottamus rakennettua.²⁷²

Voidaan havaita, että Suomen puolustus on riippuvainen poliittisen tason toiminnasta. Tämä riippuvuus on luonteeltaan kaksisuuntainen ilmiö. Yhtäältä poliittinen ohjaus määrittää puolustusratkaisun ja puolustusjärjestelmän perusteet antamalla niille tehtävät, tavoitteet ja resurssit. Toisaalta ainoastaan uskottava puolustusratkaisu ja puolustusjärjestelmä mahdollistavat liikkumavaran ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikalle. Kansainvälinen puolustusyhteistyö ja sotilaallinen yhteistyö sen osana, ovat iso osa toimivan puolustuksen perustaa. Toisaalta yhteistyö on isossa roolissa myös kansainvälisen poliittisen järjestelmän pelinappulana. Kansainvälisellä sotilaallisella yhteistyöllä voidaan siten ajatella myös ”ostettavan poliittista pääomaa”.

Suomen puolustusta voidaan käsitellä myös järjestelmätarkasteluna puolustusjärjestelmän ja sen kyvykkyyden kautta. Järjestelmäajattelua kuvaa käsite puolustuskyky, joka Puolustusministeriön strategisessa suunnitelmassa vuodelta 2011 tarkoittaa aiempaa puolustuskyvyn käsitettä seuraavasti:

”puolustuspolitiikalla, kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittamisella ja sotilaallisella maanpuolustuksella kehitettävää ja ylläpidettävää valmiutta ja kykyä vastata hallinnonalan tehtäviin kaikissa turvallisuustilanteissa. Puolustuskyky muodostuu puolustusjärjestelmän sotilaallisista suorituskvyistä sekä kansalli-

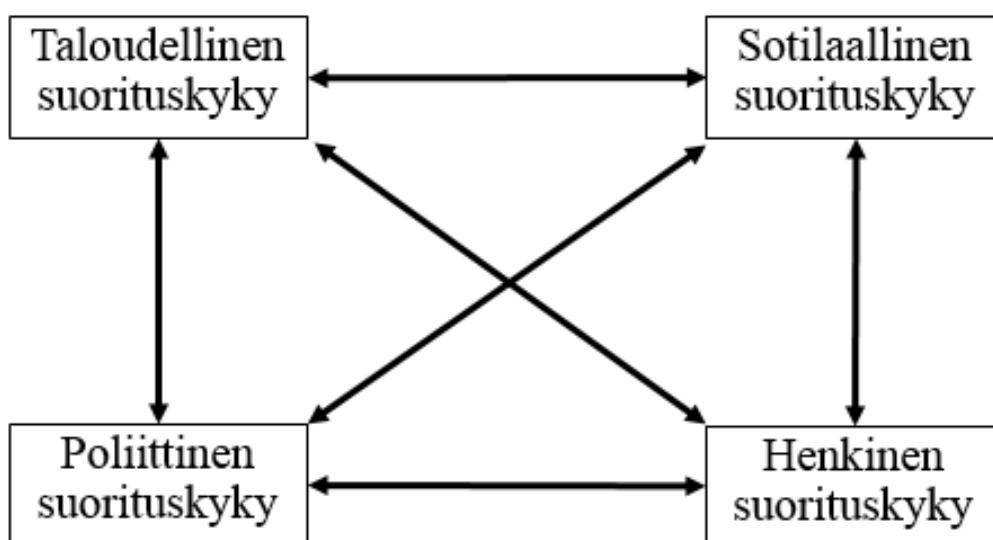
²⁷⁰ Valtioneuvoston puolustusselonteko (2017), s.6.

²⁷¹ Valtioneuvoston puolustusselonteko (2017), s. 6.

²⁷² Valtioneuvoston puolustusselonteko (2017), s. 15.

*sella viranomaisten, elinkeinoelämän ja kansalaisjärjestöjen välisellä yhteistyöllä ja kahden ja monenvälisellä kansainvälisellä yhteistyöllä saavutettavista puolustusjärjestelmän suorituskykyä tukevista voimavaroista ja resursseista.”*²⁷³

Insinöörieversti Jyri Kosola tuo esiin vuonna 2013 ilmestyneessä järjestelmäteoreettisessa ”Vaatimustenhallinnan opas” -teoksessa puolustusjärjestelmän kyvykkyyden, eli sotilaallisen suorituskyvyn, riippuvuuden muista valtiolle elintärkeistä kyvykkyyksistä.²⁷⁴

Kuva 11. Suomen puolustuskyvyn riippuvuus muista Suomen puolustamiseen tarvittavista kyvykkyyksistä.²⁷⁵

Vaikka tämä tutkimus keskittyy tutkimaan vain sotilaallista yhteistyötä, niin tässä tutkimuksessa Suomen puolustusta ja puolustuksen kyvykkyyttä käsitellään kuvan 11 kuvaamaan puolustuskyvyn verkostoriippuvan kokonaiskäsitteen kautta, eikä pelkästään sotilaalliseen suorituskykyyn perustuen. Sotilaallinen suorituskyky itsenäisenä ilmiönä on helpommin mitattavissa kuin poliittinen, taloudellinen ja henkinen suorituskyky, joiden yhteisvaikutuksen tärkeys Suomen puolustukselle kuitenkin on kiistaton. Puolustusjärjestelmän sotilaallinen suorituskyky itsessään ja esimerkiksi kansainvälisen avun merkitys sille on tietenkin tärkeä osa tätä tutkimusta. Puolustusjärjestelmän ja sen osajärjestelmien sotilaallisen suorituskyvyn puhdas

²⁷³ Puolustusministeriön strateginen suunnitelma (2011), s. 12.

²⁷⁴ Kosola Jyri (2013), *Vaatimustenhallinnan opas*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Sotatekniikan laitos, Julkaisusarja 5, No 12, Helsinki. [http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-25-2454-9], viitattu 22.10.2016, s. 68.

²⁷⁵ Kosola Jyri (2013), s. 68.

järjestelmäteoreettinen kyvykkyystudkimus tai suorituskykyvertailu ei kuulu kuitenkaan tämän strategian oppiaineeseen tehtävän tutkimuksen piiriin, vaan sellaisenaan se voisi edustaa paremmin sotatekniikan oppiainetta.

Suomen puolustusta ei voi toteuttaa vain käsitteellisellä tasolla, vaan se tulee kyetä toteuttamaan myös reaaliaikailman aikaan ja paikkaan sitoen. Keskeinen tekijä puhuttaessa Suomen puolustamisesta onkin se viitekehys, jossa puolustus ajatellaan toteutettavan. Tästä käytetään yleisesti nimitystä toimintaympäristö. Toimintaympäristön kuvauksissa eri toimijat kertovat laajasti käsityksensä maailman tilasta. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan suomalaisia ja yhdysvaltalaisia toimintaympäristön kuvauksia.

Suomen Puolustusministeriön vuonna 2011 julkaisema strateginen suunnitelma tarkentaa turvallisuus- ja puolustuspoliittisten selonteiden käsityksiä tulevaisuuden toimintaympäristöstä.²⁷⁶ Toimintaympäristön muutoksen kehitystrendejä Puolustusministeriön strategisen suunnitelman mukaan ovat: *”maailman väestökehityksen epätasapaino, globalisaation syveneminen, teknologinen kehitys ja ilmastonmuutos sekä energia- ja luonnonvarojen riittävyys”*. Käytävät sodat tai tapahtuvat kriisit muuttuvat entistä epäsymmetrisiksi, uhkat ja vaikutukset laaja-alaisemmiksi ja rajoja ylittäviksi. Lisäksi arvioidaan, että valtioiden asema kansainvälisen järjestelmän toimijana kuitenkin säilyy, mutta ei-valtiollisten toimijoiden merkitys kasvaa.²⁷⁷ Nämä toimintaympäristön tulevaisuuden tekijät tulee ottaa luonnollisesti Suomen puolustuksen mitoittamisessa, suunnittelussa ja toteuttamisessa huomioon.

Turvallisuuspoliittisessa keskustelussa toimintaympäristöön liitetään ilmiöinä usein globalisaatio ja verkostoriippuvuus.²⁷⁸ Globalisaatio -käsitteellä alun perin mallinnettiin talouden tutkimukseen liittyvää maailmanlaajuista vaihdon ja vuorovaikutuksen kasvamista. Globalisaatio lisää valtioiden taloudellista ja poliittista riippuvuutta toisistaan. Samat tekijät, kuten öljyn hinnan nousu, häiriöt kansainvälisessä kaupassa näkyvät ja vaikuttavat kaikkialla maailmassa samanaikaisesti. Tietotekniset ratkaisut mahdollistavat maailmanlaajuisen kaupan ja globaalin tietoisuuden, jossa valtioiden rajojen, fyysisten etäisyyden tai naapuruuden merkitys vähenee.

²⁷⁶ Puolustusministeriön strateginen suunnitelma (2011), s. 1. On huomioitava, että seuraava puolustusministeriön strateginen suunnitelma ilmestyy vasta tämän tutkimuksen jälkeen. Vasta tässä tulevassa strategiassa on otettu huomioon valtioneuvoston 2016 ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon ja vuoden 2017 puolustuspoliittisen selonteon toimintaympäristöön liittyvät näkemykset. Tosin vuoden 2011 strategian toimintaympäristön kuvaus on todennäköisesti toiminut myös em. selonteiden pohjana, ja on siten edelleen käyttökelpoinen.

²⁷⁷ Puolustusministeriön strateginen suunnitelma (2011), s. 7.

²⁷⁸ Puolustusministeriön strateginen suunnitelma (2011), s. 7–8.

Erilaisten kansainvälisoikeudellisten sopimusten ja instituutioiden merkitys on kasvanut entisestään esimerkkinä Euroopan unioni instituutiona tai Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan sisältö. Globalisaatiolla on myös vaikutusta valtioiden suvereniteettiin. Esimerkiksi klassisena valtiollisena tehtävänä pidetty legitiimin voimankäytön monopoli on siirtymässä osin kansainvälisten järjestöjen valmiudella toteutettavaan voimankäyttöön. Tavanomaisten ja ydinaseiden rajoittaminen on globalisoitunut vuosikymmeniä sitten.²⁷⁹ Myös Suomen puolustusta rakennettaessa on jo vuosikymmeniä pitänyt ottaa huomioon globaaleja tekijöitä ja uhkia.

Yhdysvalloissa tiedusteluyhteisö koostuu ainakin 17:stä eri organisaatiosta ja virastosta, joiden toimintaa integroi Office of the Director of National Intelligence (ODNI).²⁸⁰ Office of the Director of National Intelligence:n yksi tehtävistä on laatia poliittisen johdon ja tiedusteluyhteisön käyttöön arvioita toimintaympäristön pitkän aikajänteen kehityksestä. Vuoden 2017 tammikuussa julkaistu uusi arvio ”*Global Trends - Paradox of Progress*” piirtää suuntaviivat Yhdysvaltojen käsityksestä maailman tilasta ja kehityksestä. Julkaisu kuvaa toimintaympäristön kehitykseen liittyviä globaaleja trendejä, sekä luo skenaarioita aikaikkunalle, joka ulottuu seuraavan viiden vuoden tarkemmasta kuvauksesta laajentuen seuraaville vuosikymmenille ulottuvaksi yleisemmäksi kuvailuksi. Julkaisun nimeämisessäkin on pyritty kielelliseen kuvaavuuteen (engl. Paradox of Progress = suom. Kehityksen paradoksi).²⁸¹

”Paradox of Progress” -julkaisun mukaan teollisen ja informaatioajan kehitys on tehnyt maailmasta toisaalta ”mahdollisuusriikkaamman”, mutta myös vaarallisemman paikan kuin ennen. Viimeisten vuosikymmenten edistys ihmisten yhdistämisessä, yksilöiden, ryhmien ja valtioiden vahvistamisessa sekä köyhyyden vähentämisessä on ollut vaikuttamassa myös strategisten shokkien, kuten 2008 alkaneen globaalien talouskriisin, Arabikevään ja kansainvälisen populismin nousun syntymiseen. Aikaansaatu kehitys on ollut luonteeltaan varsin haurasta. Julkaisun mukaan seuraavan viiden vuoden aikana valtioiden väliset ja valtioiden sisäiset jännitteet lisääntyvät ja kansainvälinen kasvu hidastuu entisestään. Yhdysvaltojen dominoiva rooli

²⁷⁹ Visuri Pekka (toim.) (2001), s. 60–63. Konkreettisena esimerkkinä globalisoituneesta vastuusta on YK:n suojeluvastuun periaate ”Responsibility to Protect = R2P”. Sen sisältöä voi tutkia vaikka vuoden 2005 General Assembly –yleiskokouksen päätöslauselmasta: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/60/1], viitattu 14.7.2017.

²⁸⁰ Office of the Director of National Intelligence internet -sivut: [<https://www.odni.gov/index.php#>], viitattu 10.1.2017.

²⁸¹ *Global Trends- Paradox of Progress* (2017), A Publication of the National Intelligence Council, Office of the Director of National Intelligence, United States of America. [<https://www.dni.gov/files/images/globalTrends/documents/GT-Full-Report.pdf>], viitattu 10.1.2017.

maailman ainoana supervaltana on vähitellen päättymässä. Tulevaisuuden toimintaympäristössä yhteistyön ja -toiminnan toteuttaminen muuttaa hankalammaksi. Informaatiovaikuttamisen ”kaikukammiot” vahvistavat kilpailevia käsityksiä ja totuuksia maailman tapahtumista.²⁸²

”Paradox of Progress” -julkaisun mukaan globaalissa toimintaympäristössä tulevat vaikuttamaan seuraavina vuosikymmeninä seuraavat tekijät, jotka voivat muuttaa kansainvälisen vallan luonnetta, yhteistyömahdollisuuksia ja hallintoa (engl. governing):²⁸³

- Työikäinen väestö vanhenee vauraissa maissa. Kehittyvissä maissa työikäisen väestön määrä kasvaa lisäten talouskasvua, työllisyyttä ja kaupungistumista.
- Maailmantalous on muutoksen kourissa.
- Teknologinen kehitys, kuten robotisaatio, keinoäly, bioteknologia nopeuttavat muutosprosesseja, ja luovat mahdollisuuksia, mutta aiheuttavat myös epäjatkuvuutta.
- Ideoiden ja identiteettien aalto luo syrjäytymistä antamalla populismille, nationalismille ja uskonnollisille aatteille mahdollisuuden luoda jännitteitä yhteiskuntien sisälle ja välille.
- Kansalaisten hallinto muuttuu vaikeammaksi.
- Konfliktien luonne on muutoksessa
- Ilmastonmuutos, ympäristö- ja terveysasiat vaativat huomiota.

”Paradox of Progress” -julkaisussa käsitellään alueittain tarkennettuna seuraavan viiden vuoden toimintaympäristöön vaikuttavaa kehitystä. Raportin mukaan Eurooppa tulee olemaan edelleen kriisissä. Euroopan osalta seuraavan viiden vuoden aikana päällimmäisenä nousee esiin Euroopan integraatiokehityksen vaikeudet, josta Ison-Britannian Brexit-ero Euroopan unionista on esimerkiksi. Muita seuraavan viisivuotiskauden tärkeitä tekijöitä eurooppalaisessa toimintaympäristössä ovat euroalueen yhtenäisyys, Venäjältä, Lähi-Idästä ja Afrikasta Eurooppaan suuntautuvat uhkat, kuten disinformaatio, terrorismi ja ekstremismi. Demografiset paineet väestön ikääntymiseen ja lisääntymiseen liittyen, jota yritetään tasata maahanmuuttajien integroimisella eurooppalaisiin yhteiskuntiin, vaikuttavat myös eurooppalaiseen toimintaympäristöön. Haasteena Euroopassa nähdään myös hallitusten heikentynyt asema. Hallitukset joutuvat taistelemaan populistisia toimijoita vastaan pitääkseen eurooppalaiset hyvinvointiyhteiskunnat vakaina.²⁸⁴

²⁸² *Global Trends- Paradox of Progress* (2017), s. ix–x.

²⁸³ *Global Trends- Paradox of Progress* (2017), s. 6.

²⁸⁴ *Global Trends- Paradox of Progress* (2017), s. 131–132.

Huomionarvoista on, että yhdysvaltalainen käsitys toimintaympäristöstä on tiettyssä mielessä itseään toteuttava. Supervallan sanottua ääneen, mitä se ajattelee, on mahdollista, että osa maailman tapahtumista oikeastikin menee hallitusti sinnepäin supervallan toimiessa käsityksensä suuntaisesti.²⁸⁵ Voidaan siis olettaa, että Yhdysvaltojen näkemys maailman tilasta koskettaa myös Suomen puolustamista etenkin Suomen lähialueen nykytilan ja sen tulevaisuuden kehityksen osalta.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että Suomen puolustus ja puolustuskyky on poliittisen, taloudellisen, henkisen ja sotilaallisen suorituskyvyn muodostama kokonaisuus osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta, jolla ulko-, turvallisuus-, ja puolustuspolitiikan, sotilaallisen puolustuksen, yhteiskunnan ja kansalaisten toimenpitein turvataan Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi, sekä ylläpidetään yhteiskunnan toimivuutta kaikissa muuttuvan toimintaympäristön olosuhteissa. Toimintaympäristön muutos on kyettävä ottamaan huomioon puolustusta suunniteltaessa.

Tässä alaluvussa vastattiin tutkimuskysymyksiin ”*Mitä tarkoitetaan Suomen puolustuksella ja puolustuskyvyllä? Miten ne rakentuvat?*” ja ”*Miksi sotilaallista yhteistyötä tehdään?*”.

3.4 Merkityksen määrittely

Kolmas tutkimuksen kannalta keskeinen määriteltävä termi on *merkitys*, jonka määrittely tutkimuksen pääkäsitteistä on selvästi hankalin. Ilmaisua *merkitys* käytetään laajasti niin arkikielessä kuin filosofiassakin. Asioiden, ilmiöiden ja sanojen merkitysten tutkiminen on hyvin moniulotteista ja perustavaa laatua oleva osa filosofiaa ja kielitieteitä. Kieltä voidaan tarkastella kolmesta näkökulmasta. *Semantiikka* eli merkitysoppi tutkii kielellisten merkkien suhdetta kielen ulkopuoliseen todellisuuteen, sekä niitä käsitteitä ja sanoja, joita sanat ja lauseet ilmaisevat. *Syntaksin*, eli lauseopin, tutkimisessa kielellisten merkkien suhdetta tutkitaan suhteessa muihin kielellisiin merkkeihin. *Pragmatiikka* tutkii kieltä kielen käyttäjien ja käyttötilanteiden näkökulmasta.²⁸⁶

Kielitoimiston mukaan sana *merkitys* voi viitata paitsi sisältöön tai tarkoitukseen tai symboliin (”*piin matemaattisen symbolin merkitys on*”), mutta sillä voidaan kuvata myös arvoa tai tärkeyttä jollekin (”*idänkaupan merkitys Suomen teollisuudelle*”). Sana *merkitys* voidaan jossain

²⁸⁵ Tosin presidentti Donald Trumpin halu irrottautua esim. Pariisin ilmastopöytäkirjasta kesällä 2017 on ristiriidassa aikaisempien Yhdysvaltojen hallintojen osoittamasta suunnasta ilmastosuojeluun liittyen.

²⁸⁶ Haaparanta Leila, Niiniluoto Ilkka (2016), s. 65.

tapauksissa korvata myös sanalla *vaikutus*.²⁸⁷ Käännettäessä merkitys englanninkielelle, saadaan monta käännoä.²⁸⁸ Esimerkiksi: importance (merkitys, tärkeys), meaning (merkitys, tarkoitus), significance (merkitys, merkittävyys, merkitsevyys), relevance (merkitys, merkityksellisyys). Tämän tutkimuksen englanninkielisestä aineistosta pitää tarkastella kaikkia näitä käännoä.

Myös Ilkka Niiniluoto määrittelee merkitys -termillä olevan useita käyttötapoja. Merkitys voi Niiniluodon mukaan viitata tärkeän tapahtuman vaikutuksiin tai seurauksiin. Sana merkitys voi tarkoittaa myös jonkun tapahtuman tai esineen olevan merkinä toiselle tapahtumalle. Sanaat voivat olla merkitykseltään homonymisiä eli monimerkityksellisiä, joka lisää väärinymmärryksen riskiä.²⁸⁹

Merkitys on kontekstuaalista eli se määrittyy asiayhteydessä. Samalla ilmaisulla voi olla täysin erilaisia merkityksiä eri yhteyksissä.²⁹⁰ Esimerkiksi väite ”Yhteistyö on tärkeää puolustuksessa” tarkoittaa eri asioita otteluun valmistautuvalle jääkiekkoilijalle, operatiivista suunnittelua tekeväälle sotilaille tai asiakastaan oikeuskäsittelyyn valmentavalle asianajajalle.

Erkki Seppäsen vuonna 2012 laatima yleiseen kielitieteeseen liittyvä Pro Gradu ”Merkityksen evoluution ongelma” tutkii merkityksen ongelmaa evolutiivista näkökulmasta.²⁹¹ Tutkimuksen osa yksi tiivistää hyvin merkityksen ongelmallisuuden laajuuden osana filosofista ja kielitieteellistä kielenkäyttöä. Lisäksi se kyseenalaistaa nykypäivän kielenkäytössä merkityksen tutkimisen jaottelun semantiikkaan ja pragmatiikkaan.²⁹²

Tämän tutkimuksen tarkoitus ei ole ottaa kantaa merkityksestä käytävään filosofis-kielitieteellisen tiedeyhteisön keskusteluun, joten laaja-alaiseen merkitys -termin määrittelyyn perusteluineen ei kannata tässä tutkimuksessa mennä. Todetaan, että tutkijan tekemä päätös merkityksen määritelmästä, on tämän tutkimuksen kannalta täysin riittävä. Luonteeltaan tämä tutkimus liittyy käytännön tilanteiden ja kielenkäyttäjien vuorovaikutteiseen toimintaan – diskursseihin. Voidaan todeta, että kielitieteellisesti tutkimuksen painotus on pragmatiikkaan päin.

²⁸⁷ Kielitoimiston ohjepankin internet-sivut: [<http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/haku/merkitys/ohje/619>], viitattu 21.6.2017.

²⁸⁸ Käytetty Google Translate -kääntäjää 12.4.2017, [<https://translate.google.com/#fi/en/merkitys>], saatu kaikkiaan 17 käännoä.

²⁸⁹ Niiniluoto Ilkka (1980), s. 115–116.

²⁹⁰ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), s. 24.

²⁹¹ Seppänen Erkki (2012), *Merkityksen evoluution ongelma*, Pro Gradu, Yleinen kielitiede, Nykykielten laitos, Helsingin yliopisto, Helsinki. [<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/35804/merkityk.pdf?sequence=1>], viitattu 12.1.2017.

²⁹² Seppänen Erkki (2012), s. 14–20.

Merkityksen määritelmän rajaaminen vain yhteen näkökulmaan saattaa kuitenkin olla tutkimuksen kannalta epäedullista ja liiankin rajoittavaa. Sotilaallisen yhteistyön merkitystä pitää voida analysoida myös kielitieteellisen semanttisesti, jotta merkitystä ilmiönä voidaan käsitellä riittävän laaja-alaisesti ja siitä saadaan esiin erilaisia retorisia vivahteita.

Tässä tutkimuksessa sotilaalliseen yhteistyöhön liitettyllä ”merkitys”-sanalla tarkoitetaan yhtäältä ”sotilaallinen yhteistyö” -nimisen ilmauksen sisältöä ja ilmenemismuodon sisällön tarkastelua itsessään. Toisaalta merkityksellä tarkoitetaan sotilaallisen yhteistyön konkreettista arvoa ja vaikutusta Suomen puolustukselle, eli mitä sotilaallisella yhteistyöllä ”saadaan aikaiseksi”. Merkityksen vaikutusta ei tässä tutkimuksessa kuitenkaan operationalisoida konkreettisesti mitattaviksi asioiksi, kuten panssarivaunujen ja tykkien lukumääräksi, vaan vaikutusta tutkitaan laajempina kokonaisuutena.

Saatu määritelmä antaa vastauksen tutkimuskysymykseen ”*Miten tutkitaan yhteistyön merkitystä (arvoa) sotilasstrategisessa viitekehyksessä?*”. Sotilaallinen viitekehys määriteltiin tämän tutkimuksen luvussa 2.2.

Luvussa kolme määriteltiin tutkimuksen kannalta oleelliset käsitteet, loput löytyvät tutkimuksen liitteestä kaksi. Tutkimuksen luvut kaksi ja kolme antavat perusteet dokumentti- ja diskurssianalyysien toteuttamiselle, johon siirrytään seuraavassa luvussa.

4 STRATEGIA-ASIAKIRJOJEN DOKUMENTTIANALYYSI JA SOTILAALLISEN YHTEISTYÖN DISKURSSIN SYNTYMINEN

4.1 Analyysin esittely

Tässä luvussa muodostetaan dokumenttianalyysin laadullisten ja määrällisten menetelmien keinoin käsitys siitä, millaisia ovat suomalaiset ja yhdysvaltalaiset ulko- ja turvallisuus-, ja puolustuspolitiikkaa määrittelevät strategia-asiakirjat, sekä miten niissä määritellään sotilaallisen yhteistyön taustalla olevat valtiolliset identiteetit ja intressit. Lisäksi haetaan käsitystä suomalaisesta ja yhdysvaltalaisesta näkemyksestä toimintaympäristöstä ja yhteistyöstä yleisellä tasolla.

Tässä luvussa saadut tulokset auttavat muodostamaan ne sotilaallisen yhteistyön merkityssysteemin teemat, joiden puitteissa käytävää diskurssia voidaan myöhemmin tarkastella tarkemmin diskurssianalyysin keinoin. Aineistosta luokitellaan millaisten teemojen sisällä Suomi ja Yhdysvallat käsittelevät valtiollista turvallisuuttaan, sekä siihen liittyvää ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kokonaisuutta. Lisäksi tutkitaan miten yhteistyö ja valtion puolustamisen liitetään toisiinsa.

Dokumenttianalyysillä selvitetään vastauksia tutkimuskysymykseen yksi ”*Miten Suomen ja Yhdysvaltojen sotilaallisen yhteistyön merkitys ilmenee ja rakennetaan kansainvälisessä järjestelmässä?*”. Tutkittavien strategia-asiakirjojen voidaan ajatella antavan sotilaallisen yhteistyön merkityksen perusteet ja yleislinjaukset, jota sitten tarkennetaan muilla asiakirjoilla mentäessä kohti yhteistyön konkreettista toteuttamista.

Tutkittavat dokumentit pyritään liittämään aikaansa vertaamalla kutakin dokumenttia tämän tutkimuksen liitteenä kolme olevaan aikajanaan merkittyihin maailmantapahtumiin. Nämä tapahtumat ovat mahdollisesti vaikuttaneet analysoitavan asiakirjan sisältöön ja siten ne ovat oleellinen osa dokumenttien taustojen tarkastelua.

Tässä luvussa käsiteltävänä suomalaisena aineistona ovat valtioneuvoston ulko- ja turvallisuus- ja puolustuspoliittiset selonteot vuosilta 2001, 2004, 2009, 2012 ja 2016, sekä puolustusselontekoa vuodelta 2017. Niitä täydennetään tarvittavilta osin yhteiskunnan turvallisuusstrategialla vuodelta 2010. Yhdysvaltalaisena aineistona ovat National Security Strategy – asiakirjat vuosilta 1999²⁹³, 2000, 2002, 2006, 2010, ja 2015. Luvussa käsiteltävä aineisto antaa kattavan käsityksen suomalaisesta ja yhdysvaltalaisesta ulko- turvallisuus- ja puolustuspoliittisesta kokonaisuudesta tutkimuksen tarkastelujaksolla. Asiakirjat luovat riittävän laajan viitekehyksen ja jatkumon myös sotilaallinen yhteistyö nimisen ilmiön syntymiseen.

4.2 Suomalaiset strategia-asiakirjat

Yleisesti on hyvä todeta ennen suomalaisiin strategia-asiakirjoihin perehtymistä, että kylmän sodan päättymisen jälkeen 1990-luvulla Suomen identiteettiä pyrittiin rakentamaan osaksi länttä ja Euroopan unionia. Tämä identiteetin rakentuminen näkyy mm. vuosien 1995, 1997 ja 2001 valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisissa selonteoissa, joissa identiteetin rakentuminen on nähtävissä mm. uhkakuvamuotoiluna, Euroopan unionin jäsenyyden roolin

²⁹³ ko. asiakirja ilmestyi loppuvuodesta 1999, mutta käsittelee vuotta 2000 ja sisältyy siten tämän tutkimuksen rajauksen (vuodesta 2000 alkaen) sisään.

korostamisena, Nato- ja muun kansainvälisen yhteistyön roolin esilletuomisena, sekä eurooppalaisen solidaarisuuden korostamisena.²⁹⁴

Seuraavaksi analysoidaan dokumenttianalyysin keinoin aineistona olevat suomalaiset valtioneuvoston ulko- ja turvallisuus- ja puolustuspoliittiset selonteot. Selonteista nostetaan esiin niiden yleinen henki ja olemus, sekä esiin nousevat julkaisuajankohtaan liittyvät oleellimmat Suomen valtiolliseen identiteettiin, ulko- ja turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan sekä toimintaympäristöön vaikuttavat intressit. Lisäksi esiin nostetaan Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittiseen toimintalinjaan, puolustuksen järjestelyihin ja yhteistyöhön liittyviä oleellisia tai muuttuneita osuuksia. Erikseen viitataan yhteistyöhön Yhdysvaltojen kanssa.

Valtioneuvoston selonteko ”Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka” vuonna 2001 ilmestyi kesäkuussa ennen 9/11 terrori-iskuja, eikä terrorismin vastaisen sodan vaikutus näy vielä selonteossa. Selonteko painottuu otsikointinsa mukaisesti turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alalle. 1.3.2000 tehty puolustusvaliokunnan lakkauttaminen ja siitä seurannut valtionhallinnon turvallisuuspolitiikan valmistelun ja toimeenpanon uudelleenorganisointi valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittiselle valiokunnalle, sekä puolustusministeriölle tuodaan selonteossa esiin.²⁹⁵ Selonteko kuvaa ajan toimintaympäristöä kylmän sodan jälkeisenä demokraattisena uudistus- ja vakauskehityksen aikana, jossa etenkin EU:n, Nato:n ja Venäjän välisten hyvien suhteiden merkityksen kasvaminen tuodaan selvästi esiin.²⁹⁶ Laajamittaisten konfliktien uhkaa Euroopassa pidetään vähäisenä.²⁹⁷ Selonteko on pituudeltaan 92 sivua ja siinä käsitellään varsin paljon puolustuspoliittisia tekijöitä. Suomen puolustuksen kehittämistä ja rakennemuutosta käsitellään kokonaisen osan verran. Puolustusvoimien yhteistoimintaa eri viranomaisten kanssa käsitellään varsin laajasti, samoin kansainvälistä kriisinhallintaa, varautumista ja yhteiskuntaan kohdistuvien uhkien torjumista. Suomen puolustusratkaisu perustuu yleiseen asevelvollisuu- teen ja alueelliseen puolustukseen. Puolustuksen päämääränä pidetään: *”Puolustuksen päämääränä on kaikissa tilanteissa taata maan itsenäisyys, turvata kansalaisten elinmahdollisuudet, estää alueen hyväksikäyttö sekä turvata valtionjohdon toimintaedellytykset ja -vapaus.”*²⁹⁸

²⁹⁴ Limnéll Jarno (2009), s. 238.

²⁹⁵ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2001), s. 3.

²⁹⁶ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2001), s. 3.

²⁹⁷ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2001), s. 10.

²⁹⁸ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2001), s. 16.

Turvallisuus, hyvinvointi, itsenäisyys ja toiminnanvapaus nähdään tärkeimpinä poliittisina päämäärinä:

*”Suomen turvallisuuspolitiikan tarkoituksena on Suomen ja sen kansalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen ja yhteiskunnan perusarvojen suojeleminen syvenevän yhteistyön maailmassa. Ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittiset toimet tähtäävät Suomen itsenäisyyden säilyttämiseen ja toimintakyvyn takaamiseen Suomen etujen ajamiseksi kansainvälisten suhteiden muutoksessa.”*²⁹⁹

Vuoden 2001 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon mukaan turvallisuus- ja puolustuspoliittinen toimintalinja kiteytetään seuraaviin perustekijöihin: 1.) Uskottavan puolustuskyvyn ylläpitäminen ja kehittäminen. 2.) Sotilaallinen liittoutumattomuus. 3.) Osallistuminen kansainväliseen yhteistyöhön turvallisuuden ja vakaudenvahvistamiseksi (mm. YK:ssa, ETYJ:issä, EU:ssa ja NATOn rauhankumppanuuden puitteissa) pohjoismaista yhteistyötä painottaen. Sotilaallista liittoutumattomuuden arvioinnille annetaan selkeästi painoarvoa.³⁰⁰ Euroopan unionin turvallisuuspoliittisen merkityksen Suomelle nähtiin olevan nousussa, sekä Yhdistyneitä kansakuntia pidettiin tärkeänä toiminnallisena viitekehyksenä.³⁰¹

Yhdysvaltoja pidetään selonteossa johtavana turvallisuuspoliittisena toimijana ja sen tekniseen tutkimus- ja kehittämistoimintaan ja suorituskykyjen kehittämiseen viitataan erikseen.³⁰² Nato nähdään Yhdysvaltojen keskeisimpänä osallistumisen viitekehyksenä Euroopassa.³⁰³ Yhteistyötä tehdään Euroopan unionin, ja Naton kanssa painopisteen ollessa kriisinhallinnassa.³⁰⁴ Sotilaallisesta yhteistyöstä mainitaan seuraavaa: *”Monimuotoinen kansainvälinen sotilaallinen yhteistyö lisää valtioidenvälistä avoimuutta ja luottamusta sekä parantaa kansainvälisen yhteisön edellytyksiä välttää ja ratkaista sotilaallisia konflikteja”*.³⁰⁵ Naton rauhankumppanuusverkon katsotaan painottuvan sotilaalliseen yhteistyöhön.³⁰⁶ Yhdysvaltojen kanssa tehtävää yhteistyötä toteutetaan pääasiassa Euroopan unionin välityksellä.³⁰⁷ Tekstissä mainitaan eri muodoissaan Yhdysvallat 31 ja yhteistyö 187 kertaa.

²⁹⁹ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2001), s. 31.

³⁰⁰ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2001), s. 32.

³⁰¹ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2001), s. 33.

³⁰² Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2001), s. 11, 21, 23.

³⁰³ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2001), s. 11.

³⁰⁴ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2001), s. 4.

³⁰⁵ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2001), s. 20.

³⁰⁶ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2001), s. 22.

³⁰⁷ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2001), s. 34.

Vuosien 2001 ja 2004 ulko- ja turvallisuuspoliittisten selontekojen väliin jäävät merkittävimmät maailmantapahtumat liittyvät 9.11.2001 Yhdysvaltoihin tehtyyn terrori-iskuun. Siitä seurasi Yhdysvaltojen presidentti George W. Bushin lanseeraama Global War on Terror (suom. globaali terrorisminvastainen sota), joka johti edelleen mm. Afganistanin sotaan.³⁰⁸

Valtioneuvoston selonteko ”Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2004” ilmestyi 24.9.2004.³⁰⁹ Selonteko on 167 sivua pitkä. Selonteossa näkyy Euroopan unionin ja Naton laajentumisten mukanaan tuoma vakaus Suomen lähialueilla, mutta toisaalta globaalin maailman uhkien, kuten terrorismin lisääntynyt vaikutus tunnistetaan selvästi.³¹⁰ Suomen lähialueen vakauden kehittyminen nähdään myönteisenä Euroopan unionin ja Naton laajenemisen myötä.³¹¹ Kansainvälinen valtiopohjainen poliittinen järjestelmä ja kylmän sodan aikana luodut rakenteet nähdään muutosten ja haasteiden kohteena.³¹² Valtioiden rajat ylittävän yhteistyön lisäämisen tarvetta korostetaan mietittäessä keinoja globaaleihin uhkiiin vastaamiseen.³¹³ Kansainvälisen terrorismin uhan nousu 9.11.2001 Yhdysvaltoihin tehdyn terrori-iskun jälkeen ja siitä seuranneen Yhdysvaltajohtoisen globaalin terrorismin vastaisen sodan jäljet näkyvät selonteossa selvästi.³¹⁴ Konfliktien uskotaan olevan enemmän valtioiden sisäisiä, kuin niiden välisiä.³¹⁵

Vuoden 2004 selonteossa Yhdysvaltojen sotilaallinen ja poliittinen johtoasema tunnustetaan, mutta muiden suurvaltojen merkityksen kasvua alueellisissa yhteyksissä tuodaan esiin.³¹⁶ Yhdysvaltojen toiminnasta on tunnistettu sen intressit yhteistyön toteuttamiseen etenkin suurvaltojen ja Venäjän kanssa liittyen terrorismin vastaiseen sotaan.³¹⁷ EU, Euroopan maat, Yhdysvallat ja Kanada sidotaan transatlanttisen yhteisön kautta yhteisiin arvoihin ja etuihin uskoviksi

³⁰⁸ kts. tutkimuksen liite 3.

³⁰⁹ *Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka* (2004), Valtioneuvoston selonteko VNS6/2004, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 16/2004, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. [http://www.defmin.fi/fi-les/240/2493_2161_Selonteko_2004_1_.pdf], viitattu 7.11.2016, s. kuvailulehti, tiivistelmä, s.5.

³¹⁰ *Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka* (2004), s. 5.

³¹¹ *Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka* (2004), s. 17.

³¹² *Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka* (2004), s. 17. Esimerkkinä mainitaan Euroopan Unionin ja Yhdysvaltojen erilainen suhtautuminen Irakin sotaan.

³¹³ *Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka* (2004), s. 5.

³¹⁴ *Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka* (2004), s. 17.

³¹⁵ *Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka* (2004), s. 24.

³¹⁶ *Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka* (2004), s. 35.

³¹⁷ *Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka* (2004), s. 36.

länsimaiksi.³¹⁸ Euroopan maiden kanssa tehtävän yhteistyön merkitystä Yhdysvalloille korostetaan ratkaisuna sen globaaleihin haasteisiin.³¹⁹ Yhdysvaltojen ja Euroopan taloudellinen keskinäisriippuvuus tuodaan selvästi esiin.³²⁰ Yhdysvaltojen Aasiaan suuntaamaan kiinnostuksen nousu ja asevoimien transformaatio liikkuvammiksi tuodaan julki.³²¹ Euroopan Unionin kehittynyt yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka ja kyky sotilaalliseen kriisinhallintaan nostetaan uutena tekijänä esille.³²²

Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittinen toimintalinja tähtää vuoden 2004 selonteon mukaan:

*”maan itsenäisyyden ja demokraattisten perusarvojen turvaamiseen sekä kansalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Suomen toimintalinja perustuu uskottavaan kansalliseen puolustukseen, yhteiskunnan toimivuuteen ja johdonmukaiseen ulkopolitiikkaan sekä vahvaan kansainväliseen asemaan ja aktiiviseen toimintaan Euroopan unionin jäsenenä. Toimintalinjaan kuuluu vastuunkantaminen kansainvälisestä turvallisuudesta ja vakaudesta sekä rauhanomaisesta muutoksesta yhteisten arvojen ja periaatteiden mukaisesti.”*³²³

*”Suomen puolustus perustuu yleiseen asevelvollisuuteen ja uudistuvaan alueelliseen puolustusjärjestelmään. Puolustusjärjestelmä vastaa kustannustehokkaasti sekä kansallisen puolustuksen että muuttuvan turvallisuusympäristön haasteisiin ja vaatimuksiin. Puolustusvoimien organisaatiota ja puolustusmateriaalia kehitetään ottaen huomioon sodankäynnin muutos, kehittyvä teknologia ja kansainvälinen yhteistoiminta.”*³²⁴

*”Kansainvälisessä yhteistyössä Suomi edistää turvallisuutta Yhdistyneiden Kansakuntien toimintaedellytyksiä vahvistaen sekä Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön, Euroopan neuvoston ja Naton rauhankumppanuuden puitteissa sekä muissa yhteyksissä. Suomi edistää pohjoismaista ja lähialueensa yhteistyötä.”*³²⁵

³¹⁸ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2004), s. 56.

³¹⁹ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2004), s. 56.

³²⁰ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2004), s. 56.

³²¹ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2004), s. 57.

³²² Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2004), s. 48.

³²³ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2004), s. 77.

³²⁴ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2004), s. 97.

³²⁵ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2004), s. 77.

”Suomi osallistuu täysimääräisesti unionin yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämiseen ja toteuttamiseen. Unionin yhtenäisyys, keskinäinen yhteisvastuu ja yhteiset sitoumukset tälläkin alalla lisäävät Suomen turvallisuutta.”³²⁶

Sotilaallisen yhteistyö tunnistetaan jo tuolloin selväksi osaksi kotimaan puolustamista, mutta se nähdään tähtäävän lähinnä osallistumiseen kriisinhallintaoperaatioihin.:

”Kansainvälinen sotilaallinen yhteistyö on oleellinen osa Suomen puolustus- ja turvallisuuspolitiikkaa ja se tukee Suomen omaa puolustusta. Sotilaallista puolustusta kehitetään niin, että Suomi voi toimia aktiivisena jäsenenä Euroopan unionin muodostamassa turvallisuusyhteisössä ja osoittaa tarvittavat sotilaalliset voimavarat unionin velvoitteiden edellyttämiin toimiin. Voimavaroja voidaan kansallisin päätöksin käyttää sekä YK:n, Etyj:in ja EU:n että Nato johtosiin kriisinhallintaoperaatioihin.”³²⁷

Vuoden 2004 selonteko on 167:llä sivullaan varsin laaja strategia-asiakirja sisältäen paikoin tarkkaakin kuvausta turvallisuus- ja puolustuspoliittisista ilmiöistä aina puolustusjärjestelmän osajärjestelmien kehittämiseen. Selontekoon on tullut mukaan terrorisminvastaisen sodan retoriikkaa.

Maailmantapahtumista vuosien 2004 ja 2009 valtioneuvoston selonteiden väliin jää useita läntistä maailmaa puhuttaneita terroristi-iskuja (mm. Madrid, Lontoo, Beslan, Mumbai), sekä monta laajaa tuhoa aiheuttanutta luonnonkatastrofia (Thaimaan tsunami 2004, lintuinfluenssapandemian pelko 2004 ja Yhdysvaltojen New Orleansia tuhonnut hurrikaani Katrina 2005). Islamin ja kristinuskon vastaista jännitettä oli selvästi havaittavissa mm. Muhammad-pilapiirroksiin liittyvän kohun jälkimaininneissa vuonna 2005. Lisäksi vuonna 2008 Yhdysvalloista alkanut pankkikriisi ajoi maailmantalouden laskusuhdanteeseen. Venäjän ja Georgian vuonna elokuussa 2008 käymä nopea sota yllätti länsimaat täysin. Kylmän sodan jälkeen Venäjää oli pidetty pikemminkin rauhantahtoisena ja yhteistyöhön uskovana toimijana, eikä sotaan hakeutuva valtiona.³²⁸

Valtioneuvoston selonteossa ”Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009” esitetään linjauksia 2010-luvun loppupuolelle asti. Selonteon laatimisessa on hyödynnetty selvästi laajaa

³²⁶ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2004), s. 77.

³²⁷ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2004), s. 86.

³²⁸ kts. tutkielman liite 3

turvallisuuskäsitystä ja siinä käsitellään globaaleja kysymyksiä, kuten ilmastonmuutosta. Selonteossa kuvataan Yhdysvaltojen rahoitusmarkkinoilta vuonna 2008 alkaneen pankkikriisin vaikutus maailmantaloudellisena taantumana.³²⁹ Toimintaympäristöstä nostetaan esiin 2000-luvun epäsymmetriset konfliktit, uhkaavimpana vuonna 2008 käyty Venäjän ja Georgian välinen sota.³³⁰ Selonteon asema suhteessa muihin valtionhallinnon strategioihin³³¹ tuodaan esiin. Lisäksi mainitaan, että selonteon valmisteluun liittyen laadittiin Nato-jäsenyyttä koskeva selvitys³³² ja Euroopan keskinäiseen avunannon velvoitteeseen liittyvä selvitys³³³. Selonteon pituus on 136 sivua. Selonteossa Suomi ei enää ole puolueeton maa, vaan käytetään ilmaisua ”*Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa ja harjoittaa yhteistyötä Naton kanssa sekä ylläpitää mahdollisuutta hakea Naton jäsenyyttä*”.³³⁴ Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tehtävinä kuvataan olevan: ”*Suomen itsenäisyyden, alueellisen koskemattomuuden ja perusarvojen turvaaminen, väestön turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä yhteiskunnan toimivuuden ylläpitäminen*.”³³⁵ Suomen linjan muuttuminen puolueettomasta maasta sotilasliittoon kuulumattomaksi maaksi, on 2000-luvun isoimpia turvallisuus- ja puolustuspoliittisia linjanvetoja. Se mahdollistaa myös sotilaallisen yhteistyön toteuttamisen eri näkökulmasta kuin täysin puolueettoman maan tapauksessa.

Vuoden 2009 selonteossa argumentoidaan kansainvälisen yhteistyön roolia kotimaan puolustusta tukevana tekijänä: ”*Kansainvälinen sotilaallinen yhteistyö tukee Suomen puolustusta ja sen uskottavuutta*.” Lisäksi osallistuminen kriisinhallintaan ja sitä kautta yhteistoimintakyvyn luominen pidetään esillä: ”*Osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan lisää Suomen turvallisuutta ja luo kansainvälistä yhteistoimintakykyä*.” Uutena tekijänä nostetaan diskurssiin

³²⁹ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2009), Valtioneuvoston selonteko, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 11/2009, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. [http://vnk.fi/documents/10616/622958/J1109_Suomen+turvallisuus+ja+puolustuspolitiikka.pdf/eb78430-c2a9-4e01-8b5a-638fc51871e7?version=1.0], viitattu 7.11.2016. Vertaa tutkimuksen liitteeseen 3.

³³⁰ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2009), s. 13–16. Vertaa tutkimuksen liitteeseen 3.

³³¹ ”muun muassa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategia ja sisäisen turvallisuuden ohjelma, valtioneuvoston ihmisoikeus- ja EU-selonteot, kehityspoliittinen ohjelma, kokonaisvaltainen kriisinhallintastrategia, puolustusministeriön strateginen suunnitelma sekä YK-strategia”

³³² Sierla Antti (2007), Suomen mahdollisen Nato-jäsenyyden vaikutukset, 21.12.2007, Ulkoasiainministeriö, Helsinki. [https://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahU-KEwigu7alJL_RAhXLIcWkHagIDQgQFggXMAA&url=http%3A%2F%2Fformin.finland.fi%2Fpublic%2Fdownload.aspx%3Fid%3D23677%26guid%3D%257B7D783336-24CF-4373-9DEC-06D502A26CBE%257D&usg=AFQjCNFaTXbD81rUL0hwXYG70hq8G1LZ8Q&sig2=VvfL0rZdJnvb6RZ7giRc8w&bvm=bv.144224172,d.bGg], viitattu 13.1.2017.

³³³ Tiilikainen Teija (2008), Selvitys Euroopan unionin Lissabonin sopimukseen sisältyvän keskinäisen avunannon velvoitteesta, Ulkoasiainministeriö, Helsinki.

[https://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahU-KEwjDz9mXjb_RAhWF_SwKHeGpCyQQFggZMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.finlandnato.org%2Fpublic%2Fdownload.aspx%3FID%3D29271%26GUID%3D%257B60CC946B-1C3A-4D58-BB1C-A2A6A07FCC92%257D&usg=AFQjCNFFLHpJNPREXJbXY-bXNfxBo3_Wog&sig2=Yq4tUmCL65e2wGRQvcxG1A&cad=rja], viitattu 13.1.2017.

³³⁴ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2009), s. 79.

³³⁵ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2009), s. 68.

kansainvälisen avun vastaanottokyky: ”Kyky ottaa vastaan ja antaa kansainvälistä apua on luotava normaalioloissa.”³³⁶

Yhdysvallat nähdään keskeisimpänä suurvaltana.³³⁷ Ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintalinjan osana olevaa yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa kehitetään suoraan kahdenvälisesti, mutta myös EU:n kautta: ”Suomi kehittää yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa **politiikan, talouden ja turvallisuuden** aloilla niin **kahdenvälisesti** kuin **Euroopan unionin jäsenenä**. Kahdenvälisiä suhteita tiivistetään aktiivisella vuoropuhelulla ja yhteistyöllä keskeisten kansainvälisten ongelmien ratkaisemiseksi. Puolustusallalla painottuu erityisesti **materiaaliyhteistyö**. Suomi toimii sen edistämiseksi, että Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen kumppanuus muun muassa ilmastomuutoksen ehkäisemiseksi, köyhyyden poistamiseksi ja globaalin talouden ongelmien ratkaisemiseksi tiivistyy.”³³⁸ Yhteistyön toteutumismuodoista korostetaan talouteen ja materiaaliyhteistyöhön liittyviä tekijöitä entistä enemmän. Lisäksi aktiivista ja toimintaa kehittävää yhteistyötä korostetaan.

Vuoden 2009 ja 2012 selonteiden välissä maailma jatkoi taloudellisen taantuman ja terrorismin vastaisen sodan aikakautta. Aikajaksolle sattui useita isoja maailmaa puhuttaneita katastrofeja, kuten vuonna 2010 Haitin maanjäristys, Islannin lentoturvallisuutta uhannut tulivuorenpurkaus 2010, sekä ydinvoimalaonnettomuus Japanin Fukushimaa 2011. Yhdysvalloissa Barack Obaman presidenttikausi alkoi vuonna 2009.³³⁹ Demokraattipresidentti Obaman politiikan ja arvomaailman retoriikka oli erilaista kuin edeltäjänsä republikaanipresidentti George W. Bushin.

Valtioneuvoston 115-sivuisen selonteon ”Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012” tarkastelujakso ulottuu 2020-luvulle. Tätä perustellaan etenkin puolustuksen kehittämisen pitkäjänteistä suunnitelmallisuutta edellyttävillä tarpeilla.³⁴⁰ Selonteossa korostetaan entistä enemmän globaalien ilmiöiden merkitystä Suomen turvallisuusympäristölle.³⁴¹ Selontekoon on kirjoitettu selvät johtopäätösosiot aineistolukujen jälkeen selventämään luvussa kuvattujen ilmiöiden vaikutusta ja niiden aiheuttamia toimenpiteitä. Toimenpiteiden perustelun kannalta tämän on hyvä argumentointikeino. Vuoden 2012 Selonteossa turvallisuus- ja puolustuspolitiikan

³³⁶ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2009), s. 80.

³³⁷ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2009), s. 35.

³³⁸ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2009), s. 72–73.

³³⁹ kts. tutkimuksen liite 3.

³⁴⁰ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012).

³⁴¹ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s. 7.

tehtäväkenttä ja retoriikka itsenäisyyden, alueellisen koskemattomuuden, perusarvojen turvaamisen, väestön turvallisuuden, hyvinvoinnin edistäminen, sekä yhteiskunnan toimivuuden ylläpitämisen turvaaja on pysynyt samansuuntaisena edeltäviin selontekoihin verrattuna.³⁴² Suomi nähdään edellisen selonteon tavoin Euroopan unioniin jäsenmaana, joka on sotilasliittoon kuulumaton, mutta ylläpitää mahdollisuutta hakea Nato-jäsenyyttä tarvittaessa.³⁴³

Suomen turvallisuuden riippuvuus kansainvälisestä ulottuvuudesta mainitaan selkeästi:

*”turvallisuus rakentuu hyviin kahdenvälisiin suhteisiin, vahvaan vaikuttamiseen Euroopan unionissa (EU) sekä laaja-alaiseen yhteistyöhön muiden valtioiden ja kansainvälisten toimijoiden kanssa. Suomi osallistuu kansainvälisen vastuun kantamiseen, toimintakykyisen globaalihallinnan kehittämiseen ja kansainvälisten ongelmien ratkaisemiseen.”*³⁴⁴

Toimintaympäristöstä mainitaan globaali keskinäisriippuvuus ja sen aiheuttamat haavoittuvuudet.³⁴⁵ Selonteossa nostetaan esiin selvästi taloudelliset tekijät globaaleiden voimasuhteiden mahdollistajana, esimerkkinä käytetään Kiinan aseman nousemista.³⁴⁶ Selonteosta käy selvästi ilmi laajan turvallisuuskäsityksen mukanaan tuoma, pelkkää sotilaallista uhkakuvaa laajempi, uhkien ja kysymysten kirjo.³⁴⁷ Suomen puolustuksen toimintaympäristö nähtiin tuolloin vaakaana.³⁴⁸ Selonteossa otetaan kantaa sodankäynnin muutoksen tuomiin vaatimuksiin puolustusjärjestelmälle, jonka myös pitää kyetä vastaamaan esiteltyjen entistä laaja-alaisimpien uhkien torjuntaan.³⁴⁹

Kansainvälisen puolustusyhteistyön roolia avataan selonteossa mittavasti ja siitä todetaan varsin kattavasti jo selonteon tiivistelmässä mm. seuraavaa:

”Kansainvälinen puolustuspoliittinen yhteistyö ja osallistuminen sotilaalliseen kriisinhallintaan vahvistavat Suomen puolustuskäytännön. Yhteistyötä voidaan tehdä usealla taholla päällekkäisyyksiä välttäen. Aktiivinen puolustusyhteistyö paran-

³⁴² Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s. 8.

³⁴³ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s. 73, 75.

³⁴⁴ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s. 8.

³⁴⁵ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s. 9, 11.

³⁴⁶ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s. 9.

³⁴⁷ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s. 12. Mm. ilmastonmuutos, energian ja vesivarojen niukkuus, väestönkasvu ja väestöliikkeet, terrorismi, tartuntataudit, järjestäytynyt rikollisuus ja sen ilmenemis-
muodot, kuten huume- ja ihmiskauppa, tietoturvahyökkäykset ja yhteiskunnan haavoittuvuuden lisääntyminen, em. ilmiöitä on ollut maailma kohdannut pitkin 2000-lukua, kuten myös tutkimuksen liitteen 3 aikajanasta voi todeta.

³⁴⁸ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s. 12.

³⁴⁹ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s. 36–37.

taa ennaltaehkäisy- ja torjuntakykyä ja turvaa sotilaallisten suorituskykyjen kehittämistä. Yhteistyö edesauttaa poliittisen tuen ja sotilaallisen sekä muun avun saantia tilanteessa, jossa Suomen voimavarat osoittautuisivat riittämättömiksi. Vastavuoroisesti tämä edellyttää Suomelta valmiutta ja kykyä sotilaallisen ja muun avun antamiseen tarvittaessa.”³⁵⁰

Tärkeinä yhteistyö osapuolina nähdään pohjoismaat (mm. Nordefcon kautta), pohjoisen Euroopan maat ja Yhdysvallat. Yhdysvaltojen kanssa tehtävä puolustusmateriaalian yhteistyö nostetaan erikseen esiin.³⁵¹ Puolustusyhteistyön ja liittoutumisen suhdetta avataan myös ”*Puolustusyhteistyö ei siis merkitse sotilaallista liittoutumista tai Suomen turvallisuuspoliittisten perusratkaisujen muuttumista*”³⁵².

Puolustusyhteistyön käytännön sisältöön ja toteutukseen otetaan myös kantaa: ”*Käytännössä yhteistyö voi kattaa erilaisia toimintoja koulutuksesta, harjoituksista, suorituskykyjen rakentamisesta ja ylläpidosta aina yhteisoperaatioihin saakka. Eri yhteistyöhankkeista syntyvä keskinäisriippuvuus edistää osallistujien sitoutumista ja suorituskykyjen käyttöön saamista tarvittaessa.*”³⁵³ Lisäksi korostetaan, ettei yhteistyön hyödyllisyys ole arvioitavissa pelkästään lyhyen aikavälin tulosten ja kustannussäästöjen näkökulmasta.³⁵⁴ Esimerkiksi toimivasta suorituskykyjen yhteiskäytöstä otetaan strategisten ilmakuljetusten koordinointi, jossa Suomikin oli osallisena.³⁵⁵ Suorituskykyjen jakamisen epävarmuustekijät kerrotaan myös selvästi.³⁵⁶ Aikaisemmissa selonteissa tavoiteltu yhteisoperaatiokyvyn lisääntyminen todetaan onnistuneen osallistumalla mm. Afganistanin ISAF-operaatioon ja EU:n taisteluosastoihin.³⁵⁷

Selonteko pitää globaalista muutoksesta huolimatta edelleen Yhdysvaltoja maailmanpolitiikan johtovaltiona.³⁵⁸ Yhdysvaltojen omapäisyys joissain kansainvälisissä kysymyksissä ja toisaalta sen sisäpolitiikan erimielisyydet tuodaan myös avoimesti mukaan keskusteluun.³⁵⁹ Yhdysvaltojen intressit siirtää kansainvälisen politiikan painopiste Aasiaan mainitaan.³⁶⁰ Selonteossa

³⁵⁰ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s. 13.

³⁵¹ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s. 13.

³⁵² Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s. 41.

³⁵³ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s.41.

³⁵⁴ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s.41.

³⁵⁵ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s. 41. Maat omistivat ja operoivat yhdessä kolmea C-17 strategista kuljetuskonetta.

³⁵⁶ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s. 41.

³⁵⁷ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s. 41–43.

³⁵⁸ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s. 27.

³⁵⁹ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s. 27–28. Tässä näkynee presidentti George W. Bushin kauden politiikan ratkaisut.

³⁶⁰ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), s.9

käsitellään melko paljon Yhdysvaltojen sotilaallisen voimankäytön periaateratkaisua Euroopan kannalta. Lisäksi käsitellään Yhdysvaltojen asevoimien teknologista kehittämistä. Yhdysvaltojen mainitaan olevan maailman johtava puolustusteknologian valmistaja ja kehittäjä myös tulevaisuudessa.³⁶¹

Vuonna 2016 on näkyvissä oikeastaan koko 2000-luvun maailmantapahtumien kehityskaari. Taloudellisesti on eletty pitkään matalasuhdanteessa. Matalasuhdanne on vaikuttanut Euroopassa velkakriisin kautta jopa Euroopan Unionin sisäiseen kiinteyteen. Poliittinen ilmasto on muuttunut merkittävästi, tästä esimerkkinä Ison-Britannian vuonna 2016 tekemä eropäätös Euroopan Unionista, sekä Venäjän toimet Krimillä ja Itä-Ukrainassa. Vuosituhannen alussa alkanen terrorismin vastaisen sodan jäljet näkyvät edelleen Afganistanin tilanteessa ja Lähi-Idässä, jossa uutena toimijana on ISIL (Islamic State of Iraq and the Levant) -niminen terroristijärjestö. Luonnononnettomuudet ovat jättäneet vuosien saatossa jälkensä miljoonien ihmisten elämään.

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko vuodelta 2016 on pituudeltaan vain 32 sivua, joka tekee siitä edeltäjiään jämäkemmän, selvemmän ja helppolukuisemman. Asiakirjan lyhyys johtuu siitä, että siinä ei totutusta poiketen käsitellä puolustuspoliittisia asioita. Niitä käsitellään erillisessä puolustuspoliittisessa selonteossa, joka ilmestyi keväällä 2017. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko ulottuu 2020-luvun puoliväliin. Selonteon alussa esitellään uutena ideana visio Suomesta vuonna 2025: ”*Suomi vuonna 2025 on uudistuva, välittävä ja turvallinen maa, jossa jokainen meistä voi kokea olevansa tärkeä. Yhteiskunnassamme valitsee luottamus.*”³⁶² Suomi kuvataan toimintaympäristöönsä aktiivisesti vaikuttavana maana, joka kuuluu vahvasti pohjoismaiseen ja eurooppalaiseen yhteisöön.³⁶³

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämäärä määritellään selvästi: ”*vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa, turvata sen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, parantaa suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia ja ylläpitää yhteiskunnan toimivuutta.*”³⁶⁴ Keskeisenä tavoitteena on sotilaallisen konfliktin välttäminen.³⁶⁵ Ulko- ja turvallisuuspolitiikka nähdään aktiivisena kahden- ja monenvälisenä toimintana, jolla keskinäisriippuvassa maailmassa edistetään ”*kansainvälistä vakautta, rauhaa, demokratiaa, ihmisoikeuksia, oikeusvaltioperiaatetta ja tasa-arvoa.*”³⁶⁶

³⁶¹ Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittika (2012), s. 38–39, 58.

³⁶² Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016).

³⁶³ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 8.

³⁶⁴ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 9.

³⁶⁵ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 9.

³⁶⁶ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 9.

Vuoden 2016 selonteko kuvailee toimintaympäristön muuttuneen ja turvallisuustilanteen huonontuneen, etenkin Venäjän aggressiiviset toimet Krimillä ja Itä-Ukrainassa nostetaan esiin huolena.³⁶⁷ Toimintaympäristön muutokselle ominaista on nopeus ja ennustamattomuus. Kansainvälisen järjestelmän totutut rakenteet ovat muutoksessa ja yleismaailmallisten arvojen kunnioittamisen periaate horjuu.³⁶⁸ Selonteko nostaa esiin kansainvälisiä kehityssuuntia mm. ilmastonmuutos, väestökehitys, kaupungistuminen, muuttoliikkeet, luonnonvarojen niukkuus, epidemiat ja pandemiat, perusoikeuksien kaventaminen, globalisaatio, digitalisaatio, robotisaatio, sekä työvoiman ja sosiaalisen median merkitys, joilla kaikilla on tulevaisuudessa entistä enemmän ulko- ja turvallisuuspoliittista merkitystä.³⁶⁹

Valtiollisista toimijoiden merkityksestä Suomelle sanotaan: ”*Suomen kannalta valtiotoimijoista tärkeimpiä ovat voimavaroiltaan ja vaikutusvallaltaan vahvimmat ja maantieteellisesti läheisimmät.*”³⁷⁰ Yhdysvaltojen lisäksi globaalia vaikutusvaltaa tavoitteleviksi toimijoiksi mainitaan Venäjä, Kiina, sekä Euroopan Unioni.³⁷¹ Aktiivinen kansainvälinen yhteistyö, globaalin vastuun kantaminen, kansainvälinen verkostoituminen ja kuulumattomuus sotilasliittoon ovat edelleen mukana vuoden 2016 selonteossa.³⁷² Mahdollisessa lähialueita tai Eurooppaa koskevassa kriisissä Suomi ei Euroopan unionin jäsenenä omaa mahdollisuuksia eristäytyä tai jättäytyä kriisin ulkopuolelle.³⁷³

Sodan kuvan sanotaan muuttuneen entistä monimutkaisemmaksi. Tavoitteiden saavuttamiseksi käytettävä keinovalikoima on monipuolistunut käsittäen sotilaallisten keinojen lisäksi poliittista, taloudellista ja sotilaallista painostusta, informaatio- ja kybersodankäynnin keinoja, sekä hybridivaikuttamista.³⁷⁴

Ydinaseiden mainitaan palanneen takaisin turvallisuuspoliittiseen keskusteluun.³⁷⁵ Turvallisuuteen liittyen valtiotoimijoiden rinnalle havaitaan nousseen uhkatekijöiksi ei-valtiollisia toimijoita, kuten terroristijärjestöjä ja ääriliikkeitä.³⁷⁶

³⁶⁷ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 8, 13.

³⁶⁸ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 10.

³⁶⁹ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 11–13.

³⁷⁰ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 15.

³⁷¹ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 15.

³⁷² Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 19.

³⁷³ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 19.

³⁷⁴ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 16.

³⁷⁵ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 16.

³⁷⁶ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 16.

Kansainvälisen puolustusyhteistyön rooli tärkeänä osana Suomen puolustuskyvyn ylläpitoa, kehittämistä ja käyttöä, sekä ennaltaehkäisevänä tekijänä tuodaan esiin.³⁷⁷ Kansainvälisen avun vastaanottamiseen ja antamiseen liittyvät koko valtionhallintoa koskevat toimet tehdään entisiä selontekoja selvemmäksi.³⁷⁸

Yhdysvaltojen merkitys Suomelle ja Suomen puolustukselle kerrotaan selvästi:

*”Yhdysvallat on Suomelle tärkeä kumppani, jolla on keskeinen merkitys niin Suomen kannalta merkittävissä globaaleissa ja alueellisissa kysymyksissä kuin kahdenvälisestikin. Suomi ja Yhdysvallat syventävät yhteistyötään kansainvälisissä kysymyksissä, jotka liittyvät turvallisuuteen ja puolustukseen, muuttoliikkeeseen, ilmasto-, energia- ja arktisiin asioihin sekä talouskasvuun ja globaaliin kehitykseen. Kaupan ja investointien kasvattaminen edelleen on Suomen etujen mukaista.”*³⁷⁹

*”Sen kanssa kahdenvälisesti ja Natossa harjoitettu yhteistyö on tarpeen Suomen kansallisen puolustuskyvyn kannalta. Suomi tiivistää turvallisuuspoliittista ja puolustusyhteistyötä Yhdysvaltain kanssa tavoitteenaan vahvistaa kansallista puolustuskykyä kehittämällä erityisesti yhteistoimintakykyä, materiaaliyhteistyötä ja koulutus ja harjoitusyhteistyötä.”*³⁸⁰

Edellä olevasta voidaan huomata, että vuoden 2016 selonteko määrittelee ja argumentoi selvällä retoriikalla Yhdysvaltojen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisen merkityksen Suomelle.

Vuonna 2017 ilmestyi ensimmäistä kertaa valtioneuvoston puolustuspoliittinen selonteko, joka antaa puolustuspoliittiset linjaukset Suomen puolustuskyvyn kehittämiseksi, ylläpidolle ja käytölle.³⁸¹ Selonteko on jatkumo vuonna 2016 ilmestyneelle valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittiselle selonteolle ja ne muodostavat yhdessä selvän kokonaisuuden. Selonteko ilmentää valtioneuvoston uutta ajattelumallia, jossa puolustuspolitiikkaan, puolustuskykyyn ja puolustusjärjestelmän kehittämiseen liittyvät kokonaisuudet eriytetään selvyyden vuoksi omaan selontekoonsa. Puolustusselonteko on tiivis esitys Suomen puolustuksen toimintaympäristöstä, puolustuskyvyn nykytilasta ja kehittämisen suuntaviivoista. Siinä tuodaan selvästi esille Venä-

³⁷⁷ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 19.

³⁷⁸ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 20.

³⁷⁹ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 24.

³⁸⁰ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), s. 24.

³⁸¹ Valtioneuvoston puolustusselonteko (2017), s. 7.

jän toimien vaikutus turvallisuusympäristön muutoksessa heikompaan suuntaan. Venäjän toimet aiheuttavat myös Itämeren alueen sotilasstrategisen merkityksen kasvamisen.³⁸² Tärkeimpiä muutoksia Suomen puolustukseen vaikuttavissa tekijöissä ovat mahdollisen kriisin todennäköisyyden kasvaminen, sekä kriisin ja sodan luonteen monimutkaistuminen edelleen. Lisäksi tuodaan esiin mahdollisen ennakkovaroitusajan olemattomuus ja siitä johtuva puolustukseen tarvittavan valmisteluajan vähyys.³⁸³ Tärkein Suomen puolustuksen kehityskohde onkin valmiuden nostaminen tasolle, jossa torjuntakyky saadaan luotua välittömästi käytössä olevilla joukoilla ja järjestelmillä.³⁸⁴ Sanomaa Suomen sotilasliittoon kuulumattomuudesta, Nato-kumppanuuden toteuttamista, Nato-jäsenyyden hakumahdollisuuden säilyttämistä ja kansainvälisen yhteistyön merkitystä korostetaan vuoden 2016 ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon linjauksien mukaisesti.³⁸⁵

Puolustusselonteko avaa vakaan, pitkäjänteisen ja luottamukseen perustuvan puolustusyhteistyön roolia Suomen puolustuksen voimavarana varsin kattavasti:

*”Puolustusyhteistyö vahvistaa normaali- ja poikkeusolojen puolustuskyyä, parantaa uhkien ennaltaehkäisykyä sekä edesauttaa poliittisen ja sotilaallisen avun saamista tarvittaessa. Puolustusyhteistyöllä ei kuitenkaan saada Suomelle puolustusliiton jäsenyyteen kuuluvia turvatakuita.”*³⁸⁶

Yhteistyömuodoista nostetaan esiin kansainvälinen koulutus- ja harjoitustoiminta, sotilaallinen kriisinhallinta ja muu kansainvälinen toiminta, kuten tilannekuvayhteistyö ja puolustusmateriaalialan yhteistyö.³⁸⁷ Uutena osa-alueena nostetaan esille kansainvälisen innovaatio- ja tutkimusyhteistyön edellytysten parantaminen.³⁸⁸

Yhdysvaltoja pidetään tärkeänä kumppanina, jonka kanssa tehtävällä yhteistyöllä on suoraan parantava vaikutus Suomen puolustukseen.³⁸⁹ Yhteistyömuotojen suuntalinjoina pidetään Suomen ja Yhdysvaltojen vuonna 2016 tekemän puolustusyhteistyötä koskevan aiesopimuksen määrittämiä osa-alueita, joita ovat puolustusmateriaalilyhteistyö, puolustuspoliittisen dialogin

³⁸² Valtioneuvoston puolustusselonteko (2017), s. 8–9.

³⁸³ Valtioneuvoston puolustusselonteko (2017), s. 10.

³⁸⁴ Valtioneuvoston puolustusselonteko (2017), s. 11.

³⁸⁵ Valtioneuvoston puolustusselonteko (2017), s. 13.

³⁸⁶ Valtioneuvoston puolustusselonteko (2017), s. 15.

³⁸⁷ Valtioneuvoston puolustusselonteko (2017), s. 16–17.

³⁸⁸ Valtioneuvoston puolustusselonteko (2017), s. 17.

³⁸⁹ Valtioneuvoston puolustusselonteko (2017), s. 17.

syventäminen, tiedonvaihto, suorituskkyjen ja valmiuden sekä yhteistoimintakyvyn vahvistaminen, harjoitustoiminta sekä tutkimusyhteistyö.³⁹⁰

2000-luvun suomalaisten ulko-, turvallisuus-, ja puolustuspoliittisten selonteiden perusteella voidaan tiivistää Suomesta valtiotason ”Minä” -toimija omine identiteetteineen ja intresseineen:

Suomen identiteetti on selkiytynyt tarkastelujaksolla. Suomi on vuonna 2016 identiteetiltään demokraattinen länsimaa, joka kuuluu Pohjoismaiden ja Euroopan unionin muodostamiin valtiollisiin yhteisöihin. Suomi korostaa Euroopan Unionin asemaa ja mahdollisuuksia globaalina toimijana. Suomelle on tärkeää itsenäisyys, kansalaisten turvallisuus, ihmisten perusarvojen ja oikeusvaltioperiaatteen turvaaminen, sekä kansainvälisten kansainvälisoikeudellisten sääntöjen ja sopimusten noudattaminen.

Suomi kehittää ja ylläpitää itsenäistä, uskottavaa ja suorituskkyistä puolustuskkyä, joka perustuu yleiseen asevelvollisuuteen ja koko maan puolustamiseen. Suomi ei kuulu sotilasliittoon, mutta ylläpitää mahdollisuutta liittoutua tarpeen niin vaatiessa. Puolustuspoliittinen-, puolustus-, ja sotilaallinen yhteistyö kotimaan sisällä ja kansainvälisesti ovat tärkeitä tekijöitä, jotka lisäävät Suomen puolustuksen uskottavuutta verkostoriippuvassa ja globaalissa maailmassa, johon etenkin Suomen lähialueella olevan Venäjän arvaamaton toiminta luo epävarmuutta. Yhdysvallat on suomelle puolustus- ja turvallisuuspoliittisesti tärkeä kumppani, jonka kanssa tehtävä yhteistyö parantaa suoraan Suomen puolustuskkyä.

4.3 Yhdysvaltalaiset strategia-asiakirjat

*”As Americans, we will always have our differences, but what unites us is the national consensus that American global leadership remains indispensable.”*³⁹¹

Presidentti Barack Obama, National Security Strategy 2015

Tässä luvussa analysoidaan dokumenttianalyysin keinoin aineistona olevat Yhdysvaltalaiset National Security Strategy -asiakirjat vuosilta 1999, 2000, 2002, 2006, 2010, ja 2015. Näistä asiakirjoista käytetään ilmausta strategia. Niistä nostetaan esiin asiakirjojen yleinen henki ja olemus, sekä esiin nousevat julkaisuajankohtaan liittyvät oleellimmat Yhdysvaltojen valtiolliseen identiteettiin, ulko- ja turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan sekä toimintaympäristöön

³⁹⁰ Valtioneuvoston puolustusselonteko (2017), s. 17.

³⁹¹ National Security Strategy (2015), The White House, Washington DC. [https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy.pdf], viitattu 28.10.2016, s. Barack Obaman esipuhe (ii).

vaikuttavat intressit. Lisäksi esiin nostetaan esiin tekijöitä, joilla voi olla vaikutusta Suomen ulko-, turvallisuus-, ja puolustuspolitiikkaan, Suomen puolustuksen järjestelyihin tai maiden väliseen yhteistyöhön.

Yhdysvaltalainen julkaisu ”A National Security Strategy for a New Century” ilmestyi presidentti Bill Clintonin allekirjoittamana jo vuoden 1999 puolella, mutta se kuvaa vuosituhannen vaihteen yhdysvaltalaista turvallisuuspoliittista ilmastoja. Julkaisu on 49 sivuinen. Yhdysvaltojen kuvataan olevan vaikutusvallan ja hyvinvoinnin osalta korkealla tasolla. Yhdysvallat pitää itseään johtovaltiona maailmassa. Vuoden 1999 strategian tavoitteina on mm. tehostaa Yhdysvaltojen turvallisuutta, vahvistaa taloudellista hyvinvointia ja edistää demokratiaa ja ihmisoikeuksia globaalisti. Asevoimien rahoitukseen ja tekniseen kehitykseen luvataan lisää rahoitusta. Yhdysvaltojen rooli kylmän sodan päättymisen jälkeisenä vakauden parantaja tuodaan esiin.³⁹² Yhdysvaltojen identiteetin arvoperusta liittyy demokraattiseen hallintoon, vapaalle kaupalle perustavaan talouteen, ihmisten perusoikeuksien ja oikeusperiaatteen noudattamiseen, ja valtioiden väliseen rauhaan, hyvinvointiin ja yhteistyön edistämiseen ja niiden tuomaan hyvinvointiin uskomiseen.³⁹³

Asevoimien käyttö Yhdysvaltojen intressien puolustajana ja takaajana nähdään keskeisenä, mutta se ei korvaa diplomatian, talouden, tieteen, teknologian, kulttuurin ja koulutuksen mahdollistamien keinojen käyttöä.³⁹⁴ Kansainväliseen yhteistyöhön perustuvat toimet nähdään elintärkeinä Yhdysvaltojen aseman säilyttämisessä.³⁹⁵ Yhdysvallat voi käsityksensä mukaan muokata toimintaympäristöä haluamansa vision mukaiseksi: ”*In our vision of the world, the United States has close cooperative relations with the world’s most influential countries, and has the ability to shape the policies and actions of those who can affect our national wellbeing*”³⁹⁶ Puolustus- ja sotilaallisen yhteistyön toteuttaminen nähdään tärkeänä välineenä aggression ja pakottamisen vähentämisessä, liittolaisuuksien muodostumisessa ja alueellisen vakauden saavuttamisessa.³⁹⁷

³⁹² A National Security Strategy For A New Century (1999), The White House, Washington DC.

[<http://nssarchive.us/NSSR/2000.pdf>], viitattu 28.10.2016 (nimetty jossain yhteydessä vuoden 2000 mukaan josta alkaen se on voimassa, mutta ilmestymisvuosi on 1999), s. iii.

³⁹³ A National Security Strategy For A New Century (1999), s. 1.

³⁹⁴ A National Security Strategy For A New Century (1999), s. 11.

³⁹⁵ A National Security Strategy For A New Century (1999), s. 3.

³⁹⁶ A National Security Strategy For A New Century (1999), s. 5.

³⁹⁷ A National Security Strategy For A New Century (1999), s. 3, 11.

Suomea ei mainita erikseen, mutta Baltian maista ja Pohjois-Euroopasta Yhdysvaltojen sanotaan etsivän lisääntyvää alueellista yhteistyötä, turvallisuutta ja vakautta, sekä edistävän alueen länsimaisia instituutioita ja kauppaa.³⁹⁸ Toiminnan taustalla oli selvästi Baltian-maiden itsenäistymisen jälkeisen kehityksen tukeminen.

Vuonna 2000 julkaistiin Bill Clintonin allekirjoittama 84-sivuinen ”A National Security Strategy for a Global Age”, joka nostaa jo esipuheessaan keskinäisriippuvuuden nousun tärkeäksi teemaksi Yhdysvaltojen hyvinvoinnin ja johtoaseman säilyttämisessä.³⁹⁹ Strategiassa otetaan kantaa myös siihen, että havaitut kriisit tulisi kyetä ratkaisemaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Niitä ei haluta päästää ne eskaloitumaan Yhdysvaltojen intressejä uhkaaviksi tapahtumiksi.⁴⁰⁰ Strategia jatkaa samalla linjalla ja retoriikalla kuin edeltävän vuoden strategia. Yhdysvaltalaisen intressien puolustaminen ja arvojen edistäminen tehdään maailmanlaajuisesti laajalla keinovalikoimalla yhteistoiminnassa muiden valtioiden kanssa. Tarvittaessa asevoimien käytöllä taataan näiden intressien toteutuminen.

Kaikenlaisen yhteistyön rooli ja merkitys nähdään edelleen kriittisen tärkeänä Yhdysvaltojen asemalle ja hyvinvoinnille. Sotilaallisen yhteistyön rooli ”siltojen rakentajana” ei vihamielisten valtioiden kanssa nähdään kannattavana sijoituksena tulevaisuuteen: ”*military cooperation can serve as a positive means of building bridges between the military leaderships of different nations. These links enhance security relationships between the nations today and will contribute to improved relations tomorrow.*”⁴⁰¹ Liittolaisten kanssa toimeenpantava sotilaallinen yhteistyö nähdään taakan jakamisen ja etenkin konfliktin ennaltaehkäisemisen yhtenä keinona.⁴⁰² Suomea ei mainita edelleenkään erikseen, eikä Baltian maiden ja Pohjois-Euroopan maiden osalta retoriikka eroa edeltävän vuoden strategiasta.

Vuosien 2001 ja 2002 strategioiden väliin mahtuu yksi länsimaista turvallisuusympäristöä eniten 2000-luvulla muuttanut tapahtuma: Al-Qaida terroristijärjestön 9.11.2001 tekemät terroristi-iskut World Trade Centeriin ja Pentagoniin. George W. Bush aloitti vuonna 2001 presidenttikautensa.

³⁹⁸ A National Security Strategy For A New Century (1999), s. 31.

³⁹⁹ A National Security Strategy For A Global Age (2000), The White House, Washington DC. [<http://nssarchive.us/NSSR/2001.pdf>], viitattu 28.10.2016 (nimetty jossain yhteydessä vuoden 2001 mukaan, josta alkaen se on voimassa, mutta ilmestymisvuosi on 2000), dokumenttia ei ole sivunumeroitu, joten alaviitteiden sivut perustuvat Adobe Acrobat Readerin antamiin sivunumeroihin, .s. preface.

⁴⁰⁰ A National Security Strategy For A Global Age (2000), s. preface.

⁴⁰¹ A National Security Strategy For A Global Age (2000), s. 22 ”Military Activities kohdan alla”.

⁴⁰² A National Security Strategy For A Global Age (2000), s. 10 ”Enhancing Our Security at Home and Abroad”.

Syyskuussa 2002 ilmestynyt 35-sivuinen ”The National Security Strategy of the United States of America 2002” on presidentti George W. Bushin aikakauden ensimmäinen strategia. Siitä näkyy selvästi käynnissä oleva terrorismin vastainen sota. Uutena retorisena tehokeinona moni asiakirjan luvuista alkaa suorilla siteerauksilla presidentti Bushin puheisiin. Jo presidentin allekirjoittamassa dokumentin alkupuheessa korostetaan yhdysvaltalaisen perusarvojen ”vapauden, demokratian ja yrittäjän vapauden” voittokulkua ja mahdollisuuksia.⁴⁰³

Toimintaympäristön suurimmat uhat nähdään terrorismiin johtavassa radikalisoitumisessa ja sotilasteknologian (esimerkiksi joukkotuhoaseiden) joutumisessa Yhdysvaltojen vihollisten käsiin.⁴⁰⁴ Kiinan ja Venäjän nähdään olevan demokratisoitumiseen johtavalla tiellä ja ne nähdään enemmän mahdollisuuksina kuin uhkina.⁴⁰⁵ Presidentti Bush määrittelee globaalin yhteistyön tarpeen hyvin selvästi jo asiakirjan esipuheessa: *“We are also guided by the conviction that no nation can build a safer, better world alone.”*⁴⁰⁶ Uutena yhteistyömuotona kuulutetaan tarvetta yhteistyöhön globaalissa terrorismin vastaisessa sodassa.⁴⁰⁷ Strategian henki tiivistyy yhdysvaltalaisen arvojen levittämiseen ja terrorismin vastaiseen sotaan. Pohjois-Eurooppaa, Suomea tai Baltian maita ei mainita strategiassa erikseen.

Vuosina 2003–2005 ei Yhdysvaltojen presidentti julkaissut National Security Strategy:ä ollenkaan, vaan sellainen julkaistiin vasta marraskuussa 2006. Presidentti George W. Bushin allekirjoittama ”The National Security Strategy of the United States of America 2006” on 49-sivuinen asiakirja, jonka kansilehti symboloi Yhdysvaltojen lipun värejä. Strategian henki on luettavissa presidentti Bushin esipuheen ensimmäisiltä riveiltä: *“My fellow Americans, America is at war...”*⁴⁰⁸ Strategiassa korostetaan sen olevan sota-ajan strategia, kävihän Yhdysvalat tuolloin terrorismin vastaisen sodan kiivainta vaihetta Afganistanissa ja Irakissa.⁴⁰⁹ Strategia jatkaa aikaisempien strategioiden viitoittamalla tiellä perustuen yhdysvaltalaisen johto-

⁴⁰³ *The National Security Strategy of the United States of America* (2002), The White House, Washington DC. [<http://nssarchive.us/NSSR/2002.pdf>], viitattu 28.10.2016. s. preface.

⁴⁰⁴ *The National Security Strategy of the United States of America* (2002), s. preface. Joukkotuhoaseiden leviämisen estämisessä on nähtävissä diskurssin luominen, joka antoi syyn hyökätä Irakiin, ja johti siten Irakin sotaan vuonna 2003.

⁴⁰⁵ *The National Security Strategy of the United States of America* (2002), s. preface.

⁴⁰⁶ *The National Security Strategy of the United States of America* (2002), s. preface.

⁴⁰⁷ *The National Security Strategy of the United States of America* (2002), s. 29, jossa käsitellään Venäjän kanssa tehtävää yhteistyötä.

⁴⁰⁸ *The National Security Strategy of the United States of America* (2006), The White House, Washington DC. [<http://nssarchive.us/NSSR/2006.pdf>], viitattu 28.10.2016, s. preface.

⁴⁰⁹ *The National Security Strategy of the United States of America* (2006), s. preface.

aseman, perusarvojen ja demokratian turvaamiseen ja edistämiseen maailmassa, sekä globaalin tyrannian ja totalitarismin vastaisen taistelun tukemiseen.⁴¹⁰ Näiden yhdysvaltalaisen perusintressien toteutumista vuosien 2002–2006 välisenä aikana todistellaan tapahtuneen mm. Afganistanissa, Irakissa, Libanonissa, Egyptissä, Georgiassa, Ukrainassa ja Kirgisiassa.⁴¹¹ Vuoden 2006 strategian isot suuntaviivat tiivistetään kahteen: 1.) Tyrannian lopettaminen maailmassa 2.) Demokratioiden tukeminen.⁴¹²

Vuoden 2006 strategiassa korostetaan edelleen yhteistyön tärkeyttä kaikissa toimissa ja yhteistyön tuomia onnistumisia.⁴¹³ Yhteistyötä myös lainvalvonnan, tiedustelun, asevoimien ja diplomatian toimien välillä pidetään tärkeänä tekijänä terrorismin vastaisessa sodassa.⁴¹⁴ Euroopan rooli yhteistyökumppanina on edelleen keskeinen: ”*Europe is home to some of our oldest and closest allies. Our cooperative relations are built on a sure foundation of shared values and interests.*”⁴¹⁵

Vuoden 2006 ja 2010 väliin maailmantapahtumista mahtui mm. Venäjän ja Georgian välinen konflikti 2008, useita luonnonkatastrofeja, ja vuonna 2008 alkanut kansainvälinen talouden laskusuhdanne. Presidentti Barack Obama aloitti Yhdysvaltojen presidenttinä vuonna 2009.

Seuraava ”National Security Strategy” ilmestyi vasta vuonna toukokuussa 2010 52-sivuisena allekirjoittajanaan presidentti Barack Obama. Strategiasta käy selvästi esiin pesäeron tekeminen edeltävään presidenttiin ja hänen politiikkaansa, mutta toisaalta myös jatkumo amerikkalaisten arvojen puolustamisessa. Strategia korostaa muutosta, joka Yhdysvalloilla on edessään liittyen globaaleihin mahdollisuuksiin ja uhkiin.⁴¹⁶ Presidentti Obama pyrkii suuntaamaan Yhdysvallat kohti vakaampaa tulevaisuutta pois Afganistanin ja Irakin sodista, joita se oli käynyt strategian ilmestymishetkellä jo lähes vuosikymmenen.⁴¹⁷ Yhdysvaltalaiset perusarvot ovat strategiassa muuttumattomia. Presidentti Obama korostaa kuitenkin, että näiden arvojen taustalla olevien sisäpolitiikan ja kotimaan asioiden pitää olla kunnossa, ennen kuin niitä voi edistää

⁴¹⁰ *The National Security Strategy of the United States of America* (2006), s. preface, 1.

⁴¹¹ *The National Security Strategy of the United States of America* (2006), s. preface, 2.

⁴¹² *The National Security Strategy of the United States of America* (2006), s. preface, 3–5.

⁴¹³ *The National Security Strategy of the United States of America* (2006), s. 35.

⁴¹⁴ *The National Security Strategy of the United States of America* (2006), s. 8.

⁴¹⁵ *The National Security Strategy of the United States of America* (2006), s. 38.

⁴¹⁶ *National Security Strategy* (2010), The White House, Washington DC. [<http://nssarchive.us/NSSR/2010.pdf>], viitattu 28.10.2016, s. preface.

⁴¹⁷ *National Security Strategy* (2010), s. preface.

ulkomailla.⁴¹⁸ Strategiassa nostetaan myös yksittäisten ihmisen roolia toiminnan mahdollistajina ja kohteina selvästi esiin.⁴¹⁹

Yhdysvaltojen viranomaisten sisäistä yhteistyötä korostetaan.⁴²⁰ Kansainvälisen yhteistyön ja liittolaisuuksien rooli ja merkitys kaikilla toiminnan sektoreilla on ennallaan. Georgian ja Venäjän välistä sotaa ei hämmästyttävää kyllä korosteta mitenkään, mutta Venäjän naapureiden itsemääräämisoikeuden säilymistä sanotaan tuettavan.⁴²¹ Lisäksi tieteellinen yhteistyö globaalien uhkien, kuten ilmastonmuutoksen ja pandemioiden, torjunnassa tuodaan esiin.⁴²² Pohjois-Eurooppaa, Suomea tai Baltian maita ei nosteta erikseen esiin.

Vuosien 2010 ja 2015 väliin jää useita merkittäviä maailmantapahtumia. Aikavälillä tapahtui monta isoa terrori-iskua, maailmaa koskettanutta luonnonkatastrofia ja Venäjän aggressiot mm. Krimillä. Lisäksi Euroopan pakolaiskriisi käynnistyi.⁴²³

Presidentti Barack Obama julkaisi toisen ”National Security Strategy” -asiakirjansa vasta helmikuussa 2015. 29-sivuisessa strategiassa korostetaan vahvan talouden asemaa yhdysvaltalaisen turvallisuuskäsityksen perustana: *“America’s growing economic strength is the foundation of our national security and a critical source of our influence abroad.”*⁴²⁴ Strategia toteaa Yhdysvaltojen läsnäolon mm. Irakissa ja Afganistanissa vähentyneen murto-osaan terrorismin vastaisen sodan kiivaimmista vuosista.⁴²⁵ Väkivaltainen ekstremismi ja terrorismi koetaan kuitenkin edelleen merkittävänä uhkana Yhdysvaltojen turvallisuudelle. Selvä muutos on nähtävissä Yhdysvaltojen suhtautumisessa Venäjään, joka vuoden 2015 strategiassa kuvataan nyt aggressiivisesti käyttäytyvänä häirikkönä entisen potentiaalisen yhteistyökumppanin sijaan.⁴²⁶ Yhdysvaltalaisiin perusarvoihin perustuva politiikka, sekä demokraattisen ideologian globaali edistäminen ovat säilyneet toiminnan perusajatuksena. Samoin ajatus Yhdysvalloista globaalina johtajana ja esimerkkinä on säilyttänyt strategiassa asemansa.

Venäjän toimien Ukrainassa sanotaan heikentäneen turvallisuustilannetta Euroopassa. Yhdysvallat korostaa sitoutumistaan ja läsnäoloaan Euroopassa. Tarvittaessa liittolaisia ollaan

⁴¹⁸ *National Security Strategy* (2010), s. preface.

⁴¹⁹ *National Security Strategy* (2010), s. preface.

⁴²⁰ *National Security Strategy* (2010), s. 13–15

⁴²¹ *National Security Strategy* (2010), s.44

⁴²² *National Security Strategy* (2010), s. 30–31

⁴²³ kts. tutkimuksen liite 3.

⁴²⁴ *National Security Strategy* (2015), The White House, Washington DC. [https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy.pdf], viitattu 28.10.2016, s. preface.

⁴²⁵ *National Security Strategy* (2015), s. preface.

⁴²⁶ *National Security Strategy* (2015), s. preface, 25.

valmiita tukemaan: *“Our Article 5 commitment to the collective defense of all NATO Members is ironclad, as is our commitment to ensuring the Alliance remains ready and capable for crisis response and cooperative security.”*⁴²⁷ Venäjää vastaan toimitaan talouspakottein ja sijoittamalla *“dynaamisesti”* lisää joukkoja Eurooppaan.⁴²⁸ Huomioitavaa on myös Yhdysvaltojen ja Euroopan välisen vapaakauppasopimuksen tärkeyden esilletuonti, sekä Euroopan energiaomavaraisuuden lisäämisen tarpeen korostaminen.⁴²⁹ Pohjoismaat tuodaan esiin Naton viitekehyksessä: *“NATO is stronger and more cohesive than at any point in its history, especially due to contributions of the Nordic countries and newer members like Poland and the Baltic countries.”*⁴³⁰

Mika Aaltolan mukaan yhdysvaltalaiset geostrategiaskenaariot ovat määrittäneet Yhdysvaltojen vallan perusteina olevia tekijöitä ja toisaalta valta-asemaa uhkaavia tekijöitä. Niissä Yhdysvaltojen asemasta vallitsee kansallinen konsensus, joka on riippumaton poliittisen mielipiteen vaihteluista tai presidenttien vaihtumisesta. Yhdysvallat haluaa säilyttää globaalin asemansa, pitää kiinni sitoumuksistaan ja liittolaisvelvoitteista, sekä estää asemaansa uhkaavien vastustajien nousun.⁴³¹ Tähän näkemykseen on helppo yhtyä myös tehdyn dokumenttianalyysin perusteella.

Yhteenvetona voidaan todeta Yhdysvaltojen identifioivan itsensä maailman johtovaltioksi ja globaaliksi esimerkiksi, joka kykenee muokkaamaan toimintaympäristöään ja vaikuttamaan siihen haluamallaan tavalla. Yhdysvaltojen toiminnan takana on periamerikkalaisten arvojen eli demokratian, vapauden, kapitalistisen talousjärjestelmän kunnioittaminen ja uskominen niiden ihmisten hyvinvointia ja vaurautta luovaan vaikutukseen. Nämä arvot edustavat tunnetusti myös länsimaista arvoperustaa. Yhdysvallat edistää globaalisti omia intressejään poliittisin-, taloudellisin-, tieteellisin-, diplomaattisin ja viimekädessä sotilaallisin keinoin. Vaikka Yhdysvallat on supervaltta, ei se koe olevansa haavoittumaton. Yhdysvallat kokee, että siihen kohdistuu myös lukuisia uhkia. Uhat ovat luonteiltaan ja vaikutuksiltaan globaaleja. Näiden uhkien ja haasteiden torjuntaan Yhdysvallat haluaa sitoa liittolais- ja ystävällismielisiä valtioita, sekä kansainvälisiä organisaatioita. Liittolaisuuden ja yhteistyön merkitys turvallisuuden rakentamisessa on Yhdysvalloille keskeinen.

⁴²⁷ *National Security Strategy* (2015), s. 25.

⁴²⁸ *National Security Strategy* (2015), s. 25.

⁴²⁹ *National Security Strategy* (2015), s. 25.

⁴³⁰ *National Security Strategy* (2015), s. 7.

⁴³¹ Blombergs Fred (toim.) (2016), s. 215.

Näitä yhdysvaltalaisista strategioista dokumenttianalyysillä saatuja johtopäätöksiä tukee Yhdysvaltojen entisen varapresidentti Joseph R. Bidenin kirjoitus *Foreign Affairs* lehdessä vuonna 2016. Biden korostaa mm. dynaamisen ja hyvän talouden merkitystä Yhdysvaltojen aseman takaajana ja sotilaallisen mahdin ylläpitäjänä.⁴³² Samassa lehdessä haastateltu entinen puolustushaarakomentajien neuvoston puhemies Martin Dempsey korostaa yhtä lailla liittolaissuoksien keskeistä roolia tulevaisuuden turvallisuuden takaajana.⁴³³

4.4 Strategia-asiakirjojen teemoittelu ja sotilaalliseen yhteistyön diskurssin syntyminen

Jotta tutkimuksessa päästään vielä syvemmälle sisältöön, teemoitellaan äsken dokumenttianalyysillä analysoitujen strategia-asiakirjojen sisällöt. Analysoitaessa aineistoa Voyant Tools -nimisellä tietokonepohjaisella sisältöanalyysiohjelmalla, saadaan erilaisia määrällisiä tuloksia ja visualisointeja tutkittavien asiakirjojen sisällöistä. Näiden tulosten perusteella asiakirjojen sisältö voidaan jaotella eri teemoihin. Näistä teemoista nousevat esiin Suomen ja Yhdysvaltojen valtiolliset intressit ja identiteetit, joita voidaan verrata toisiinsa esimerkiksi niiden suhteesta yhteistyön tekemiseen. Valtiollisten identiteettien ja intressien ymmärtämisen tärkeys osana sosiaalista konstruktivismia tuotiin esiin tämän tutkimuksen teoriataustaa käsittelevässä luvussa kaksi. Teemoittelun avulla voidaan tutkia, miten sotilaallisen yhteistyön diskurssi jakaantuu pienempiin alateemoihin.

Tutkimuksellisen toistettavuuden mahdollistamiseksi tehdyn tietokonepohjaisen analyysin asetukset ja analyysinmäärittely löytyvät tämän tutkimuksen liitteestä neljä, ja koko analyysituloksineen liitteestä viisi. Tässä luvussa käsitellään ja vertaillaan vain tehdyn analyysin tuloksia.

Tehdään oletus, että se aihe joka toistuu aineistossa paljon, on tärkeä. Tutkituissa strategia-asiakirjoissa useimmin toistuvat sanat on esitetty seuraavassa visuaalisesti helposti tulkittavina sanapilvinä. Aineistossa useimmiten esiintyvät sanat ovat sanapilvissä kooltaan muita isompia ja lähempänä pilven keskustaa pienempien sanojen ollessa ulkokehällä ja isompien sanojen väleissä. Sanan värillä ei ole merkitystä. Esitystapana sanapilvi määrällisille tuloksille palvelee hyvin tätä tutkimusta. Sanapilvet ovat nopealukuisia ja antavat suuntaa-antavia käsityksiä lukijalle tutkittavista dokumenteista näin analyysin alkuvaiheessa. Tässä tutkimuksessa ei ole tarvetta mennä sanojen esiintymisissä tarkempiin tilastollisiin analyysiin.

⁴³² Biden Joseph R. Jr (2016), *Building on Success - Opportunities for the Next Administration*, *Foreign Affairs*, September / October 2016, Volume 95, Number 5, s. 46–57.

⁴³³ Rose Gideon (2016), *Notes From the Chairman - A Conversation With Martin Dempsey*, *Foreign Affairs*, September / October 2016, Volume 95, Number 5, (s. 2–9), s. 2–4.

Kuva 12. Koonnos suomalaisissa valtioneuvoston ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisissa selonteissa vuosina 2001–2016 esiintyneistä suosituimmista sanoista.⁴³⁴

Kuva 13. Koonnos yhdysvaltalaisissa National Security Strategy asiakirjoissa vuosina 1999–2015 esiintyneistä suosituimmista sanoista.⁴³⁵

⁴³⁴ kts. tutkimuksen liite viisi, huomioitavaa että puolustusselonteko ei ehtinyt tähän analyysiin mukaan, mutta se ei vaikuta kokonaisuuteen

⁴³⁵ kts tutkimuksen liite viisi.

Koska suomen- ja englanninkielinen sanasto eroavat toisistaan, tarkempi vertailu Yhdysvaltalaiseen aineistoon muodostetaan suomalaisen vuoden 2016 ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon, ja vuoden 2017 puolustusselonteon englanninkielisten versioiden yhdistelmien, sekä yhdysvaltalaisen vuoden 2015 National Security Strategy:n välille.

Kuva 14. Koonnos suomalaisessa Government Report on Finnish Foreign and Security Policy, 2016, sekä Government's Defence Report, 2017 -selonteissa esiintyneistä suosituimmista sanoista.⁴³⁶

Kuva 15. Koonnos yhdysvaltalaisessa National Security Strategy -asiakirjassa vuodelta 2015, esiintyneistä suosituimmista sanoista.⁴³⁷

⁴³⁶ kts tutkimuksen liite viisi.

⁴³⁷ kts tutkimuksen liite viisi.

Suosituimpien sanojen voidaan olettaa ilmentävän valtiolle tärkeitä asioita. Niiden ymmärtämiseksi on tehtävä ajallinen vertailu, jotta sanan suosituimmuuden syy saadaan osoitettua. Laskehtaessa sanojen esiintymistiheyksiä⁴³⁸ saadaan aikaiseksi taulukko josta voi verrata 15:sta suosituimman sanan (Top 15) vaihtelua vuosien 2000 ja 2017 välillä. Taulukko on esitetty tämän tutkimuksen liitteessä kuusi. Sanat on teemoiteltu taulukossa värikoodein eri teemoiksi niiden sisällön mukaisesti. Pelkästään yhdellä värillä tehtävän luokittelun haasteena on sanan mahdollinen kuuluminen moneen eri luokkaan (ovatko sanat *terrorismi* tai *ydinase* globaaliin vai klassiseen turvallisuuteen liittyviä tekijöitä?). Tätä haastetta on pyritty välttämään tutkijan päätökseen perustuvalla luokittelulla, joka esitetään kuvassa 18.

Järjestys	2001	2004	2009	2012	2016	2017	2016	2017	2001-2016	2010	2010
	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2001	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2004	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012	VNK Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko 2016	VNK Puolustus selonteko	Government Report on Finnish Foreign and Security Policy, 2016	Government's Defence Report, 2017	Koonnos 2001-2016	Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2010	VNK Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko 2016 + Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2010
1	Suomi	Suomen	Suomen	Suomi	Suomi	Suomen	Security	defense	Suomen	Yhteiskunnan	Suomen
2	Suomen	EU:n	Euroopan	EU:n	Suomen	valtionneuvoston	Finland	capability	Suomi	Suomen	Yhteiskunnan
3	Puolustusvoimien	Suomi	unionin	Suomen	ulko	puolustusvoimien	Policy	forces	Euroopan	Eri	Suomi
4	Euroopan	Euroopan	Suomi	Euroopan	Euroopan	julkaisusarja	Cooperation	military	Unionin	Kehitetään	Eri
5	EU:n	EU:n	Turvallisuus	Naton	turvallisuuspolitiikan	kanslian	International	security	Naton	Väestön	EU:n
6	unionin	Naton	Puolustuspolitiikka	Venäjän	unionin	suomi	Foreign	cooperation	Turvallisuus	EU:n	ulko
7	Naton	Puolustusvoimien	Naton	turvallisuus	Naton	kehitetään	Finland's	finland	EU:n	Toiminnan	niiden
8	Puolustuksen	Turvallisuus	Venäjän	unionin	turvallisuuden	joukkoja	Development	air	Puolustusvoimien	Niiden	toiminnan
9	Venäjän	kehitetään	Puolustusvoimien	kansainvälisen	vahvistaminen	sotilaallisen	States	office	Venäjän	Muiden	kehitetään
10	Yhteiskunnan	Yhteiskunnan	toiminnan	Puolustusvoimien	yhteistyön	puolustuskyvyn	Defence	finland's	Yhteiskunnan	Toimintojen	muiden
11	Joukkojen	Kansainvälisen	Yhteiskunnan	yhteistyö	Venäjä	yhteiskunnan	Important	report	Kansainvälisen	Viranomaisten	väestön
12	Sodan	Terrorismin	Unionin	yhteiskunnan	edistää	maa	Environment	prime	Erityisesti	Turvaaminen	valtionneuvoston
13	Vuonna	Erityisesti	muun	turvallisuuden	alueen	puolustuksen	Global	readiness	Nato	Valtionneuvoston	euroopan
14	Ajan	Nato	Nato	erityisesti	EU:lle	ulko	European	environment	Turvallisuuden	Turvaan	toimintojen
15	Turvallisuus	Joukkojen	Muassa	Yhdysvaltojen	Suomelle	mukaisesti	Nato	minister's	Kehitetään	Voidaan	viranomaisten
Sanoja koko dokumentissa	27130	40716	30991	27332	6707	6199	8961	9857	132876	26287	32994

Kuva 16. Top 15 suosituimmat sanat, jotka esiintyvät suomalaisissa ulko- ja turvallisuus- ja puolustuspoliittisissa -selonteissa vuosina 1999–2017.⁴³⁹

⁴³⁸ tutkittujen sanojen joukosta on poistettu ns. yleissanat, kts tutkimuksen liite viisi.

⁴³⁹ kts. tutkimuksen liite kuusi.

Järjestys	1999	2000	2002	2006	2010	2015	1999-2015
	A National Security Strategy For A New Century	A National Security Strategy For A Global Age	The National Security Strategy of the United States of America	The National Security Strategy of the United States of America	National Security Strategy	National Security Strategy	Koonnos (narratiivi)
1	security	states	states	states	security	security	security
2	states	security	united	security	international	global	states
3	united	united	security	united	states	international	united
4	u.s	international	national	national	global	states	international
5	economic	economic	strategy	strategy	united	economic	economic
6	international	u.s	trade	international	national	world	national
7	military	efforts	world	economic	world	continue	global
8	efforts	military	freedom	freedom	people	partners	u.s
9	national	national	global	new	nations	support	new
10	continue	new	new	challenges	interests	american	world
11	nations	support	international	nations	cooperation	energy	efforts
12	new	continue	economic	people	american	united	nations
13	interests	interests	nations	global	nuclear	countries	support
14	support	forces	development	democracy	development	leadership	continue
15	forces	nuclear	allies	effective	institutions	national	military
Sanoja koko dokumentissa	25537	44987	13046	18774	27780	15639	148763

Kuva 17. Top 15 sanat, jotka esiintyvät yhdysvaltalaisissa National Security Strategy asiakirjoissa vuosina 1999–2015.⁴⁴⁰

VÄRI	NIMIKE	SISÄLTÖ
	Turvallisuus	Klassinen turvallisuus, Asevoimat, Nato, ydinase, ulko, turvallisuus, puolustuspolitiikka, aseiden leviämisen estäminen
	Taloudellinen	Talouspolitiikka, kauppa, energia,
	Kansallinen	Valtio, yhteiskunta, sisäpolitiikka, sisäinen turvallisuus, sisäinen yhteistyö, viranomaiset
	Kansainvälinen	Globaalit toiminta, maailmanlaajuinen uhka tai ilmiö, toimintaympäristöön liittyvä, kansainvälinen oikeus, yksittäiset maat tai kansainväliset toimijat EU, YK
	Yhteistyö	Kansainvälinen yhteistyö, diplomatia, kehitysyhteistyö
	New	Uusi tekijä joka korostuu, kehitys, tutkimus ja kehitys, kyber, avaruus, arktinen, tulevaisuus,
	Arvoihin liittyvä	Arvolataus, demokratia, vapaus, tavoitteet, intressit
	Muu sana	

Kuva 18. Teemoittelussa käytetty luokittelu.

Suosituimmat sanat antavat vain yleiskäsityksen tekstissä käsiteltävistä asioista ja teemoista. Hermeneuttisen kehän periaatteen mukaisesti syvällisempään teemoitteluun päästään tekemällä uusi analyysi asiakirjojen kokonaissisällöille käyttäen uudestaan suosituimpien sanojen luokittelua. Tulokset voidaan visualisoida analysoitujen asiakirjojen sisällysluetteloihin. Visualisoinneissa sisällysluettelon kohdan väri määräytyy kussakin luvussa käsiteltävän aiheen yleistyksenä. Analyysi sisällysluetteloihin visualisoiduista strategia-asiakirjojen sisältöjen teemoittelusta on tämän tutkimuksen liitteenä seitsemän.

⁴⁴⁰ kts. tutkimuksen liite 6.

Ohessa esimerkkinä vuoden 2017 puolustusselonteko teemoiteltuna sisällön mukaan visuaalisituna sisällysluetteloon:

2017
Valtioneuvoston puolustusselonteko
TIIVISTELMÄ
1 JOHDANTO
2 SOTILAALLINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ
3 PUOLUSTUKSEN NYKYTILA.
4 PUOLUSTUSKYVYN YLLÄPITO JA KEHITTÄMINEN
4.1 Puolustuspoliittiset perusteet selontekokaudelle
4.2 Puolustusyhteistyön kehittäminen
4.3 Puolustusjärjestelmän käytön ja ylläpidon painopisteet
4.3.1 Maapuolustus
4.3.2 Meripuolustus
4.3.3 Ilmapuolustus
4.3.4 Puolustusjärjestelmän yhteiset suorituskyyt
4.3.5 Strategiset suorituskyyhankkeet
4.4 Puolustusvoimien toimintatavat ja henkilöstö
4.5 Asevelvollisuus
4.6 Maanpuolustustahto ja vapaaehtoinen maanpuolustustyö
4.7 Infrastrukturi
4.8 Tutkimus ja kehittäminen
4.9 Sotilaallinen huoltovarmuus
4.10 Lainsäädäntö
4.11 Resurssit
5 YHTEENVETO

Kuva 19. Valtioneuvoston puolustusselonteko 2017 teemoiteltuna sisällön mukaan (värikoodaus sama kuin suosituimmat sanat -osiossa).

Yhteenvetona dokumenttianalyysin, suosituimpien sanojen ja strategia-asiakirjojen sisällysten avulla tehdystä teemoittelusta voidaan todeta, että suomalaisten ja yhdysvaltalaisien ulko- turvallisuus- ja puolustuspoliittisten asiakirjojen sisältö voidaan teemoitella ”turvallisuuden, talouden, kansallisen, kansainvälisen, yhteistyön, new ja arvoihin” liittyviin teemoihin. Teemoista ”kansainvälinen” ja ”yhteistyö” voidaan yhdistää ”kansainväliseksi yhteistyöksi” perusteena yhteistyön aineistossa jatkuvasti saama kansainvälinen ulottuvuus. Teeman ”new” nimi voidaan vaihtaa ”tulevaisuudeksi”, perusteena tulevaisuuden korostuminen new -teeman yhteydessä. Sotilaallisen yhteistyön diskurssi esiintyy tutkituissa asiakirjoissa kaikissa valituissa teemoissa, joten onkin luontevaa jatkaa seuraavassa luvussa sotilaallisen yhteistyön tutkimusta diskurssianalyttisin keinoin valittujen teemojen sisällä.

Tutkittuja asiakirjojen kokonaissisältöjä on helppo vertailla alaluvuissa 4.2 ja 4.3 saatuihin valtiollisiin identiteetteihin. Yhdysvaltalaisessa aineistossa on huomattavaa, että arvojen, ta-

louden ja kansainvälisen yhteistyön osuus on suurempi ja selvemmin esillä kuin suomalaisessa. Lisäksi Yhdysvaltalaisissa asiakirjoissa tulee selvästi esiin Yhdysvaltojen käsitys omasta globaalista johtajuudestaan ja siihen liittyvistä velvoitteista. Suomalaisissa asiakirjoissa maanpuolustus ja sen yksityiskohtainen kehittämisen nousee selkeästi esiin. Tavoitteena tällä on mahdollisesti saada pitkäjänteisyyttä ja rahoituksen vakautta puolustusjärjestelmän kehittämiseen. Suomalaisissa asiakirjoissa on merkittävää myös Venäjän korostuneempi esillä olo.

Luvun neljä johtopäätöksillä voidaan vastata tutkimuskysymykseen yksi ”*Miten Suomen ja Yhdysvaltojen välinen sotilaallinen yhteistyö ilmenee ja rakennetaan kansainvälisessä poliittisessa järjestelmässä?*” Sotilaallisen yhteistyö perustuu valtion tahtoon. Tahto yhteistyön tekemiseen yleisellä tasolla kerrotaan valtioiden strategia-asiakirjoissa, joissa yhteistyön osapuolille, omille kansalaisille ja toisaalta muille ystävällistä tai vihamielisille valtioille tuodaan yhteistyön tarve ja aikomus virallisesti julkiseksi. Yhteistyö on luonteeltaan sellaista, millaiseksi valtiot sen haluavat rakentaa. Tässä voi havaita teorialuvussa esitetyn Alexander Wendtin sosiaalisen konstruktivismin hengen toteutumisen. Valtiot muokkaavat kansainvälisen järjestelmän sellaiseksi kuin haluavat. Yhteistyön taustalla on aina valtiollinen identiteetti ja siihen kytketyt valtiolliset intressit. Niin suomalainen, kuin yhdysvaltalainenkin aineisto, antaa selvän kuvan valtioiden identiteeteistä ja toisaalta auttaa ymmärtämään miksi valtioiden välillä yhteistyötä tehdään. Selvästikin joskus on järkevämpää, tehokkaampaa ja taloudellisempaa tehdä asioita yhdessä.

5 SOTILAALLISEN YHTEISTYÖN MERKITYKSEN DISKURSSIT

5.1 Yhteistyön diskurssien esittely

Tässä luvussa analysoidaan tarkemmin Suomen ja Yhdysvaltojen välisestä sotilaallisesta yhteistyöstä käytävää diskurssia. Diskurssista tutkitaan minkälaisia merkityksiä sotilaalliselle yhteistyölle annetaan yleisellä tasolla, sekä tarkennettuna Suomen ja Yhdysvaltojen välille. Luvussa saadaan vastauksia tutkimuskysymykseen kaksi: ”*Millaisia merkityksiä sotilaalliselle yhteistyölle annetaan suomalaisessa ja yhdysvaltalaisessa virallisessa diskurssissa? Millä keinoilla nämä diskurssit rakennetaan? Onko annettavilla merkityksillä huomattavaa eroa sotilaallisten ja poliittisten toimijoiden välillä?*”.

Diskurssianalyttiseksi merkityssystemiksi valitaan tämän tutkimuksen alaluvussa 2.10 esitellyn teorian mukaisesti alaluvussa 3.2 määritelty Suomen ja Yhdysvaltojen välinen sotilaallinen

yhteistyö eli ”suomalaisten sotilaiden yhdessä Yhdysvaltojen asevoimien edustajien kanssa toteuttamat toimenpiteet, joiden avulla pyritään tukemaan ja vahvistamaan Suomen puolustuskykyä, sekä edistämään Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittisten tavoitteiden toteutumista”.⁴⁴¹ Merkityssysteemi pilkotaan edellisessä luvussa saatuihin teemoihin, koska oletettavasti sotilaallisen yhteistyön diskurssi yhtyy niihin. Teemoja ja diskursseja, joissa sotilaallista yhteistyötä tutkitaan, ovat siis; turvallisuus, talous, kansallinen, kansainvälinen yhteistyö, arvot ja tulevaisuus -teema. Voidaan olettaa, että yhteistyön tarkastelu näissä teemoissa avaa myös kansainvälisen poliittisen järjestelmän verkottunutta yhteistyömaailmaa, jonka riippuvuuksista saadaan esille uusia käsityksiä.

Turvallisuuteen liittyvästä diskurssista etsitään merkityksiä sille, miten Suomen ja Yhdysvaltojen välinen sotilaallinen yhteistyö vaikuttaa maiden turvallisuuteen turvallisuus- tai puolustuspolitiikan, puolustuskykyyn ja puolustusjärjestelmän, yhteisten suorituskykyjen käytön tai kehittämisen, sekä kansainvälisen avun vastaanottamisen- tai antamisen kautta. Taloudellisesta diskurssista tutkitaan sotilaallisen yhteistyön merkitystä talouden näkökulmasta, ja toisaalta talouden merkitystä sotilaalliselle yhteistyölle. Kansallinen diskurssi pohtii kansallisia kysymyksiä, kuten sotilaallisen yhteistyön vaikutusta kansalaisiin, sisäpolitiikkaan, sekä maanpuolustustahtoon. Arvoihin liittyvä diskurssi tarkastelee sotilaallisen yhteistyön liityntäpintaa kansallisiin identiteetteihin tai arvokäsityksiin. Kansainvälisen yhteistyön diskurssi pohtii sotilaallisen yhteistyön roolia kansainväliseen järjestelmään sisältyvän yhteistyön osana laajemmin. Tulevaisuus diskurssissa käsitellään sotilaallisen yhteistyön ja tutkimus- ja kehittämistoiminnan välistä suhdetta. Jo edellisen luvun perusteella voi olettaa, että analysoitava teemat ovat hyvin keskinäisriippuvaisia, ja useat diskurssit sisältävät moninaisia, läpi monen teemaan meneviä, ulottuvuuksia.

Aineistona tässä luvussa käytetään suomalaisten ja yhdysvaltalaisien selonteko- ja strategiaasiakirjojen lisäksi myös muita sotilaallisen yhteistyön diskurssia täsmentäviä valtiollisia asiakirjoja, sekä sotilaallisten ja poliittisten päättäjien pitämiä puheita, tai heidän antamiaan haastatteluja. Analyysimenetelmistä dokumenttianalyysillä haetaan tarvittaessa laajempaa lisätietoa dokumentin kokonaissisällöstä, jonka jälkeen diskurssianalyysillä analysoidaan suoria siteerauksia aineistossa olevista tärkeimmistä lausumista.

⁴⁴¹ Diskurssia tutkitaan suhteessa tähän valittuun merkityssysteemiin. Sotilaallista yhteistyötä tutkitaan siis suhteessa turvallisuuteen, talouteen, kansallisiin seikkoihin, kansainväliseen yhteistyöhön, arvoihin ja tulevaisuuteen. Näistä teemoista saadaan esiin samanlaisia yksityiskohtia, kuin yksittäisistä väreistä, jos valittu merkityssysteemi olisi värit yleensä. Esimerkiksi musta ei näy pimeässä ja imee valoa jne. Lopulta voidaan päätellä värien ominaisuuksia suhteessa toisiinsa, mutta myös millainen kokonaisuus värit ovatkaan.

5.2 Sotilaallisen yhteistyön merkitys turvallisuudelle

Sotilaallisen yhteistyön merkitystä valtiolliselle turvallisuudelle rakennetaan useissa poliittisen ja sotilasstrategisen tason asiakirjoissa äsken edellisessä luvussa analysoidun primääriaineiston lisäksi. Esimerkiksi Yhdysvalloissa puolustushaarakomentajien neuvoston puheenjohtaja laatii vuosittain National Military Strategy -nimisen raportin, jossa hän presidentin pääasiallisena sotilasneuvonantaja kertoo oman käsityksensä asevoimien kyvystä suoriutua niille asetetuista tehtävistä, sekä mahdollisista valtion turvallisuutta vaarantavista uhkista ja riskeistä. Raportissa kuvataan myös sotilasstrateginen toimintaympäristö mahdollisuuksineen ja haasteineen, sekä määritetään asevoimille annettavat sotilaalliset tavoitteet.⁴⁴² Vaikka National Military Strategy pohjautuu presidentin laatimaan National Security Strategyyn, puolustusministerin laatimaan National Defense Review -raporttiin, sekä Puolustusministeriön Quadrennial Defense Review -asiakirjoihin, on se silti itsenäinen osa yhdysvaltalaista valtiolliseen turvallisuuteen liittyvää diskurssia.⁴⁴³ National Military Strategy -asiakirja on asevoimien korkeimman edustajan tekemä sotilasstrategisen tason asiakirja turvallisuuspoliittiseen diskurssiin, ja tästä syystä tärkeää aineistoa liittyen yhdysvaltalaisen sotilaiden muodostamaan käsitykseen valtiollisesta turvallisuudesta.⁴⁴⁴

⁴⁴² *Goldwater-Nichols Department of Defense reorganization Act of 1986, Public Law 99-433 (1986)*, s. Title II – PART A, Chapter 5 – Sec. 201 §153 (100 STAT.1008) ja

United States Code, 2006 Edition, Supplement 4, Title 10 - ARMED FORCES (2010), Yhdysvallat.

[<https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/USCODE-2010-title10/pdf/USCODE-2010-title10-subtitleA-partI-chap5-sec153.pdf>], viitattu 8.11.2016.

”Nichols Department of Defense Reorganization Act of 1986” –määrittää Yhdysvaltojen asevoimien puolustushaarakomentajien neuvoston (Joint Chiefs of Staff = JCS) ja sen puheenjohtajan (Chairman of the Joint Chiefs of Staff = CJCS) roolin presidentin, puolustusministerin ja kansallisen turvallisuuskomitean (National Security Council), sekä kongressin pääasiallisiksi sotilasneuvonantajiksi. Puolustushaarakomentajien neuvostolla puheenjohtajineen on merkittävä rooli koko asevoimia ohjaavan strategisen ohjauksen ja suunnittelun laatimisessa ja toteuttamisessa. Laki määrittää puolustushaarakomentajien neuvoston puheenjohtajan raportoimaan puolustusministerille asevoimien roolin ja tehtävien toteutumisesta, tai muutostarpeesta asevoimien maksimaalinen käyttötehokkuuden varmistamiseksi. Vuonna 2006 alkuperäistä lakia täsmennettiin ja puolustushaaranneuvoston komentajan vuosittain antama raportti nimettiin National Military Strategy -nimiseksi.

⁴⁴³ *United States Code, 2006 Edition, Supplement 4, Title 10 - ARMED FORCES* (2010), Yhdysvaltalaiset turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan käsittelevät strategia asiakirjat muodostavat siis jatkumon. Perustalla on presidentin julkaisema National Security Strategy asiakirja, jota täsmennetään Puolustusministerin ja Department of Defensen laatimilla National Defense Review (ilmestynyt 2005, 2008) ja neljännesvuosittain ilmestyvällä Quadrennial Defense Review Report (ilmestynyt 1997, 2001, 2006, 2010 ja 2014, Chairman of the Joint Chiefs of Staff osallistuu laadintaan).

⁴⁴⁴ Tämän tutkimuksen kannalta on järkevämpää tutkia presidentin laatiman National Security Strategyn ja Chairman of the Joint Chiefs of Staff laatiman National Military Strategyn eroja ja samankaltaisuuksia, kuin ottaa mukaan niiden välissä National Defense Review (ilmestynyt 2005, 2008) ja neljännesvuosittain ilmestyvä Quadrennial Defense Review Report.

Kesäkuussa 2015 ilmestynyt National Military Strategy on 24-sivuinen julkinen raportti.⁴⁴⁵ Sen saatesanoista lähtien korostetaan Yhdysvaltojen asevoimien globaalin läsnäolon tarvetta ja sitä oleellisesti tukevaa liittolaisten verkoston asemaa asevoimien vastatessa niille määriteltyihin turvallisuusuuhkiin.⁴⁴⁶ Sotilaalliselta kannalta toiminnan painopiste on raportin mukaan ollut viime vuosina väkivaltaisten ekstremististen verkostojen (mm. Al-Qaida, ISIL) muodostaman uhkan torjumisessa, mutta tulevaisuudessa on valmistauduttava toimimaan selkeämmin myös valtiotoimijoiden muodostamia uhkia vastaan.⁴⁴⁷ Raportissa muodostetaan National Security Strategyn pohjalta sotilaallisia intressejä, joista johdetaan edelleen sotilaallisia tavoitteita. Niitä ovat:⁴⁴⁸

- valtiollisten vastustajien toiminnan kiistäminen ja kieltäminen, sekä valtiollisten vastustajien voittaminen
- väkivaltaisten ekstremististen organisaatioiden häiritseminen, hajottaminen ja voittaminen
- maailmanlaajuisen liittolaisten ja partnereiden verkoston vahvistaminen

Yhteistyötä käsitellään useassa kohdassa varsin monipuolisesti ja sen keskeistä roolia sotilaallisiin tavoitteisiin pääsemisessä korostetaan. Sana ”*cooperation*” esiintyy tekstissä kahdeksassa kohdassa. Yhteistyöstä sanotaan mm. seuraavaa:

*“We will preserve our alliances, expand partnerships, maintain a global stabilizing presence, and conduct training, exercises, security cooperation activities, and military-to-military engagement. Such activities increase the capabilities and capacity of partners, thereby enhancing our collective ability to deter aggression and defeat extremists.”*⁴⁴⁹

National Military Strategy käsittelee varsin laajasti myös asevoimien henkilöstön valmiuksiin ja osaamiseen liittyviä asioita.⁴⁵⁰ Sotilaallisen yhteistyön yhtenä yhdysvaltalaisena osa-alueena voidaan nähdä olevan myös asevoimien henkilöstön valmiuksien nostamiseen ja kouluttamiseen tähtäävän toiminnan toteuttaminen.

⁴⁴⁵ *The National Military Strategy of the United States of America* (2015), Joint Chiefs of Staff, United States of America. [http://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Publications/2015_National_Military_Strategy.pdf], viitattu 28.9.2016. Julkisista lähteistä ei löytynyt vuoden 2016 asiakirjaa ja on todennäköistä, että se on määrätty salassa pidettäväksi, kts. uutinen: <https://fas.org/blogs/secrecy/2016/04/military-strategy/>, viitattu 21.3.2017.

⁴⁴⁶ *The National Military Strategy of the United States of America* (2015), s. i.

⁴⁴⁷ *The National Military Strategy of the United States of America* (2015), s. 3.

⁴⁴⁸ *The National Military Strategy of the United States of America* (2015), s. 5–6.

⁴⁴⁹ *The National Military Strategy of the United States of America* (2015), s. 9.

⁴⁵⁰ *The National Military Strategy of the United States of America* (2015), s. 13–14.

”Goldwater-Nichols Department of Defense reorganization Act of 1986” -laki toi Yhdysvaltojen asevoimien komentorakenteeseen Unified Combatant Commands -operaatioesikunnat, jotka on jaoteltu operaatioalueittain (esimerkiksi United States European Command = EUCOM) tai toiminnoittain (United States Special Operation Command = SOCOM).⁴⁵¹ Näiden operaatioesikuntien laatimat alueelliset strategiat tarkentavat National Security Strategyn ja National Military Strategyn antamaa kuvaa kunkin operaatioesikunnan toimintaympäristöstä sotilaallisine tavoitteineen. Yhdysvaltojen asevoimien operaatioesikunnista Suomi sijaitsee United States European Commandin (EUCOM) toiminta-alueella.⁴⁵²

United States European Commandin ”Theater Strategy” -asiakirja ilmestyi lokakuussa 2015. Se tarkoittaa Yhdysvaltalaista käsitystä Euroopan operaatioalueen toimintaympäristöstä ja sotilaallisista tavoitteista ja mahdollisuuksista Euroopassa. Tässä asiakirjassa kerrotaan selvästi Yhdysvaltojen käsitys Euroopan liittolaisuuden kriittisestä merkityksestä ja mahdollisuuksista Yhdysvaltojen turvallisuudelle, etenkin Venäjän entistä aggressiivisemmän käytöksen hillitsijänä.⁴⁵³ Asiakirjassa mainitaan mm.: ”*The United States’ shared values and economic interdependence with its indispensable European allies and partners provide unique opportunities for regional and global security cooperation*”.⁴⁵⁴ Voidaan todeta, että myös Suomen alueella toimivat yhdysvaltalainen sotilaallinen johtoporras kokee sotilaallisen yhteistyön erittäin tärkeänä tekijänä turvallisuuden luomisessa.

Voi todeta, että yhdysvaltalaiset poliittiset ja sotilaalliset asiakirjat ovat linjassa keskenään ja niissä esiintyvä retoriikka on varsin yhtenäistä. Retoriikka on tyyliältään vakuuttelevaa. Toisaalta lienee valtiotoimijan intresseissä viestiä valtiolliseen turvallisuuteen liittyvistä asioista vakuuttavasti ja itsevarmasti. Turvallisuuteen liittyvän diskurssin epävarmuus veisi jo itsessään pohjaa uskottavalta puolustukselta ja siten heikentäisi valtiollista turvallisuutta. Täytyy muistaa, että kuulijakuntana ovat omien kansalaisten lisäksi myös valtiot, joiden joukossa voi olla sekä ystävällismielisiä, että vihamielisiä toimijoita.

”Yhteistyö on tärkeää” -sanoma toistuu aineistossa kautta linjan ja siitä tehdään kuulijakunnalle ainoa vaihtoehto. Yhteistyöhön liittyvät argumentit kategorisoidaan usein yhteistyön

⁴⁵¹ Goldwater-Nichols Department of Defense reorganization Act of 1986, Public Law 99-433 (1986), s. Title II – PART A, Chapter 6 – Sec. 201 §161–166 (100 STAT.1012).

⁴⁵² U.S. Department of Defense internet-sivut. [<https://www.defense.gov/About/Military-Departments/Unified-Combatant-Commands/>], viitattu 16.7.2017.

⁴⁵³ Breedlove Philip M. (Commander United States European Command) (2015), *Theater Strategy*. [<http://www.eucom.mil/media-library/document/35147/useucom-theater-strategy>], viitattu 21.3.2017, s. 1, 4–6.

⁴⁵⁴ Breedlove Philip M. (2015), s. 9.

ominaisuuksien kautta saatavien hyötyjen perusteella hyväksi ja kannatettavaksi toiminnaksi. Globaalin yhteistyön ja liittoutumisen merkitys Yhdysvaltojen turvallisuudelle on suuri. Euroopalla on Yhdysvaltojen turvallisuudelle kriittinen merkitys. Sekä Yhdysvallat, että Suomi kokevat Venäjän aggressiiviset toimet uhkana Euroopassa ja siten niillä on merkitystä valtioiden turvallisuuteen.

Yleisesti turvallisuuteen liittyvästä faktan konstruoinnista voidaan todeta, että Yhdysvaltalaisen strategia-asiakirjojen yhdenmukainen linja ja retoriikka eri asiakirjatasoilla ovat esimerkiksi kelpaavia.

Strategia-asiakirjoja konkreettisempia merkkejä turvallisuusyhteistyön toteutumisesta ovat valtioiden solmimat puolustus- tai liittolaisuussopimukset. Suomen puolustusministeri Jussi Niinistö ja Yhdysvaltojen varapuolustusministeri Robert Work allekirjoittivat 7.10.2016 Suomen ja Yhdysvaltojen välistä kahdenvälistä puolustusyhteistyötä koskevan aiejulistuksen.⁴⁵⁵ Aiejulistuksen tavoitteena on syventää puolustusyhteistyötä, lisätä yhteistyön säännönmukaisuutta, sekä monipuolistaa yhteistyötä. Aiejulistus ei ole oikeudellisesti sitova, eikä sillä muodosteta maiden välille puolustussitoumuksia. Aiesopimuksessa ilmoitetaan vahvistettavan yhteistoimintaa toimintaa mm. puolustuspolitiikan, tiedonvaihdon, suorituskykyjen, valmiuden ja yhteistoimintakyvyn vahvistamisen, koulutus- ja harjoitustoiminnan, puolustusmaterianalialan, tutkimus- ja kehitysyhteistyön, evaluoinnin ja kansainvälisten operaatioiden alalla.⁴⁵⁶

Vapaasti suomennettuna aiesopimuksen tavoitteena, ja siten Suomen ja Yhdysvaltojen intresseissä ovat:⁴⁵⁷

- syventää kahden- ja monenvälistä turvallisuuspoliittista dialogia
- toteuttaa tarvittaessa aktiivista tiedonvaihtoa strategisella ja operatiivisella tasolla
- parantaa puolustuskykyä, valmiutta ja yhteisoperaatiokykyä
- parantaa koulutus- ja harjoitustoiminnan kautta kykyä työskennellä yhdessä
- lisätä puolustustarvikeyhteistyötä ja yhteistoimintaa tutkimuksessa, kehittämisessä, testaamisessa sekä evaluoinnissa

⁴⁵⁵ *Statement of intent between the Department of Defense of the United States of America and the Ministry on Defense of the Republic of Finland* (2016).

⁴⁵⁶ Suomen puolustusministeriön internet-tiedote 7.10.2016: ”Suomen ja Yhdysvaltain kahdenvälistä puolustusyhteistyötä koskeva aiejulistus allekirjoitettu”, Puolustusministeriö, Helsinki. [http://www.defmin.fi/ajankoh-taista/tiedotteet/2016/suomen_ja_yhdysvaltain_kahdenvalista_puolustusyhteistyota_koskeva_aiejulistus_allekirjoitettu.8011.news], viitattu 7.10.2016.

⁴⁵⁷ *Statement of intent between the Department of Defense of the United States of America and the Ministry on Defense of the Republic of Finland* (2016), s. 2.

- lisätä Suomen ja Yhdysvaltojen välistä yhteistoimintakykyä kansainvälisissä operaatioissa

Tutkimus- ja kehitysyhteistyöstä mainitaan erikseen intressit seuraavilla osa-alueilla: kyber, ilma ja avaruus, kemiallinen-, biologinen-, radiologinen- ja ydinpuolustus, arktinen teknologia ja laivanrakennus.⁴⁵⁸

Ensimmäinen johtopäätös aiesopimuksen merkityksestä on, että molemmille valtioille puolustusyhteistyön on oltava turvallisuuden kannalta tärkeä elementti, koska sitä koskeva sopimus on yleensäkin laadittu ja allekirjoitettu. Lisäksi voidaan päätellä, että molempien maiden identiteetit ovat yhtenevät ainakin sopimuksessa mainittujen kansainvälistä lakia ja turvallisuutta edistävien osuuksien kohdalla. Yhdysvallat näkee Suomen kaltaisenaan länsimaana ja päinvastoin. Aiesopimusten tavoitteista voidaan suoraan päätellä millaisia valtiollisia intressejä ja mahdollisuuksia sopimuksella haetaan.

Aiesopimuksen pääargumentti on, että turvallisuusympäristön haasteet vaativat puolustusyhteistyötä Suomen ja Yhdysvaltojen välillä: ”*Addressing the full spectrum of global and regional security challenges requires close defense and military cooperation, and partnership between our countries*”.⁴⁵⁹

Selittäviä tekijöitä argumentille, voi löytää puolustusyhteistyön vakautta tuovasta vaikutuksesta ja toisaalta yhteisestä arvoperustasta:

”*The strong defense relationship between United States of America (“United States”) and the Republic of Finland (“Finland”) is a pillar of stability in the Baltic Sea Region and Northern Europe. “Our countries are determined to enhance transatlantic security and bilateral defense cooperation and uphold the fundamental principles on international law and security in Europe.....to uphold the shared vision of a Europe free, whole, and at peace by enhancing and expanding the bilateral defense relationship.*”⁴⁶⁰

⁴⁵⁸ Statement of intent between the Department of Defense of the United States of America and the Ministry on Defense of the Republic of Finland (2016), s. 2

⁴⁵⁹ Statement of intent between the Department of Defense of the United States of America and the Ministry on Defense of the Republic of Finland (2016)

⁴⁶⁰ Statement of intent between the Department of Defense of the United States of America and the Ministry on Defense of the Republic of Finland (2016)

On selvää, että jotkut nimeltä mainitsematta jätetyt tekijät tai toimijat aiheuttavat sopimus-tekstiin kirjatut globaalit ja alueelliset turvallisuushaasteet Itämeren ja Baltian alueella. Aiemmin tehdyssä strategia-asiakirjojen toimintaympäristöä koskevassa analyysissä kerrottiin tosi-seikkana, että sopimuksen solmimisajankohtana vuonna 2016 globaaliin järjestelmään häiriöitä aiheuttivat mm. Venäjän aggressiiviset toimet, sekä väkivaltainen ekstremismi ja terrorismi. Abduktiivisella päättelyllä voidaan todeta, että nämä samat tekijät ovat todennäköisesti yhtenä motivaattorina yhteistyön tarpeelle myös Suomen ja Yhdysvaltojen välisessä puolustusyhteistyön aiesopimuksessa.

Yhdysvaltojen näkökulmasta tärkein Euroopan puolustuksen takaaja on Nato. Naton voimat ovat varsin rajalliset ja keskittynevät Euroopan painopistesuuntaan.⁴⁶¹ Suomi-Yhdysvallat puolustusyhteistyötä koskevan aiesopimustekstin retoriikka ja maininnat Suomesta ”Baltian alueen ja Pohjois-Euroopan vakauden pilarina” voidaan tulkita edustavan Yhdysvaltojen tärkeitä intressejä yhteistyön tekemiseksi Suomen kanssa vuoden 2016 toimintaympäristössä. Yhdysvaltojen intressinä lienee tukea Suomea mahdollisimman uskottavan kansallisen puolustuskyvyn rakentamisessa, jolla Suomi kykenee tarvittaessa vastaamaan Venäjän tai väkivaltaisen ekstremismin ja terrorismin aiheuttamiin uhkiin. Suomen uskottava kansallinen puolustuskyky ehkäisee voimatyhjiön syntymisen Naton koilliseen sivustaan, ja siten mahdollistaa Yhdysvaltojen ja Naton keskittymisen Baltian alueen puolustamiseen. Suomen kannalta tilanne yhteistyön tekemiseen on siis otollinen.

Sopimuksen argumentaatiossa ei oteta suoraan kantaa siihen ovatko sopijapuolten voimavarat riittävät uhkaa vastaan ilman yhteistyötä, vai onko yhteistyö ainoa keino kyetä vastaamaan uhkaan. Vertaamalla muihin yhteistyötä koskeviin asiakirjoihin voidaan päätellä, että voimavarojen kannalta yhteistyötä tekemällä onnistunut lopputulos koetaan varmemmaksi. On myös huomioitava, että Yhdysvallat pitää Natoa Euroopan puolustusyhteistyön tärkeimpänä koordinoijana Euroopassa, mutta se haluaa silti tehdä myös kahdenvälistä yhteistyötä suoraan Suomen kanssa. Suomen kannalta on tärkeää hahmottaa Naton ja Yhdysvaltojen liittyminen toisiinsa. Yhdysvallat arvostaa Suomen Naton kanssa tekemää yhteistyötä, vaikka sillä on intressit tehdä myös kahdenvälistä yhteistyötä Suomen kanssa.

⁴⁶¹ Naton voimien keskittymistä, tai riittävyttä painopistesuuntaan käsitellään mm. Rand Corporationin sotapeleihin perustuvassa tutkimuksessa, jossa havaitaan, että Naton joukkojen vahvuus ja suorituskyky Baltian alueelle on riittämätön. Voidaan siis ajatella, että Yhdysvallat joutuu ensisijaisesti paikkaamaan omilla lisäjoukkoiltaan tätä Naton vajetta. Lähde: Shlapak David A., Johnson Michael, 2016, *Reinforcing Deterrence on NATO's Eastern Flank- Wargaming the Defense of the Baltics*, Research Reports, RR-1253-A, Rand Corporation, http://www.rand.org/pubs/research_reports/RR1253.html, viitattu 1.7.2017.

Aiesopimuksen yhtenä tavoitteena tuodaan selvästi esiin puolustusyhteistyön merkitys Suomen puolustuskyvyn parantamisessa. Tämä yhdistettynä useissa lähteissä mainittuun sotilaallisen yhteistyön aiheuttamaan sotilaallisia suorituskykyjä vahvistamaan vaikutukseen, johdattelee loogisesti kohti johtopäätöstä, että Suomen ja Yhdysvaltojen välisellä sotilaallisella yhteistyöllä on välitöntä merkitystä Suomen puolustukseen tarvittavan puolustusjärjestelmään suorituskykyjen hankkimisen, käytön suunnittelun ja mahdollisen käyttämisen kannalta.⁴⁶²

Edelleen johtopäätöksenä aiesopimuksen merkityksestä Suomen puolustuskyvylle voidaan todeta, että sopimuksen vaikutukset liittyvät suoraan sopimuksessa esitettyjen tavoitteiden toteutumisen mahdollisiin vaikutuksiin. Tekemällä yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa päästään osallistumaan entistä paremmin puolustuspoliittiseen dialogiin ja tiedonvaihtoon, sekä koulutus-, harjoitus-, puolustustarvike- ja tutkimusyhteistyöhön. Yhteistyöllä parannetaan yhteistoimintakykyä kotimaassa tai ulkomaan operaatioissa, sekä viime kädessä sillä lisätään koko Suomen puolustuskykyä. Hyvä yhteistoimintakyky ja yhteensopivuus helpottavat mm. Yhdysvalloilta mahdollisesti saatavan kansainvälisen avun käytettävyyttä Suomen puolustukseen. Voidaan myös tulkita Yhdysvaltojen kiinnostuksen Suomen kanssa käytävään puolustus- ja turvallisuuspoliittiseen dialogiin kuvastavan heidän käsitystään siitä, että Suomella on annettavaa ja osaamista toimintaympäristönsä asioista. Esimerkkinä tästä voisi olla Venäjään liittyvä osaaminen.

Suomen asemaa yhteistyösopimuksen osapuolena Yhdysvaltojen silmin voi hahmottaa vertaamalla Suomen kanssa laadittua puolustusyhteistyön aiesopimusta Yhdysvaltojen muiden valtioiden kanssa laatimiin sopimuksiin. Niissä käytettyä retoriikkaa voi verrata Suomen kanssa tehdyn sopimuksen retoriikkaan. Kun vertaa puolustusyhteistyön aiesopimusta Ruotsin vastaavaan, voi huomata suomalaisessa sopimuksessa olevan retorisesti painokkaampia ja Suomea enemmän yksilöiviä termejä. Yhdysvaltojen ja Ruotsin välisessä puolustusyhteistyön aiesopimuksessa Ruotsin kanssa tehtävä yhteistyö nähdään enemmänkin osana yleisempää ja laajempaa Eurooppalaista ja transatlanttista turvallisuusyhteistyötä. Esimerkiksi: ”*Swedish-U.S combined efforts, including joint air, land, and maritime exercises, as well as operations and capability building missions, contribute to efforts to meet challenges to international peace and security.*” Yleistä kirjoitusasua ei voida selittää ajallisilla tekijöillä, koska sopimukset laadittiin käytännössä samaan aikaan vuonna 2016.⁴⁶³

⁴⁶² Esim. *Turvallisuuspoliittista yhteistyötä koskeva katsaus* (2015), Ulkoasiainministeriö, Grano Oy, Jyväskylä, s. 7. [<http://www.formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=324359&nodeid=49542&contentlan=1&culture=fi-FI>], viitattu 30.3.2017.

⁴⁶³ *Statement of Intent between the Secretary of Defense of the United States of America and the Minister of Defense of Sweden* (2016). Tutkijan huomio: Suomen sopimus allekirjoitettiin 7.10.2016 ja Ruotsin 8.6.2016.

Ranskan ja Yhdysvaltojen välille laadittu Joint Statement of Intent on sanamuodoiltaan retorisesti juhlallisempi kuin Suomen kanssa laadittu aiesopimus. Siinä korostetaan Yhdysvaltojen ja Ranskan pitkää historiallista sidettä ”*France and the United States have built, over the past two centuries, **the oldest alliance** between two nations on the European and American continents*” Sopimuksen ytimen muodostaa Yhdysvaltojen ja Ranskan yhteisistä turvallisuusuuhkista nouseva motivaatio toimia yhdessä, jota he toteuttavat mm. globaalissa terrorismin vastaisessa taistelussa. On huomioitavaa, että sopimus on lähes saman sisältöinen Suomen kanssa tehdyn sopimuksen kanssa, vaikka Ranska voidaan lukea valtioiden välisessä poliittisessa järjestelmässä Suomea isommaksi toimijaksi, sekä historiallisesti Yhdysvaltojen läheiseksi liittolaiseksi. Isoimmat erot sopimuksissa tulevat siitä, että Ranskan kanssa tehdyssä sopimuksessa Yhdysvallat käsittelee toimintaa yhteisessä puolustusliitossa, sekä toisaalta ydinasevaltioiden ollessa kyseessä käsitellään myös ydinaseita.⁴⁶⁴

Suomen ja Yhdysvaltojen välisen puolustusyhteistyön aiesopimuksen turvallisuusintresseihin liittyvät kokonaisuudet ovat yhteneväisiä Yhdysvaltojen National Security Strategy -asiakirjoissa synnyttävään turvallisuusdiskurssiin. Aiesopimuksessa näkyy lisäksi yhdysvaltalaisen kiinnostus suomalaiseen kehitys- ja tutkimustyöhön mm. kybersuorituskykyjen, avaruusteknologian, aseteknologian, arktisen osaamisen ja laivanrakennuksen osalta. Voidaan päätellä, että näillä osa-alueilla Suomella on Yhdysvaltojen tunnustamaa osaamista. Tällaisesta tunnustetusta osaamisesta kyettäneen hyötymään tulevaisuudessa esimerkiksi tiede- tai talousyhteistyön osana. Puolustus- ja sotilaallisen yhteistyön yksi vaikutuksista on siis myös toimiminen mahdollisena tienavaajana muille yhteistyömuodoille, jotka omalta osaltaan saattavat lisätä vastavuoroisesti Suomen puolustuskykyä ja valtion turvallisuutta.

Turvallisuuteen liittyvässä diskurssissa esiintyy luonnollisesti myös kritiikkiä puolustusyhteistyötä vastaan. Myös Yhdysvaltojen kanssa solmitun puolustusyhteistyön aiesopimuksen merkityksestä on esitetty kriittisiä puheenvuoroja. Sen turvallisuutta ja vakautta tavoitteleva asema on kyseenalaistettu. Joidenkin lausuntojen kritiikki rakennetaan klassista realismia mukaillen lisääntyvän puolustusyhteistyön aiheuttamiin mahdollisiin vastareaktioihin Venäjän

⁴⁶⁴ JOINT STATEMENT OF INTENT BY MR. JEAN-YVES LE DRIAN, MINISTER OF DEFENCE OF THE FRENCH REPUBLIC, AND THE HONORABLE ASHTON CARTER, SECRETARY OF DEFENSE OF THE UNITED STATES OF AMERICA (2016), [<https://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/Joint-Statement-of-Intent-between-the-US-and-France.pdf>], viitattu 13.4.2017.

suunnalta.⁴⁶⁵ Ulkopoliittisen instituutin vieraileva tutkia Leo Michel vertailee Suomen ja Ruotsin ja Yhdysvaltojen kahdenvälisen puolustussopimusten, sekä mahdollisen Nato-jäsenyyden välistä suhdetta. Hän tulee lopputulokseen, ettei kahdenvälinen sopimus voi koskaan korvata täyttää jäsenyyttä Natossa.⁴⁶⁶ Perusteena Michel käyttää kahdenvälisen sopimusten aiheuttamaa Naton merkitystä romuttavaa vaikutusta, sekä oletettua vastustusta Washingtonin päättäjissä. Miksi Yhdysvallat loisi itselleen Eurooppaan uusia ennakoivia puolustusvelvoitteita, kun se on jo merkittävässä määrin sitoutunut Natoon? Kahdenväliset puolustussopimukset antaisivat Michelin mukaan signaalin Yhdysvaltojen sitoutumisen Natoon ja Naton jäsenmaiden puolustamiseen laskeneen. Tämä vähentäisi transatlanttista solidaarisuutta ja avaisi oven Venäjän provosoivan käytöksen lisääntymiseen. Vaikutukset voisivat heijastua myös Yhdysvaltojen muihin geostrategisiin sitoumuksiin, kuten puolustusliittoihin Japanin ja Korean kanssa.⁴⁶⁷

Yhteistyön kokonaisvaikutusta valtioiden turvallisuudelle on haasteellista todentaa yleisellä tasolla. Liittoutumisen ja yhteistyön vaikutusta asevoimille lähestytään yleensä mahdollisen sotilaspotentiaalin kasvattamisen kautta, jonka perusteella tehdään erilaisia voimasuhdevertailuja ja analyysejä erilaisissa skenaarioissa. Science Advances lehden maaliskuun 2017 numerossa ilmestynyt Wihua Li:n, Aisha E. Bradshaw:n, Caitlin B. Clary:n ja Skyler J. Cramerin laatima artikkeli ”A three-degree horizon of peace in the military alliance network” kertoo heidän tekemästään uutta ja mielenkiintoista näkökulmaa edustavasta varsin kattavasta tilastollisesta tutkimuksesta, joka lähestyy sotilaallisen liittoutumisen hyötyjä sen rauhaa ja vakautta tuovan vaikutuksen kautta. He tulivat tutkimuksessaan sotilaallisen liittoutumisen ja valtioiden välisten konfliktien suhteesta tulokseen, jossa liittoutuminen vähensi tarkastelujaksolla 1965–2000 selvästi valtioiden riskiä ajautua konfliktiin.⁴⁶⁸

⁴⁶⁵ Esimerkki aiheesta käydystä keskustelusta löytyy Iltasanomien internet-sivulta 25.8.2016.

[http://www.is.fi/ulkomaat/art-2000001247211.html?utm_source=facebook.com&utm_medium=social&utm_content=iphone.iltasanomat.fi%2F&utm_campaign=fb-share], viitattu 3.5.2017.

⁴⁶⁶ Leo Michel omaa Ulkopoliittisen instituutin internet-sivujen curriculum vitaen mukaan hyvät akateemiset ja kokemusperäiset valmiudet arvioida Yhdysvaltojen suhtautumista puolustussopimuksiin. Hän on toiminut tutkijana Yhdysvalloissa ja Euroopassa, sekä työskennellyt mm. Department of Defenceissä, Central Intelligence Agencyssä, kongressissa ja asevoimissa. [http://www.fiia.fi/fi/cv/197/leo_michel/], viitattu 7.10.2016.

⁴⁶⁷ Michel Leo (2016), *Puolustussopimukset Yhdysvaltain kanssa: kahdenvälisyys ei ole vaihtoehto Natolle*, FIIA Comment, Ulkopoliittinen instituutti, Helsinki. [http://www.fiia.fi/fi/publication/617/puolustussopimukset_yhdysvaltain_kanssa/], viitattu 7.10.2016.

⁴⁶⁸ Weihua Li, Aisha E. Bradshaw, Caitlin B. Clary, Skyler J. Cranmer (2017), *A three-degree horizon of peace in the military alliance network*, Science Advances 01 Mar 2017, vol. 3, no.3, e1601895. [<http://advances.sciencemag.org/content/3/3/e1601895/tab-pdf>], viitattu 2.5.2017. Huomioita: 1.) Tutkimuksessa analysoitiin vuosien 1965 ja 2000 välisiä konflikteja ja liittolaisuuksia. 2.) Konfliktia vähentävä vaikutus havaittiin vielä ”kolmanteen solmukohtaan” asti. Solmukohdalla tarkoitetaan valtion liittolaisen liittolaisen liittolaista, eli valtiota jonka kanssa valtio itse ei olla suoraan liittoutunut, vaan yhteys syntyy välisesti oman liittolaisen liittolaisuuksien kautta.

Liittolaisuuden ja sotilaallisen yhteistyön merkitys turvallisuuden tuottajana on havaittavissa tutkitussa aineistossa. Johtopäätöksenä voidaan todeta liittolaisuudella ja sotilaallisella yhteistyöllä olevan keskeinen rooli etenkin yhdysvaltalaisessa turvalisuuskäsityksessä. Suomessa sotilaallisen yhteistyön ajatellaan enemminkin täydentävän kansallisten ratkaisujen luomaa turvallisuutta. Sotilaallisen yhteistyön vaikutusta pidetään silti tärkeänä turvallisuuden tuottajana. Yhdysvallat on Suomelle tärkeä kumppani Naton koillisella sivustalla. Yhteistyö Suomen kanssa tuo vakautta alueelle. Sotilaallinen yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa taas puolestaan lisää Suomen turvallisuutta nostamalla Suomen puolustuskykyä.

5.3 Sotilaallisen yhteistyön merkitys taloudelle

Kuten tässä tutkimuksessa on aiemmin osoitettu, pitää Yhdysvallat talouteen liittyviä tekijöitä isona osana valtiollista turvallisuuttaan. Hypoteesin omaisesti voidaan jatkumona väittää, että sotilaallisella yhteistyöllä osana turvallisuutta, voi olla siten vaikutusta myös Suomen ja Yhdysvaltojen talouteen. Sotilaallisen yhteistyön aiheuttama taloudellinen vaikutusmekanismi voi olla suoraa tai epäsuora. Esimerkki suorasta taloudellisesta vaikutuksesta on F-18 torjuntahävittäjän ostaminen Yhdysvalloista Suomeen. Esimerkki epäsuorasta taloudellisesta vaikutuksesta on tätä Hornet kauppaa seuranneet vastakaupat, jotka velvoittivat Yhdysvaltojen ostavan vastavuoroisesti suomalaisia tuotteita.⁴⁶⁹

Ulkoasianministeriön julkaisu ”Suomi ja Yhdysvallat–Satayksi tapaa kehittää transatlanttista yhteistyötä” antaa suuntaviivoja Yhdysvaltojen kanssa tehtävään yhteistyöhön yleisellä tasolla.⁴⁷⁰ Kaupan osalta Yhdysvallat nähdään maailman suurimpana taloutena. Se on siten valtava potentiaali suomalaisille yrityksille, mutta pääsy yhdysvaltalaisille markkinoille vaatii ponnisteluja.⁴⁷¹

Ulkoasiainministeriön julkaisu ”Turvallisuuspoliittista yhteistyötä koskeva katsaus” ilmestyi vuonna 2015. Siinä tuodaan esiin F-18 Hornet hävittäjähankinnan ja siihen liittyneiden Suo-

⁴⁶⁹ Juusti Jukka (2017), *Puolustusministeriön kansliapäällikkö Jukka Juustin esitelmä Paasikiviseurassa 17.1.2017*, Helsinki. [https://asiakas.kotisivukone.com/files/paasikivi-seura.fi.kotisivukone.com/Kansliapaal-likko_Jukka_Juusti_Paasikivi-Seura_17012017.pdf], viitattu 19.1.2017.

⁴⁷⁰ Suomi ja Yhdysvallat. *Satayksi tapaa kehittää transatlanttista yhteistyötä*, 2011, Suomen Yhdysvallat-toimintaohjelma, 2011, Ulkoasiainministeriön julkaisuja 6 / 2011, (<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=326276&nodeid=49541&contentlan=1&culture=fi-FI>, viitattu 30.7.2016)

⁴⁷¹ *Suomi ja Yhdysvallat. Satayksi tapaa kehittää transatlanttista yhteistyötä* (2011), Suomen Yhdysvallat -toimintaohjelma, Ulkoasiainministeriön julkaisuja 6 / 2011, Ulkoministeriö, Helsinki. [<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=326276&nodeid=49541&contentlan=1&culture=fi-FI>], viitattu 30.7.2016, s.7.

messa tapahtuneiden kokoonpanon ja elinkaaripäivitysten nostaneen suomalaisen puolustusteollisuuden osaamista ja kykyä ylläpitää em. järjestelmää.⁴⁷² Käytännön esimerkki sotilaallisen yhteistyön jatkumona tulleesta hyödystä suomalaiselle teollisuudelle on kankaanpääläisen Laser Gasin ilmavoimille Hornetin ohjuksia varten kehittämä typpigeneraattori, jota on ostettu sen hyvyydestä johtuen myös mm. Malesian ja Puolan ilmavoimiin. Myös Nato on tehnyt hankintasopimuksen typpigeneraattoreista.⁴⁷³ Yleisellä tasolla ulkoasianministeriön katsaus nostaa esiin kansainvälisen puolustusyhteistyön roolin taloudellisesti kustannustehokkaana tapana tuottaa lisäarvoa Suomen puolustukselle.⁴⁷⁴

Havaitaan siis, että sotilaallinen yhteistyö voi käynnistää materiaaliyhteistyötä. Tai materiaaliyhteistyö voi aiheuttaa sotilaallista yhteistyötä. Yhdessä toisten sotilaiden kanssa toimiminen saattaa innostaa hankkimaan heillä käytössään olevaa hyväksi havaittua materiaalia. Hyvä suomalainen tuote voi yhteistyötä toteuttavan sotilaan käyttämänä helpottaa sen pääsyä Yhdysvaltojen markkinoille. Tietyn puolustusmateriaalin hankkiminen voi toisaalta pakottaa sotilaat yhteistyöhön sen selvittämisessä miten muut ko. materiaalia käyttävät. Sotilaallisen yhteistyön kautta saadaan myös osaamista kotimaiselle teollisuudelle. Materiaali voidaan jakaa varsinaisiin sotavälineisiin eli puolustustarvikemateriaaliin, jonka viennistä ja tuonnista on tarkat ohjeet ja tilastot, sekä kaikkeen muuhun sotilaiden tarvitsemaan materiaaliin.

Yhdysvaltojen virkaa tekevä vara-apulaispuolustusministeri Rachel Ellehuus otti keväällä 2017 kantaa materiaaliyhteistyön suhteesta muuhun yhteistyöhön liittyen Suomessa pinnalla olleeseen keskusteluun tulisiko Suomen ostaa myös 2020-luvulla seuraava hävittäjä Yhdysvalloista. Ellehuusin mukaan mahdollinen kauppa olisi avaintekijä entistä laajempaan ja tiiviimpään, 1990-luvulla Hornet-kauppojen myötä alkaneeseen, yhteistyöhön Suomen ja Yhdysvaltojen välillä. Ellehuus toteaa lisäksi kannanotossaan Suomen ja Yhdysvaltojen välisen yhteistyön olevan entistä tärkeämpää tulevaisuudessa johtuen kasvaneesta Venäjän uhasta.⁴⁷⁵

Johtopäätöksenä voidaan sanoa, että puolustusmateriaalihankinnat ovat merkittävä mahdollistaja sotilaalliselle yhteistyölle. Poliittisen tason päätökset puolustusmateriaalihankinnoista,

⁴⁷² *Turvallisuuspoliittista yhteistyötä koskeva katsaus* (2015), s. 12–13, 66.

⁴⁷³ Taloussanomien internet uutinen 26.6.2017: [http://www.is.fi/taloussanomat/art-2000005269078.html?utm_medium=social&utm_content=ios.is.fi&utm_source=facebook.com&utm_campaign=fb-share9], viitattu 27.6.2017.

⁴⁷⁴ *Turvallisuuspoliittista yhteistyötä koskeva katsaus* (2015), s. 22.

⁴⁷⁵ Saarikoski Laura (2017), *Hävittäjien ostaminen Yhdysvalloista "takaisi yhteistyön jatkumisen" Suomelle, sano USA:n puolustusministeriön korkea virkamies*, Helsingin Sanomat, 28.3.2017. [<http://www.hs.fi/ulko-maat/art-2000005145298.html?share=49a5e3e8c9dc0b544217417dfd8dd356>], viitattu 31.3.2017.

joiden takana on isoja poliittisia ja taloudellisia tekijöitä, sekä valtiollisia intressejä, avaavat usein ovia sotilaillekin. Olisi Suomen puolustuksen kannalta hyödyllistä, jos näitä hankintoja tehtäessä kyettäisiin ottamaan poliittisten, taloudellisten ja teknisten seikkojen rinnalle tarkasteluun myös hankinnan jatkumona mahdollisesti toteutettavan sotilaallisen yhteistyön mahdollisuudet ja vaikutukset Suomen puolustukselle. Toisaalta sotilaallinen yhteistyö voi luoda uusia mahdollisuuksia hankinnoille. Tästä hyvänä esimerkkinä on Hornet kauppoja seuranneen tiivistyneen sotilaallisen yhteistyön jatkumona ollut JASSM-risteilyohjuksen myynti Suomeen. Pelkkä Hornet-hankinta ei luonut JASSM-ohjuksille optiota, vaan Suomen pitäytyminen tunnollisesti kiinni Hornet-kauppojen sopimuksen ehdoissa suomalaisten sotilaiden ja sotilaallisen yhteistyön osalta, oli ratkaisevaa luottamuksen syntymisessä.⁴⁷⁶

Yhdysvallat on nostanut arktisen alueen yhdeksi tulevaisuuden tärkeäksi toimintaympäristöksi. National Intelligence councilin ”Paradox of Progress” -julkaisussa arktinen mainitaan 45 kertaa.⁴⁷⁷ Joulukuussa 2016 ilmestyi Yhdysvaltojen puolustusministeriön raportti arktisen alueen merkityksestä.⁴⁷⁸ Tässä asiakirjassa Suomi tuodaan esiin erittäin kylmien alueiden jäänmurto-tekniikan ja jääkelpoisten alusten rakentajana.⁴⁷⁹ Lisäksi Yhdysvaltojen asevoimat ovat hakenneet Suomesta arktisen alueen osaamista.⁴⁸⁰ Voisi olettaa, että suomalainen teollisuus kykenisi kauppaamaan Yhdysvalloille arktisen tai kylmän alueen puolustusmateriaalia, tai kylmiin olosuhteisiin soveltuvia muita sotilasvarusteita. Näin ei kuitenkaan ole. Yhdysvaltojen liittovaltio kontrolloi varsin tiukasti puolustustarvikekauppaa Yhdysvaltoihin ja Yhdysvalloista.⁴⁸¹ Tämä kontrollointi on osa ulko-, turvallisuus-, puolustus-, ja talouspolitiikkaa, eikä sitä säätele pelkkä kysynnän ja tarjonnan laki, tai asevoimien tarve. Etenkin Yhdysvalloissa puolustusma-

⁴⁷⁶ Ainola Olli (2016). JASSM -esimerkkiin palataan myöhemmin tässä luvussa.

⁴⁷⁷ *Global Trends- Paradox of Progress* (2017), s.151–153.

⁴⁷⁸ *Report to Congress on Strategy to Protect United States National Security Interests in the Arctic Region* (2016), Department of Defense, United States of America, December 2016, [<https://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2016-Arctic-Strategy-UNCLAS-cleared-for-release.pdf>], viitattu 11.4.2017.

⁴⁷⁹ *Report to Congress on Strategy to Protect United States National Security Interests in the Arctic Region* (2016), s.8,

⁴⁸⁰ Esimerkkiuutisointeja Yhdysvaltojen ja Suomen välisestä arktisen / kylmän alueen olosuhteiden kouluttamiseen liittyvästä yhteistyöstä: Erikoisjoitot: [http://yle.fi/uutiset/osasto/news/us_army_special_forces_in_finland_for_winter_war_games/6517027], viitattu 11.4.2017.
USPACOM: [<http://www.pacom.mil/Media/News/Article/565078/us-soldiers-and-marines-attend-finnish-armys-cold-weather-training/>], viitattu 11.4.2017.

Yhdysvaltojen merijalkaväki (USMC): [<http://www.marforeur.marines.mil/News/News-Article-Display/Article/521041/marines-and-finnish-forces-train-in-sub-zero-conditions/>], viitattu 11.4.2017.

USMC: [<https://www.youtube.com/watch?v=AXISzLqP12U>], viitattu 11.4.2017, videolla näkyy mm. miten USMC:n sotilaat testaavat suomalaisia talvisodankäyntiin suunniteltuja varusteita.

⁴⁸¹ U.S. Department of State internet –sivut: Directorate of Defense Trade Controls, The Arms Export Control Act, [https://www.pmdtc.state.gov/regulations_laws/aeca.html], viitattu 1.7.2017. Selventää puolustusmateriaalikaupan kontrollointia Yhdysvalloissa.

terialikauppojen toteutumisen taustalla on teknologisen tarpeen ja osaamisen lisäksi aina voimakas talouspoliittinen ulottuvuus. Ulottuvuus, jossa Yhdysvallat tunnetusti suosii omaa teollisuuttaan.⁴⁸²

Suomen puolustusmateriaalin vientiin ja tuontiin liittyviä taloudellisia tunnuslukuja voidaan etsiä tarkasti säädelyistä ja tilastoidusta puolustustarvikeviennistä.⁴⁸³ Puolustustarvikkeiden viennin tutkimista puoltaa sekin seikka, että niiden käyttötarkoitus omaa aina sotilaallisen ulottuvuuden ja siten taustalla voi olla sotilaallista yhteistyötä. Puolustustarvikkeiden vientitilastoista ei voi tehdä kuitenkaan suoria syy-seuraus johtopäätöksiä sotilaallisen yhteistyön roolista vienninedistäjänä, vaan se kuvaa enemmän mahdollisuuksia ja potentiaalia.

Suomen puolustus- ja ilmailuteollisuusyhdistys toimii mm. puolustustarviketeollisuuden yritysten etujärjestönä. Sen internetsivujen mukaan Suomessa alalla toimivien yritysten liikevaihto vuonna 2015 oli noin 1,2 miljardia euroa, viennin osuuden ollessa noin puolet. Tärkeimpinä vientikohteina mainitaan Euroopan maat ja Yhdysvallat, sekä tärkeimpinä vientituotteina ajoneuvot, elektroniikka ja ampumatarvikkeet.⁴⁸⁴

⁴⁸² Hyvänä esimerkkinä oman teollisuuden suosimisesta on Yhdysvaltojen arktisen alueen jäänmurtajahankinnat, joihin Suomella löytyisi osaamista. Yhdysvaltalaiset asetukset (mm. Jones act -asetus) tekevät myymisestä vaikeaa. Kts. esim. Yle:n internet -uutinen 2.9.2015 ”Jäänmurtajan kokoinen aukko tuontisäännöissä – Suomi haimuaa miljardikauppaa Yhdysvalloista”. [<http://yle.fi/uutiset/3-8270536>], viitattu 1.7.2017.

⁴⁸³ Suomen Puolustusministeriön puolustustarvikkeiden vientiä, siirtoa, kauttakuljetusta ja välitystä käsittelevät internet sivut: [http://www.defmin.fi/tehtavat_ja_toiminta/puolustushallinnon_voimavarat/puolustustarvikkeiden_vienti_siirto_kauttakuljetus_ja_valitys], viitattu 11.4.2017.

⁴⁸⁴ Suomen puolustus- ja ilmailuteollisuusyhdistyksen kotisivut: [<http://pia.teknologiateollisuus.fi/>], viitattu 11.4.2017.

Tutkittaessa puolustusministeriön tilastoista toteutunutta Suomen puolustustarvikevientiä, törmätään seuraaviin lukuihin:

Tuoteryhmä	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sniper rifles and accessories	338 729	451 632	413 536	920 641	1 180 585	375 562
Silencers and accessories			735			372 292
Mortars and accessories and specially designed components therefor			11 793 872	16 117	188 457	1 330 785
Smooth-bore weapons etc		2 700 001				
Ammunition	70 175	112 685	107 629	1 219 782	308 663	22 276
Bombs, torpedoes, rockets, missiles, other explosive devices and charges	45 336	207 724	621 745	613 419		
Military vehicles			2 235 710			
Protective and decontamination equipment	319 911	24 239	2 290	19 652	247 718	247 718
Aircraft / UAV relater			24 000			
Unmanned aircraft and equipment therefor				4 758	15 700	
Unmanned "aircraft" and 'lighter-than-air vehicles', related equipment, and specially designed components	180	439 029	172 237			88 823
Electronic equipment etc	5 616 695	4 075 438	1 561 215	2 237 508		
Armoured plate	250	9 966	825	20 070		16 500
Helmets etc			5 000			
Protective equipment			15 168			
YHTEENSÄ EUROJA	6 391 340	8 020 714	16 953 962	5 051 948	1 941 123	2 206 237
KOKO PUOLUSTUSTARVIKEVIENTI	58 766 078	103 079 698	113 039 083	224 001 358	222 797 943	99 267 366
USA:n %-OSUUS KOKO PUOLUSTUSTARVIKEVIENNISTÄ	10,88 %	7,78 %	15,00 %	2,26 %	0,87 %	2,22 %

Taulukko 1: Suomen puolustustarvikevienti Yhdysvaltoihin vuosina 2010–2015.⁴⁸⁵

Johtopäätöksenä puolustusministeriön tilastoista voidaan todeta, että puolustustarvikemateriaalin vienti Yhdysvaltoihin ei ollut tarkastelujaksolla kovin merkittävä osa Suomen puolustustarviketeollisuuden kokonaisvientiä. Viedystä materiaalista erottuu suomalainen osaaminen mm. tarkkuuskivääreiden, ampumatarvikkeiden ja korkean teknologian elektroniikan osalta. Arktisen ja erittäin kylmien olosuhteiden osaamista viedystä materiaalista on puolustusministeriön tilastojen perusteella vaikea päätellä.

⁴⁸⁵ Suomen Puolustusministeriön internet sivujen puolustustarvikevientiä käsittelevä osa:
[\[http://www.defmin.fi/tehtavat_ja_toiminta/puolustushallinnon_voimavarat/puolustustarvikkeiden_vienti_siirto_kauttakuljetus_ja_valitys/tilastot\]](http://www.defmin.fi/tehtavat_ja_toiminta/puolustushallinnon_voimavarat/puolustustarvikkeiden_vienti_siirto_kauttakuljetus_ja_valitys/tilastot), viitattu 10.4.2017 ja siellä olevat tilastot:
 2015: http://www.defmin.fi/files/3512/National_Report_of_Finland_for_2015.pdf
 2014: http://www.defmin.fi/files/3195/National_Report_of_Finland_for_2014_v2.pdf
 2013: http://www.defmin.fi/files/2910/National_Report_of_Finland_for_2013.pdf
 2012: http://www.defmin.fi/files/2633/National_Report_of_Finland_for_2012.pdf
 2011: http://www.defmin.fi/files/2158/National_Report_of_Finland_for_2011.pdf
 2010: http://www.defmin.fi/tehtavat_ja_toiminta/puolustushallinnon_voimavarat/puolustustarvikkeiden_vienti_siirto_kauttakuljetus_ja_valitys/tilastot

Yhdysvaltojen liittovaltion budjetti on usein vaikeaselkoisesti ymmärrettävä. National Priorities Project on yhdysvaltalainen voittoa tavoittelematon järjestö, joka on 30 vuoden ajan tutkinut Yhdysvaltojen liittovaltion budjettia tavoitteenaan saada ihmiset vaikuttamaan budjettiin niin, että se edustaisi paremmin Yhdysvaltojen kansalaisten tahtoa ja arvoja.⁴⁸⁶ Sivuston mukaan vuonna 2015 Yhdysvaltojen asevoimien käytössä ollut budjetti oli noin 600 miljardia dollaria muodostaen selvästi suurimmin kokonaisuuden koko liittovaltion menoista.⁴⁸⁷ Vastaavasti Business Insider -lehden mukaan vuonna 2015 Yhdysvaltojen asevoimat käytti budjetistaan noin 90 miljardia euroa uusien asejärjestelmien hankintaan.⁴⁸⁸ Tässä rahamäärässä on potentiaalia ja markkinamahdollisuuksia mille tahansa puolustusteollisuuden toimijalle. Edellisessä esimerkissä laskettiin, että Suomen puolustustarvikevienti Yhdysvaltoihin vuonna 2015 oli noin 2,2 miljoonan euroa. Se vastaa siis noin 2,5 miljoonaa dollaria⁴⁸⁹ eli noin 0,002 %:a Yhdysvaltojen asejärjestelmien hankkimiseen varatusta budjetista vuonna 2015.

Puolustusmateriaaliyhteistyön diskurssiin liitetään usein kysymykset puolustustarvikemateriaalin huoltovarmuudesta ja sotilaallisille kumppaneille annettavasta mahdollisesta alennetusta hankintahinnasta.⁴⁹⁰ Näiden seikkojen todentaminen on kuitenkin niin spekulatiivista ja vaatii niin laaja-alaista taloudellisten tunnuslukujen pyörittelyä, ettei sitä kannata tehdä tässä tutkimuksessa. Yleisellä tasolla huoltovarmuudesta todettakoon vain, että se kenellä materiaalia on, myynee sitä juuri sille kenelle haluaa tai on pakotettu materiaalia myymään. Suomen kannalta tarvittavan materiaalin saatavuus kaikissa tilanteissa on lopulta se oleellisin tekijä. Yhdysvaltalaisen materiaalin huoltovarmuuteen vaikuttaa Yhdysvaltojen tahto ja intressit, sekä verkostoriippuvuuden aiheuttamat velvoitteet Suomen suuntaan. Ei liene Suomen huoltovarmuuden kannalta haitallista, jos kuuluu Yhdysvaltojen kanssa saman mielisten länsimaiden ryhmään. Se, että Yhdysvalloilla on maailman suurin puolustustarviketeollisuus nyt ja lähitulevaisuudessa, ei myöskään liene haitallinen tekijä huoltovarmuuden kannalta.

⁴⁸⁶ National Priorities Projectin internet-sivut: [<https://www.nationalpriorities.org/about/mission/>], viitattu 11.4.2017.

⁴⁸⁷ National Priorities Projectin internet-sivut: [<https://www.nationalpriorities.org/budget-basics/federal-budget-101/spending/>], viitattu 11.4.2017.

⁴⁸⁸ Gould Skye, Bender Jeremy (2015), *Here's how the US military spends its billions*, Aug 29 2015, Business Insider lehden -internet sivut [<http://www.businessinsider.com/how-the-us-military-spends-its-billions-2015-8?r=US&IR=T&IR=T>], viitattu 1.7.2017.

⁴⁸⁹ Päivän kurssi 26.6.2017 1 euro = 1,12 US dollaria.

⁴⁹⁰ Esimerkkinä voidaan käyttää Suomen (255 miljoonaa US dollaria) ja Puolan (500 miljoonaa US dollaria) Yhdysvalloista hankkimista AGM-158 Joint Air-to-Surface Standoff Missile (JASSM) käytyä hintakeskustelua. On huomioitava, että Puola on Naton jäsenmaa, molemmilla aseet sijoitetaan yhdysvaltalaiseen hävittäjään jne., Hankintahinnasta on lopulta varsin vaikea tehdä johtopäätöksiä yhteistyön roolista.

[http://www.defence24.com/analysis_jassm-for-poland-is-it-worth-to-pay-the-price], viitattu 13.4.2017,

[<http://www.dsca.mil/major-arms-sales/finland-agm-158-joint-air-surface-standoff-missiles-jassm>], viitattu 13.4.2017.

[<http://www.dsca.mil/major-arms-sales/poland-joint-air-surface-standoff-missiles-and-f-16-operational-flight-plan-upgrade>], viitattu 13.4.2017.

Puolustusjärjestelmän suorituskyvyn kannalta voidaan tarkastella sitä millaisia aseita Suomi on saanut hankittua Yhdysvalloista. Defense Security Cooperation Agency:n (DSCA) yhtenä tehtävänä on johtaa Yhdysvaltojen ulkomaan asevoimille suunnattu puolustustarvikekauppaa (Foreign Military Sales – FMS).⁴⁹¹ DSCA:n internet sivuilta voi lukea myös Suomeen suuntautuneiden puolustustarvikekauppojen tietoja. Sivuilta löytyy puolustusjärjestelmän uusien suorituskykyjen, kuten AGM-158 Joint Air-to-Surface Standoff Missile (JASSM), Guided Multiple Launch Rocket System (GMLRS) M31A1 Unitary and GMLRS M30A1 Alternative Warhead Rockets in Pods, sekä STINGER-Reprogrammable Micro-Processor (RMP) Block 1 Anti-Aircraft missiles -kauppoihin liittyvät tiedot.⁴⁹² AGM-145 JASSM:in kauppailmoituksessa on mm. seuraavia mainintoja:

“The proposed sale will contribute to the foreign policy and national security of the United States by improving the security of a partner nation that remains an important force for political stability and economic progress in Europe. Finland is a member of the North Atlantic Treaty Organization's (NATO) Partnership for Peace as well as a member of the Euro-Atlantic Partnership Council. It additionally became a European Union member in 1995. Finnish troops have participated in UN peacekeeping activities since 1956, and the Finns continue to be one of the largest per capita contributors of peacekeepers in the world. Finland is an active participant in the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE) and in early 1995 assumed the co-chairmanship of the OSCE's Minsk Group on the Nagorno-Karabakh conflict. Finland chaired the OSCE in 2008 and was part of the Chairmanship Troika in 2009.

*Finland intends to integrate the JASSM on its F/A-18C/D aircraft. Finland's acquisition of JASSM is intended to modernize its current aircraft munitions suite and counter potential threats. This will contribute to the Finnish military's goal of updating its capability. Finland will have **no difficulty absorbing these missiles into its inventory.**”*⁴⁹³

⁴⁹¹ Defense Security Cooperation Agency:n internet sivut, [<http://www.dsca.mil/>], viitattu 13.4.2017. Kts. lisäksi [<http://www.dtic.mil/whs/directives/corres/pdf/510565p.pdf>], viitattu 13.4.2017.

⁴⁹² Defense Security Cooperation Agency:n internet sivut, hakusana Finland. [<http://www.dsca.mil/search/node/finland>], viitattu 13.4.2017.

⁴⁹³ Defense Security Cooperation Agency:n internet sivut: [<http://www.dsca.mil/major-arms-sales/finland-agm-158-joint-air-surface-standoff-missiles-jassm>], viitattu 13.4.2017.

Kauppailmoitusten argumentoinnin ja retoriikan osalta on oleellista hahmottaa ne kohdeyleisöt, joille ne on suunnattu. Suurin kohdeyleisö lienee Yhdysvaltalaiset poliittiset päättäjät eli kongressi, joka viimekädessä säätelee puolustustarvikekauppaa. Toinen kohdeyleisö on ostajavaltio, jonka sen hetkinen ”liittolais- tai yhteistyöarvo” voidaan ajatella kerrottavan julkisuuteen. Kolmas kohdeyleisö lienee muut kansainvälisen poliittisen järjestelmän toimijat, joille annetaan selvä signaali maiden välisistä suhteista. Etenkin iskukykyisimpien asejärjestelmien julkisella kaupalla saadaan aikaan ylimääräistä pelote- ja kynnysarvoa.

JASSM:iin liittyvän kaupan kauppailmoituksessa tuodaan selvästi esiin toteutuvan kaupan merkitys Yhdysvaltojen turvallisuudelle. Lisäksi perustelujen retoriikassa on huomattava Suomen yhteistyöhön (Nato PfP, EU, ETYJ) osallistuvan roolin korostaminen, maininta Suomen pitkäjänteisestä osallistumisesta rauhanturvaamiseen, sekä suorat maininnat jo aikaisemmin Yhdysvalloista hankitusta F/A-18C/D Hornet kalustosta, johon ase hankittava asejärjestelmä tullaan sijoittaan. Retoriikasta on havaittavissa myös suorat maininnat suomalaisen puolustusjärjestelmän suorituskyvyn nousemiseen kaupan myötä. Tällä retoriikalla tavoiteltaneen vihamielisten maiden huomiota.

JASSM ohjuksia on myyty myös Nato-maa Puolaan. Puolan JASSM kauppailmoituksessa käytetään seuraavia mainintoja:

*”The proposed sale will contribute to the foreign policy and the national security objectives of the United States by helping to improve the security of a NATO ally. Poland continues to be an important force for political stability and economic progress in Central Europe.”*⁴⁹⁴

Tehtäessä retorista vertailua näiden kauppailmoitusten välillä on huomioitavaa, että Suomen poliittinen vakaus ja taloudellinen kehitys nähdään vaikuttavan koko Euroopan tilanteeseen, Puolan lähinnä Keski-Euroopan.

On huomioitavaa, että JASSM-ohjuksia on myyty vuoteen 2017 mennessä vasta muutamalle Yhdysvaltojen ulkopuoliselle valtiolle. Näitä maita ovat Australia, Puola ja Suomi.⁴⁹⁵ Suomi oli järjestyksessä toinen maa, jolle JASSM-ohjuksia myytiin.⁴⁹⁶ JASSM-ohjusten myymistä

⁴⁹⁴ Defense Security Cooperation Agency:n internet sivut: [<http://www.dsca.mil/major-arms-sales/poland-joint-air-surface-standoff-missiles-and-f-16-operational-flight-plan-upgrade>], viitattu 13.4.2017.

⁴⁹⁵ JASSM:n valmsitajan Lockheed Martinin internet-sivut: [<http://www.lockheedmartin.com/us/products/jassm/jassm-press-releases.html>], viitattu 13.4.2017.

⁴⁹⁶ Salenius-Pasternak Charly (2012), s. 5.

Suomelle voi pitää konkreettisena osoituksena Yhdysvaltojen ja Suomen välisen yhteistyösuhteen hyvästä tilasta ja toisaalta siitä, että puolustusmateriaalihankinnat saavat aina laajaa turvallisuus- ja puolustuspoliittista ulottuvuutta.⁴⁹⁷

Johtopäätöksenä Yhdysvaltojen kanssa toteutettavan sotilaallisen yhteistyön merkityksestä taloudelle voidaan todeta sotilaallisen yhteistyön ja puolustusmateriaalihankintojen kulkevan käsi kädessä. Puolustusmateriaalihankinnat Yhdysvalloista ovat mahdollistaneet sotilaallista yhteistyötä, kuten Hornet-hankintoja seurannut sotilaallisen yhteistyön merkittävä lisääntyminen kiistatta todistaa. Toisaalta sotilaallinen yhteistyö voi olla avainasemassa puolustusmateriaalikaupan mahdollistajana Yhdysvalloista, kuten JASSM -kaupassa voidaan olettaa tapahtuneen.

Suomen Yhdysvalloista tekemillä puolustusmateriaalikaupoilla on ollut väistämättä taloudellista vaikutusta yhdysvaltalaisen puolustustarviketeollisuuden tekemään taloudelliseen tulokseen. Hyvä ja vakaa talous taas vaikuttaa suoraan Yhdysvaltojen turvallisuuteen. Sotilaallinen yhteistyö ei ole kuitenkaan merkittävässä määrin edistänyt suomalaisen puolustusmateriaalin pääsyä Yhdysvaltoihin. Sopivaa materiaalia kyllä olisi tarjolla. Taloudellista potentiaalia Yhdysvalloilla maailman suurimpana sotilasmahtina suomalaisen materiaalin hankkimiseen olisi, mutta hankintojen toteutumattomuuden syy on poliittisesti laajempi. Ehkä tulevaisuudessa niillä aloilla, joissa Suomella on Yhdysvaltojen tunnustamaa osaamista, esimerkkinä arktiseen ja erittäin kylmiin olosuhteisiin soveltuvat puolustustarvikkeet ja varusteet, on suuri puolustusmateriaalikauppa mahdollinen.

5.4 Sotilaallisen yhteistyön merkitys kansallisille teemoille

Sotilaallisella yhteistyöllä voi olla vaikutusta myös valtioiden kansallisille teemoille. Suomen puolustusratkaisun peruskivi on yleinen asevelvollisuus ja sen korkea maanpuolustustahtoa luova vaikutus. Oleellinen kysymys onkin, että lisääkö kansainvälinen sotilaallinen yhteistyö kotimaan puolustuksen uskottavuutta entisestään, vai aiheuttaako se vastareaktion ja laskee kansalaisten maanpuolustustahtoa? Tämän tutkimuksen puitteissa ei ole mahdollista toteuttaa

⁴⁹⁷ Salenius-Pasternak Charly (2012), *Not just another arms deal: The security policy implications of the United States selling advanced missiles to Finland*, FIAA Briefing Paper 112, September 2012, The Finnish Institute of International Affairs. [http://www.fiia.fi/fi/publication/279/not_just_another_arms_deal/], viitattu 13.4.2017, s.5–6.

Aiheesta käytyä keskustelua:

Yle News 3.2.2007: [http://yle.fi/uutiset/osasto/news/usa_refuses_to_sell_finland_missiles_for_hornet_fighters/5760103], viitattu 13.4.2017.

Defense industry daily 10.6.2013: [<http://www.defenseindustrydaily.com/Finland-to-Buy-Cruise-Missiles-for-its-Hornets-05370/>], viitattu 13.4.2017.

maanpuolustustahtoa mittaavia mielipidekyselyitä, joten on löydettävä mahdollisimman luotettava valmis aineisto. Sellaiseksi tässä tutkimuksessa valitaan Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan kansalaismielipiteitä kartoittava aineisto.

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta on asetukseen perustuva parlamentaarinen komitea, joka toimii mm. keskustelufoorumina eri toimijoiden välillä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyen.⁴⁹⁸ Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta tekee vuosittain mielipidekyselyjä toimintansa tueksi. Joulukuussa 2016 ilmestyneessä mielipidekyselyraportissa 64 % vastaajista suhtautui Yhdysvaltojen kanssa tehtävään yhteistyöhön myönteisesti.⁴⁹⁹ 21 % vastaajista arvioi Yhdysvaltojen luovan myönteistä vaikutusta Suomen turvallisuuteen ja 19 % kielteistä. 28 %:n mukaan vaikutus on sekä myönteinen, että kielteinen.⁵⁰⁰ Yhdysvaltojen kanssa tehtävä yhteistyö näyttäytyy kannatettavammalta kuin yhteistyö Naton kanssa (kannattajia 60 %), hakeutuminen Natoon (kannattajia 25 %), tai varsinainen sotilaallinen liittoutuminen yleisesti (kannattajia 31 %). Se on kuitenkin selvästi vähemmän kannatettavaa, kuin sotilaallinen yhteistyö EU:n piirissä (kannattajia 87 %), tai Ruotsin kanssa (kannattajia 94 %) ja muiden pohjoismaiden kanssa (kannattajia 94 %) tehtävä yhteistyö.⁵⁰¹

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan raportista voidaan todeta, että nuorehkoista reserviläisistä (alle 34 vuotiaat) pääosa pitää Yhdysvaltojen kanssa toteutettavaa sotilaallista yhteistyötä myönteisenä asiana. Lisäksi alle 25-vuotiaissa on paljon vastaajia, jotka eivät osanneet sanoa kantaansa.

⁴⁹⁸ Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan (MTS) internet sivut, [http://www.defmin.fi/tehtavat_ja_toiminta/viestinta/maanpuolustustiedotuksen_suunnittelukunta_mts], viitattu 2.12.2016, MTS asetus: http://www.defmin.fi/files/2184/VNA_MTS_2012_5.pdf, viitattu 2.12.2016.

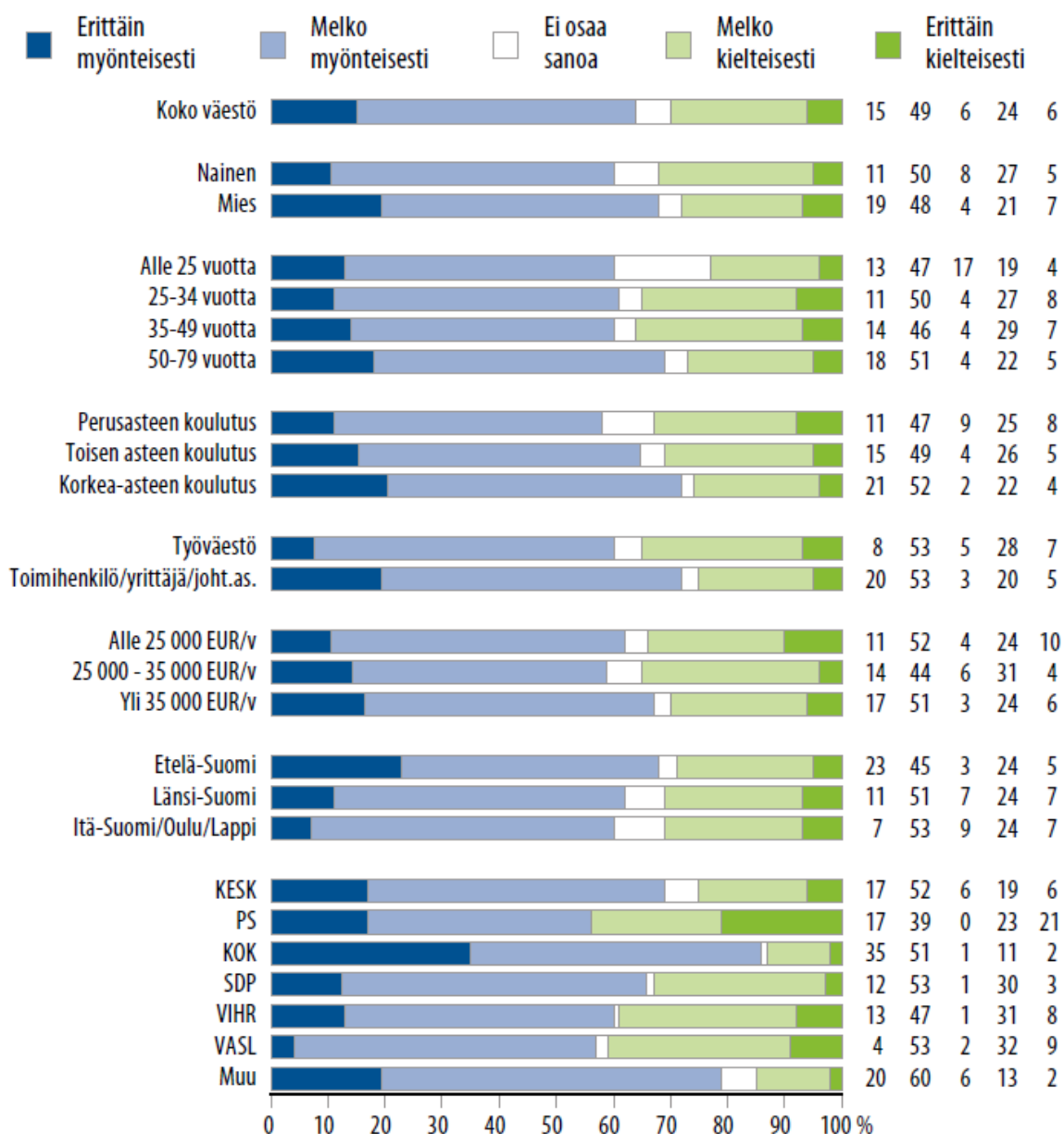
⁴⁹⁹ Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta (2016), *Suomalaisten mielipiteitä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta*, MTS Tiedotteita ja katsauksia, 2/2016, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/3573/MTS_mielipidetutkimusraportti_joukuu_2016.pdf], viitattu 2.12.2016, s.20–21. Vastaajiksi oli valittu kiintiöpoiminnalla 1000 kpl 15–79 vuotiasta suomalaista.

”Tänä vuonna oli kysymyksessä ensimmäistä kertaa mukana myös sotilaallinen yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa. Kaksi kolmasosaa, 64 prosenttia, suhtautuu siihen myönteisesti, miehistä 67 ja naisista 61 prosenttia. Kokoomuksen kannattajista suhtautuu myönteisesti 86 prosenttia, keskustan 69, SDP:n 65, vihreiden 60, vasemmistoliiton 57 ja perussuomalaisten kannattajista 56 prosenttia. Kielteisesti sotilaallisen yhteistyöhön Yhdysvaltojen kanssa suhtautuu 30 prosenttia, miehistä 28 ja naisista 32 prosenttia. Perussuomalaisten kannattajista suhtautuu kielteisesti 44 prosenttia, vasemmistoliiton 41, vihreiden 39, SDP:n 33, keskustan 25 ja kokoomuksen kannattajista 13 prosenttia.”

⁵⁰⁰ Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta (2016), s.53 (kuviot 27).

⁵⁰¹ Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta (2016), s.9–10, 20–21, s. 47 (kuviot 21).

"Suomi tekee sotilaallista yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa. Miten suhtaudutte tähän yhteistyöhön?"

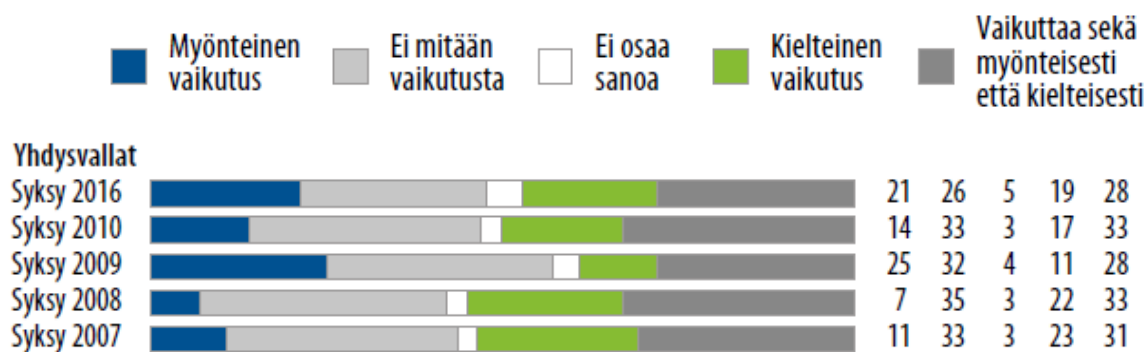

Kuva 20. Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan vuoden 2016 mielipidetutkimuksen kuvio 21.⁵⁰²

Yhdysvaltojen vaikutus Suomen turvallisuuteen arvioitiin maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan vuoden 2016 raportissa sekä myönteisenä, että kielteisenä:

⁵⁰² Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta (2016), s. 47 (kuvio 47). Kuviosta näkyy tulokset suhtautumisesta sotilaalliseen yhteistyöhön Yhdysvaltojen kanssa.

”Miten arvioitte seuraavien tahojen vaikutusta Suomen turvallisuuteen?”

Kuva 21. Leike Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan vuoden 2016 mielipidetutkimuksen kuviosta 28.⁵⁰³

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan raportista ei voi rakentaa selvää korrelaatiota maanpuolustustahdon, sotilaallisen yhteistyön määrän, tai puolustuskykyyn uskomisen nousun tai laskun välille. On kuitenkin johdonmukaista ajatella, että sotilaiden ja poliitikkojen kommentit puolustus- ja sotilaallisen yhteistyön merkityksestä muokkaavat omalta osaltaan yleistä mielipidettä asiasta. Ohessa esimerkkejä poliitikkojen kommenteista:

”Ukrainan kriisin alettua tasavallan presidentin ja hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisen valiokunnan toimesta linjattiin, että muuttuneessa tilanteessa emme jättäydy pois mistään sellaisesta Naton tai Nato-maiden kanssa tapahtuvasta harjoittelusta, jossa olemme aikaisemminkin olleet ja joka tuottaa omalle puolustusosaamisellemme lisäarvoa, mutta emme myöskään mene sellaiseen harjoitteluun, joka uudessa tilanteessa on saanut uuden luonteen ja johon osallistumisemme voisi antaa väärän kuvan Suomen turvallisuuspolitiikan kestävästä peruslinjasta.”⁵⁰⁴

Erkki Tuomioja blogissaan 20.2.2016

”USA on maailman ainoa supervaltia, ja on Suomen intressi, että niistä suhteista pidetään hyvää huolta.”⁵⁰⁵

Ulkoministeri Timo Soini, Turun sanomat / Lännen media 20.8.2016

⁵⁰³ Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta (2016), s. 54 (kuvio 28). Kuviosta näkyy mielipide Yhdysvaltojen vaikutuksesta Suomen turvallisuuteen.

⁵⁰⁴ Erkki Tuomiojan internet blogi: [http://tuomioja.org/blogi/2016/02/suomi-ja-kansainvalinen-sotilaallinen-harjoitusyhteistyö/], viitattu 5.5.2017.

⁵⁰⁵ Turun sanomat / Lännen media 20.8.2016 internet-uutinen: [http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/2754744/Soini+haluaa+Suomen+ja+USAn+valille+puolustusyhteistyösopimuksen], viitattu 19.1.2017.

Merkittävä kansallinen teema, joka voidaan liittää myös sotilaalliseen yhteistyöhön, on suomalainen osaaminen kokonaisturvallisuuden saralla. Yhdysvalloissa asevoimien ja siviiliyhteiskunnan lähentyminen on toteutunut vasta oikeastaan terrorismin vastaisen sodan myötä. Suomeen perustetaan Euroopan Unionin hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskus, joka on osoitus suomalaisten laaja-alaisesta osaamisesta hybridiuhkien torjunnassa.⁵⁰⁶ Tämä keskus tulee tulevaisuudessa olemaan mielenkiintoinen yhteistyöfoorumi niin Euroopan Unionin sisällä, Euroopan Unionin ja Naton, kuin Euroopan Unionin ja Yhdysvaltojen välillä. Suomalainen osaaminen kokonaisturvallisuuden kansallisessa organisoimisessa ja koko yhteiskunnan sitouttamisessa Maanpuolustuskurssi -käytäntöineen voi tulevaisuudessa kiinnostaa yhdysvaltalaisia entistä enemmän.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että Suomen ja Yhdysvaltojen välinen sotilaallinen yhteistyö sisältää myös kansallisen ulottuvuuden. Sillä on suora yhteys valtioiden sisällä tapahtuvaan sisäpolitiikkaan ja sisäisiin asioihin., kuten maanpuolustustahtoon. Esimerkiksi vuonna 2016 lisääntynyt sotilaallinen harjoitusyhteistyö Yhdysvaltojen kanssa aiheutti Suomessa välitöntä keskustelua poliitikkojen ja kansalaisten piirissä. Pitkäaikaisia päätelmiä Suomen ja Yhdysvaltojen välisen sotilaallisen yhteistyön vaikutuksesta maanpuolustustahtoon ei maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan raporttien perusteella voida vielä sanoa.

5.5 Sotilaallisen yhteistyön merkitys arvoille

Tämän tutkimuksen kansallinen teema ja arvoihin liittyvä teema ovat verkottuneita toisiinsa. Kansallisesta identiteetistä johdettujen, suomalaisille tärkeiden kansallisten arvojen, edistäminen sotilaallisella yhteistyöllä on tästä esimerkki. Arvojen edistämällä voi olla positiivisia vaikutuksia Yhdysvaltojen silmissä, onhan molempien maiden arvoperustassa yhtenevyyttä. Sotilaat edistävät kansallisten arvojen, kuten ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumista maailmalla esimerkiksi osallistumalla sotilaallisiin kriisinhallintaoperaatioihin. Tällä kansallisten arvojen edistämällä kansainvälisessä järjestelmässä voidaan kerätä potentiaalia, jota voidaan tarvittaessa sitten käyttää kansallisen hyödyn edistämiseen toisissa asioissa. Käytetään siitä tässä tutkimuksessa termiä *poliittinen pääoma*. Sillä tarkoitetaan tässä tutkimuksessa valtioiden välisen vuorovaikutussuhteen vastavuoroisesta luonteesta johtuvaa poliittisen tason velkaa, tai pääomaa suhteessa toiseen valtioon. Yksinkertaistaen sanottuna siis toimimalla

⁵⁰⁶ Valtioneuvoston englanninkieliset internet sivut: [http://valtioneuvosto.fi/en/article/-/asset_publisher/10616/eurooppalainen-hybridiuhkien-osaamiskeskus-perustettiin-helsinkiin], viitattu 21.6.2017. ja Laura Halmisen uutinen HS-internet sivuilla 11.4.2017, <http://www.hs.fi/politiikka/art-2000005166890.html>, viitattu 21.6.2017.

Yhdysvaltojen arvojen ja intressien mukaisesti voi Suomi olettaa keräävänsä poliittista pääomaa, joka saattaa tulevaisuudessa konkretisoitua tukemaan Suomen ulko-, turvallisuus-, tai puolustuspolitiikan tavoitteita.

Esimerkki tällaisesta arvojen edistämisen ja poliittisen pääoman suhteesta nousee esiin Suomen ja Yhdysvaltojen puolustusministereiden välisestä tapaamisesta 21.3.2017 Yhdysvalloissa. Tapaamisessa puolustusministerit Jussi Niinistö ja James Mattis käsitelivät Suomen ja Yhdysvaltojen välistä yhteistyötä, sekä sen syventämistä ja etuja etenkin Arktiseen alueeseen liittyen.⁵⁰⁷ Voidaan myös havaita, että tapaamisen retoriikka on johdonmukaisen samansuuntaista ja pitkäjänteistä puolustusministeriöiden kansliapäälliköiden Bob Workin ja Arto Rädyn tapaamisessa 14.10.2015 käytetyn retoriikan kanssa.⁵⁰⁸

Ministeri Mattis toi esiin Suomen pohjoisen sijainnin ja osaaminen, mahdollisuudet puolustaa arvoperustaa, sekä kiitti Suomen osallistumisesta Yhdysvaltojen kannalta tärkeisiin operaatioihin:

“And Finland's position in the north and your history can sharpen our thinking here in Washington, plus it can deepen our understanding of the situation that is challenging stability that we all face right now.

*Our democratic nations can collaborate in defense of our values. And in this regard, I look forward to joining you later this week and discussing our coalition effort against ISIS. And I thank you for your contributions -- the contributions of your elite forces to that fight against ISIS, to the NATO missions that you've contributed to and continue to, and of course to the U.N. missions which go even beyond just the purely military.”*⁵⁰⁹

Ministeri Niinistö toi esiin suomalaisen käsityksen Suomen puolustuksesta, ja Suomen roolista kansainvälisen yhteisön turvallisuustoimijana. Lisäksi Niinistö vakuutteli yhteistyön vahvaa pohjaa ja siitä saatavia hyötyjä:

⁵⁰⁷ US Department of Defense internet-utissivut: [<https://www.defense.gov/News/Article/Article/1125921/mattis-finnish-defense-minister-meet-at-pentagon-ahead-of-counter-isis-talks>], viitattu 22.3.2017.

⁵⁰⁸ US Department of Defense internet-utissivut: [<https://www.defense.gov/News/Article/Article/623127/work-finnish-defense-leader-discuss-range-of-issues>], viitattu 22.3.2017.

⁵⁰⁹ US Department of Defense:n internet sivut, jossa ministereiden tapaamisen virallinen aloitus on translitteroitu: [<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1125858/remarks-by-secretary-mattis-and-defense-minister-niinisto-at-the-pentagon>], viitattu 22.3.2017.

*”and we see ourselves as providers of security, not consumers. Our first line of defense is on our borders, but we, like you said, we also share international burden by participating actively in international operations and defense cooperation between like-minded countries like United States. And I must emphasize that U.S.-Finnish bilateral defense relationship is on a strong basis. The signing of the bilateral statement of intent last October in Helsinki was a concrete step to take the relationship even further. Active bilateral training and exercise program has been an effective way to increase the interoperability of our forces.”*⁵¹⁰

Tapaamisessa käytetyt puolustusyhteistyön argumentaation sanamuodot eivät nimeä tai yksilöi suoranaisia arvoihin liitettäviä uhkia. Tai niitä ei haluta sanoa ääneen. Epäsuoria viittauksia kyllä tehdään. Retorisesti lausunnot ovat selvästi yhtäältä tarkoitettuja yhteistyön toiselle osapuolelle, jolle vain todetaan oma käsitys yhteisestä arvopohjasta ja yhteistyön luonteesta ilman kummempia selittelyjä. Toisaalta lausunto annetaan muille toimijoille, joille tehdään selväksi millaisia vaikutuksia yhteistyöllä on yhteisten arvojen puolustamisessa mahdollisia uhkaajia vastaan. Esimerkiksi ministeri Niinistön lausunnon retoriikassa puolustusyhteistyön hyödyistä Suomelle tuodaan selvästi esiin yhteisoperaatiokyvyn lisääntyminen.

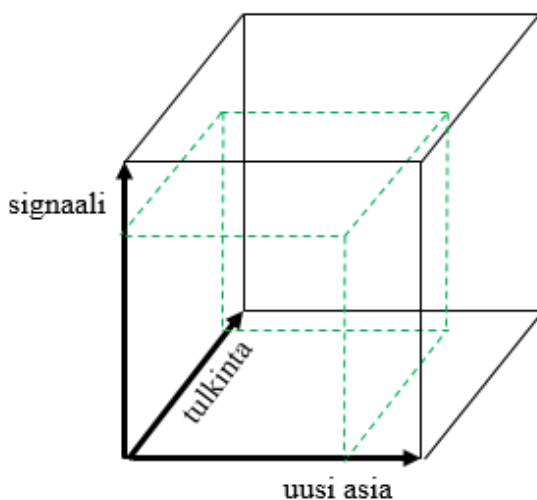
Suomen puolustaminen on arvovalinta. Valtiollisessa mielessä Suomen itsenäisyyttä ja kansallisia arvoja puolustetaan viimekädessä sotilaallisin keinoin. Suomen puolustuksessa käytettävät sotilaalliset keinot ja painotukset ovat siis myös osittaisia arvovalintoja. Tässä tutkimuksessa on useasti todettu, että suomalaisia arvoja täytyy globaalissa maailmassa puolustaa globaalisti. Yksi keino arvojen globaaliin puolustamiseen on kansainvälinen sotilaallinen yhteistyö. Kansainvälisen sotilaallisen yhteistyön merkitys suomalaisten arvojen puolustajana tulee esiin etenkin kansainväliseen kriisinhallintaan liittyvästä diskurssista. Suomi puolustaa jatkuvasti länsimaisia arvoja, kuten ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta, yhteistoiminnassa muiden länsimaiden kanssa osallistuessaan kansainväliseen kriisinhallintaan. Sotilaallinen yhteistyö on siis yksi osa Suomen valtiolliseen identiteettiin liittyvien arvojen esilletuomista ja käytännön edistämisestä kansainvälisessä järjestelmässä. Toisaalta on loogista olettaa, että Suomen kanssa saman arvomaailman jakavat valtiot ovat tarvittaessa valmiita puolustamaan yhteisiä arvoja myös Suomen ollessa uhattuna. Pelkästään yhteiseen arvopohjaan perustuva puolustushalu on kuitenkin aina tilanteeseen sidottu kysymys. Yhdysvaltojen mahdollista halukkuutta puolustaa

⁵¹⁰ US Department of Defense:n internet sivut, jossa ministereiden tapaamisen virallinen aloitus on translitteroitu: [<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1125858/remarks-by-secretary-mattis-and-defense-minister-niinisto-at-the-pentagon>], viitattu 22.3.2017.

Suomea on vaikea arvioida ilman valtioiden välistä puolustussopimusta. Yhdysvallat on toisaalta viime vuosisadan alusta alkaen tilanteen niin vaatiessa puolustanut arvojaan ympäri maailmaa ilman erillisiä sopimuksiakin, ja kaikissa yhteyksissä se korostaa jatkavansa samalla linjalla myös tulevaisuudessa.

5.6 Sotilaallisen yhteistyön merkitys uusille tekijöille ja tulevaisuudelle

Heikko signaali on merkki tulevaisuuden trendistä. Heikko signaali on usein tekijä, joka vaikuttaa toimintaympäristössä, se on uusi, yllättävä ja usein vaikea havaita. Se voi muodostaa kypsyttyään trendiksi uhkan tai mahdollisuuden.⁵¹¹ Elina Hiltunen on kehittänyt heikoille signaaleille ”Tulevaisuusmerkki” -nimisen visualisointiapuvälineen. Se on kolmiulotteinen vektorien muodostama laatikko, johon muodostuvan vektorisummalaatikon koko kertoo heikon signaalin tulevaisuuden mahdollisuuksista. Mitä isompi laatikko, sitä enemmän heikolla signaalilla on mahdollisuuksia. Menemättä tarkemmin tulevaisuudentutkimuksen ja heikkojen signaaleiden teoriaan, voidaan tätä ”Tulevaisuusmerkki” -mallia kuitenkin soveltaa tässä tutkimuksessa sotilaallisen yhteistyön tulevaisuuteen liittyvän diskurssin analysoimisessa.⁵¹²

Kuva 22. Elina Hiltusen ”Tulevaisuusmerkki” -malli.⁵¹³

⁵¹¹ Kuusi Osmo, Bergman Timo, Salminen Hazel (toim.) (2013), s. 20.

⁵¹² Kuusi Osmo, Bergman Timo, Salminen Hazel, (toim.), 2013, s. 297.

Kuusi Osmo, Hiltunen Elina (2011), *The Signification Process of the Future*, Journal of Futures Studies, September 2011, 16(1), s. 47-66. [<http://www.jfs.tku.edu.tw/16-1/A03.pdf>], viitattu 12.4.2017. Tulevaisuusmerkki-mallin vektorit ovat signaaliulottuvuus (engl. signal), tulkintaulottuvuus (engl.interpretation) ja uuden asian (engl. issue) ulottuvuus.

⁵¹³ Kuusi Osmo, Bergman Timo, Salminen Hazel, (toim.), 2013, s. 297. Malliin on luonnosteltu vihreällä katkoiviivalla tutkimuksen aineistossa esiin tullut arvio signaalista ”aloite tulevaisuudessa”.

Tämän tutkimuksen suomalaisissa ja yhdysvaltalaisissa asiakirjoissa mainitaan lukuisissa kohdissa tutkimus- ja kehittämistoiminta. Molempien maiden asiakirjoissa mainitaan yleisellä tasolla tulevaisuuteen liittyvien ideoiden, keksintöjen, teknisten ratkaisujen jne. olevan tärkeitä. Voidaan sanoa, että tutkimusyhteistyöhön liittyvät signaalit ovat itseasiassa varsin voimakkaita, eikä enää voida puhua heikosta signaalista. Tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvän heikon signaalin muodostaa se mitä ja miksi tutkitaan. Heikko signaali voi liittyä sotilasteknologiaan, sodankäyntiin, tai sotilaalliseen yhteistyöhön itsessään. Se voi olla tulevaisuuden kvanttitietokoneen sotilaallinen käyttö, tai tulevaisuuden sotilaallisena yhteistyömuotona toteutettu bittiavaruudessa ja robottiasein toteutettava kansainvälinen apu – tulevaisuudessakin lienee helppompi käyttää taisteluun konetta kuin ihmistä. Sotilaallisen yhteistyön tulevaisuuden heikon signaalin löytäminen ja yksityiskohtainen tutkiminen vaatisi kokonaisen oman tulevaisuustutkimuksensa. Tulevaisuutta ei voi kuitenkaan tässä tutkimuksessa täysin ohittaa, koska tulevaisuus ja uudet tekijät ovat tämän tutkimuksen aineistossa säännöllisesti toistuva teema. Tässä tutkimuksessa muodostetaan tulevaisuuden heikosta signaalista yleistys. Sillä kuvataan pikemminkin mitä heikolla signaalilla ajatellaan tulevaisuudessa yleisesti tehtävän, kuin sitä mikä heikko signaali varsinaiselta sisällöltään on.

Tutkimiseen ja kehittämiseen liittyvä heikon signaalin yleistys, voisi olla sotilasteknologiaan liittyvä teknologinen aloite tulevaisuudessa. Sekä suomalaiset että etenkin yhdysvaltalaiset haluavat säilyä aineiston perusteella tulevaisuudessa aloitteellisina ja toimintakykyisinä riippumatta maailman tai sotilasteknologian kehityssuunnista. Tutkimuksen ja kehittämisen suhde tulevaisuuteen on itseään ruokkiva ja kehämäinen. Jos panostaa tutkimiseen ja kehittämiseen, on oletettavaa, että tulevaisuudessa syntyy enemmän erilaisia hyödynnettäviä teknologioita ja keksintöjä kuin ilman tutkimusta. Tulevaisuuden keksinnöillä voi olla turvallisuutta lisäävä tai vähentävä vaikutus. Voidaankin ajatella, että tutkimuksella ja kehittämisellä pyritään pitämään tulevaisuudessa aloite itsellä suhteessa muihin toimijoihin. Pysymällä tutkimus- ja kehittämistoiminnassa aloitteellisena on omassa käytössä tulevaisuudessa todennäköisesti enemmän suorituskykyisempää uutta sotilasteknologiaa kuin mahdollisilla kilpailijoilla tai vihollisilla. Toisaalta mahdollisten uuden teknologian uhkien noustessa niitä on jo tutkittu itsekkin, eivätkä ne pääse yllättämään täysin. Suomen osallistuminen aloitteellisesti tutkimukseen ja kehittämiseen on myös signaali Yhdysvalloille samoista kiinnostuksen kohteista. Toisaalta yhteistyösuhteen kautta Suomi voi hyötyä Yhdysvaltojen merkittävästi isommista tutkimukseen ja kehittämiseen varatuista resursseista ja potentiaalista.

Kylmän sodan päättymisen jälkeen Yhdysvaltojen budjetista on käytetty maanpuolustusta tukevaan tutkimukseen noin 60–90 miljardia dollaria vuosittain. Tämä on ollut usein yli puolet

koko tutkimukseen ja kehittämiseen varatusta liittovaltionbudjetista. Puolustushaarojen tekemään tutkimukseen on budjetoitu 5–25 miljardia dollaria riippuen puolustushaarasta.⁵¹⁴ Yhdysvalloissa puolustusta ja kansallista turvallisuutta tukeva tutkimus toteutetaan monella tasolla: puolustushallinnon tutkimus- ja kehitysyksiköissä, akateemisena tutkimuksena yliopistoissa ja korkeakouluissa, yrityksissä ja ei valtiollisten organisaatioiden piirissä. Yhtenä esimerkkinä sotilasteknologiaan liittyviä heikkoja signaaleja tutkivasta toimijasta on Yhdysvaltojen Defense Advanced Research Projects Agency (DARPA). Se perustettiin aikanaan Neuvostoliiton esiteltyä yllättäen vuonna 1957 Sputnik-avaruusraketin. DARPA:n tehtävä on estää, ettei Yhdysvallat joudu kansallisen turvallisuuden kannalta strategisen teknologian piirissä yllätetyksi.⁵¹⁵ Yhdysvaltoja pidetään nykyään johtavana suorituskäytön kehittäjänä maailmassa. Yhdysvallat pyrkii ennakoimaan ja mukautumaan toimintaympäristössä esiintyviin uusiin ja muuttuviin uhkiin.⁵¹⁶ Tästä suorana todisteena on tutkimus- ja kehittämistoiminnan valtava budjetti.

Suomessa puolustusministeriön hallinnonalan tutkimukseen käytetään huomattavasti vähemmän varoja kuin Yhdysvalloissa. Vuosina 2007–2017 Puolustusministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistyöhön käytettiin noin 36–56 miljoonaa euroa vuosittain.⁵¹⁷ Rahoitusta voidaan tarkastella myös yhteiskuntapoliittisen tavoiteluokan mukaan, jonka perusteella maanpuolustus sai 2008–2017 rahoitusta 35–56 miljoonaa euroa vuosittain.⁵¹⁸ Summat ovat hyvin yhteneviä riippumatta tarkastelutavasta ja kuvaavat suuruusluokkaa, kuinka paljon Suomessa rahoitusta on käytettävissä suoraan puolustukseen liittyvään tutkimukseen ja kehitykseen. Voidaan todeta, että Yhdysvaltojen puolustukseen liittyvää tutkimusta rahoittava budjetti on ollut siis vähintään 1000 -kertainen suomalaisen budjettiin verrattuna. Onkin siis helppo yhtyä Ulkoministeriön Turvallisuuspoliittista yhteistyötä käsittelevän katsauksen sanoihin:

⁵¹⁴ The American Association for the Advancement of Science:n (AAAS) tutkimustulokset, AAAS on Yhdysvalloissa toimiva kansainvälinen voitto tavoittelematon organisaatio, joka edistää tiedettä ja sen hyödyntämistä. Tästä syntyy heille motivaatio tutkia Yhdysvaltojen liittovaltion budjetissa tutkimuksessa ja tieteelle osoitettuja määrärahoja. [<https://www.aaas.org/page/historical-trends-federal-rd>], viitattu 21.3.2017.

⁵¹⁵ Defense Advanced Research Projects Agency (DARPA):n -internet sivut: [<http://www.darpa.mil/about-us/about-darpa>], viitattu 21.3.2017.

⁵¹⁶ *Turvallisuuspoliittista yhteistyötä koskeva katsaus* (2015), s. 65.

⁵¹⁷ Tilastokeskuksen internetsivut: [http://tilastokeskus.fi/til/tkker/2017/tkker_2017_2017-02-23_tau_007_fi.html], viitattu 23.3.2017. USA:n dollareina summa vastaa 38–61 miljoonaa dollaria (kurssilla 1 euro = 1.094322 USA:n dollaria).

⁵¹⁸ Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat: [http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__ttt__tkker/070_tkker_tau_107.px/table/tableViewLayout1/?rxid=5d5f77da-1332-42ca-bc9e-b6db6bfda230], viitattu 23.3.2017.

*”Se [Yhdysvallat] on samalla hyvin haluttu yhteistyökumppani myös Suomen ta-
paisten pienempien toimijoiden kannalta mm. siksi, että teknologiayhteistyö Yh-
dysvaltojen kanssa voi avata pääsyn hankkeisiin, jotka muuten olisivat mittakaa-
vansa takia kokonaan näiden ulottumattomissa.”⁵¹⁹*

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että sotilaallinen yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa tutkimus- ja kehittämistoiminnassa on Suomelle mahdollisuus säilyä sotilasteknologian kiivaassa kehityk-
sessä kustannustehokkaalla tavalla mukana. Teknologian kehitys saattaa nostaa nopeastikin uu-
sia uhkia myös Suomen puolustukselle. Nopea vilkaisu DARPA:n internet-sivulle nostaa tule-
vaisuuden teknologian teemoina esiin esimerkiksi kompleksisten sotilasjärjestelmien uudelleen
muotoilun, informaatorijähdyksen hallinnan, biotekniikan jne.⁵²⁰ Ainoastaan yhteistyö johta-
van suorituskykyjen kehittäjän kanssa mahdollistaa realistisesti ajatellen myös tällaisen tek-
nologian ja tiedon saamisen Suomen puolustuksen käyttöön. Itsenäinen kotimainen tutkimus
ilman merkittäviä määrärahakorotuksia ei mahdollistane sotilasteknologisessa kehityksessä
aloitteellisenä mukana pysymistä kovin laaja-alaisesti. Voidaan todeta, että nykypäivänä aloi-
tettu tutkimus- ja kehittämis-yhteistyö palvelee tulevaisuuden Suomen puolustamista. Yhteistyö
on Suomelle keino säilyttää mahdollisuus teknologiseen aloitteellisuuteen tulevaisuudessa.

5.7 Sotilaallisen yhteistyön merkitys kansainvälisen yhteistyön mahdollista- jana

Yksi sotilaallisen yhteistoiminnan lisääntymisen konkreettinen mittari on kansainvälisen soti-
laallisen koulutus- ja harjoitusyhteistyön lisääntyminen. Yhdysvaltojen presidentti Barack
Obama julkaisi kesäkuussa 2016 European Reassurance Initiative (ERI) -ohjelman, jonka tar-
koituksena on vakuuttaa Nato ja muut eurooppalaiset liittolaiset Yhdysvaltojen sitoutumisesta
Euroopan puolustukseen aktivoimalla Yhdysvaltojen asevoimien läsnäoloa Euroopassa. ERI-
ohjelmalla lisätään Yhdysvaltojen asevoimien joukkojen läsnäoloa ja rotaatiota Euroopassa,
sekä parannetaan ja lisätään näiden joukkojen tarvitsemaa tukea ja harjoitustoimintaa Euroopan
alueella. Toiminnan painopiste on Baltian ja Itä-Euroopan maissa. ERI-ohjelman mahdollistaa
siihen käytettävä erillisrahoitus. ERI-ohjelman budjetti on kasvanut vuoteen 2017 mennessä

⁵¹⁹ Turvallisuuspoliittista yhteistyötä koskeva katsaus (2015), s.66.

⁵²⁰ DARPA:n internet sivujen research -kohta: [<https://www.darpa.mil/program/our-research/more>], viitattu 21.6.2017.

3,42 miljardiin Yhdysvaltojen dollariin.⁵²¹ Jos tätä rahasummaa vertaa Suomen puolustusbudjetin 2,8 miljardiin euroon (3,1 miljardia Yhdysvaltojen dollaria), on helpompaa hahmottaa ERI-ohjelman kokoluokka.⁵²²

ERI-ohjelman myötä Suomen ja Yhdysvaltojen välisen sotilaallisen harjoitustoiminnan mahdollisuudet ja Yhdysvaltojen halu etsiä uusia harjoitus- ja koulutusmuotoja Euroopan alueella ovat lisääntyneet merkittävästi. Yhdysvallat on etsinyt uusia harjoitus- ja koulutusmahdollisuuksia liittolais- ja yhteistyömaiden joukosta. Yhdysvaltojen asevoimien joukkoja on nähty enenevässä määrin sotaharjoituksissa myös Suomessa.⁵²³ Suomella on paljon annettavaa alueemme erityisolosuhteiden osaamista etsivälle. Esimerkkinä tästä käytännön tason sotilaallisesta yhteistyöstä on yhdysvaltalaisjoukkojen kouluttaminen talvisodankäyntiin Suomen Lapissa.⁵²⁴

Sotilaallisen yhteistyön muodoista koulutusyhteistyö on osa-alue, jossa Yhdysvaltojen asevoimissa on olemassa iso potentiaali. Yhdysvaltojen asevoimien henkilöstövahvuus on miljoonaluokassa. Sen aktiivi- ja reservihenkilöstön vahvuus säilynee yli miljoonan sotilaan myös lähitulevaisuudessa. Yhdysvaltojen asevoimat kouluttavat määrätietoisesti yksilöitään ja joukkojaan, jotta ne suoriutuvat niille kuuluvista tehtävistä. Yhdysvaltojen asevoimat ovat koulutusorganisaationa valtava. Yhdysvaltojen asevoimilla löytyy osaamistarpeita ja niihin tähtäävää koulutusta aina lähtien sotilaan perustaidoista päättyen hyvinkin spesifiä erikoisosaamista vaativille aloille. Esimerkkejä puolustushaarojen koulutus- ja osaamiskokonaisuuksista voi hakea tutustumalla vaikka United States Army Training and Doctrine Commandin tai United States Marine Corps:in Training Commandin toimintaan.⁵²⁵

Sotilaallisen yhteistyön siivittämänä on myös suomalaisia sotilaista lähetetty opiskelijoiksi Yhdysvaltojen asevoimien koulutukseen. Yhdysvaltojen asevoimien koulutusmahdollisuuksien selvittäminen osana Suomen puolustusvoimien osaamisen johtamista ja hallintaa olisi mielen-

⁵²¹ U.S.European Command (2017), *European Reassurance Initiative (ERI) Fact Sheet*, U.S.European Command Public Affairs Office, [<http://www.eucom.mil/media-library/document/35544/eri-fact-sheet>], viitattu 22.5.2017.

⁵²² Suomen Puolustusministeriön puolustusbudjettia käsittelevä internetsivu: [http://www.defmin.fi/tehtavat_ja_toiminta/puolustushallinnon_voimavarat/talous/puolustusbudjetin_osuus_bruttokansantuotteesta], viitattu 23.5.2017. Eurot käännetty Yhdysvaltojen dollareiksi kurssilla 1 euro = 1.122614 dollaria.

⁵²³ kts. esimerkiksi Puolustusvoimien internet sivut: [<http://maavoimat.fi/maavoimien-mekanisoitu-harjoitus-arrow-17->], viitattu 22.5.2017.

⁵²⁴ Toveri Pekka, Tolvanen Pasi, Jokinen Janne (2017).

⁵²⁵ United States Army Training and Doctrine Commandin (TRADOC) internet sivut: [<http://www.tradoc.army.mil/index.asp>], viitattu 30.6.2017.

United States Marine Corps Training Command internet sivut: [<http://www.trngcmd.marines.mil/>], viitattu 30.6.2017.

kiintoinen tutkimusaihe, jota tässä tutkimuksessa voidaan sivuta vain idean tasolla. On kuitenkin todettava, että koulutuspotentiaalia ja mahdollisuuksia Yhdysvaltojen asevoimista varmasti löytyy. Ensin on selvitettävä omat tarpeet, jotta valtavasta koulutustarjonnasta saa seullottua hyödylliset ja aidosti tarpeelliset koulutukset. Koulutusyhteistyön hyödyissä on myös huomiotava, että Yhdysvaltojen asevoimat käyttää merkittäviä panostuksia sotakokemuksien saamiseksi osaksi koulutustaan mahdollisimman realistisen ja laadukkaan koulutuksen varmistamiseksi.

Suomen ja Yhdysvaltojen välisestä puolustusyhteistyön aiesopimuksen turvallisuuspoliittista dialogia, diskurssia ja tiedonvaihtoa käsittelevistä osuuksista voidaan päätellä niihin liittyvän kaikenlaisen yhteistyön lisääntyvän tulevaisuudessa.⁵²⁶ Tunnetusti Suomen turvallisuuspoliittiselle keskeisiä tekijöitä ovat sijainti Pohjois-Euroopassa ja Venäjä. Voidaan tehdä päätelmä, että Yhdysvallat on kiinnostunut Suomen turvallisuuspoliittisesta osaamisesta ja tietämyksestä etenkin Venäjään ja Pohjois-Eurooppaan liittyen. Tätä osaamista löytynee sotilaiden lisäksi muilta virkamiehiltä, poliitikoilta, tutkijoilta ja yksityisen sektorin edustajilta. Suomen puolustuksen kannalta Venäjä-tietämyksen rooli on tunnistettu jo aikaa sitten, mutta osaamisella on selvästi olemassa myös kansainvälistä menekkiä. Venäjä-osaaminen lienee Suomen kannalta yksi Yhdysvaltojen yhteistyökiinnostuksen valttikorteista. Kaikenlaisen Venäjä-osaamiseen liittyvän yhteistyön voi olettaa lisääntyvän tulevaisuudessa.

Tässä luvussa on jo monesti todettu, että sotilaallisen yhteistyön eri ulottuvuudet liittyvät helposti verkostomaisesti muihin yhteistyömuotoihin. Vuorovaikutteinen sotilaallinen yhteistyö voi avata ovia tiivistyvälle poliittiselle yhteistyölle, teollisuuteen liittyvälle yhteistyölle, tutkimus- ja kehittämis-yhteistyölle jne. tai toisinpäin. Kuten aiemmin tässä tutkimuksessa jo mainittiin, niin Yhdysvallat on nähty Suomessa niin tärkeäksi yhteistyökumppaniksi ja mahdollisuudeksi, että ulkoasianministeriö on laatinut 7.12.2011 julkaistun ”Suomi ja Yhdysvallat – Satayksi tapaa kehittää transatlanttista yhteistyötä” -toimintaohjelman.⁵²⁷ Julkaisussa on lueteltuna 101 erilaista konkreettista toimenpidettä, joilla Suomen ja Yhdysvaltojen välistä yhteistyötä voisi kehittää. Suurimpaan osaan näistä toimenpiteistä voi keksiä varsin nopealla ideoinnilla myös sotilaallisen yhteistyön ulottuvuuden, joka tukee halutun toimenpiteen toteutumista.

⁵²⁶ *Statement of intent between the Department of Defense of the United States of America and the Ministry on Defense of the Republic of Finland* (2016).

⁵²⁷ *Suomi ja Yhdysvallat. Satayksi tapaa kehittää transatlanttista yhteistyötä* (2011). Tätä ohjelmaa sivuttiin taloutta käsittelevässä alaluvussa 5.3

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että sotilaallisella yhteistyöllä Yhdysvaltojen kanssa voidaan tukea ja edesauttaa muunlaisen yhteistyön syntymistä ja toteuttamista. On muistettava, että puolustusyhteistyöhön liittyvä sotilaallisen yhteistyön merkitys liittyy viimekädessä valtion puolustamiseen, ja siten sen painoarvo koetaan tärkeäksi. Eli jos sotilaallista yhteistyötä voidaan tehdä, niin miksei sitten myös jotain toisenlaista yhteistyötä?

5.8 Sotilaallisen yhteistyön merkityksen diskurssit salassa pidettävissä asiakirjoissa

Sotilaallista yhteistyötä käsitellään myös suomalaisissa ja yhdysvaltalaisissa sotilaallisissa strategia- ja toimeenpanoasiakirjoissa, jotka on luokiteltu suomalaisen ja yhdysvaltalaisen lainsäädännön mukaisesti salassa pidettäväksi.

Tässä tutkimuksessa käsitellään aineistoa, joka on luokiteltu ”Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta” (21.5.1991 / 621) kohdan 24 §:n alakohtiin 2 ja 10 vedoten salassa pidettäväksi.⁵²⁸ Salassa pidettävän aineiston rooli tässä tutkimuksessa on tuottaa tutkimuksen tilaajalle suunnittelun tueksi materiaalia, ja liittää tilaajan salassa pidettävän aineiston tämän tutkimuksen luomaan viitekehykseen. Salassa pidettävää aineistoa käsitellään perusaineistosta irrallisena tämän tutkimuksen liitteessä kahdeksan. Salassa pidettävä aineisto ei ole keskeisessä roolissa kokonaistutkimuksen kannalta, joten koko tutkimuksen luokittelu salassa pidettäväksi ei ole tarpeellista. Salassapitovelvoitetta rikkomatta nostetaan aineistosta esiin sellaisia keskeisiä kohtia, jotka lisäävät tutkimuksen luettavuutta tilanteessa, jossa lukijalla ei ole tutustumisoikeutta salassa pidettävään liitteeseen. Salassa pidettävä liite taltioidaan Maanpuolustuskorkeakoulun ohjeistuksen mukaisesti, ja se on saatavissa käyttöön salassa pidettävän aineiston käsittelyyn oikeutetuille henkilöille Maanpuolustuskorkeakoululta.

Yhteenvetona turvaluokitelluista asiakirjoista voi salassapitovelvoitetta rikkomatta sanoa, että julkisissa strategia-asiakirjoissa ja yhteistyösopimuksissa poliittisella tasolla sovittu Suomen ja

⁵²⁸ Suomalaisesta lainsäädännöstä *Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta* (21.5.1999 / 621).), Finlex-internet tietopankki: [<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621#L6P25>], viitattu 19.12.2016.

”2) muut kuin 1 kohdassa tarkoitetut asiakirjat, jotka koskevat Suomen suhteita toiseen valtioon tai kansainväliseen järjestöön, asiakirjat, jotka liittyvät kansainvälisessä lainkäyttö- tai tutkintaelimessä tai muussa kansainvälisessä toimielimessä käsiteltävään asiaan, ja asiakirjat, jotka koskevat Suomen valtion, Suomen kansalaisten, Suomessa oleskelevien henkilöiden tai Suomessa toimivien yhteisöjen suhteita toisen valtion viranomaisiin, henkilöihin tai yhteisöihin, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi vahinkoa tai haittaa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä;

10) asiakirjat, jotka koskevat sotilastiedustelua, puolustusvoimien varustamista, kokoonpanoa, sijoitusta tai käyttöä taikka muuta sotilaallista maanpuolustusta taikka maanpuolustusta palvelevia keksintöjä, rakenteita, laitteita tai järjestelmiä taikka maanpuolustuksen kannalta muutoin merkityksellisiä kohteita taikka puolustusvalmiuteen varautumista, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vahingoita tai vaaranna maanpuolustuksen etua;”.

Yhdysvaltojen välinen yhteistyö toteutuu sotilaallisten toimijoiden välisenä eriasteisena käytännön toimintana ja yhteistyönä poliittisen ohjauksen mukaisesti. Sosiaalisen konstruktivismin hengessä voidaan todeta myös, että sotilaallinen yhteistyö toteutetaan ihmisten väliseen vuorovaikutukseen perustuen antamalla siihen liittyviä velvoitteita ja työtehtäviä sotilaille, sekä sijoittamalla suomalaisia sotilaita yhteys- ja oppilasupseereiksi Yhdysvaltojen asevoimien rakenteisiin.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tässä luvussa viimeistellään tutkimuksen johtopäätökset ja päätelmät Suomen ja Yhdysvaltojen välisen sotilaallisen yhteistyön merkityksestä Suomen puolustukselle. Niiden myötä saadaan vastaukset varsinaisiin tutkimuskysymyksiin. Saatujen tulosten vaikuttavuutta pohditaan myös tulevaisuuden suunnitteluun liittyen. Lisäksi tässä luvussa reflektoidaan tehtyä tutkimusta, sekä annetaan suosituksia jatkotutkimukselle.

6.1 Johtopäätökset sotilaallisen yhteistyön merkityksestä Suomen puolustukselle ja pohdinta sen tutkimisesta

Tämä tutkimus toteutettiin sosiaalisen konstruktivismin teoriakoulukunnan mukaisesti Alexander Wendtin laatimaa analyttistä viitekehystä seuraten. Tärkeimpinä teoreettisina oletuksina oli, että valtioiden välisen kansainvälisen järjestelmän todellisuuden rakenne on sosiaalinen, johon vaikuttaa valtioiden identiteetit ja niistä kumpuavat valtiolliset intressit.⁵²⁹ Alexander Wendtin teoriakehys perustelee sotilaallisen yhteistyön tarpeen ja motiivit hyvin. Wendtin luomassa viitekehyksessä yhteistyön tutkiminen oli mahdollista varsin laaja-alaisesti. Lisätutkimusta voisi tehdä valtion sisäisten tekijöiden, tai yksilöiden vaikutuksesta valtiollisten intressien ja identiteettien muodostumiseen. Sisäpolitiikalla, maahanmuutolla, valtiontaloudella, uskonnolla ja moraalikäsitteillä jne. on varmasti vaikutusta niihin. Tällainen tutkimus tarvitsi tuekseen jonkun toisen tutkimuksellisen viitekehysten, esimerkiksi liberalismin jonkin suuntauksen.

Tutkimuksen tutkimusongelmana oli: *Millaista merkitystä Suomen ja Yhdysvaltojen välisellä sotilaallisella yhteistyöllä on Suomen puolustukselle nyt ja tulevaisuudessa?*

⁵²⁹ Wendt Alexander (1995), s. 71–72 ja Wendt Alexander (1992), s. 423.

Tutkimuksen varsinaisiksi tutkimuskysymyksiksi asetettiin:

1.) Miten Suomen ja Yhdysvaltojen välinen sotilaallisen yhteistyö ilmenee ja rakennetaan kansainvälisessä järjestelmässä?

2.) Millaisia merkityksiä sotilaalliselle yhteistyölle annetaan suomalaisessa ja yhdysvaltalaisessa virallisessa diskurssissa? Millä keinoilla nämä diskurssit rakennetaan? Onko annettavilla merkityksillä huomattavaa eroa sotilaallisten ja poliittisten toimijoiden välillä?

3.) Mitä hyötyä sotilaallinen yhteistyö voi antaa Suomen puolustukselle tulevaisuudessa?

Tutkimus alkoi käsitteiden määrittelyllä. Käsitteitä määriteltäessä havaittiin, että Yhdysvalloissa turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa käsittelevää termistöä ylläpidetään ja päivitetään internetissä (DoD Dictionary).⁵³⁰ Ratkaisuna se on esimerkiksi kelpaava. Päivittyvä ja kaikkien saatavilla oleva käsitetietopankki mahdollistaa yhteisen termistön käyttämisen ja sisällön yhteisen ymmärtämisen. Yhteinen käsitteistö mm. selkeyttää valtiollista turvallisuus- ja puolustuspoliittista diskurssia.

Tutkimukselle tärkeät käsitteet saatiin määriteltyä. Vaikka käsitteiden määrittely vei paljon tilaa ja aikaa, oli se kokonaistutkimuksen kannalta perusteltua. Diskurssianalyysi tarvitsi onnistuakseen tarkat ja yksiselitteisesti määritellyt käsitteet. Käsitteiden määrittely on järkevää jättää erillisenä lukuna runkotekstiin, koska siinä sivutaan myös tutkimuskysymyksien taustoja. Tärkeimpänä käsitteenä määriteltiin *Suomen ja Yhdysvaltojen välinen sotilaallinen yhteistyö*, joka on:

*”suomalaisten sotilaiden yhdessä Yhdysvaltojen asevoimien edustajien kanssa toteuttamat toimenpiteet, joiden avulla pyritään tukemaan ja vahvistamaan Suomen puolustuskykyä, sekä edistämään Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittisten tavoitteiden toteutumista”.*⁵³¹

Määritelmä oli onnistunut ja toimiva. Siinä yhdistyy niin sosiaalisen konstruktivismin vaatimus sosiaalisesta vuorovaikutteisudesta, kuin myös yhteistyöhön yleensä liitetty tavoitteelli-

⁵³⁰ Department of Defense Dictionary:n päivitettävä on-line internetversio [http://www.dtic.mil/doctrine/dod_dictionary/], viitattu 30.6.2017.

⁵³¹ s. 57.

suus. Määritelmä tukee yhtäältä tämän opinnäytteen rajausta pitäytyä sotilasstrategisella tasolla sotilaallisessa yhteistyössä, mutta toisaalta määritelmä linkittää sotilaiden toimet osaksi laajempaa turvallisuus- ja puolustuspolitiikan poliittisen tason kokonaisuutta. Havaittiin, että suomenkielen ja englanninkielisen perussanaston poikkeava sanamäärä aiheuttaa haasteita termien ja käsitteiden kääntämisessä. Kaikille sanoille ei ole olemassa suoraa käännöstä. Tässä tutkimuksessa päätettiin, että sotilaallisen yhteistyön soveltuvin käännös englanniksi on *military cooperation*, mutta myös muita englanninkielisiä muotoja tulee harkita.

Suomen puolustus ja puolustuskyky määriteltiin seuraavasti:

*”poliittisen, taloudellisen, henkisen ja sotilaallisen suorituskyvyn muodostama kokonaisuus osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta, jolla ulko-, turvallisuus-, ja puolustuspolitiikan, sotilaallisen puolustuksen, yhteiskunnan ja kansalaisten toimenpitein turvataan Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi, sekä ylläpidetään yhteiskunnan toimivuutta kaikissa muuttuvan toimintaympäristön olosuhteissa. Toimintaympäristön muutos on kyettävä ottamaan huomioon puolustusta suunniteltaessa.”*⁵³²

Primääriaineistona olleita Yhdysvaltalaisia National Security Strategy -asiakirjoja ja suomalaisia valtioneuvoston ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisia selontekoja tutkittiin aluksi dokumenttianalyysin keinoin. Materiaalin teemoittelun apuna käytettiin internet-pohjaista Voyant Tools -nimistä analyysiohjelmaa, jolla tutkitusta aineistosta haettiin suosittuja sanoja ja visualisoitiin ne sanapilviksi. Tämä oli mielenkiintoinen ja nopea tapa tehdä teemoitteluun liittyvää taustatyötä. Lisäksi aineisto teemoiteltiin ja visualisoitiin sisällysluetteloihin sitoen. Havaittiin, että tutkitut suomalaiset ja yhdysvaltalaiset asiakirjat oli mahdollista jakaa turvallisuuteen, talouteen, kansallisiin teemoihin, arvoihin, uusiin tekijöihin ja tulevaisuuteen, sekä yleiseen kansainväliseen yhteistyöhön liittyviin alateemoihin, joiden sisällä sotilaallisen yhteistyön varsinaista diskurssia käytiin.

Tutkitusta aineistosta voitiin dokumenttianalyysin avulla nähdä Suomen ja Yhdysvaltojen valtiolliset identiteetit ja intressit, jotka ovat sosiaalisen konstruktivismin kannalta oleellisia taustatekijöitä. Identiteetit ja intressit olivat osin yhteneviä, joka Wendtin teorioiden mukaan mahdollistaa yhteistyön syntymisen. Lisäksi havaittiin miten Suomi ja Yhdysvallat arvostavat valtiolliseen turvallisuuteensa liittyvää kansainvälistä yhteistyötä. Yhdysvallat on identiteetiltään

⁵³² s.72.

demokratiaa, ihmisoikeuksia, oikeusvaltiota ja kapitalistista kauppaa suosiva, länsimaisten valtioiden johtovaltio. Se on globaali supervalta, joka kykenee käyttämään ylivertaista sotilaallista mahtiaan omien tai liittolaistensa intressin edistämisiin ja turvaamiseen. Yhteistyö liittolaisten ja kumppanien kanssa on keskeinen osa Yhdysvaltojen turvallisuus- ja puolustuspoliittikkaa.

Havaittiin, että Suomen identiteetti on selkiytynyt tarkastelujaksolla. Suomi on identiteetiltään demokraattinen länsimaa, joka kuuluu ensisijaisesti Pohjoismaiden ja Euroopan unionin muodostamiin valtiollisiin yhteisöihin. Suomelle on tärkeää itsenäisyys, kansalaisten turvallisuus, ihmisten perusarvojen ja oikeusvaltioperiaatteen turvaaminen, kansainvälisten (kansainvälisökeudellisten) sääntöjen ja sopimusten noudattaminen. Suomi kehittää ja ylläpitää itsenäistä, uskottavaa ja suorituskykyistä puolustuskykyä, joka perustuu yleiseen asevelvollisuuteen ja koko maan puolustamiseen. Suomi ei kuulu sotilasliittoon, mutta ylläpitää mahdollisuutta liittoutua tarpeen niin vaatiessa. Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen-, sekä puolustus-, ja sotilaallinen yhteistyö kotimaassa ja kansainvälisesti ovat Suomelle tärkeitä tekijöitä. Yhteistyö lisää Suomen puolustuksen uskottavuutta verkostoriippuvassa ja globaalissa maailmassa, johon Suomen lähialueella olevan Venäjän arvaamaton toiminta luo epävarmuutta.

Supervallalla on supervallan resurssit, jotka muodostavat Yhdysvalloille valtavan potentiaalin. Niistä Suomi voi yrittää hyötyä nyt ja tulevaisuudessa. Sotilaallinen yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa antaa Suomelle poliittista pääomaa jo rauhan aikana. Se, käyttääkö supervalta resurssejaan Suomen hyödyksi, vie keskustelun valtiollisiin motiiveihin, valtiolliseen identiteettiin ja intresseihin. Yhdysvallat puolustaa globaalisti länsimaisia arvoja, kuten demokratiaa, vapautta, ihmisoikeuksia ja kapitalistista taloutta. Samoin tekee Suomi. Yhdysvallat on Suomelle enemmän mahdollisuus kuin uhka johtuen yhtenevästä länsimaisesta identiteetistä. Kysymykseen, onko Yhdysvallat valmis puolustamaan Suomea ilman yhteisen puolustusliiton tuomia velvoitteita, on vaikea ja helppo vastata. Kyllä, jos Suomen ja Yhdysvaltojen identiteetit ja intressit yhtyvät riittävästi. Ei, jos eivät yhdy. Kysymys on viimekädessä poliittisesta tahdosta. Vastaus tähän tahto-kysymykseen vaatisi sellaista poliittisen tason tutkimusta ja spekulointia, joka ei varsinaisesti ole ollut tämän tutkimuksen keskiössä.

Yhdysvallat näkee Suomen luotettavana kumppanina, joka kantaa oman taakkansa globaalista turvallisuudesta osallistumalla mm. kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin. Esimerkkejä Suomen hyvästä asemasta Yhdysvaltojen silmin on vuonna 2016 laadittu puolustusyhteistyön aiesopimus, sekä JASSM-risteilyohjusten myynti Suomeen.

Tutkittu primääriaineisto antoi vastauksia myös halukkuudesta yhteistyöhön. Etenkin suomalaisessa aineistossa tuotiin selvästi esiin varsinaisia tavoitteita ja toteutusperiaatteita Yhdysvaltojen kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyen. Yhdysvaltojen National Security Strategy:issä Suomea ei mainittu kertaakaan erikseen. Valtioiden välisen sosiaalisen konstruktivismin käytännön toteutumista ei aukottomasti pystynyt todistamaan vielä primääriaineistosta. Tähän tarvittiin Suomen ja Yhdysvaltojen välinen puolustusyhteistyön aiesopimus, joka on hyvin konkreettinen osoitus molempipuolisen yhteistyön toteutumisesta.

Varsinainen sotilaallisen yhteistyön merkityksen diskurssi analysoitiin diskurssianalyysin keinoin. Diskurssianalyysi toimi menetelmänä tutkimuksen kirjallisen aineiston tapauksessa. Havaittiin diskurssianalyysin teorian mukaisesti, että diskurssianalyysi todellakin on luonteeltaan niin väljä tutkimuksellinen viitekehys, että siitä saa muokattua helposti metodin moneen tarpeeseen. Tutkimuksen aineisto oli laajuutensa perusteella täysin riittävä tähän opinnäytetyöhön. Valtiollisiin ulko-, turvallisuus-, ja puolustuspoliittisiin asiakirjoihin liittyvän aineiston laajentaminen vastaavilla strategioilla tms., ei olisi juurikaan muuttanut tutkimustuloksia. Tutkimuksessa osoitettiin, että suomalaiset ja etenkin yhdysvaltalaiset asiakirjat pysyivät hyvin valtion poliittisen johdon määrittämässä retoriikassa. Poliitikot ja sotilaat puhuvat linjassa keskenään.

Tutkitut asiakirjat perustuivat pitkälti faktan argumentoinnille, jossa argumenttien perusteita ei aina esitetty selvästi. Tämä korostui etenkin suomalaisessa aineistossa. Se lienee harkittu poliittinen valinta. Selkeämmin kerrotut perusteet voisivat kuitenkin lisätä kansalaisten ymmärrystä yhteistyön syistä. Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan mielipidekyselyt kartoittavat kansalaisten mielipiteitä Suomen ja Yhdysvaltojen välisestä yhteistyöstä. Yhteistyö nähtiin vuonna 2016 kannatettavana ja hyväksyttävänä. Yhteistyön argumenttien selvempi perustelu näkyisi varmasti näissäkin gallupeissa liittyen yhteistyöstä saatavan hyödyn ymmärtämiseen. Voi tosin myös olla, että suomalaisella turvallisuuspoliittiselle keskustelulle on ominaista, että osa suomalaisista näkee kaikenlaisen kansainvälisen yhteistyön johtavan automaattisesti kohti puolustusliittoa ja oman kansallisen puolustuksen vähäisempää roolia. Tässä tutkimuksessa abduktiivisella päättelyllä havaittiin, että Yhdysvaltojen intresseissä on varmistaa ensi sijassa Suomen uskottava kansallinen puolustuskyky. Tätä kansainvälisen yhteistyön tuomaa kansalliseen puolustuksen suorituskykyä parantavaa vaikutusta joidenkin suomalaisten on ilmeisen vaikea tajuta tai hyväksyä.

Jatkotutkimuksellisessa mielessä mielenkiintoisen vertailevan diskurssianalyttisen tutkimuksen saisi tutkimalla millaista retoriikkaa Suomen ja Yhdysvaltojen välisestä yhteistyöstä käytetään valtioiden poliittisen ja sotilaallisen johdon puheissa. Puhutussa kielessä voisi olettaa olevan enemmän retorista vaihtelua. Retorisesti uudenlaisten yhteistyön merkitysten ja vaikutusten diskurssien esilletuloon pääsisi laajahkolla haastattelu- tai kyselytutkimuksella, jossa aineiston loisivat vastaajat itse. Tällöin vastaajien täytyisi olla poliittista ja sotilaallista johtoa, joka pitäisi riittävässä laajuudessa sitouttaa vastaamaan. Tällainen tutkimus ei välttämättä ole toteutettavissa opinnäytetyön resurssein. Jos tutkimusta laajentaa puolustusyhteistyön tutkimisen suuntaan, on yhdysvaltalaiseen primääriaineistoon sisällytettävä Department of Defensein asiakirjoista ainakin The Quadrennial Defense Review (QDR)⁵³³ -asiakirjat, joissa esitetään Yhdysvaltojen puolustusministeriön strategia ja prioriteetit. Lisäksi mukaan on otettava National Defense Strategy -asiakirjat riittävän puolustus- ja turvallisuuspoliittisen näkemyksen saamiseksi.

Aineistoa analysoitaessa oli mielenkiintoista huomata, että asiakirjoista ei nouse selvästi esiin suomalaisen sotilaallisen doktriinin tai sotilasstrategian käsitteet. Tutkimuksen ulkopuolelta voidaan sanoa, että ko. käsitteitä vähintään sivutaan Suomen puolustusvoimien erilaisissa ohjesäännöissä ja muissa asiakirjoissa, joita nyt ei ollut aineistossa. Lisätutkimuksellisesti em. aiheiden tutkiminen suomalaisessa viitekehyksessä olisi kuitenkin kannattavaa.

Seuraavaksi vastataan vielä erikseen tutkimuksen pääasiallisiin tutkimuskysymyksiin:

1.) Miten Suomen ja Yhdysvaltojen sotilaallisen yhteistyö ilmenee ja rakennetaan kansainvälisessä poliittisessa järjestelmässä?

Sotilaallinen yhteistyö ilmenee kansainvälisessä poliittisessa järjestelmässä hyvin yleisenä ilmiönä, jota toteutetaan päivittäin. Sotilaallinen yhteistyö on iso osa Suomen ja Yhdysvaltojen puolustuksen perusteita. Sotilaallisen yhteistyön merkitykset rakennetaan ”sanomalla ne ääneen”, eli tuomalla ne mukaan turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen diskurssiin. Sotilaallisen yhteistyön merkityksen diskurssi rakennetaan poliittisen ja sotilaallisen johdon strategia-asiakirjoissa ja niihin perustuvissa valtion muissa asiakirjoissa, sekä poliittisten ja sotilaallisten johtajien puheissa ja haastatteluissa. Konkreettisimpia osoituksia vuorovaikutteisen sotilaalli-

⁵³³ U.S. Department of Defense The Quadrennial Defense Review:tä käsittelevät internet sivut: <https://www.defense.gov/News/Special-Reports/QDR/>, viitattu 30.6.2017.

sen yhteistyön toteutumisesta ovat sotilaalliseen liittoutumiseen tai puolustusyhteistyöhön liittyvät sopimukset. Sotilaallisen yhteistyön julki tuominen on tarkoitettu yhtäältä vakuudeksi yhteistyön toiselle osapuolelle, mutta toisaalta myös perusteluksi oman maan kansalaisille ja ystävällis- tai vihamielisille kansainvälisen poliittisen järjestelmän toimijoille, joihin vaikuttamista yhteistyön selventäminen osaltaan on.

2.) Millaisia merkityksiä sotilaalliselle yhteistyölle annetaan suomalaisessa ja yhdysvaltalaisessa virallisessa diskurssissa? Millä keinoilla nämä diskurssit rakennetaan? Onko annettavilla merkityksillä huomattavaa eroa sotilaallisten ja poliittisten toimijoiden välillä?

Sotilaalliselle yhteistyölle annettava merkityksen diskurssi aineistossa oli yksitoikkoista luettavaa. Merkityksistä kerrottaessa käytettävä merkityksen retoriikka on argumentoinniltaan viiranomaisten suorittamaa faktan konstruointina, joissa samat ilmaisut toistuvat. ”Yhteistyö on tärkeää ja merkityksellistä” -retoriikka toistuu loputtomiin. Asiat kerrotaan totuuksina, eikä niitä juuri haluta perustella. Toisaalta perustelu ei aina olisi järkevää tai tarpeellista. On myös huomattavaa, että tämä yhtenäinen retorinen linja on suomalaisen ja yhdysvaltalaisen aineiston vahvuus valtiollisessa mielessä. Se antaa kuvan ammattimaisesti poliittisessa ohjauksessa toimivista hallinnoista. Yleinen turvallisuus- ja puolustuspoliittinen diskurssi voidaan jakaa erilaisiin pienempiin alateemoihin. Jos tutkii sotilaallista yhteistyötä näiden teemojen sisällä, saa sotilaallisen yhteistyön merkityksestä silloin nostettua esiin uusia ulottuvuuksia ja uudenlaista retoriikkaa. Poliittinen ja sotilaallinen johto käyttää samaa retoriikkaa antaessaan sotilaalliselle yhteistyölle merkityksiä.

Aineistossa Yhdysvallat kuvataan Suomelle tärkeänä kumppanina, jonka kanssa toteutettava yhteistyö on tärkeää. Se miksi Yhdysvallat on Suomelle tärkeä kumppani, johtuu Yhdysvaltojen keskeisestä asemasta maailmassa. Yhdysvallat on supervaltia, länsimaiden johtovaltio ja globaali toimija. Puolustusyhteistyö Yhdysvaltojen kanssa parantaa Suomen turvallisuuspoliittista asemaa. Puolustusyhteistyön osana toteutettava sotilaallinen yhteistyö luo vakautta Suomen toimintaympäristöön, tuo vastapainoa Venäjän aggressioille ja lisää Suomen mahdollisuuksia rakentaa uskottava kansallinen puolustus. Yhteistyön taustalla olevat valtiolliset identiteetit ovat Suomen ja Yhdysvaltojen välillä yhtenevät.

Yhdysvallat on sotilaallisen yhteistyön kannalta tarkasteltuna kaikkein merkittävin ja monipuolisin kumppani nyt ja tulevaisuudessa. Yhdysvaltojen kanssa tehtävä sotilaallinen yhteistyö on

laajuutensa, vaikuttavuutensa ja mahdollisuuksiensa valossa tarkasteluna Suomen puolustukselle keskeinen tekijä. Sotilaallinen yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa ei tarkoita, että Suomi olisi ulkoistamassa puolustustaan Yhdysvalloille. Yhteistyö ei myöskään tarkoita, että Suomi olisi Yhdysvaltojen turvatakuiden piirissä. Turvatakuut saa vain liittoutumalla sotilaallisesti. Yhdysvalloille Suomen uskottava ja suorituskykyinen kansallinen puolustuskyky on erittäin tärkeä turvallisuustekijä. Osoituksena Suomen puolustuksen tärkeydestä ja Suomen maineesta luotettavana yhteistyökumppanina on Yhdysvallat myynyt Suomen puolustusvoimille erittäin suorituskykyisiä asejärjestelmiä. Näiden puolustusmateriaalikauppojen myötä sotilaallisen yhteistyön tarve ja mahdollisuudet ovat nousseet uudelle tasolle. Myös Suomen ensisijaisena intressinä yhteistyölle on mahdollisimman uskottavan kansallisen puolustuksen rakentaminen. Sotilaallinen yhteistyö ei ole suomalaisille itsetarkoitus, vaan sen tekeminen tukee aina kansallista puolustusta.

Vuonna 2016 Suomen ja Yhdysvaltojen välille solmittu puolustusyhteistyön aiesopimus kuvaa hyvin niitä vaikutuksia, mitä Yhdysvaltojen kanssa toteutettavalla yhteistyöllä saadaan aikaan. Sopimukseen kirjatun yhteistyön kautta Suomi pääsee osallistumaan puolustuspoliittiseen dialogiin, tiedonvaihtoon, koulutus- ja harjoitusyhteistyöhön, sekä puolustustarvike- ja tutkimusyhteistyöhön maailman johtavan sotilasmahdin kanssa. Näillä kaikilla on toteutessaan Suomen puolustuskykyä nostava vaikutus.

Puolustusmateriaalihankintoihin liittyvän sotilaallisen yhteistyön vaikutus Suomen puolustuskykyyn osoitettiin tutkimuksessa selvästi. F-18 Hornet -hankinnoista alkanut tiivistynyt sotilaallinen yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa on mahdollistanut osaltaan mm. uusien entistä suorituskykyisempien (mm. JASMM-risteilyohjus) asejärjestelmien hankinnat Yhdysvalloista. Puolustusmateriaalin osalta yhdysvaltalaiset aseet mahdollistavat suorituskykyisen puolustusjärjestelmän rakentamisen. Pitkäjänteinen sotilaalliseen yhteistyö on yksi keino, jolla voidaan yrittää varmistaa yhdysvaltalaisten asejärjestelmien saaminen Suomen puolustuksen käyttöön jatkosakin.

Talous on tärkeä tekijä Yhdysvalloille. Ostamalla yhdysvaltalaisia asejärjestelmiä tuetaan Yhdysvaltalaista puolustustarviketeollisuutta. Suomalaisen puolustusmateriaalin myyminen Yhdysvaltoihin on ollut varsin vähäistä, johtuen Yhdysvaltojen halusta rajoittaa puolustusmateriaaliin liittyvää kauppaa. Materiaalihankkeisiin liittyvä sotilaallinen yhteistyö tuo osaamista suomalaiselle puolustustarviketeollisuudelle. Osaaminen hyödyttää puolustusjärjestelmän yllä-

pidossa, mutta avaa myös taloudellisia mahdollisuuksia suomalaisille yrityksille. Yhdysvaltojen puolustustarvikemateriaalimarkkinoilla on valtava potentiaali Suomelle, etenkin sellaisen materiaalin osalta, jossa Suomella on Yhdysvaltojen tunnustamaa osaamista.

Yhdysvalloista ostettu puolustusmateriaali tekee Suomesta yhteensopivan ja yhteistoimintakykyisen. Osallistumalla kriisinhallintaan, yhteisoperaatioihin ja yhteisiin harjoituksiin Yhdysvaltojen kanssa Suomi lisää puolustusjärjestelmänsä yhteisoperaatio- ja yhteistoimintakykyä. Hyvällä yhteensopivuudella on vaikutusta esimerkiksi kansainvälisen avun vastaanotto- tai antamistilanteessa, jolloin Suomeen saatu apu saadaan heti puolustuksen käyttöön.

Suomi on arvoiltaan ja identiteetiltään länsimaa. Suomi on tehnyt arvovalinnan liittymällä Euroopan unioniin. Toisin kuin useat Euroopan unionin jäsenmaat, Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa, joka kuitenkin pidättää itsellään mahdollisuuden hakea jäsenyyttä tarvittaessa. Yhdysvallat edustaa sitä länsimaista ideologiaa ja arvoperustaa, johon Suomikin haluaa lukea itsensä kuuluvaksi. Demokratia, ihmisoikeudet, oikeusvaltioperiaate, kapitalistinen kauppa ja muut Suomelle tärkeät periaatteet korostuvat Yhdysvaltojen toiminnassa. Sotilaallinen yhteistyö on Suomen kansallisten arvojen yksi käytännön toteuttamiskanava. Suomi voi edistää arvojaan osallistumalla esimerkiksi kansainväliseen kriisinhallintaan. Tämän Yhdysvallat on usein noteerannut ja sillä Suomi on lunastanut poliittista pääomaa.

Tärkeimpänä johtopäätöksenä ja yleistykseenä diskurssista, joka liittyy Yhdysvaltojen kanssa toteutettavan sotilaallisen yhteistyön merkityksestä Suomen puolustukselle, voidaan todeta, että se on merkitykseltään erittäin tärkeää, Yhdysvallat on täysin keskeinen yhteistyökumppani ja yhteistyön vaikutus Suomen puolustukseen on ilmeinen.

3.) Mitä hyötyä sotilaallinen yhteistyö voi antaa Suomen puolustukselle tulevaisuudessa?

Suomen valtiolliset olosuhteet ja lähialueen tulevaisuuden toimintaympäristö sanelevat realiteetit ja mahdollisuudet valtiollisten perustoimintojen säilyttämiseen omissa käsissä. Suomea pitää tarvittaessa puolustaa tulevaisuudessakin. Suomella on ollut ja tulee luultavasti tulevaisuudessakin olemaan uskottava puolustuskyky. Suomen toimintaympäristössä epävarmuutta on pitkään aiheuttanut Venäjä. Vastapainoa tälle epävarmuudelle pieni maa voi yrittää hankkia kaltaistensa länsimaiden joukosta. Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa, mutta ylläpitää itsellään mahdollisuuden liittoutua tarvittaessa. Puolustukseen käytettävissä olevat resurssit

ovat lopulta varsin vähäiset ja loppuvat mahdollisen kriisin koittaessa nopeasti ilman ulkopuolista apua. Ulkopuolista apua saanee hädän hetkellä niiltä, joiden kanssa on toimittu hyvässä yhteisymmärryksessä ja yhteistyössä jo syvän rauhan aikana.

Yhdysvaltojen kanssa toteutettavassa sotilaallisessa yhteistyössä on kenties eniten potentiaalia verrattuna moneen muuhun toimijaan. Yhdysvallat on maailman suurin sotilaallinen toimija myös tulevaisuudessa. Se on yksittäinen valtio, eivätkä sen tekemät päätökset vaadi välttämättä aikaa vievää laajamittaista konsensusta usean valtiotoimijan kesken. Yhdysvaltojen potentiaalın käyttöön saaminen vaatii pitkäjänteistä ja laaja-alaista yhteistyöhön perustuvaa vuorovaikutusta. Tulevaisuuden hyödyistä suurin osa on lueteltu Suomen ja Yhdysvaltojen välisessä puolustusyhteistyön aiesopimuksessa: parempi tilannekuva, vaikuttaminen Yhdysvaltojen turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen käsitykseen Suomen toimintaympäristöstä dialogin ja tiedonvaihdon kautta, lisääntynyt yhteisoperaatiokyky, paremmat ja realistisemmat koulutus ja harjoitusmahdollisuudet, lisääntynyt materiaali- ja tutkimusyhteistyö jne.

Yhdysvallat on kiistatta sotilasteknologian ja puolustustarviketeollisuuden kärkimaa nyt ja seuraavien vuosikymmenten aikana. Suorituskykyisimmät ja uusiin teknologisiin uhkiin vastaavat aseet tulevat tulevaisuudessakin Yhdysvalloista. Tästä pitää huolen Yhdysvaltojen massiivinen panostus sotilasteknologian tutkimus- ja kehittämistoimintaan, jolla Yhdysvallat pitää sotilaalliseen toimintaan käytettävän teknologian käytön aloitteen itsellään. Sotilaallinen yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa tutkimus- ja kehittämistoiminnan saralla pitää Suomen sotilasteknologisessa kehityksessä mukana mahdollistaen aktiivisen ja aloitteellisen otteen tulevaisuuden uhkiin vastaamisessa. Sotilasteknologian laaja-alainen kehittäminen pelkästään nykytasoisella kansallisella rahoituksella ei mahdollista Suomen pysymistä tässä kehityksessä mukana. Panostus sotilaalliseen tutkimus- ja kehittämis-yhteistyöhön Yhdysvaltojen kanssa luo potentiaalia voittaa tulevaisuuden toimintaympäristön haasteet ja esteet.

Tulevaisuuden maailma lienee edelleen voimakkaasti globaali, keskinäisriippuvainen ja verkostomainen, jossa yhteistyöllä ja liittolaisuudella säilyy keskeinen asema. Tämän tutkimuksen perusteella voi suositella jatkotutkimusaiheiksi puolustusyhteistyöhön ja tulevaisuuden puolustusyhteistyömuotoihin suuntautuvia tutkimusaiheita, kuten ”Mitä merkitystä puolustusyhteistyöllä on Suomelle?”, ”Millä puolustusyhteistyön muodoilla on eniten vaikutusta tulevaisuudessa Suomen puolustukselle?” jne.

Tässä tutkimuksessa vastattiin sille asetettuihin tiedon intresseihin liittyen Suomen ja Yhdysvaltojen sotilaalliseen yhteistyöhön. Tämä tutkimus on hyvä päättää seuraaviin saatesanoihin: Sotilaallinen yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa on osa Suomen puolustusta nyt ja tulevaisuudessa. Tämä yhteistyösuhde vaikuttaa Suomen uskottavan kansallisen puolustuksen rakentumiseen. Yhteistyön onnistuminen vaatii pitkäjänteistä sitoutumista. Emme voi jäädä yksin, jos emme pärjääkään yksin.

7 LÄHDELUETTELO

Lähdeluettelossa esitetään tutkimuksessa käytetty lähdeaineisto ja tutkimuskirjallisuus. Lähdeet esitetään lähderyhmittäin tekijän mukaan aakkosjärjestyksessä. Tämän tutkimuksen liitteenä yksi on lähdeanalyysi ja luokittelu, jota on käytetty tämän tutkimuksen lähteiden analysoinnin apuvälineenä. Liitteessä yksi on mainittu myös lähteitä, jota ei ole käytetty tässä tutkimuksessa. Lähdeanalyysin liittäminen tämän tutkimuksen liitteeksi antaa kuitenkin tukea vastaavia turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan, tai puolustus- tai sotilaalliseen yhteistyöhön liittyviä tutkimuksia tekeville, joten sen laittaminen tämän tutkimuksen liitteeksi on perusteltua.

7.1 Tutkimuksen primäärilähdeaineisto

Government's Defence Report (2017), Prime Minister's Office Publications 7/2017, Prime Minister's Office, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/3688/J07_2017_Governments_Defence_Report_Eng_PLM_160217.pdf], viitattu 17.2.2017.

Government Report on Finnish Foreign and Security Policy (2016), Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 7/2016, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. [<http://vnk.fi/documents/10616/1986338/VNKJ092016+en.pdf/b33c3703-29f4-4cce-a910-b05e32b676b9?version=1.0>], viitattu 28.10.2016.

A National Security Strategy For A New Century (1999), The White House, Washington DC. [<http://nssarchive.us/NSSR/2000.pdf>], viitattu 28.10.2016 (nimetty jossain yhteydessä vuoden 2000 mukaan josta alkaen se on voimassa, mutta ilmestymisvuosi on 1999).

A National Security Strategy For A Global Age (2000), The White House, Washington DC. [<http://nssarchive.us/NSSR/2001.pdf>], viitattu 28.10.2016 (nimetty jossain yhteydessä vuoden 2001 mukaan, josta alkaen se on voimassa, mutta ilmestymisvuosi on 2000), dokumenttia ei ole sivunumeroitu, joten alaviitteiden sivut perustuvat Adobe Acrobat Readerin antamiin sivunumeroihin.

The National Security Strategy of the United States of America (2002), The White House, Washington DC. [<http://nssarchive.us/NSSR/2002.pdf>], viitattu 28.10.2016.

The National Security Strategy of the United States of America (2006), The White House, Washington DC. [<http://nssarchive.us/NSSR/2006.pdf>], viitattu 28.10.2016.

National Security Strategy (2010), The White House, Washington DC. [<http://nssarchive.us/NSSR/2010.pdf>], viitattu 28.10.2016.

National Security Strategy (2015), The White House, Washington DC. [https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy.pdf], viitattu 28.10.2016.

Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2001), Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle 13.6.2001, VNS 2/2001 vp, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. [<http://www.defmin.fi/files/1147/selonteko2001.pdf>], viitattu 7.11.2016.

Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2004), Valtioneuvoston selonteko VNS6/2004, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 16/2004, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/240/2493_2161_Selonteko_2004_1_.pdf], viitattu 7.11.2016.

Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2009), Valtioneuvoston selonteko, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 11/2009, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. [Selonteon sivusto: <http://vnk.fi/julkaisu?pubid=3738>], Varsinainen selonteko http://vnk.fi/documents/10616/622958/J1109_Suomen+turvallisuus-+ja+puolustuspolitiikka.pdf/ebe78430-c2a9-4e01-8b5a-638fc51871e7?version=1.0], viitattu 7.11.2016.

Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2012), Valtioneuvoston selonteko, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2012, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. [Selonteon sivusto: <http://vnk.fi/julkaisu?pubid=2203>, varsinainen selonteko: http://vnk.fi/documents/10616/622970/J0512_Suomen+turvallisuus-+ja+puolustuspolitiikka+2012.pdf/b534174a-13bc-4684-beb0-a093be30ce2a?version=1.0], viitattu 7.11.2016.

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2016), Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 7/2016, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. [Selonteon sivusto: <http://vnk.fi/julkaisu?pubid=12501>, varsinainen selonteko: http://vnk.fi/documents/10616/1986338/VNKJ072016_fi.pdf/9a3a074a-d97f-43c4-a1d8-e3ddb8d8d1da?version=1.0], viitattu 7.11.2016.

Valtioneuvoston puolustusselonteko (2017), Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2017, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/3683/J05_2017_VN_puolustusselonteko_Su_PLM.pdf], viitattu 17.2.2017.

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta (2016), Sisäministeriön julkaisu 8/2016, Helsinki. [<http://www.intermin.fi/julkaisu/082016?docID=67644>], viitattu 10.1.2017.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia - Valtioneuvoston periaatepäätös 16.12.2010 (2010), Puolustusministeriö, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/1696/Yhteiskunnan_turvallisuusstrategia_2010.pdf], viitattu 7.11.2016.

7.2 Primääriaineistoa täydentävä lähdeaineisto

Breedlove Philip M. (Commander United States European Command) (2015), *Theater Strategy*. [<http://www.eucom.mil/media-library/document/35147/useucom-theater-strategy>], viitattu 21.3.2017.

Carter Ashton (2017), *Accomplishments (2009-2016) Taking the Long View, Investing for the Future*, Department of Defense, United States of America, January 5 2017. [<https://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/FINAL-DOD-Exit-Memo.pdf>], viitattu 12.4.2017.

Global Trends- Paradox of Progress (2017), A Publication of the National Intelligence Council, Office of the Director of National Intelligence, United States of America. [<https://www.dni.gov/files/images/globalTrends/documents/GT-Full-Report.pdf>], viitattu 10.1.2017.

The National Defense Strategy of The United States of America (2005), Department of Defense, United States of America, March 2005, http://history.defense.gov/Portals/70/Documents/nds/2005_NDS.pdf?ver=2014-06-25-124535-143, viitattu 28.3.2017

National Defense Strategy (2008), Department of Defense, United States of America, June 2008. [http://history.defense.gov/Portals/70/Documents/nds/2008_NDS.pdf?ver=2014-06-25-124535-363], viitattu 28.3.2017.

The National Military Strategy of the United States of America (2015), Joint Chiefs of Staff, United States of America. [http://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Publications/2015_National_Military_Strategy.pdf], viitattu 28.9.2016.

Puolustuspolitiikka (2011), Puolustusministeriö, Helsinki. [<http://www.defmin.fi/files/1829/puolustuspolitiikka.pdf>], viitattu 4.1.2017.

Puolustusministeriön strateginen suunnitelma (2011), Puolustusministeriö, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/1830/plm_strateginen_suunnitelma.pdf], viitattu 1.7.2017.

Ratkaisujen Suomi - Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma (2015), Hallituksen julkaisusarja 10 / 2015, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. [<http://vnk.fi/julkaisu?pubid=6405>], viitattu 10.1.2017.

Report to Congress on Strategy to Protect United States National Security Interests in the Arctic Region (2016), Department of Defense, United States of America, December 2016, [<https://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2016-Arctic-Strategy-UNCLAS-cleared-for-release.pdf>], viitattu 11.4.2017.

Statement of intent between the Department of Defense of the United States of America and the Ministry on Defense of the Republic of Finland (2016), Puolustusministeriö, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/3543/Statement_of_Intent.pdf], viitattu 7.10.2016.

7.3 Tutkimukset ja opinnäytteet

Aira Annaleena (2012), *Toimiva yhteistyö - Työelämän vuorovaikutussuhteet, tiimit ja verkostot*, Jyväskylä Studies in Humanities, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä. [<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/37743/9789513947088.pdf>], viitattu 4.1.2017.

Blombergs Fred (2013), *Euroopan voimatasapainojärjestelmä 1990-2012 – Euroopan vakausrakenteellisen, uusklassisen ja hegemonisen realismin näkökulmasta*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Julkaisusarja 1: Strategian tutkimuksia No 32, Helsinki.

Limnell Jarno (2009), *Suomen uhkakuvapolitiikka 2000-luvun alussa*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Julkaisusarja 1: Strategian tutkimuksia No 29, Edita Prima Oy, Helsinki.

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta (2016), *Suomalaisten mielipiteitä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta*, MTS Tiedotteita ja katsauksia, 2/2016, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/3573/MTS_mielipidetutkimusraportti_joukuu_2016.pdf], viitattu 2.12.2016.

Palosaari Teemu (2011), *The Art of Adaptation A study on the Europeanization of Finland's foreign and security policy*, TAPRI Studies in Peace and Conflict Research : 96, Tampereen yliopisto, Tampere. [<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9929-6>], viitattu 31.7.2016.

Pesu Matti (2017), *Koskiveneellä kohti valtavirtaa: Suomen puolustuspolitiikka sodan lopusta 2010-luvun kiristyneeseen turvallisuusympäristöön*, Puolustusministeriön julkaisusarja 2/2017, Puolustusministeriö, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/3776/01_17_Pesu_Koskiveneella_kohti_valtavirtaa_V2.pdf], viitattu 11.5.2017.

Ryynänen Erkka, Lunabba Johan, Oja Laura ja Raivio Tuomas (2012), *Vapaaehtoisen maanpuolustuksen vaikuttavuusarviointi*, Loppuraportti, Gaia Oy. [https://www.defmin.fi/files/2050/Vapaaht_mp_loppuraportti.pdf], viitattu 1.7.2017.

Seppänen Erkki (2012), *Merkityksen evoluution ongelma*, Pro Gradu, Yleinen kielitiede, Nykykielten laitos, Helsingin yliopisto, Helsinki. [<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/35804/merkityk.pdf?sequence=1>], viitattu 12.1.2017.

Shlapak David A., Johnson Michael (2016), *Reinforcing Deterrence on NATO's Eastern Flank- Wargaming the Defense of the Baltics*, Research Reports, RR-1253-A, Rand Corporation. [http://www.rand.org/pubs/research_reports/RR1253.html], viitattu 1.7.2017.

Sikanen Tommi (2015), *Regionalismin narratiivi Suomen puolustusyhteistyössä*, Yleisesikuntaupseerikurssi 57:n diplomityö, Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki. [<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201602034691>], viitattu 30.7.2016.

Tarkka Jukka (2017), *Koskenlaskun lyhyt historia*, Puolustusministeriön julkaisusarja 2/2017, Puolustusministeriö, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/3777/02_17_Tarkka_Koskenlaskun_lyhyt_historia_V4.pdf], viitattu 11.5.2017.

Tynkkynen Vesa (1996), *Hyökkäyksestä puolustukseen - Taktiikan kehittymisen ensimmäiset vuosikymmenet Suomessa*, 2. painos, Taktiikan laitos, Julkaisusarja 1, Nro. 1/2014, Helsinki. [https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/95661/Tynkkynen_FINAL.pdf?sequence=3], viitattu 17.1.2017.

7.4 Tutkimuskirjallisuus

Aristoteles (suom. Hohti Paavo, Myllykoski Päivi, Sihvola Juha) (2012): *Retoriikka*, Gaudeamus Oy, Hansaprint, Vantaa 2012.

Blomberg Fred (toim.) (2016), *Suomen turvallisuuspoliittisen ratkaisun lähtökohtia*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Julkaisusarja 1: Tutkimuksia nro 4, Juvenes Print, Tampere.

Creswell John W., Plano Clark Vicki L (2011), *Designing and conducting Mixed Methods Research*, 2nd edition, Sage Publications London & New Delhi & Singapore & Washington DC.

Gray Colin S. (1999), *Modern Strategy*, Oxford University Press, Great Britain

Haaparanta Leila, Niiniluoto Ilkka (2016), *Johdatus tieteelliseen ajatteluun*, Gaudeamus Helsinki University Press, Helsinki.

Hansen Lene (2006), *Security as Practice - Discourse Analysis and the Bosnian War*, Routledge, London and New York.

Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), *Diskurssianalyysi - teorian, peruskäsitteet, käyttö*, Kustannusosakeyhtiö Vastapaino, Tampere. (tutkijan huomautus: kirjassa yhdistyvät 1993 ilmestynyt Diskurssianalyysin aakkoset ja 1999 ilmestynyt Diskurssianalyysi liikkeessä -kirjat).

Jussila Osmo, Hentilä Seppo, Nevakivi Jukka (2006), *Suomen poliittinen historia*, 5. uudistettu painos, WSOY Oppimateriaalit Oy, Helsinki.

Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), *Argumentti ja kritiikki - Lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot*, 9.painos, 2013, Gaudeamus Oy, Helsinki.

Kerttunen Mika (2010), *Kuinka sota voitetaan. Sotilasstrategiasta ja sen tutkimisesta*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Julkaisusarja 2: tutkimusselosteita No 45, Edita Prima Oy, Helsinki. [http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/74177/StratL2_45w.pdf?sequence=1], viitattu 10.2.2017.

Ketokivi Mikko (2009), *Tilastollinen päättely ja tieteellinen argumentointi*, Gaudeamus Helsinki University Press, Helsinki.

Kohler Riessman Catherine (2008), *Narrative methods for the human sciences*, SAGE Publications, Los Angeles & London & New Delhi & Singapore.

Kosola Jyri (2013), *Vaatimustenhallinnan opas*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Sotatekniikan laitos, Julkaisusarja 5, No 12, Helsinki. [<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-25-2454-9>], viitattu 22.10.2016.

Kuhn Thomas S. (1962): *The Structure of Scientific Revolutions*, Fourth Edition, 2012, The University of Chicago Press, Chicago.

Kuusi Osmo, Bergman Timo, Salminen Hazel (toim.) (2013), *Miten tutkimme tulevaisuutta?*, 3. uudistettu painos, 2013, Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry, Vammalan kirjapaino, Sastamala.

Leskinen Jari, Juutilainen Antti (2006), *Jatkosodan pikkujättiläinen*, 3.painos, WSOY, Porvoo.

Linklater Andrew (toim.) (2013), *Theories on International Relations*, fifth edition, Palgrave macmillan, United Kingdom.

McNeill J.R, McNeill William H. (2005), *Verkottunut ihmiskunta - yleiskatsaus maailmanhistoriaan*, 9.painos, 2014, Osuuskunta Vastapaino, Hansaprint Oy, Vantaa.

Miles Matthew B., Huberman A. Michael (1994), *Qualitative Data Analysis - An Expanded Sourcebook*, 1994, Second Edition, Sage Publications, Thousand Oaks & London & New Delhi.

Niiniluoto Ilkka (1980), *Johdatus tieteenfilosofiaan - käsitteen- ja teorianmuodostus*, 3. painos, 2002, Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu.

Niiniluoto Ilkka (1983), *Tieteellinen päättely ja selittäminen*, Kustannusosakeyhtiö Otava, Keuruu.

Paloheimo Heikki, Wiberg Matti (1997), *Politiikan perusteet*, 5. painos, 2012, Sanoma Pro, Helsinki.

Raitasalo Jyri, Sipilä Joonas, (toim.) (2008), *Sota - Teoria ja todellisuus. Näkökulmia sodan muutokseen*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Julkaisusarja 1: Strategian tutkimuksia No 24, Helsinki.

Rantapelkonen Jari, Koistinen Lotta (2016), *Pohdintoja sotatieteellisistä käsitteistä*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Sotataidon laitos, Julkaisusarja 2: Tutkimuslauseita nro 1, Helsinki.

Rekkedal Nils Marius, Mälkki Juha (toim.) (2013): *Nykyaikainen sotataito - Sotilaallinen voima muutoksessa*, Neljäs uusittu painos (verkkoversio), Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki. [http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/93813/Nykyaikainen_sotataito_verkkoversio_2013.pdf?sequence=2], viitattu 1.7.2017

Russett Bruce, Starr Harvey, Kinsella David (2010), *World Politics - The Menu for Choice*, Wadsworth Gengage Learning, United States of America.

Sipilä Joonas, Koivula Tommi (2014), *Kuinka strategiaa tutkitaan - 2. uudistettu painos*, Julkaisusarja 2: Tutkimuslauseita No 52, Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Juvenes Print Oy, Helsinki.

Sivonen Pekka (toim.) (2013), *Suomalaisia näkökulmia strategian tutkimukseen*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Julkaisusarja 1: Strategian tutkimuksia No 33, Juvenes Print, Tampere.

Tarvainen Tiina (toim.) (2012), *Näkökulmia puolustuskyvyn uskottavuuteen*, Puolustusministeriö, Helsinki, Korian Kirjapaino Alanko Ky. [http://www.defmin.fi/files/2061/Nakokulmia_puolustuskyvyn_uskottavuuteen.pdf], viitattu 1.7.2017.

Visuri Pekka (toim.) (2001), *Suomen Turvallisuus ja puolustuspolitiikan linjaukset*, Otavan Kirjapaino Oy.

Waltz Kenneth N. (1979), *Theory of International Politics*, reissued 2010, Saltzman Institute of War and Peace Studies, Waveland Press, Columbia University inc., Long Grove, Illinois.

Wendt Alexander (1999), *Social Theory of International Politics*, 19th Printing, 2016, Cambridge University Press, United Kingdom.

7.5 Artikkelit

Ainola Olli (2016), *Aseet sitovat Suomen USA:han*, Iltalehti 23.4.2016, Viikonvaihte, s. 2–6.

Biden Joseph R. Jr (2016), *Building on Success - Opportunities for the Next Administration*, Foreign Affairs, September / October 2016, Volume 95, Number 5, s. 46–57.

Bowen Glenn A (2009), *Document Analysis as a Qualitative Research Method*, Qualitative Research Journal, vol.9, no.2, s. 27–40.

Gould Skye, Bender Jeremy (2015), *Here's how the US military spends its billions*, Aug 29 2015, Business Insider lehden -internet sivut [<http://www.businessinsider.com/how-the-us-military-spends-its-billions-2015-8?r=US&IR=T&IR=T>], viitattu 1.7.2017.

Kuusi Osmo, Hiltunen Elina (2011), *The Signification Process of the Future*, Journal of Futures Studies, September 2011, 16(1), s. 47-66. [<http://www.jfs.tku.edu.tw/16-1/A03.pdf>], viitattu 12.4.2017.

Michel Leo (2016), *Puolustussopimukset Yhdysvaltain kanssa: kahdenvälisyys ei ole vaihtoehto Natolle*, FIIA Comment, Ulkopoliittinen instituutti, Helsinki. [http://www.fiia.fi/fi/publication/617/puolustussopimukset_yhdysvaltain_kanssa/], viitattu 7.10.2016.

Rose Gideon (2016), *Notes From the Chairman - A Conversation With Martin Dempsey*, Foreign Affairs, September / October 2016, Volume 95, Number 5, s. 2–9.

Saarikoski Laura (2017), *Hävittäjien ostaminen Yhdysvalloista ”takaisi yhteistyön jatkumisen” Suomelle, sanoo USA:n puolustusministeriön korkea virkamies*, Helsingin Sanomat, 28.3.2017. [<http://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000005145298.html?share=49a5e3e8c9dc0b544217417dfd8dd356>], viitattu 31.3.2017.

Salonius-Pasternak Charly (2012), *Not just another arms deal: The security policy implications of the United States selling advanced missiles to Finland*, FIAA Briefing Paper 112, September 2012, The Finnish Institute of International Affairs. [http://www.fiaa.fi/fi/publication/279/not_just_another_arms_deal/], viitattu 13.4.2017.

Toveri Pekka, Tolvanen Pasi, Jokinen Janne (2017), *Puolustuskykyä kentälle*, Kylkirauta 2 / 2017, s. 21–24.

Weihua Li, Aisha E.Bradshaw, Caitlin B.Clary, Skyler J.Cranmer (2017), *A three-degree horizon of peace in the military alliance network*, Science Advances 01 Mar 2017, vol. 3, no.3, e1601895. [<http://advances.sciencemag.org/content/3/3/e1601895/tab-pdf>], viitattu 2.5.2017.

Wendt Alexander (1992), *Anarchy is what states make of it: The social construction of power politics*, International Organization, Spring 92, Vol. 46 Issue 2, s. 391–425.

Wendt Alexander (1995), *Constructing international politics*, International security, Vol 20, No. 1, s. 71–81.

7.6 Muut julkaistut lähteet

Arvio Suomen mahdollisen Nato-jäsenyyden vaikutuksista (2016), Ulkoasianministeriö, Helsinki. [<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=345679>], viitattu 18.11.2016.

The Chairman of the Joint Chiefs of Staff (2010), *Joint Publication 1-02, Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms*, 8 November 2010 (As Amended Through

15 February 2016), Department Of Defense, United States of America. [http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp1_02.pdf], viitattu 5.1.2017.

The Chairman of the Joint Chiefs of Staff (2013), *Joint Publication 1, Doctrine for the Armed Forces of the United States*, 25 March 2013, Department Of Defense, United States of America. [http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp1.pdf], viitattu 5.1.2017.

The Chairman of the Joint Chiefs of Staff (2016): *Joint Publication 3-08, Interorganizational Cooperation*, 12 October 2016, Department Of Defense, United States of America. [http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp3_08.pdf], viitattu 10.4.2017.

Goldwater-Nichols Department of Defense reorganization Act of 1986, Public Law 99-433 (1986), 99th Congress, United States Government Publications, United States of America. [https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/STATUTE-100/pdf/STATUTE-100-Pg992.pdf], viitattu 8.11.2016.

JOINT STATEMENT OF INTENT BY MR. JEAN-YVES LE DRIAN, MINISTER OF DEFENCE OF THE FRENCH REPUBLIC, AND THE HONORABLE ASHTON CARTER, SECRETARY OF DEFENSE OF THE UNITED STATES OF AMERICA (2016), [https://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/Joint-Statement-of-Intent-between-the-US-and-France.pdf], viitattu 13.4.2017. Lisätietoja: [https://www.defense.gov/News/Article/Article/1014192/us-france-sign-bilateral-cooperation-agreements/], viitattu 1.7.2017.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (21.5.1999 / 621).), Finlex-internet tietopankki: [http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621#L6P25], viitattu 19.12.2016.

Statement of Intent between the Secretary of Defense of the United States of America and the Minister of Defense of Sweden (2016), Government Offices of Sweden. [http://www.government.se/49d2af/globalassets/government/dokument/forsvarsdepartementet/statement-of-intent-swe_us-20160608_signed.pdf], viitattu 13.1.2017.

Suomen perustuslaki (11.6.1999/731), Finlex-internet tietopankki: [http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111552], viitattu 10.1.2017.

Suomi ja Yhdysvallat. Satayksi tapaa kehittää transatlanttista yhteistyötä (2011), Suomen Yhdysvallat -toimintaohjelma, Ulkoasiainministeriön julkaisuja 6 / 2011, Ulkoministeriö, Helsinki. [<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=326276&nodeid=49541&contentlan=1&culture=fi-FI>], viitattu 30.7.2016.

Turvallisuuspoliittista yhteistyötä koskeva katsaus (2015), Ulkoasiainministeriö, Grano Oy, Jyväskylä. [<http://www.formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=324359&nodeid=49542&contentlan=1&culture=fi-FI>], viitattu 30.3.2017.

United States Code, 2006 Edition, Supplement 4, Title 10 - ARMED FORCES (2010), Yhdysvallat. [<https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/USCODE-2010-title10/pdf/USCODE-2010-title10-subtitleA-partI-chap5-sec153.pdf>], viitattu 8.11.2016.

Valmiuslaki (29.12.2011/1552). Finlex-internet tietopankki: [<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111552>], viitattu 10.1.2017.

7.7 Puheet ja esitelmät

Juusti Jukka (2017), *Puolustusministeriön kansliapäällikkö Jukka Juustin esitelmä Paasikiviseurassa 17.1.2017*, Helsinki. [https://asiakas.kotisivukone.com/files/paasikivi-seura.fi.kotisivukone.com/Kansliapaallikko_Jukka_Juusti_Paasikivi-Seura_17012017.pdf], viitattu 19.1.2017.

Lindberg Jarmo (2017), *Puolustusvoimain komentajan tervehdyssanat 23.1.2017*, Valtakunnallisen maanpuolustuskurssin (MPK220) avajaistilaisuus Säätytalolla, Helsinki. [<http://puolustusvoimat.fi/220.-valtakunnallisen-maanpuolustuskurssin-avajaiset>], viitattu 24.1.2017.

7.8 Internet-lähteet

Helsingin yliopiston koordinoima tieteen termipankki [<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Termipankki:Etusivu>], viitattu 1.7.2017.

Kotimaisten kielten keskus, kielitoimiston ohjepankki [<http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/>], viitattu 1.7.2017.

Department of Defense Dictionary:n päivitettävä on-line internetversio

[http://www.dtic.mil/doctrine/dod_dictionary/].

Uusin pdf-versio sanastosta: [http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/dictionary.pdf], viitattu 1.7.2017.

Jyväskylän yliopiston Koppa-menetelmäpolkuja internet-sivusto: [<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat>], viitattu 23.10.2016.

Suomen Puolustusministeriön internet-sivujen kansainvälistä koulutus- ja harjoitustoimintaa käsittelevät osa: [http://www.defmin.fi/puolustushallinto/kansainvalinen_koulutus-_ja_harjoitusyhteistyö], viitattu 13.1.2017.

Suomen Puolustusministeriön internet-sivujen puolustustarvikevientiä käsittelevä osa: [http://www.defmin.fi/tehtavat_ja_toiminta/puolustushallinnon_voimavarat/puolustustarvikkeiden_vienti_siirto_kauttakuljetus_ja_valitys/tilastot], viitattu 10.4.2017.

Suomen ja Yhdysvaltain kahdenvälistä puolustusyhteistyötä koskeva aiejulistus allekirjoitettu 7.10.2016, Suomen puolustusministeriön internet-tiedote, Puolustusministeriö, Helsinki. [http://www.defmin.fi/ajankohtaista/tiedotteet?9_m=8011], viitattu 7.10.2016.

The National Security Strategy Archive (NSSA) internet-tietopankki [<http://nssarchive.us/>, viitattu 22.10.2016]. NSSA on Taylor Groupin projekti, jonka tarkoitus on edistää Yhdysvaltojen kansallisen turvallisuuden tutkimusta ja aiheeseen liittyvää koulutusta. Internet sivustolle on koottu mm. eri vuosien National Security Report –asiakirjojen sisällöt jne.

U.S. European Command (2017), *European Reassurance Initiative (ERI) Fact Sheet*, U.S. European Command Public Affairs Office, [<http://www.eucom.mil/media-library/document/35544/eri-fact-sheet>], viitattu 22.5.2017.

Yhdysvaltojen asevoimien sähköinen kirjasto (Joint Electronic Library), [<http://www.dtic.mil/doctrine>], viitattu 1.7.2017.

LIITTEET

Liite 1	Lähdeanalyysi ja luokittelu
Liite 2	Käsitteet ja määritelmät
Liite 3	Aikajana
Liite 4	Dokumenttianalyysin määrällisen vaiheen ohjeet ja asetukset
Liite 5	Dokumenttianalyysin määrällisen vaiheen tulokset
Liite 6	Suosituimmat sanat
Liite 7	Sisällyksen analyysi sisällysluetteloihin visualisoituna
Liite 8	Alaluvun 5.8 turvaluokiteltu aineisto

LÄHDEANALYYSI JA LUOKITTELU

Tässä liitteessä on analysoitu ulko- turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan, sekä puolustus- ja sotilaalliseen yhteistyöhön liittyvää lähdemateriaalia. Lähteiden merkitys tutkimuksen kannalta on luokiteltu. Tässä liitteessä on myös lähteitä, joita varsinaisessa tutkimuksessa ei ole käytetty. Tämä liite nopeuttaa mahdollista lisätutkimusta esimerkiksi puolustusyhteistyön tutkimisessa, joten sen julkaisu tämän tutkimuksen liitteenä on perusteltua.

Lähteiden luokittelukriteerit

0 = ei ole merkitystä tutkimukselle

1 = vähäinen merkitys, muutamia viitteitä, tukevaa aineistoa

2 = tärkeää tutkimukselle

3 = kriittistä tutkimukselle

N R O	PVM jolloin analysoitu	Lähteen nimi	Lähteen tyyppi	Mistä saatu	Sisältö	Merkitys (0,1, 2,3)	Lähteen tiedot lähdeluettelo muodossa (Tekijän nimi, julkaisuvuosi, kirjoituksen nimi, kirjan/julkaisun nimi ja numero(kursivoituna), painos (jos ei ensimmäinen), kustantaja, sivut	ISBN-KOODI	Linkki
1	30.6.2017	Referaatti puolustusministeriön tilaamasta selvitysmiehen raportista, joka koskee puolustushallinnon tutkimustoiminnan verkottumisen haasteita ja mahdollisuuksia eräillä aloilla	Julkaisu	Internet	Tutkimustoimintaa	0	Referaatti puolustusministeriön tilaamasta selvitysmiehen raportista, joka koskee puolustushallinnon tutkimustoiminnan verkottumisen haasteita ja mahdollisuuksia eräillä aloilla, Raporttisarja 1 / 2013, Puolustusministeriö		

2	25.11.2015	Strategy in the Contemporary world	Kirja	MPKK kirjasto	Strategian tieteellistä määrittelyä	1	John Baylis, James J. Wirtz, Colin S. Gray, 2010, Strategy in the Contemporary world, third edition, Oxford University press,	0-19-954887-3	
3	27.11.2015	Security Studies An Introduction	Kirja	MPKK kirjasto	Turvallisuustutkimusta	0	Paul D. Williams edit, 2008, Security Studies: An Introduction, reprinted 2008, Routledge London and New York	0-415-42562-9	
4	1.12.2015	Realism, Neoliberalism, and Cooperation - Robert Jervis	Artikkeli	EBSCO, internet	Käsittelee realismin ja neolibertismin ja yhteistyön eri muotojen välillä käytävää keskustelua	3	Jervis Robert, 1999, <i>Realism, Neoliberalism, and Cooperation</i> , International Security Vol 24 No.1, summer 1999, s.42-63		
5	1.12.2015	The o s c e 's Platform for Co-operative Security, An Opportunity for Multilateral Coherence, Sandra Sacchetti	Artikkeli	EBSCO, internet	ETYJ:in yhteistyömahdollisuuksia	0	Sacchetti Sandra, 2014, The o s c e 's Platform for Co-operative Security, An Opportunity for Multilateral Coherence, Security and Human Rights 25 (2014), s.119-129		
6	16.12.2015	Turvallisuuspoliittista yhteistyötä koskeva katsaus - UM	Julkaistu	Internet, painettu UM	"Tämän katsauksen tarkoituksena on käydä läpi voimassa olevien linjausten puitteissa kansainvälisen turvallisuuspoliittisen yhteistyön sisältöä sekä kuvata, minkälaisia mahdollisuuksia harjoitettavassa yhteistyössä on" Tärkeimpiä tausta-asiakirjoja tutkimustyölle.	3	Ulkoasiainministeriö, 2015, <i>Turvallisuuspoliittista yhteistyötä koskeva katsaus</i> , Grano Oy, Jyväskylä	978-952-281-286-5	http://www.formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=324359&nodeid=49542&contentlan=1&culture=fi-FI
7	16.12.2015	UTOPIA ULKOPOLITIIKASSA: SARJA VISIOITA	Julkaistu	Internet, painettu UM	Visioita Suomen asemasta tulevaisuudessa, lähinnä ulkopoliittikkaa	0	Ville Sinkkonen & Henri Vogt (toim.), 2014, UTOPIA ULKOPOLITIIKASSA: SARJA VISIOITA SUOMEN ASEMATA MAAILMASSA, Kopijyvä Oy, Jyväskylä		http://www.formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=324359&nodeid=49542&contentlan=1&culture=fi-FI

		SUOMEN ASE- MASTA MAAIL- MASSA							land.fi/public/default.aspx?contentid=307431&nodeid=49542&contentlan=1&culture=fi-FI
8	16.12.2015	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012	Julkaisu, selonteko	Internet	<i>"Valtioneuvoston selonteko Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta esitetään hallitusohjelman edellyttämällä tavalla eduskunnalle laajalaiseen turvallisuuskäsitteeseen perustuvana. Selonteko muodostaa perustan Suomen politiikan ohjaamiselle ja toiminnan vahvistamiselle maan etujen ja tavoitteiden edistämiseksi muuttuvassa kansainvälisessä tilanteessa."</i>	3	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012, 2012, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2012, Valtioneuvoston kanslia	978-952-5896-98-5	http://vnk.fi/julkaisu?pubid=2203
9	17.12.2015	Kuinka strategiaa tutkitaan - 2. uudistettu painos	Kirja, Internet	MPKK / 1.ohjaaja	MPKK:n strategian oppiaineen tutkimusmenetelmäopas,	3	Sipilä Joonas, Koivula Tommi, 2014, Kuinka strategiaa tutkitaan - 2. uudistettu painos, Julkaisusarja 2: Tutkimusselosteita No 52, Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Juvenes Print Oy	978-951+25+2614-7	https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/104781/kuinka_strategiaa_tutkitaan_2painos_netti.pdf?sequence=2
10	17.12.2015	Puolustuspolitiikka	Julkaisu	Internet	PLM strategia asiakirja, jossa määritetään puolustuspolitiikan tarkennuksia	3	<i>Puolustuspolitiikka</i> , 2011, Puolustusministeriö, Helsinki,	978-951-25-2225-5	http://www.defmin.fi/files/1829/puolustuspolitiikka.pdf , viitattu 4.1.2017

11	17.12.2015	Puolustusministeriön strateginen suunnitelma	Julkaisu	Internet	"Puolustusministeriön strateginen suunnittelu antaa perusteita hallinnonalan pitkäjänteiselle kehittämiselle. Puolustusministeriön strateginen suunnitelma on laadittu pohjautuen aiempiin strategioihin ja niissä tunnistettuihin tutkimuskysymyksiin sekä valtioneuvoston vuoden 2009 turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa esitettyyn toimintalinjaan."	2	Puolustusministeriön strateginen suunnitelma, 2011, Puolustusministeriö, Helsinki	978-951-25-2224-8	http://www.defmin.fi/fi-les/1830/plm_strateginen_suunnitelma.pdf
12	17.12.2015	Ratkaisujen Suomi - Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015	Hallitusohjelma	Internet	Hallitusohjelma	2	Ratkaisujen Suomi - Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015, 2015, Hallituksen julkaisusarja 10 / 2015, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki	978-952-287-182-4	http://vnk.fi/julkaisu?pubid=6405
13	17.12.2015	Suomalaisia näkökulmia strategian tutkimukseen	Kirja	MPKK 1. ohjaaja, internet	MPKK:n oppikirja, joka valottaa strategian tutkimusta	3	Sivonen Pekka (toim), 2013, <i>Suomalaisia näkökulmia strategian tutkimukseen</i> , Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Julkaisusarja 1 : Strategian tutkimuksia No 33, Juvenes Print Tampere	978-951-25-2495-2	http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-25-2496-9
14	17.12.2015	Suomen Turvallisuus ja puolustuspolitiikan linjaukset	Kirja	MPKK kirjasto	Taustoja, linjaukset vanhentuneita, mutta peilaavat hyvin aikaansa,	1	Visuri Pekka (toim), Suomen Turvallisuus ja puolustuspolitiikan linjaukset, Otavan Kirjapaino Oy 2001	951-1-17796-6	
15	30.12.2015	REGIONALISMIN NARRATIIVI SUOMEN PUOLUSTUSYHTEIS-TYÖSSÄ	Opin näytte	kapt T Sikanen, (MPKK kirjasto)	YEK57 opinnäytetyö, materiaalia narratologiaan ja regionalismiin	1	Sikanen Tommi, 2015, <i>Regionalismin narratiivi Suomen puolustusyhteistyössä</i> , Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki,		http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201602034691

16	3.1.2016	Vapaaehtoisen maanpuolustuksen vaikuttavuusarviointi	Loppuraportti	Internet	<i>"Tässä raportissa jäsenetään vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimijakentän rakennetta ja toiminnan sisältöjä sekä kentän liityntää viranomaistoimintaan. Lisäksi arvioidaan vapaaehtoisen maanpuolustuksen vaikuttavuutta eri näkökulmista. Hankkeen on puolustusministeriön tilauksesta toteuttanut Gaia Consulting Oy."</i>	1	Erkka Ryyänen, Johan Lunabba, Laura Oja ja Tuomas Raivio, 2012, Vapaaehtoisen maanpuolustuksen vaikuttavuusarviointi, Loppuraportti, Gaia Oy, Tiilaja PLM		http://www.defmin.fi/julkaisut_ja_asiakirjat/julkaisuhaku/vapaaehtoisen_maanpuolustuksen_vaikuttavuusarviointi.5136.xhtml http://www.defmin.fi/julkaisut_ja_asiakirjat/tutkimukset_ja_julkaisut/2012/vapaaehtoisen_maanpuolustuksen_vaikuttavuusarviointi
17	x.1.2016	POHJOISMAISEN PUOLUSTUSYHTEISTYÖN RAJOITTEET JA MAHDOLLISUUDET RAKENTEELLISEN REALISMIN NÄKÖKULMASTA	Pro Gradu, SM 4, MPKK	Internet	<i>"Tutkimuksessa tarkastellaan pohjoismaista puolustusyhteistyötä Tanskan, Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta rakenteellisen realismin teoreettisesta näkökulmasta. Tutkimuksen menetelmä on teorialähtöinen laadullinen sisällön analyysi,"</i>	0			
18	6.2.2016	Security as practise - Discourse Analysis and the Bosnian War	Kirja	MPKK kirjasto	Kirja on hyvä esimerkki miten diskurssianalyysiä voi käyttää ulkomaan politiikan tutkimuksessa. Viitekehysenä on Bosnian	2	Hansen Lene, 2006, <i>Security asPractice - Discourse Analysis and the Bosnian War</i> , Routledge, London and New York	0-415-33757-2	

					sota. Postrukturalistinen ote.				
19	6.2.2016	Constructing international politics	Artikkeli	WEBSCO	Wendt'in perusteesejä sosiaalisesta konstruktionismista	3	Wendt, Alexander, 1995, <i>Constructing international politics</i> , International security, Vol 20, No. 1, s 71 - 81	0162-2889	http://web.a.ebscohost.com/ehost/detail/detail?sid=18109b22-4ad2-46c8-9655-07cec14e962d%40sessionmgr4003&vid=6&hid=4114&bdata=JnNpdGU9ZWWhvc3Qt bGl2ZQ%3d%3d#AN=9508161052&db=mth
20	15.2.2016	Theories on International Relations, fifth edition	Kirja	UM kirjasto	KV politiikan oppikirja	2	Linklater Andrew (toim), 2013 <i>Theories on International Relations</i> , fifth edition, palgrave macmillan, s. 217 239	978-0-230-36223-9	
21	.2016	Anarchy is what states make of it: The social construction of power politics.	Artikkeli	WEBSCO	Keskustelua konstruktivistmin valtioiden välisen anarkian käsitteestä	3	Wendt Alexander, 1992, <i>Anarchy is what states make of it: The social construction of power politics</i> , International Organization. Spring92, Vol. 46 Issue 2, p391. 35p. 1 Diagram	ISSN: 0020-8183	
22	22.3.2016	Johdatus tieteenfilosofiaan, käsitteen ja teorianmuodostus	Kitja	MPKK kirjasto	Tieteenfilosofista teoriaa	2	Niiniluoto Ilkka, 1980, <i>Johdatus tieteenfilosofiaan - käsitteen- ja teorianmuodostus</i> , 3.painos, Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2002		
23	22.3.2016	Social Theory of International Politics	Kirja	HY Kaisa-kirjasto	Kansainvälisen politiikan sosiaalisesta konstruktivismista	3	Wendt Alexander, 1999, <i>Social Theory of International Politics</i> , 19th Printing 2016, Cambridge University Press, United Kingdom		

24	24.3.2016	Verkottunut yhteiskunta	Kirja	Oma kirjasto	Maaailman kärki sivilisaatiohistorioitsijoiden laatima perusteos yhteiskuntien verkottuneisuuden merkityksestä maailmanhistoriassa	2	McNeill J.R, McNeill William H., 2014, <i>Verkottunut ihmiskunta - yleiskatsaus maailmanhistoriaan</i> , 9.painos, Osuukunta Vastapaino, Hansaprint Oy, TVantaa	951-768-185-2	Alkuperäinen teos: <i>The Human Web. A Bird's-Eye View of World History</i>
25	30.6.2016	Suomen turvallisuuspoliittisen ratkaisun lähtökohtia	Kirja	Doria, Internet	Suomen turvallisuuspolitiikkaa peilaava, tuore (2016) kirjoituskokoelma	3	Blombergs , Fred (toim), 2016, <i>Suomen turvallisuuspoliittisen ratkaisun lähtökohtia</i> , Maanpuolustuskorkeakoulu, Julkaisusarja 1: Tutkimuksia nro 4, Juvenes Print Tampere 2016	ISBN 978-951-25-2776-2 (PDF)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-25-2776-2 , viitattu 30.6.2016
26	30.6.2016	Theater Strategy - United States European Command	Internet	Internet	US Army EUCOM julkaisu Euroopan operaatioalueesta	3	Breedlove Philip M. (Gen USAF) Commander, 2015, <i>Theater Strategy</i> , United States European Command,		http://www.eucm.mil/media-library/document/35147/useucm-theater-strategy , viitattu 21.3.2017
27	4.7.2016	Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko 2016	Selonteko	Internet	Selonteossa arvioidaan Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista toimintaympäristöä ja esitetään Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittiset painopisteet ja tavoitteet. Niitä toteuttamalla valtioneuvosto vahvistaa Suomen turvallisuutta ja edistää sen hyvinvointia.	3	<i>Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko</i> , 2016, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 7/2016, Valtioneuvoston kanslia	978-952-287-267-8	http://vnk.fi/documents/10616/1986338/VNKJ072016_fi.pdf/9a3a074a-d97f-43c4-a1d8-e3ddbbd8d1da?version=1.0 , viitattu 4.7.2016
28	5.7.2016	Suomen uhkakuvapolitiikka 2000-luvun alussa	Väitöskirja	Internet	Ulko-, turvallisuus-, ja puolustuspoliittisten selontekojen asemointia, paljon viitattu väitöskirja	2	Limnell Jarno, 2009, <i>Suomen uhkakuvapolitiikka 2000-luvun alussa</i> , Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Julkaisusarja 1: Strategian tutkimuksia No 29, Edita Prima Oy, Helsinki 2009	978-951-25-2037-4	
29	5.7.2016	Kuinka sota voitetaan. Sotilasstrategiasta	Julkaistu	Internet	Strategian määrittelyä ja asemointia	2	Kerttunen Mika, 2010, <i>Kuinka sota voitetaan. Sotilasstrategiassta ja sen tutkimisesta</i> , Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Julkaisusarja 2:	978-951-25-2161-6	http://www.doria.fi/bitstream/h

		ja sen tutkimuksesta.					tutkimusselosteita No 45, Edita Prima Oy, Helsinki 2010		andle/10024/74177/StratL2_45w.pdf?sequence=1
30	5.7.2016	Näkökulmia puolustuskyvyn uskottavuuteen	Julkaistu	Internet	PLM strategia-asiakirja, materiaalia mm. tulevaisuuden toimintaympäristöön	2	Tarvainen Tiina (toim.), 2012, <i>Näkökulmia puolustuskyvyn uskottavuuteen</i> , Puolustusministeriö, Korean Kirjapaino Alanko Ky, 2012	978-951-25-2320-7	
31	6.7.2016	Nykyaikainen sotataito - sotilaallinen voima muutoksessa	Julkaistu	Internet	Sotataidon muutosta	1	Rekkedal Nils Marius, Mälkki Juha (toim), 2013, <i>NYKYAIKAINEN SOTATAITO - Sotilaallinen voima muutoksessa</i> , Neljäs uusittu painos (verkko-versio), Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki 2013	951-25-1734-5	http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/93813/Nykyaikainen_sotataito_verkkoversio_2013.pdf?sequence=2
32	6.7.2016	Kokonainen turvallisuus? Kokonaisturvallisuuden poliittinen kelpoisuus ja hallinnollinen toteutettavuus	Julkaistu	Internet		0	Branders Minna, 2016, Kokonainen turvallisuus? <i>Kokonaisturvallisuuden poliittinen kelpoisuus ja hallinnollinen toteutettavuus</i> , Acta Electronica Universitatis Tamperensis 1621, Tampere University Press, Tampere 2016	978-951-44-9996-8	http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9996-8 , viitattu 6.7.2016
33	7.7.2016	Tieteellinen päättely ja selittäminen	Kirja	MPKK kirjasto	Tieteenfilosofista teoriaa	2	Niiniluoto Ilkka, 1983, <i>Tieteellinen päättely ja selittäminen</i> , Kustannusosakeyhtiö Otava, Keuruu 1983	951-1-07379-6	
34	11.7.2016	Miten tutkimme tulevaisuuksia	Kirja	MPKK kirjasto	Tulevaisuudentutkimuksen teoriaa	0	Kuusi Osmo, Bergman Timo, Salminen Hazel, (toim.), 2013, Miten tutkimme tulevaisuuksia?, 3. uudistettu painos, Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry, Vammalan kirjapaino, Sastamala 2013	978-951-98852-3-0	
35	13.7.2016	Diskurssianalyysi - Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö	Kirja	MPKK kirjasto	Diskurssianalyysin hyvä ja kattava suomenkielinen perusteos	3	Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero, 2016, <i>Diskurssianalyysi - teoriat, peruskäsitteet, käyttö</i> , Kustannusosakeyhtiö Vastapaino, Tampere 2016	978-951-768-532-0	

36	15.7.2016	Narrative Methods for the Human Sciences	Kirja	MPKK kirjasto	Narratiivien tutkimuksesta	0	Kohler Riessman Catherine, 2008, <i>Narrative methods for the human sciences</i> , SAGE Publications, Los Angeles, London, New Delhi, Singapore	978-0-7619-2998-7	
37	28.7.2016	Argumentti ja kritiikki	Kirja	Oma kirjahylly	Retoriikasta paljon asiaa	3	Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa, toim, 1998, <i>Argumentti ja kritiikki - Lukemisen, keskustelun ja vaikuuttamisen taidot</i> , 9.painos, Gaudeamus Oy, Helsinki 2013	978-951-662-738-3	
38	29.7.2016	Retoriikka	Kirja	Oma kirjahylly	Retoriikan perusteos. Aristoteles itse!	2	Aristoteles (suom . Hohti Paavo, Myllykoski Päivi, Sihvola Juha), 2012, <i>Retoriikka</i> , Gaudeamus Oy, Hansaprint Vantaa 2012	978-952-495-274-3	
39	30.7.2016	Suomi ja Yhdysvallat. Satayksi tapaa kehittää transatlanttista yhteistyötä. Suomen Yhdysvallat-toimintaohjelma	Internet julkaisu	Internet	UM tekemä Yhdysvaltojen toimintaohjelma	1	<i>Suomi ja Yhdysvallat. Satayksi tapaa kehittää transatlanttista yhteistyötä. Suomen Yhdysvallat-toimintaohjelma</i> , 2011, Ulkoasiainministeriön julkaisuja 6 / 2011	978-951-724-913-3	http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=326276&nodeid=49541&contentlan=1&culture=fi-FI, viitattu 30.7.2016
40	31.7.2016	The Art of Adaptation A study on the Europeanization of Finland's foreign and security policy	Internet julkaisu	Internet	Väitöskirja	0	Palosaari Teemu, 2011, <i>The Art of Adaptation A study on the Europeanization of Finland's foreign and security policy</i> , TAPRI Studies in Peace and Conflict Research : 96, Tampereen yliopisto	978-951-44-9929-6	http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9929-6, viitattu 31.7.2016
41	18.8.2016	Theory of International Politics	Kirja	MPKK kirjasto	Waltzin perusteos	1	Waltz Kenneth N., 1979, <i>Theory of International Politics</i> , reissued 2010, Columbia University, Saltzman Institute of War and Peace Studies, Waveland Press, INC., Long Grove, Illinois 2010	1-57766-670-4	
42	19.8.2016	World politics - the menu for choice	Kirja	MPKK kirjasto	Maailmanpolitiikan teorioita	0	Russett Bruce, Starr Harvey, Kinsella David, 2010, <i>World Politics - The Menu for Choice</i> , Wadsworth Gengage Learning, USA	978-0-495-79738-8	

43	28.9.2016	The National Military Strategy of the United States of America 2015	Internet julkaisu	Internet	US sotilasstrategia	3	The National Military Strategy of the United States of America, 2015, Joint Chiefs of Staff, http://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Publications/2015_National_Military_Strategy.pdf , viitattu 28.9.2016	http://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Publications/2015_National_Military_Strategy.pdf
44	28.9.2016	U.S.National Security Strategy 2015			US turvallisuuspoliittinen selonteko	3	U.S.National Security Strategy 2015, 2015, The White House, Washington DC, https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy.pdf , viitattu 28.9.2016	https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy.pdf
45	7.10.2016	FIIA comment: Puolustusopimukset Yhdysvaltain kanssa:	Internet julkaisu	Internet	Kritiikkiä kahdenvälisten puolustusopimusten merkityksestä	2	Michel Leo, <i>Puolustusopimukset Yhdysvaltain kanssa: kahdenvälisyys ei ole vaihtoehto Natolle</i> , 2016, FIIA Comment, Ulkopoliittinen instituutti, Helsinki 2016, http://www.fia.fi/publication/617/puolustusopimukset_yhdysvaltain_kanssa/ , viitattu 7.10.2016	
46	7.10.2016	Statement of intent between the Department of Defense of the United States of America and the Ministry on Defense of the Republic of Finland	Internet julkaisu	Internet	Puolustusyhteistyön aiesopimus. Erittäin tärkeä!!!!	3	<i>Statement of intent between the Department of Defense of the United States of America and the Ministry on Defense of the Republic of Finland</i> , 2016, Puolustusministeriö, Helsinki, 2016, http://www.defmin.fi/files/3543/Statement_of_Intent.pdf , viitattu 7.10.2016	
47	14.10.2016	Pohdintoja sotatieteellisistä käsitteistä	Internet julkaisu	Internet	Sotatieteellisten käsitteiden määrittelyä	2	Rantapelkonen Jari, Koistinen Lotta, 2016, <i>Pohdintoja sotatieteellisistä käsitteistä</i> , Maanpuolustuskorkeakoulu, Sotataidon laitos, Julkaisusarja 2: Tutkimuslauseita NRO 1, Helsinki	

48	14.10.2016	Document Analysis as a Qualitative Research Method	Artikeli	Internet, kopio Huoltarilta	Dokumenttianalyysin perusteita	3	Bowen Glenn A, 2009, <i>Document Analysis as a Qualitative Research Method</i> , Qualitative Research Journal, vol.9, no.2, s.27 - 40		
49	22.10.2016	Vaatimustenhallinnan opas	Kirja	Opetuksesta, PVMOODLE	PV:n vaatimustenhallintaa, Strategian järjestelmäteoreettiseen malliin materiaalia	3	Kosola Jyri, 2013, <i>Vaatimustenhallinnan opas</i> , Maanpuolustuskorkeakoulu, Sotateknikan laitos, Julkaisusarja 5, No 12, Helsinki, 2013	ISSN 2242-7651 (verkkojulkaisu)	https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/88931/Vaatimustenhallinnan%20opas%20_1.0_verkkoversio.pdf?sequence=2
50	23.10.2016	The Structure of Scientific Revolutions	Kirja	MPKK kirjasto	Tieteellisestä paradigmasta ja vallankumouksesta, Kuhnin perusteos	1	Kuhn Thomas S., 2012 (1962), <i>The Structure of Scientific Revolutions, Fourth Edition</i> , The University of Chicago Press, Chicago, 2012	978-0-226-45812-0	
51	23.10.2016	Sota - Teoria ja todellisuus. Näkökulmia sodan muutokseen.	Julkaistu	Internet	Pohdintaan sodan kuvan muutoksesta	1	Raitasalo Jyri, Sipilä Joonas, (toim), 2008, <i>Sota - Teoria ja todellisuus. Näkökulmia sodan muutokseen</i> , Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Julkaisusarja 1: Strategian tutkimuksia No24, Helsinki		
52	7.11.2016	Yhteiskunnan turvallisuusstrategia	Periaatepäätös	Internet	Suomen kokonaisturvallisuuteen liittyvä strategia	2	<i>Yhteiskunnan turvallisuusstrategia - Valtioneuvoston periaatepäätös 16.12.2010</i> , 2010, Puolustusministeriö, Helsinki	978-951-25-2170-8	http://www.defmin.fi/files/1696/Yhteiskunnan_turvallisuusstrategia_2010.pdf
53	8.11.2016	Goldwater-Nichols Department of Defense reorganization Act of 1986	Laki	Internet	US DoD:n ja Presidentin velvollisuuksien uudelleenorganisointi, perusteet US National Security Strategylle	2	Goldwater-Nichols Department of Defense reorganization Act of 1986, Public Law 99-433–OCT. 1, 1986, 1986, 99th Congress, United States Government Publications, Yhdysvallat,		https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/STATUTE-100-Pg992.pdf
54	8.11.2016	United States Code, 2006 Edition	Laki	Internet	US laki, jossa määritellään mm. US National Military Strategyn nimeäminen	3	<i>United States Code, 2006 Edition, Supplement 4, Title 10 - ARMED FORCES</i> , 2006, 2010, Yhdysvallat		https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/US

		tion, Supplement 4, Title 10 - ARMED FORCES,							CODE-2010-title10/pdf/US-CODE-2010-title10-subtitleA-partI-chap5-sec153.pdf
55	8.11.2016	Tilastollinen päättely ja teollinen argumentointi	Kirja	MPKK kirjasto	Tilastollista päättelyä käsittelevä opas, laajempi kuin pelkkä tilastotieteen laskuopas	2	Ketokivi Mikko, 2009, <i>Tilastollinen päättely ja teollinen argumentointi</i> , Gaudeamus Helsinki University Press, Helsinki	978-951-570-778-9	
56	9.11.2016	Qualitative Data Analysis	Kirja	MPKK kirjasto	Laadullisen data-analyysin kirja	2	Miles Matthew B., Huberman A. Michael, <i>Qualitative Data Analysis - An Expanded Sourcebook</i> , 1994, Second Edition, Sage Publications, Thousand Oaks-London-New Delhi		
57	11.11.2016	A National Security Strategy For A New Century, 1999	Selonteko	Internet	US turvallisuuspoliittinen selonteko	3	<i>A National Security Strategy For A New Century</i> , 1999, The White House, Washington DC, http://nssarchive.us/NSSR/2000.pdf , viitattu 28.10.2016 (nimetty jossain yhteydessä vuoden 2000 mukaan, mutta ilmestymivuosi on 1999)		http://nssarchive.us/NSSR/2000.pdf
58	11.11.2016	A National Security Strategy For A Global Age, 2000	Selonteko	Internet	US turvallisuuspoliittinen selonteko	3	<i>A National Security Strategy For A Global Age</i> , 2000, The White House, Washington DC, http://nssarchive.us/NSSR/2001.pdf , viitattu 28.10.2016 (nimetty jossain yhteydessä vuoden 2001 mukaan, josta alkaen se on voimassa, mutta ilmestymivuosi on 2000)		http://nssarchive.us/NSSR/2001.pdf
59	11.11.2016	The National Security Strategy of the United States of America, 2002	Selonteko	Internet	US turvallisuuspoliittinen selonteko	3	<i>The National Security Strategy of the United States of America</i> , 2002, The White House, Washington DC, http://nssarchive.us/NSSR/2002.pdf , viitattu 28.10.2016		http://nssarchive.us/NSSR/2002.pdf
60	11.11.2016	The National Security Strategy of the United States	Selonteko	Internet	US turvallisuuspoliittinen selonteko	3	The National Security Strategy of the United States of America, 2006, The White House, Washington DC, http://nssarchive.us/NSSR/2006.pdf , viitattu 28.10.2016		http://nssarchive.us/NSSR/2006.pdf , viitattu 28.10.2016

		of America, 2006							
61	11.11.2016	National Security Strategy 2010	Selonteko	Internet	US turvallisuuspoliittinen selonteko	3	National Security, 2010, The White House, Washington DC, http://nssarchive.us/NSSR/2010.pdf , viitattu 28.10.2016		http://nssarchive.us/NSSR/2010.pdf , viitattu 28.10.2016
62	11.11.2016	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka, 2001	Selonteko	Internet	Turvallisuus- ja puolustupoliittinen selonteko	3	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka, 2001, Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle 13.6.2001, VNS 2/2001 vp, Valtioneuvoston kanslia, http://www.defmin.fi/files/1147/selonteko2001.pdf , viitattu 7.11.2016		http://www.defmin.fi/files/1147/selonteko2001.pdf
63	11.11.2016	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2004	Selonteko	Internet	Turvallisuus- ja puolustupoliittinen selonteko	3	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2004, 2004, Valtioneuvoston selonteko VNS6/2004, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 16/2004, Valtioneuvoston kanslia, http://www.defmin.fi/files/240/2493_2161_Selonteko_2004_1_.pdf , viitattu 7.11.2016		http://www.defmin.fi/files/240/2493_2161_Selonteko_2004_1_.pdf
64	11.11.2016	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009	Selonteko	Internet	Turvallisuus- ja puolustupoliittinen selonteko	3	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009, 2009, Valtioneuvoston selonteko, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 11/2009, Valtioneuvoston kanslia, http://vnk.fi/julkaisu?pubid=3738 (sivusto), julkaisu http://vnk.fi/documents/10616/622958/J1109_Suomen+turvallisuus+ja+puolustuspolitiikka.pdf/ebe78430-c2a9-4e01-8b5a-638fc51871e7?version=1.0 , viitattu 7.11.2016		http://vnk.fi/julkaisu?pubid=3738 (sivusto), julkaisu http://vnk.fi/documents/10616/622958/J1109_Suomen+turvallisuus+ja+puolustuspolitiikka.pdf/ebe78430-c2a9-4e01-8b5a-638fc51871e7?version=1.0 , viitattu 7.11.2016

65	11.11.2016	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012	Selonteko	Internet	Turvallisuus- ja puolustupoliittinen selonteko	3	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012, 2012, Valtioneuvoston selonteko, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2012, Valtioneuvoston kanslia, http://vnk.fi/julkaisu?pubid=2203 (sivusto), http://vnk.fi/documents/10616/622970/J0512_Suomen+turvallisuus+ja+puolustuspolitiikka+2012.pdf/b534174a-13bc-4684-beb0-a093be30ce2a?version=1.0 (julkaisu) viitattu 7.11.2016		http://vnk.fi/julkaisu?pubid=2203 (sivusto), http://vnk.fi/documents/10616/622970/J0512_Suomen+turvallisuus+ja+puolustuspolitiikka+2012.pdf/b534174a-13bc-4684-beb0-a093be30ce2a?version=1.0 (julkaisu) viitattu 7.11.2016
66	11.11.2016	Government Report on Finnish Foreign and Security Policy, 2016	Selonteko	Internet	Turvallisuus- ja puolustupoliittinen selonteko, englanninkielinen versio	3	Government Report on Finnish Foreign and Security Policy, 2016, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 7/2016, Valtioneuvoston kanslia, http://vnk.fi/documents/10616/1986338/VNKJ092016+en.pdf/b33c3703-29f4-4cce-a910-b05e32b676b9?version=1.0 , viitattu 28.10.2016		http://vnk.fi/documents/10616/1986338/VNKJ092016+en.pdf/b33c3703-29f4-4cce-a910-b05e32b676b9?version=1.0 , viitattu 28.10.2016
67	18.11.2016	Arvio Suomen mahdollisen Nato-jäsenyyden vaikutuksista	Arvio	Internet	Arvioi Suomen Nato-jäsenyyden mahdollisia vaikutuksia, turvallisuus- ja puolustupoliittista diskurssia	1	<i>Arvio Suomen mahdollisen Nato-jäsenyyden vaikutuksista</i> , 2016, Ulkoasianministeriö, Innocorp Oy, Huhtikuu 2016, http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=345679 , viitattu 18.11.2016	978-952-281-311-4	http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=345679

68	2.12.2016	Suomalaisten mielipiteitä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta - Maanpuolustuksen suunnittelukunta	Mielipidetämisraportti	Internet	Kansalaisten mielipiteitä, raportti Joulukuulta 2016	2	Maanpuolustuksen suunnittelukunta, 2016, <i>Suomalaisten mielipiteitä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta</i> , MTS Tiedotteita ja katsauksia ,2/2016, Joulukuu 2016, Helsinki http://www.defmin.fi/files/3573/MTS_mielipidetutkimusraportti_joukuu_2016.pdf viitattu 2.12.2016		http://www.defmin.fi/files/3573/MTS_mielipidetutkimusraportti_joukuu_2016.pdf
69	9.12.2016	Designing and conducting Mixed Methods Research	Kiija	MPKK kirjasto	Mixed Methods metodikirja, metodeihin materiaalia	1	Creswell John W., Plano Clark Vicki L, 2011, <i>Designing and conducting Mixed Methods Research</i> , 2nd edition, Sage Publications London, New Delhim , Singapore, Washington DC,	978-1-4129-7517-9	
70	4.1.2017	Toimiva yhteistyö - Työelämän vuorovaikutussuhteet, tiimit ja verkostot	Väitöskirja	Internet	Yhteistyön määrittelyä lähinnä työelämään liittyen	2	Annaleena Aira, 2012, <i>Toimiva yhteistyö - Työelämän vuorovaikutussuhteet, tiimit ja verkostot</i> , Jyväskylän yliopisto		https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/37743/9789513947088.pdf , viitattu 4.1.2017
71	5.1.2017	Joint Publication 1-02, Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms	Ohjesääntö	Internet	US DOS viralliset termit ja määritelmät	2	Joint Publication 1-02, <i>Department of Defense Dictionary of Military and Associated Term</i> , 8 November 2010 (As Amended Through 15 February 2016), United States Department Of Defense, The Chairman of the Joint Chiefs of Staff, USA		http://www.dtic.mil/docs/new_pubs/jp1_02.pdf
72	5.1.2017	Joint Publication 1, Doctrine for the Armed Forces of the United	Ohjesääntö	Internet	USA asevoimien virallinen doktriini	2	<i>Joint Publication 1</i> , Doctrine for the Armed Forces of the United States, 25 March 2013, USA		

		States, 25 March 2013							
73	9.1.2017	Politiikan perusteet	Kirja	MPKK kirjasto	Suomalaisen politiikan tutkimuksen perusoppi-kirja	1	Paloheimo Heikki, Wiberg Matti, 1997, <i>Politiikan perusteet</i> , 5.painos, Sanoma Pro, Helsinki, 2012	978-952-63-0761-9	
74	10.1.2017	<i>Global Trends-Paradox of Progress - A Publication of the National Intelligence Council, 2017</i>	Julkaisu	Internet	US tiedustelun julkaisema raportti tulevaisuuden globaaleista trendeistä	3	<i>Global Trends- Paradox of Progress - A Publication of the National Intelligence Council, 2017, Office of the Director of National Intelligence, United States of America</i>	978-0-16-093614-2	https://www.dni.gov/files/images/globalTrends/documents/GT-Full-Report.pdf
75	10.1.2017	Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta	Selonteko	Internet	Sisäisen turvallisuuden selonteko	1	Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta, 2016, Sisäministeriön julkaisu 8/2016	978-952-324-085-8	http://www.intern.fi/julkaisu/082016_vii-tattu_10.1.2017
76	11.1.2010	Johdatus tieteelliseen ajatteluun	Kirja	Oma kirjasto	Tieteellisen ajattelun perusteita esittelevä teos	1	Haaparanta Leila, Niiniluoto Ilkka, 2016, <i>Johdatus tieteelliseen ajatteluun</i> , Gaudeamus Helsinki University Press,	978-952-495-397-9	-
77	12.1.2017	Merkityksen evoluution ongelma	Pro Gradu,	Internet	Merkityksen määrittelyyn liittyvä opinnäyte	1	Seppänen Erkki, 2012, <i>Merkityksen evoluution ongelma</i> , Pro Gradu, Yleinen kielitiede, Nykykielten laitos, Helsingin yliopisto		https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/35804/merkityk.pdf?sequence=1
78	13.1.2017	Statement of Intent between the Secretary of Defense of the United States of America and the Minister of Defense of Sweden	Sopimus	Internet	Ruotsin ja Yhdysvaltojen välinen sotilasyhteistyötä koskeva aiesopimus, vertailuun Suomen sopimuksen kanssa	2	<i>Statement of Intent between the Secretary of Defense of the United States of America and the Minister of Defense of Sweden</i> , 2016, Government Offices of Sweden, http://www.government.se/49d2af/globalassets/government/dokument/forsvarsdepartementet/statement-of-intent-swe_us-20160608_signed.pdf , viitattu 13.1.2017		

79	13.1.2017	Hyökkäyksestä puolustukseen - Taktiikan kehittymisen ensimmäiset vuosikymmenet Suomessa	Väitös-kirja	Internet	Sotahistoriallista tarkastelua suomalaisen taktiikan ja operaatiotaiden kehittymisestä	1	Tynkkynen Vesa, 1996, <i>Hyökkäyksestä puolustukseen - Taktiikan kehittymisen ensimmäiset vuosikymmenet Suomessa</i> , 2. painos, Taktiikan laitos, Julkaisusarja 1, Nro. 1/2014, Helsinki 2014	978-951-25-2547-8	https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/95661/Tynkkynen_FINAL.pdf?sequence=3
80	24.1.2017	Valtakunnallisen maanpuolustuskurssin MPK220 avajaistilaisuus 23.1.2017 Säätytalo, Puolustusvoimain komentajan tervehdyssanat.	Puhe	Internet	PVKOM käsittelee ajan-kohtaisia asioita valtakunnallisen maanpuolustuskurssin avajaisissa	1	Puolustusvoimain komentajan tervehdyssanat, 23.1.2017, Valtakunnallisen maanpuolustuskurssin (MPK220) avajaistilaisuus Säätytalo, Helsinki		http://puolustusvoimat.fi/220.-valtakunnallisen-maanpuolustuskurssin-avajaiset
81	3.2.2017	Modern Strategy	Kirja	MPKK kirjasto	Modernin strategian määrittelyä	1	Gray Colin S., 1999, <i>Modern Strategy</i> , Oxford University Press, Great Britain	978-0-19-878251-3	
82	16.2.2017	Valtioneuvoston puolustus-selonteko 2017	Selonteko	Internet	1. kertaa valtioneuvoston selonteissa ilmeistyi erillinen puolustus-selonteko, joka liittyy vuonna 2016 ilmestyneeseen ulko- ja turvallisuuspoliittiseen selontekoon tarkentaen Suomen puolustuspolitiikkaan ja puolustukseen liittyviä kokonaisuuksia	3	<i>Valtioneuvoston puolustus-selonteko</i> , 2017, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2017, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki	978-952-287-370-5	http://www.defmin.fi/fi/files/3683/J05_2017_VN_puolustus-selonteko_Su_PLM.pdf
83	16.2.2017	Government's Defence Report	Selonteko	Internet	1. kertaa valtioneuvoston selonteissa ilmeistyi erillinen puolustus-selonteko, joka liittyy vuonna 2016 ilmestyneeseen ulko- ja	3	<i>Government's Defence Report</i> , 2017, Prime Minister's Office Publications 7/2017, Prime Minister's Office, Helsinki	978-952-287-374-3	http://www.defmin.fi/fi/files/3688/J07_2017_Governments_De-

					turvallisuuspoliittiseen selontekoon tarkentaen Suomen puolustuspolitiikkaan ja puolustukseen liittyviä kokonaisuuksia. Englanninkielinen versio			fence Report Eng PLM 160217.pdf
84	28.3.2017	Department of Defense, June 2008, <i>National Defense Strategy</i> ,	Selonteko	Internet	DOD strategia-asiakirja vuodelta 2008	2	Department of Defense, June 2008, <i>National Defense Strategy</i> , http://history.defense.gov/Portals/70/Documents/nds/2008_NDS.pdf?ver=2014-06-25-124535-363 , viitattu 28.3.2017	-
85	28.3.2017	Department of Defense, March 2005, <i>The National Defense Strategy of The United States of America</i> ,	Selonteko	Internet	DOD strategia-asiakirja vuodelta 2005	2	Department of Defense, March 2005, <i>The National Defense Strategy of The United States of America</i> , http://history.defense.gov/Portals/70/Documents/nds/2005_NDS.pdf?ver=2014-06-25-124535-143 , viitattu 28.3.2017	-
86	10.4.2017	Joint Publication 3-08, Interorganizational Cooperation	Ohjesääntö	Internet	CJCS ohjesääntö yhteistyön toteuttamiseen liittyen	2	Joint Publication 3-08, Interorganizational Cooperation, 12 October 2016, Chairman of the Joint Chiefs of Staff	http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp3_08.pdf
87	11.4.2017	Department of Defense - Report to Congress on Strategy to Protect United States National Security Interests in the Arctic Region	Raportti	Internet	DOD raportti arktisen alueen merkityksestä Yhdysvaltojen turvallisuudelle	1	Department of Defense - Report to Congress on Strategy to Protect United States National Security Interests in the Arctic Region, December 2016	https://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2016-Arctic-Strategy-UNCLAS-cleared-for-release.pdf
88	12.4.2017	Department of Defense Accomplishments	Raportti	2.ohjaaja	DOD katstaus mitä saatu aikaan USA:n presidentin / hallinnon vaihtuessa	1	Department of Defense, January 5 2017, <i>Accomplishments (2009-2016) Taking the Long View, Investing for the Future</i> ,	https://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2017-01-05-Defense-Accomplishments-Taking-the-Long-View-Investing-for-the-Future.pdf

		(2009-2016) Taking the Long View, In- vesting for the Future						tals/1/Docu- ments/pubs/FI- NAL-DOD-Exit- Memo.pdf
89	13.4.2017	Not just an- other arms deal - The secu- rity policy im- plications of the United sell- ing advanced missiles to Fi- nland	Brie- fing pa- per	Internet	Ulkopoliittisen instituutin julkaisu JASSM kauppojen kokonaisvaikutuksesta Suomelle	2	Salonius-Pasternak Charly, 2012, <i>Not just another arms deal: The security policy implications of the United States selling advanced missiles to Finland</i> , FIAA Briefing Paper 112, September 2012, The Finn- ish Institute of International Affaris	<a href="http://www.fiia.fi/fi/publica-
tion/279/not_just
_an-
other_arms_deal
/">http://www.fiia.fi /fi/publica- tion/279/not_just _an- other_arms_deal /
90	13.4.2017	JOINT STATE- MENT OF IN- TENT BY MR. JEAN-YVES LE DRIAN, MINIS- TER OF DE- FENCE OF THE FRENCH RE- PUBLIC, AND THE HONORA- BLE ASHTON CARTER, SEC- RETARY OF DE- FENSE OF THE UNITED STATES OF AMERICA	Sopi- mus	Internet	Ranskan ja Yhdysvaltojen välinen sotilasyhteistyötä koskeva aiesopimus, ver- tailuun Suomen sopimuk- sen kanssa	2	JOINT STATEMENT OF INTENT BY MR. JEAN-YVES LE DRIAN, MINISTER OF DEFENCE OF THE FRENCH RE- PUBLIC, AND THE HONORABLE ASHTON CARTER, SECRETARY OF DEFENSE OF THE UNITED STATES OF AMERICA, 2016	<a href="https://www.de-
fense.gov/Port-
tals/1/Docu-
ments/pubs/Joint
-Statement-of-In-
tent-between-
the-US-and-
France.pdf">https://www.de- fense.gov/Port- tals/1/Docu- ments/pubs/Joint -Statement-of-In- tent-between- the-US-and- France.pdf

91	2.5.2017	A three-degree horizon of peace in the military alliance network	Tutkimus	Internet	Tutkimus sotilaallisen liittoutumisen vaikutuksesta rauhaan	2	Weihua Li, Aisha E.Bradshaw, Caitlin B.Clary, Skyler J.Cranmer, 2017, <i>A three-degree horizon of peace in the military alliance network</i> , Science Advances 01 Mar 2017, vol. 3, no.3, e1601895, DOI: 10.1126/sciadv.1601895, http://advances.sciencemag.org/content/3/3/e1601895/tab-pdf , viitattu 2.5.2017		DOI: 10.1126/sciadv.1601895 , http://advances.sciencemag.org/content/3/3/e1601895/tab-pdf , viitattu 2.5.2017
92	11.5.2017	Koskenlaskun lyhyt historia	Tutkimus	Internet	Turvallisuus- ja puolustupoliittinen tutkimus	2	Tarkka Jukka, 2017, <i>Koskelaskun lyhyt historia</i> , Puolustusministeriön julkaisusarja 2/2017, Puolustusministeriö	978-951-25-2911-7	http://www.defmin.fi/fi/files/3777/02_17_Tarkka_Koskenlaskun_lyhyt_historia_V4.pdf , viitattu 11.5.2017
93	11.5.2017	Koskiveneellä kohti valtavirtaa: Suomen puolustuspolitiikka sodan lopusta 2010-luvun kiristyneeseen turvallisuusympäristöön	Tutkimus	Internet	Turvallisuus- ja puolustupoliittinen tutkimus	2	Pesu Matti, 2017, Koskiveneellä kohti valtavirtaa: Suomen puolustuspolitiikka sodan lopusta 2010-luvun kiristyneeseen turvallisuusympäristöön, Puolustusministeriön julkaisusarja 2/2017, Puolustusministeriö	978-951-25-2913-1	http://www.defmin.fi/fi/files/3776/01_17_Pesu_Koskiveneella_kohti_valtavirtaa_V2.pdf , viitattu 11.5.2017
94	22.5.2017	European Reassurance Initiative (ERI) Fact Sheet	Julkaisu	Internet	ERI ohjelman faktat, mm. rahoitus	1	U.S.European Command, 2017, <i>European Reassurance Initiative (ERI) Fact Sheet</i> , U.S.European Command Public Affairs Office		http://www.eucm.mil/media-library/document/35544/eri-fact-sheet
95	19.6.2017	Foreign Affairs September/October 2016	Lehti	Lehti	Chairman of Joint Chiefs of Staff haastattelu, sotilaallista diskurssia	2	Rose Gideon, 2016, <i>Notes From the Chairman - A Conversation With Martin Dempsey</i> , Foreign Affairs, September / October 2016, Volume 95, Number 5, s.2-9		-

96	19.6.2017	Foreign Affairs September/Oc- tober 2016	Lehti	Lehti	ex varapresidentin artik- keli, materiaalia US iden- titeettiin ja intresseihin	2	Biden Joseph R. Jr, <i>Building on Success - Opportuni- ties for the Next Administration</i> , Foreign Affairs, September / October 2016, Volume 95, Number 5, s.46-57		-
97	27.6.2017	Puolustuskykyä kentälle	Ar- tik- keli	Kylkirauta	FIN US puolustusasia- miesten laatima artikkeli	1	Toveri Pekka, Tolvanen Pasi, Jokinen Janne, 2017, <i>Puolustuskykyä kentälle</i> , Kylkirauta 2 / 2017		-
98	30.6.2017	Suomen politi- nen historia	Kirja	MPKK kir- jasto	Johdantoon ja historialli- seen kehykseen taustaa	1	Jussila Osmo, Hentilä Seppo, Nevakivi Jukka, 2006, <i>Suomen poliittinen historia</i> , 5. uudistettu painos, WSOY Oppimateriaalit Oy, Helsinki	951-0-31572-9	-
99	30.6.2017	Jatkosodan pik- kujättiläinen	Kirja	MPKK kir- jasto	Johdantoon ja historialli- seen kehykseen taustaa	1	Leskinen Jari, Juutilainen Antti, 2006, <i>Jatkosodan pikkujättiläinen</i> , 3.painos, WSOY Porvoo		-
100	1.7.2017	Reinforcing De- terrence on NATO's Eastern Flank	Tut- ki- mus	Internet	Naton koillisen sivustan suojaamisen haasteet	1	Shlapak David A. , Johnson Michael , 2016, <i>Reinforc- ing Deterrence on NATO's Eastern Flank- Wargam- ing the Defense of the Baltics</i> , Research Reports, RR- 1253-A, Rand Corporation		http://www.rand.org/pubs/research_reports/RR1253.html
									-
		OPINNÄYT- TEITÄ, JOITA EI OLE ANALY- SOITU, JOH- TUEN NIIDEN TASOSTA .				0			
	EUK	Kapteeni Jouko Korkala on laatinut esiupseerikurssi 66:llä tutki- muksen ”Suomen kansainvälinen sotilaallinen yhteistyö suoma- laisessa lehdistössä vuonna 2013”. Tutkimuksesta saa hyvin taustaa sotilaallisen yhteistyön määrittelyyn ja siitä käytävään keskusteluun. Tutkimus sinällään rajoittuu ajallisesti hyvin raja- tusti vain vuoteen 2013 ja tiettyihin sanomalehtiin.				0			

	PRO	Olli Pirttimäki on tutkinut 2015 pro gradussaan Ilmavoimien kansainvälisen valmiusyksikön lentokonevaraosalogistiikkaa. Gradu ei ollut saatavissa sähköisenä Doria-palvelusta.. Lasse Kuoppala on tutkinut 2015 SM4 kurssin pro gradussaan Pohjoismaisen puolustusyhteistyön rajoitteita ja mahdollisuuksia rakenteellisen realismin näkökulmasta. Timo Komulainen on 2007 tutkinut kadettikurssi 90:n pro gradussaan puolustusteollista yhteistyötä Euroopan unionin alueella. Mikko Henriksson on tutkinut esiupseerikurssin tutkimustyössään Venäjän ja Kiinan sotilaallista yhteistyötä kylmän sodan jälkeen.				0			
						Lähteiden luokittelukriteerit			
						0 = ei ole merkitystä tutkimukselle			
						1 = vähäinen merkitys, muutamia viitteitä, tukevaa aineistoa			
						2 = tärkeää tutkimukselle			
						3 = kriittistä tutkimukselle			

KÄSITTEET JA MÄÄRITELMÄT

Tässä liitteessä luetellaan tutkimuksessa käytettävät käsitteet ja määritelmät.

Argumentin tarkoitus on perustella jotain. Argumentin osat ovat väite (mitä halutaan uskottavan), perustelu ja taustaoletukset. Antaa vastauksia siihen miksi väite pitäisi hyväksyä. Antaa tukea väitteelle.⁵³⁴

Defence capability. *Finland's defence capability comprises the defence system's military capabilities and the resources attained through domestic and international defence cooperation.*⁵³⁵

Defence cooperation. *Defence cooperation means such international defence policy and military cooperation which supports and strengthens Finland's defence capability.*⁵³⁶

[Department of Defense seuraavalla sivulla → kuva vie tilaa]

Diskurssi ”verrattain eheiksi säännönmukaisten merkityssuhteiden systeemeiksi, jotka rakentuvat sosiaalisissa käytännöissä ja samalla rakentavat sosiaalista todellisuutta.”⁵³⁷

Diskurssianalyysille eräs käytetty määritelmä on ”kielenkäytön ja muun merkitysvälitteisen toiminnan tutkimukseksi, jossa analysoidaan yksityiskohtaisesti sitä, miten sosiaalista todellisuutta tuotetaan erilaisissa käytännöissä”.⁵³⁸

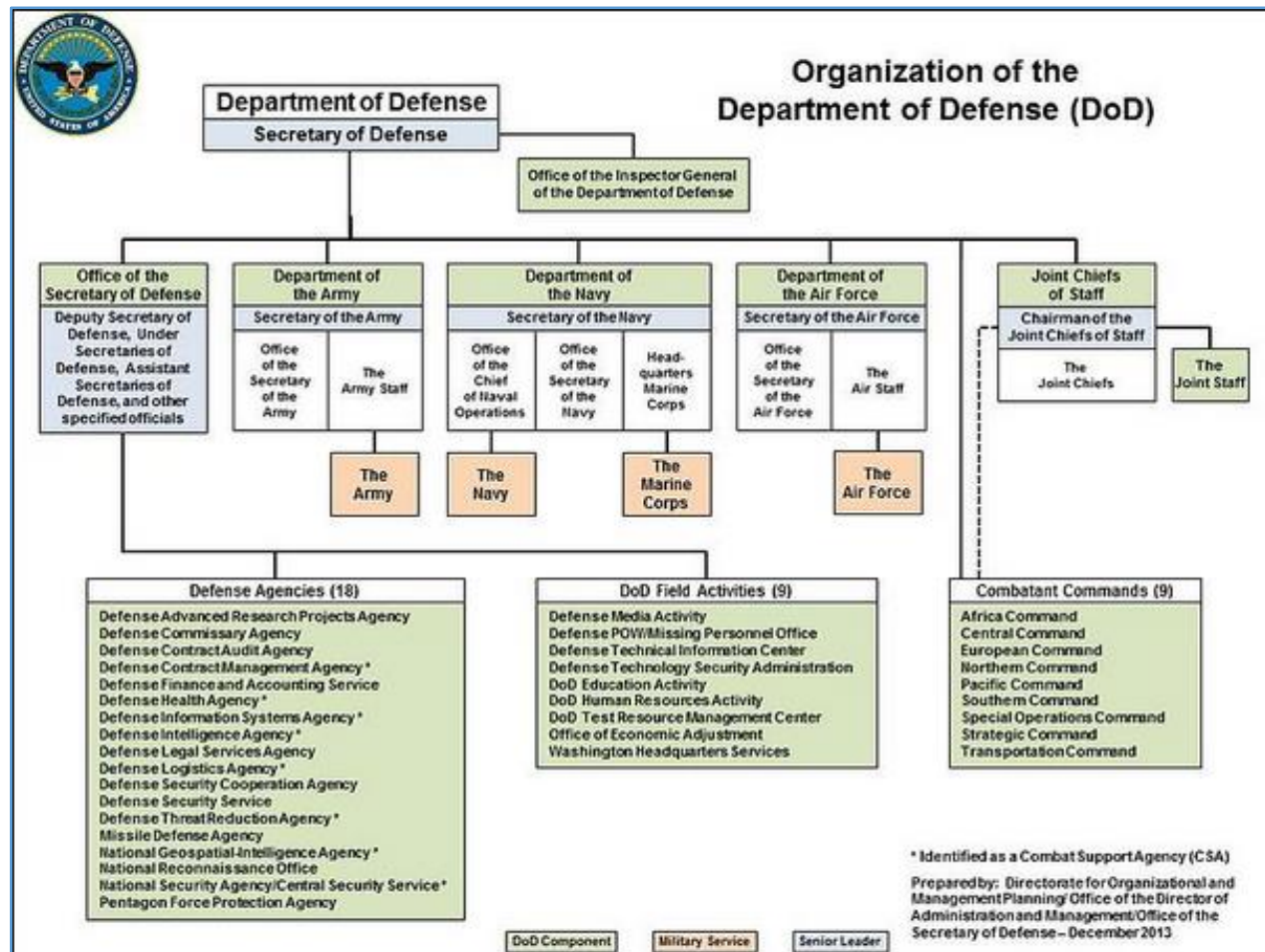
⁵³⁴ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (toim.) (1998), Argumentti ja kritiikki - Lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot, 9.painos, 2013, Gaudeamus Oy, Helsinki. s. 46, 63.

⁵³⁵ Government's Defence Report (2017), Prime Minister's Office Publications 7/2017, Prime Minister's Office, Helsinki. [http://www.defmin.fi/files/3688/J07_2017_Governments_Defence_Report_Eng_PLM_160217.pdf], viitattu 17.2.2017, s. 33.

⁵³⁶ Government's Defence Report (2017), s. 33

⁵³⁷ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016), Diskurssianalyysi - teorian, peruskäsitteet, käyttö, Kustannusosakeyhtiö Vastapaino, Tampere. (tutkijan huomautus: kirjassa yhdistyvät 1993 ilmestynyt Diskurssianalyysin aakkoset ja 1999 ilmestynyt Diskurssianalyysi liikkeessä -kirjat), s. 34.

⁵³⁸ Jokinen Arja, Juhila Kirsi, Suoninen Eero (2016): s. 17.

Department of Defense (DoD)⁵³⁹ Yhdysvaltojen puolustusministeriö

***Doktriinien** laatimisen tarkoituksena on välittää upseerikunnalle vähimmäiskäsitys ylemmän sotilasjohdon ajatuksista ja menetelmistä, eli miten puolustusjärjestelmän ajatellaan toimivan taktiselta tasolta aina strategiselle tasolle. Ilman tällaista yhteistä lähtökohtaa yksittäisen upseerin on vaikea ymmärtää niitä organisaation peruseräitä, joihin hän voisi toiminnassaan tukeutua. Doktriini on myös ideaalinen (aatteellinen) pohja sotilaskoulutukselle ja -opetukselle. (Tosiasia on kuitenkin, että harvat puolustusvoimat pitävät sotilasdoktriinejaan lopullisesti kehiteltynä. Niitä täytyy koko ajan sovittaa vastaamaan mm. poliittiseen todellisuuteen ja meneillään oleviin teknologian muutoksiin.)⁵⁴⁰*

⁵³⁹ Wikipedia, [https://en.wikipedia.org/wiki/United_States_Department_of_Defense#/media/File:DoD_Organization_December_2013.jpg], viitattu 22.10.2016, kuvaa vuoden 2013 organisaatiota

⁵⁴⁰ Rekkedal Nils Marius, Mälkki Juha (toim.) (2013): Nykyaikainen sotataito - Sotilaallinen voima muutoksessa, Neljäs uusittu painos (verkkoversio), Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki. [http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/93813/Nykyaikainen_sotataito_verkkoversio_2013.pdf?sequence=2], viitattu 1.7.2017, s. 15.

Globalisaatiossa samat tekijät vaikuttavat lähes kaikkialla (ilmaston muutos, korkea öljyn hinta) ja kehitystrendit koskevat kaikkia (hidas talouskasvu, eriarvoisuuden lisääntyminen).

541

International Relations -oppisuunta. Itsenäinen oppisuunta, joka nousi 1. maailmansodan kauheuksien herättämänä tutkimaan kansainvälisiä suhteita ja kansainvälistä politiikka. Ensimmäisiä kysymyksiä oli miettiä mistä sodat johtuvat. Oppiaineen ensimmäisiä julkaisuja on E.H.Carrin *The Twenty Years' Crisis 1939* ja Hans Morgenthauin *Politics Among Nations 1948*. Teosten sanoma nousee tekijöiden kiinnostuksesta tutkia kansainvälisen politiikassa ilmenevää valtaa, turvallisuutta ja voimaa.⁵⁴²

Joint Chiefs of Staff (JCS) ja The Chairman of the Joint Chiefs of Staff (CJCS) tarkoitetaan Yhdysvaltojen puolustusministeriön alaisuudessa toimivaa puolustushaarakomentajien neuvostoa ja sen puhemiestä. Heidän roolinsa on olla presidentin, puolustusministerin ja kansallisen turvallisuus komitean (National Security Council) pääasiallinen sotilasneuvonantaja, sekä vastata erinäisistä strategiatyöhön ja suunnitteluun liittyvistä kokonaisuuksista. Vuoden 1986 *Goldwater-Nichols Department of Defense reorganization Act of 1986* määrittelee edellä mainituista:⁵⁴³

“The Joint Chiefs of Staff consist of the following:

“(1) The Chairman.

“(2) The Chief of Staff of the Army.

“(3) The Chief of Naval Operations.

“(4) The Chief of Staff of the Air Force.

“(5) The Commandant of the Marine Corps.”

Kausaliteetti tarkoittaa syy-seuraussuhdetta.⁵⁴⁴

Korrelaatio on vastaavuussuhde. Matemaattisesti se tarkoittaa kahden suureen välistä riippuvuutta.⁵⁴⁵

⁵⁴¹ Visuri Pekka (toim.) (2001), Suomen Turvallisuus ja puolustuspolitiikan linjaukset, Otavan Kirjapaino Oy., s. 60.

⁵⁴² Linklater Andrew (toim.) (2013), Theories on International Relations, fifth edition, Palgrave macmillan, United Kingdom., s. 1–2, 6–8.

⁵⁴³ Goldwater-Nichols Department of Defense reorganization Act of 1986, Title II – PART A, Chapter 5 – Sec. 201 (§151–155).

⁵⁴⁴ [<http://www.suomisanakirja.fi/kausaliteetti>], viitattu 29.6.2017.

⁵⁴⁵ [<http://www.suomisanakirja.fi/korrelaatio>], viitattu 29.6.2017.

Kansainvälinen sotilaallinen yhteistyö:

Kansainvälinen sotilaallinen yhteistyö on ”sotilaiden yhdessä ulkomaiden asevoimien edustajien kanssa toteuttamat toimenpiteet, joiden avulla pyritään tukemaan ja vahvistamaan valtion puolustuskykyä, sekä edistämään turvallisuus- ja puolustuspoliittisten tavoitteiden toteutumista”.⁵⁴⁶

Suomen ja Yhdysvaltojen välinen sotilaallinen yhteistyö on ”suomalaisten sotilaiden yhdessä Yhdysvaltojen asevoimien edustajien kanssa toteuttamat toimenpiteet, joiden avulla pyritään tukemaan ja vahvistamaan Suomen puolustuskykyä, sekä edistämään Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittisten tavoitteiden toteutumista”.⁵⁴⁷

Laaja turvallisuus *Laaja turvallisuuskäsitys kattaa sellaiset turvallisuuskysymykset, jotka kehittyessään saattavat muodostua uhkiksi ja aiheuttaa merkittävää vaaraa tai haittaa Suomelle, väestölle tai suomalaisen yhteiskunnan elintärkeille toiminnoille. Tällaiset laaja-alaiset turvallisuushkat ovat joko ihmisten aktiivista toimintaa, kuten esimerkiksi sotilaallisen voiman käyttö, terrorismi ja tietoverkkojen häirintä, tahattomia tapahtumia, kuten sähköverkon laajat toimintahäiriöt, tai luonnon ääri-ilmiöitä. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen uhkamallisto on*

*laadittu laajan turvallisuuskäsityksen pohjalta, ja kuvatut uhkamallit muodostavat varautumismme suunnittelun perustan.*⁵⁴⁸

Maanpuolustuksella tarkoitetaan kokonaismaanpuolustusta, eli se sisältää sotilaalliset ja siviilien toteuttamat toimet, joiden tehtävänä on kotimaan puolustaminen.⁵⁴⁹

National military strategy – A document approved by the Chairman of the Joint Chiefs of Staff for distributing and applying military power to attain national security strategy and Defense Strategic Guidance objectives. Also called NMS. (JP 1)⁵⁵⁰

⁵⁴⁶ tutkimuksen luku 3.2.

⁵⁴⁷ tutkimuksen luku 3.2.

⁵⁴⁸ Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (2009), Valtioneuvoston selonteko, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 11/2009, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. [Selonteon sivusto: <http://vnk.fi/julkaisu?pubid=3738>], Varsinainen selonteko http://vnk.fi/documents/10616/622958/J1109_Suomen+turvallisuus-+ja+puolustuspolitiikka.pdf/ebe78430-c2a9-4e01-8b5a-638fc51871e7?version=1.0], viitattu 7.11.2016, s. johdanto ja sivu 129.

⁵⁴⁹ Visuri (toim.) (2001), s.17.

⁵⁵⁰ DoD Dictionary [http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/dictionary.pdf], s. 164, viitattu 5.1.2017.

National security – A collective term encompassing both national defense and foreign relations of the United States with the purpose of gaining: a. A military or defense advantage over any foreign nation or group of nations; b. A favorable foreign relations position; or c. A defense posture capable of successfully resisting hostile or destructive action from within or without, overt or covert. (JP 1)⁵⁵¹

National security strategy – A document approved by the President of the United States for developing, applying, and coordinating the instruments of national power to achieve objectives that contribute to national security. Also called NSS. (JP 1)⁵⁵²

Paradigma on tietyinä ajanjaksona tiettyä oppialaa leimaava auktoriteetinomaisessa asemassa oleva ajatusrakennelma tai teoria.⁵⁵³

Poikkeusolot ovat valmiuslaissa ja puolustustilalaissa säädetty tilanteet, joiden hallitseminen ei ole mahdollista viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin tai voimavaroin.⁵⁵⁴

Poikkeusolot Valmiuslaissa (29.12.2011/1552):⁵⁵⁵

- 1) Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila;
- 2) Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii tämän lain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöön ottamista;
- 3) väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat;
- 4) erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila; sekä
- 5) vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti.

⁵⁵¹ DoD Dictionary [http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/dictionary.pdf], s. 164, viitattu 5.1.2017.

⁵⁵² DoD Dictionary [http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/dictionary.pdf], s. 164–165, viitattu 5.1.2017.

⁵⁵³ Rantapelkonen Jari, Koistinen Lotta (2016), Pohdintoja sotatieteellisistä käsitteistä, Maanpuolustuskorkeakoulu, Sotataidon laitos, Julkaisusarja 2: Tutkimusselosteita nro 1, Helsinki, s. 91.

⁵⁵⁴ Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (2010), s. 88.

⁵⁵⁵ Valmiuslaki (29.12.2011/1552), Finlex-internet tietopankki: [<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111552>], viitattu 10.1.2017.

Politiikka: *”Politiikka on sellaista ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa esiin nousevien ongelmien käsittelyä, missä ihmiset pyrkivät edistämään omia tavoitteitaan erilaisia vallankäytön keinoja käyttäen”*⁵⁵⁶

Puolustuskyky: *Suomen puolustuskyky muodostuu puolustusjärjestelmän sotilaallisista suorituskyvyistä sekä kansallisella yhteistyöllä ja kansainvälisellä puolustusyhteistyöllä saavutettavista voimavaroista.*⁵⁵⁷

Asiaa on avattu enemmän vuonna 2011 ilmestyneessä Puolustusministeriön strategisessa suunnitelmassa:

- *”Puolustuskyvyllä tarkoitetaan puolustuspolitiikalla, kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittamisella ja sotilaallisella maanpuolustuksella kehitettävää ja ylläpidettävää valmiutta ja kykyä vastata hallinnonalan tehtäviin kaikissa turvallisuustilanteissa. Puolustuskyky muodostuu puolustusjärjestelmän sotilaallisista suorituskyvyistä sekä kansallisella viranomaisten, elinkeinoelämän ja kansalaisjärjestöjen välisellä yhteistyöllä ja kahden ja monenvälisellä kansainvälisellä yhteistyöllä saavutettavista puolustusjärjestelmän suorituskykyä tukevista voimavaroista ja resursseista.”*

Puolustuskyvyn kehittäminen sisältää sotilaallisten suorituskykyjen kehittämisen sekä kansallisten toimijoiden (muut viranomaiset, elinkeinoelämä, kansalaisjärjestöt) ja kansainvälisten toimijoiden sotilaallisia suorituskykyjä tukevien voimavarojen hankkimisen. Kyvyn kehittämisellä tarkoitetaan elinkaariajattelun mukaisesti kaikkia kyvyn elinkaaren vaiheita eli rakentamista, ylläpitoa ja luopumista.⁵⁵⁸

Puolustuspolitiikka ohjaa puolustuskyvyn ylläpitoa, kehittämistä ja käyttöä. Puolustuspolitiikalla edistetään valtion ja väestön turvallisuutta, tuetaan valtionjohdon päätöksentekoa sekä osallistutaan kansainväliseen päätöksentekoon ja yhteistoimintaan. Puolustuspolitiikka tukee ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämääriä. Puolustuspolitiikasta vastaa puolustusministeriö valtioneuvoston osana.⁵⁵⁹

⁵⁵⁶ Paloheimo Heikki, Wiberg Matti (1997), *Politiikan perusteet*, 5.painos, 2012, Sanoma Pro, Helsinki, s. 47–48

⁵⁵⁷ *Valtioneuvoston puolustusselonteko* (2017), s. 32 (määritelmät).

⁵⁵⁸ PLM strateginen suunnitelma (2011), s. 12.

⁵⁵⁹ PLM strateginen suunnitelma (2011), s. 12.

Puolustusyhteistyö tarkoitetaan kansainvälistä puolustuspoliittista ja sotilaallista yhteistyötä Suomen puolustuskyvyn tukemiseksi ja vahvistamiseksi.⁵⁶⁰

Reliabiliteetti toteutuu jos suoritettu mittaus samasta kohteesta suoritetaan uudellaan ja tulos on sama.⁵⁶¹

Security assistance — *Group of programs authorized by the Foreign Assistance Act of 1961, as amended, and the Arms Export Control Act of 1976, as amended, or other related statutes by which the United States provides defense articles, military training, and other defense-related services by grant, loan, credit, or cash sales in furtherance of national policies and objectives. Security assistance is an element of security cooperation funded and authorized by Department of State to be administered by Department of Defense/Defense Security Cooperation Agency. Also called SA. (JP 3-22).*⁵⁶²

Security cooperation — *All Department of Defense interactions with foreign defense establishments to build defense relationships that promote specific US security interests, develop allied and friendly military capabilities for self-defense and multinational operations, and provide US forces with peacetime and contingency access to a host nation. Also called SC. (JP 3-22).*⁵⁶³

Security Cooperation – *Security cooperation encompasses all DOD interactions with foreign defense establishments to build defense relationships that promote specific US security interests, develop allied and friendly military capabilities for self-defense and multinational operations, and provide US forces with peacetime and contingency access to a host nation (HN). Establishing, maintaining, and enhancing security cooperation among our partner nations is important to strengthen the global security framework of the US and its partners. Security cooperation allows us to proactively take advantage of opportunities and not just react to threats. Contributing to security cooperation activities is a large part of what the US military does and will continue to do. Supporting security cooperation activities is an essential element of the CDR's day-to-day work to enhance regional security and thereby advance national interests. Like deterrence, security cooperation activities can reduce the chances of conflict, but unlike*

⁵⁶⁰ Valtioneuvoston puolustusselonteko (2017), s. 32.

⁵⁶¹ Ketokivi Mikko (2009), Tilastollinen päättely ja tieteellinen argumentointi, Gaudeamus Helsinki University Press, Helsinki, s. 54.

⁵⁶² DoD Dictionary [http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/dictionary.pdf], s. 210, viitattu 5.1.2017.

⁵⁶³ DoD Dictionary [http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/dictionary.pdf], s. 210, viitattu 5.1.2017.

deterrence, it does not involve the threat of force. Security cooperation and deterrence should be complementary as both contribute to security and prevent conflict. ⁵⁶⁴

Selityksen tarkoitus on selittää jotain asiaa ja tehdä se ymmärrettäväksi. Selityksen osat ovat selitettävä asia, selitykset ja taustaoletukset. Selitys vastaa kysymykseen miksi tai mitä tapahtui. ⁵⁶⁵

Sodan kuvalla tarkoitetaan kansainvälisessä järjestelmässä kulloinkin vallitsevia yhteisiä käsityksiä asevoiman käytön luonteesta, tarpeesta ja mahdollisuuksista sekä tehokkaista asevoimien käyttöperiaatteista ja toimintamalleista. ⁵⁶⁶

Sotilaallista doktriinia voidaan pitää tuloksena asevoimien (mahdollisesti puolustushaaran) kokemuksista ja niiden vaikutuksista maan puolustamisen laajoihin raameihin, erityisesti mahdollisen sodan aikana. Käytännössä doktriini yritetään muotoilla niin, että se pystyy antamaan suuntaviivat sodan johtajille tavalla, jonka avulla he pystyvät paremmin kohtaamaan ja tuhoamaan vastustajan eri tilanteissa. Kaikki korkeatasoisesti ja ammattimaisesti johdetut kansalliset asevoimat ovat kehittäneet toimintansa tueksi joukon doktriininomaisia toimintaperiaatteita, vaikka näitä ei ehkä ole virallistettu painettujen doktriinien muotoon. ⁵⁶⁷

Sotilaallisella huoltovarmuudella tarkoitetaan puolustusvoimien toimintakyvyn kannalta välttämättömien resurssien ja niihin liittyvien teknisten järjestelmien, ylläpidon ja huollon turvaamista poikkeusolojen ja niihin verrattavissa olevien häiriöiden varalta. ⁵⁶⁸

Sotilaallinen maanpuolustus on valtion itsenäisyyden, alueellisen koskemattomuuden ja kansalaisten elinmahdollisuuksien turvaamista sotilaallisilla toimenpiteillä puolustuspolitiikan tavoitteiden mukaisesti. Sotilaallinen maanpuolustus toteutetaan kehittämällä ja ylläpitämällä puolustusjärjestelmää, joka mahdollistaa puolustusvoimien suorituskykyjen käytön koko valtakunnan alueella yhteiskunnan kaikkien tarvittavien voimavarojen tukemana. ⁵⁶⁹

⁵⁶⁴ Joint Publication 1, Doctrine for the Armed Forces of the United States [http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp1.pdf], viitattu 5.1.2017.

⁵⁶⁵ Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa (1998), s. 46 ja 63.

⁵⁶⁶ Raitasalo Jyri, Sipilä Joonas, (toim) (2008), s. 7.

⁵⁶⁷ Mälkki Juha (2013), s. 15.

⁵⁶⁸ PLM strateginen suunnitelma (2011), s. 13.

⁵⁶⁹ PLM strateginen suunnitelma (2011), s. 13, ja VNK selonteko *Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009* s. 134.

Sotilaallinen suorituskyky muodostuu suunnitelmista, käyttö- ja toimintaperiaatteista, riittävästä ja osaavasta henkilöstöstä, tehtävään tarvittavasta materiaalista, toimintaan tarvittavasta infrastruktuurista sekä Puolustusvoimien omasta tai yhteiskunnan tarjoamista tukeutumismahdollisuuksista.⁵⁷⁰

Strategiset shokit ovat tapahtumia ja kehityskulkuja, jotka näyttävät tänä päivänä äärimmäisen epätodennäköisiltä, mutta ovat kuitenkin mahdollisia. Strategisella shokilla on merkittävä turvallisuusvaikutus. Shokki voi nopeuttaa trendin mukaista kehitystä tai kääntää kehityksen eri uralla.⁵⁷¹

Theater strategy —An overarching construct outlining a combatant commander's vision for integrating and synchronizing military activities and operations with the other instruments of national power in order to achieve national strategic objectives. (JP 3-0)⁵⁷²

Turvallisuuspolitiikka kattaa kokonaan puolustuspolitiikan ja ulko-, talous-, ja yhteiskuntapolitiikasta ne osat, jotka käsittelevät turvallisuuskysymyksiin liittyviä kokonaisuuksia. Turvallisuuspoliittisen kokonaisuuden tulee toimiakseen olla kaikilta osa-alueiltaan toimintakykyinen. Suomessa sen tavoite on estää viimekädessä sotatoimien kohteeksi joutuminen ja toisaalta luoda edellytyksen menestykselliselle puolustukselle. Ytimenä on siis Suomen itsenäisyyden säilyttäminen ja suomalaisten arvojen, vapauden ja elinmahdollisuuksien turvaaminen.⁵⁷³

Unified Combatant Command Vuoden 1986 *Goldwater-Nichols Department of Defense reorganization Act of 1986* määritteli operaatioesikuntien luomisen, jolla varmistettiin operaatioalueittain puolustushaarakomentajista riippumaton yhteisoperaatiokyky (JOINT). Combatant Commander on operatiivisesti suoraan puolustusministerin ja presidentin käskynalainen Puolustushaaroilla, sekä puolustushaarakomentajien neuvostolla puhemiehineen, on vain ohjaava ja hallinnollinen rooli suhteessa Combatant Commanderiin.⁵⁷⁴

⁵⁷⁰ Valtioneuvoston puolustusselonteko (2017), s. 32.

⁵⁷¹ PLM strateginen suunnitelma (2011), s. 6.

⁵⁷² DoD Dictionary [http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/dictionary.pdf], s. 238, viitattu 5.1.2017.

⁵⁷³ Visuri (toim.) (2001), s. 16.

⁵⁷⁴ Goldwater-Nichols Department of Defense reorganization Act of 1986, Chapter 6.

Verkottunut puolustus on tavoitteellista, laaja-alaista, syvää ja pitkäjänteistä kansallista ja kansainvälistä puolustuspoliittista ja sotilaallista yhteistyötä, jossa omia voimavaroja tarjotaan muiden hyödynnettäväksi ja jossa vastavuoroisesti itse hyödynnetään muiden voimavaroja. Verkottumisella turvataan puolustus monimutkaistuvassa ja uhkakuviltaan muuttuvassa toimintaympäristössä, jossa toimijoiden keskinäisriippuvuus kasvaa samalla kun turvallisuuden käytettävissä olevat voimavarat säilyvät rajallisina. Verkottumisen lähtökohtana on puolustushallinnon tehtäviä vastaavien kykyjen kehittäminen ja ylläpito. Yhteinen puolustus nähdään verkottuneen puolustuksen loogisena jatkumona.⁵⁷⁵

Virka-apu on kansallista ja kansainvälistä lainsäädäntöön perustuvaa ja viranomaisten kesken erikseen sopimaa resurssien tilapäistä käyttöä toisen osapuolen toiminnan tukemiseksi tapauksissa, jossa viranomaisen omat voimavarat eivät riitä.⁵⁷⁶

Viranomaisyhteistyöhön kuuluu muilta viranomaisilta saatava tuki Puolustushallinnolle ja Puolustushallinnon tuki muille viranomaisille sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Viranomaisyhteistyön merkitys korostuu yhteiskunnan haavoittuvuuden lisääntyessä laaja-alaisten ja äkillisten turvallisuusuuhkien seurauksena.⁵⁷⁷

Voyant Tools on ilmainen internet-pohjainen tekstin lukemisen ja analysoinnin ympäristö. Tässä tutkimuksessa ohjelmistoa käytettiin sisällönanalyysivaiheessa määrällisten analyysien tekemiseen tutkittavasta aineistosta.⁵⁷⁸ Internet osoite: [<https://voyant-tools.org/>]

Yhdysvallat:

”Maan virallisia nimiä ovat Yhdysvallat ja Amerikan yhdysvallat. Nimellä Amerikka tarkoitetaan maantieteellisesti Amerikan kaksoismannerta eli Etelä- ja Pohjois-Amerikkaa. Puhekielessä Amerikalla tarkoitetaan usein pelkästään Pohjois-Amerikkaa tai vain Yhdysvaltoja, esimerkiksi Amerikan siirtolaiset.

Amerikan yhdysvaltojen asukas on yhdysvaltalainen tai epävirallisemmin amerikkalainen. USA on nimestä United States of America myös suomen kielessä käytetty lyhenne. Lyhenne luetaan

⁵⁷⁵ PLM strateginen suunnitelma (2011), s. 12.

⁵⁷⁶ PLM strateginen suunnitelma (2011), s. 13.

⁵⁷⁷ PLM strateginen suunnitelma (2011), s. 13.

⁵⁷⁸ [<https://voyant-tools.org/docs/#!/guide/about>], viitattu 8.11.2016.

*yleensä kirjaimittain [uu äs aa]. Lyhenteessä ei käytetä pisteitä. Nimen Yhdysvallat taivutusmuodot genetiivissä ovat Yhdysvaltojen tai Yhdysvaltain.”*⁵⁷⁹

Yhteiseen puolustukseen osallistuvat maat ovat sitoutuneet yhteistyöhön ja keskinäiseen avunantoon tilanteessa, jossa yhteen tai useampaan jäsenmaahan kohdistuu hyökkäys. Johtavana toimintaperiaatteena on suvereenien valtioiden yhteinen sitoutuminen ja keskinäinen yhteistyö kaikkien jäsenten jakamattoman turvallisuuden hyväksi.⁵⁸⁰

*Naton puitteissa yhteisen puolustuksen tehtävän toteuttamiseksi jäsenmaat kehittävät sotilaallisia suorituskykyjään osana yhteistä puolustussuunnittelujärjestelmää ja yhteistä komento- ja joukkorakennetta sekä harjoittelevat yhdessä. Ydinaseiden takaaman yhteisen puolustuksen ylläpitäminen toimii pelotteena, joka ennaltaehkäisee sotilaallisen painostuksen, hyökkäyksen uhan tai sotilaallisen hyökkäyksen mahdollisuutta.*⁵⁸¹

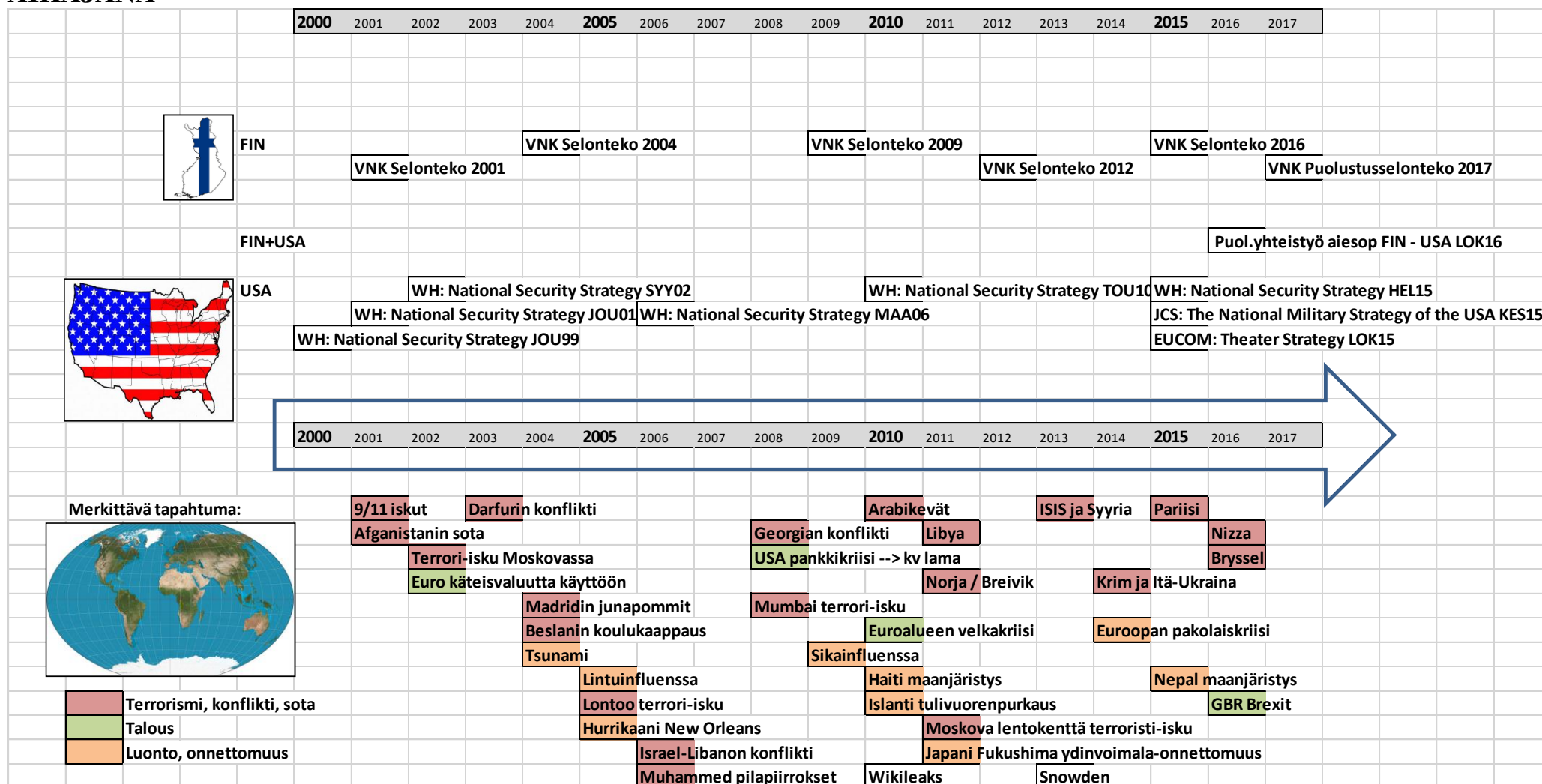
Validiteetti tarkastelee sitä mitataanko oikeita asioita.

⁵⁷⁹ Kotimaisten kielten keskus, kielitoimiston ohjepankki, [<http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/ohje/251>], viitattu 6.1.2017.

⁵⁸⁰ PLM strateginen suunnitelma (2011), s. 13.

⁵⁸¹ PLM strateginen suunnitelma (2011), s. 13.

AIKAJANA

<https://fi.wikipedia.org/wiki/2010-luku>

DOKUMENTTIANALYYSIN MÄÄRÄLLISEN VAIHEEN OHJEET JA ASETUKSET

Tässä kuvataan se automaattisten dokumenttianalyysin tietojärjestelmien käyttö, jota on käytetty sisältöjen määrälliseen analyysiin diplomityössä.

Tämän liitteen tarkoitus on toteuttaa tieteelliselle työlle ominaista avoimuutta toistettavuuden suhteen. Liitteessä kuvataan tietojärjestelmät ja ne asetukset, jolla analyysit tehtiin.

Voyant Tools

Internet sivu: [<https://voyant-tools.org/>], viitattu 25.10.2016

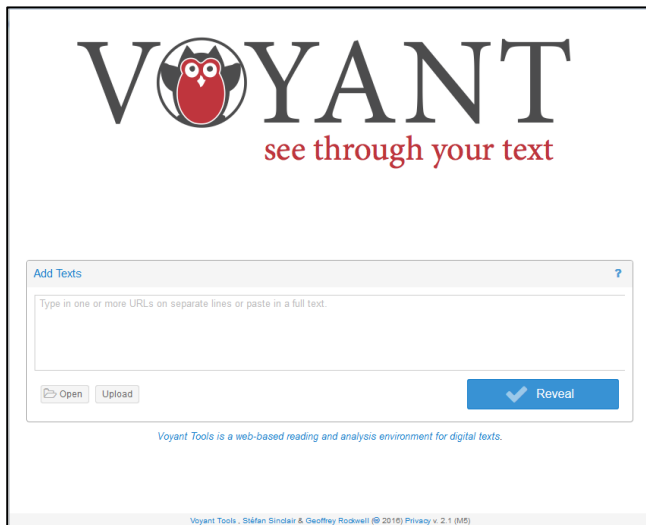
Järjestelmän kuvaus: [<https://voyant-tools.org/docs/#!/guide/about>], viitattu 25.10.2016

- Voyant Tools on internet -pohjainen tekstin lukemiseen ja analysoimiseen tarkoitettu työkalu
- Se on tarkoitettu helpottamaan tekstin analysoimisen käytäntöjä
- Ilmainen, vapaan lähdekoodin järjestelmä
- Antaa luvan kuvakaappauksien käyttöön
- Projektihenkilöstö: Stéfán Sinclair, McGill University, Geoffrey Rockwell, University of Alberta, Andrew MacDonald (2008-present), Cyril Briquet (2010-2011), Lisa Goddard (2011-2012), Mark Turcato (2012-2013)
- Ohjelma valittiin analyysityökaluksi sen helppokäyttöisyyden perusteella.

Voyant Tools:in -internetpohjainen käyttöohjesivusto:[<https://voyant-tools.org/docs/#!/guide>,] viitattu 28.10.2016

Käyttöesimerkki:

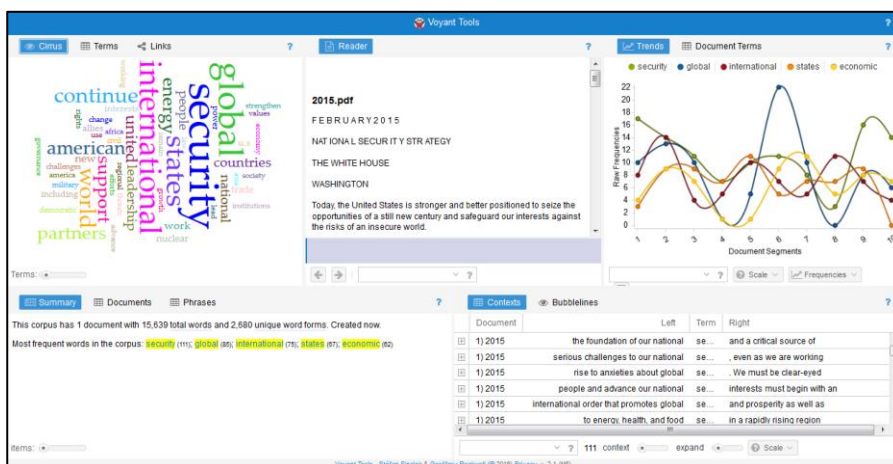
Alkunäyttö internetsivulla:

Add-texts kohtaan liitetään linkki internetsivuun tai ladataan tutkittavan tiedoston internetsivuun corpusen luomiseksi. Painetaan reveal ja ohjelma suorittaa analyysin. Kopioidaan National Security Strategy Archiven internet sivuilta (<http://nssarchive.us/>) vuoden 2015 National Security Strategy .pdf-formaatissa (<http://nssarchive.us/wp-content/uploads/2015/02/2015.pdf>).

Päivämäärä jolloin tämä esimerkki analyysi tehtiin: 25.10.2016

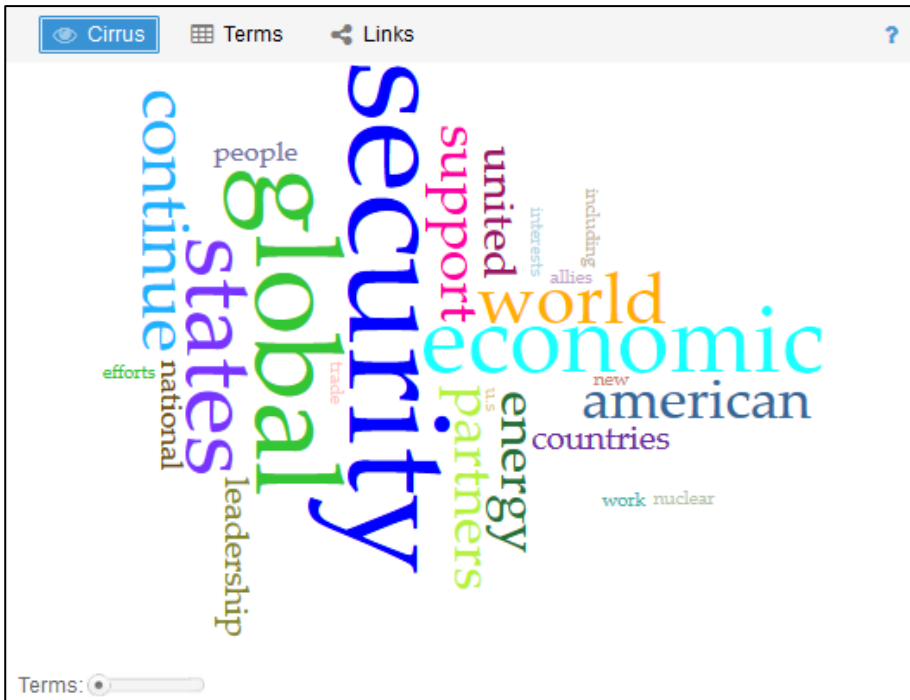
Ohjelma siirtyy analyysin jälkeen näyttötilaan, jossa tuloksia voi tarkastella:

Vasemmalla on tulosten visualisointi-ikkuna, keskellä dokumentti, oikealla dokumentin termien esiintymistiheyttä osoittava käyrä.

Tulokset saa visualisoitu helposti sanapilveen (Cirrus), jossa eniten esiintyvät sanat ovat sanapilven keskellä ja kirjoitettu isoimmalla fontilla. Pieniä sanoja kuitenkin laitetaan isompien sanojen muodostamiin väleihin. Sanan väri tai sijainti ruudulla (oikea-vasen) ei ole merkityksellistä:⁵⁸²

25 terms, kokonäyttötila näytössä

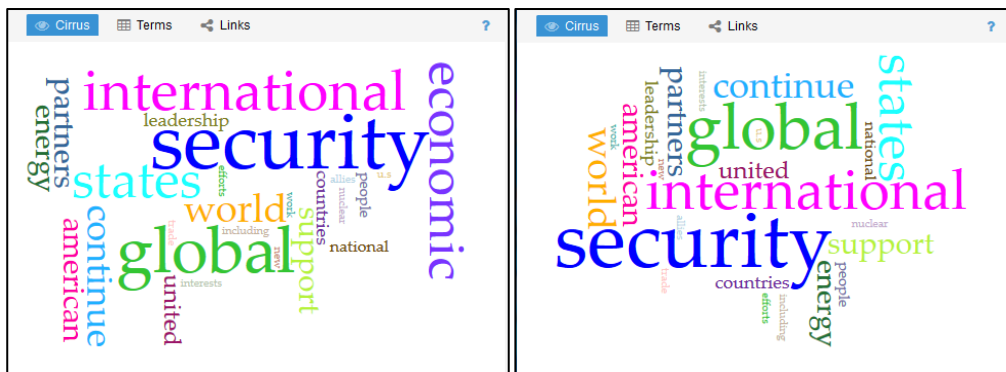

25.10.2016 tehty sanapilvi-analyysi US 2015 National Security Strategy -asiakirjasta

Ohjelma piirtää sana visuaalisesti ensimmäisellä kerralla eri järjestykseen, mutta sanojen koko on samanlainen, eikä erilaisella visuaalisella ilmeellä ole tutkimuksellista vaikutusta – perustuuhan sanpilven visualisointivaikutus nimenomaan sanojen erilaiseen kokoon.

28.10.2016 tehtyjä analyyyseja

⁵⁸² [<https://voyant-tools.org/docs/#!/guide/cirrus>], viitattu 28.10.2016

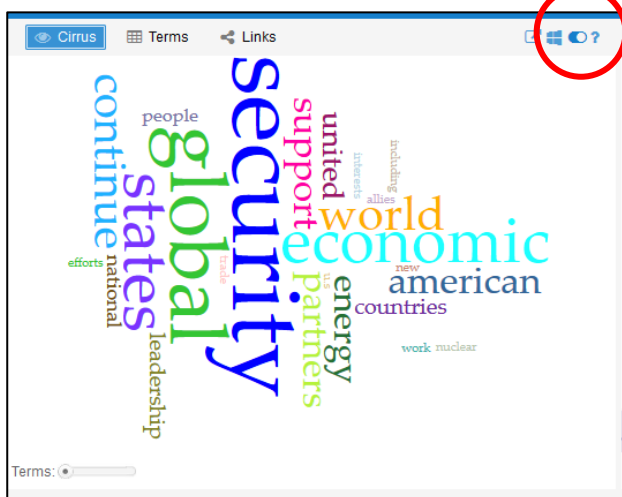
Analyyseissä on esitetään sanojen eri absoluuttinen sijainti (oikea-vasen-ylhäällä-alhaalla) tai erivärinen fontti joka kerralla hieman erilaila, kuten esimerkistä nähdään. Sanojen koko ja suhteellinen sijainti sanapilven keskustasta sen sijaan säilyy samana.

Jotta ohjelmalla tehtävä analyysi on toistettavissa, tulee määritellä asetukset, eli ne aineistosta poistettavat tai säilytettävät sanat joita analyysissä käytetään.

Tekstianalyysistä on poistettava ne yleissanat ("stop words") joita analyysissä ei haluta käyttää.

Yleensä tällaiset yleissanat ovat sanoja, joilla tekstin kokonaisuuteen liittyen ei ole merkitystä. Englannin kielessä näitä ovat lisäksi sanojen pre- ja postpositiot (the, a, an, in, to, from, etc.)⁵⁸³

Options (punainen ympyrä): valitaan stop-words -yleissanasto, jota analyysissä ei käytetä

Käytetty asetusta Auto-detect, jossa esiintyvät englanninkieliset sanat ovat seuraavat:

⁵⁸³ [<https://voyant-tools.org/docs/#!/guide/stopwords>], viitattu 28.10.2016

YLEISSANAT

Englannin kieliset yleissanat:

!	2004	39	71	\)	anyhow	de	fill	himself	more	onto	sixty	therein
\$	2005	4	72	*	anyone	did	find	his	moreo-	or	so	there-
%	2006	40	73	\+	anything	didn't	fire	how	ver	other	some	upon
&	2007	41	74	\?	anyway	do	first	however	most	others	some-	these
,	2008	42	75	\[any-	does	five	hundred	mostly	other-	how	they
-	2009	43	76	\]	where	doesn't	for	i	move	wise	someone	thing
.	2010	44	77	\^	are	don't	former	ie	much	our	some-	third
0	2011	45	78	\{	around	done	formerly	if	must	ours	thing	this
1	2012	46	8	\}	as	down	forty	in	my	our-	some-	those
10	2013	47	80	a	at	due	found	inc	myself	selves	time	thou
100	2014	48	81	about	b	during	four	indeed	n	out	some-	though
11	2015	49	82	above	back	e	from	into	name	over	times	three
12	2016	5	83	across	be	each	front	is	namely	own	some-	through
13	2017	50	84	after	because	eg	full	it	neither	p	where	through-
14	2018	51	85	after-	been	eight	further	its	never	part	still	out
15	2019	52	86	wards	before	either	g	itself	never-	per	such	thru
16	2020	53	87	again	before-	eleven	get	j	theless	perhaps	system	thus
17	21	54	88	against	hand	else	give	k	next	please	t	thy
18	22	55	89	all	being	else-	go	keep	nine	put	take	to
19	23	56	9	almost	beside	where	h	l	no	q	ten	together
1990	24	57	90	alone	besides	enough	had	last	nobody	r	than	too
1991	25	58	91	along	between	etc	has	latter	none	rather	that	toward
1992	26	59	92	already	both	even	hasnt	latterly	noone	re	the	towards
1993	27	6	93	also	bottom	ever	have	least	nor	s	thee	twelve
1994	28	60	94	although	but	every	he	less	not	same	their	twenty
1995	29	61	95	always	by	every-	hence	ltd	nothing	see	them	two
1996	3	62	96	am	c	one	her	m	now	seem	them-	u
1997	30	63	97	among	call	every-	here	made	nowhere	seemed	selves	un
1998	31	64	98	amongst	can	thing	hereafter	many	o	seeming	then	under
1999	32	65	99	among	cannot	every-	hereby	may	of	seems	thence	until
2	33	66	:	st	cant	where	herein	me	off	serious	there	up
20	34	67	;	amount	co	except	here-	mean-	often	several	thereaf-	upon
2000	35	68	<	an	con	f	upon	while	on	she	ter	us
2001	36	69	>	and	could	few	hers	might	once	should	thereby	v
2002	37	7	@	another	couldnt	fifteen	herself	mill	one	since	there-	very
2003	38	70	\(any	d	fify	him	mine	only	six	fore	via

w you
was your
we yours
well yourself
were your-
what selves
what- z
ever |
when
whence
when-
ever
where
whereaf-
ter
whereas
whereby
wherein
where-
upon
wher-
ever
whether
which
while
whither
who
whoever
whole
whom
whose
why
will
with
within
without
would
x
y
yet

Englanninkielinen yleissana-lista on käännetty Google -translator käännösohjelmalla 25.10.2016⁵⁸⁴ samansuuntaisen suomalaisen yleissanojen sanaston saamiseksi. Suomalaiseen yleissanojen listaan on lisätty listan perässä olevia tummennettuja sanoja johtuen suomen kielen erilaisista sijapäätteistä tai sanojen kirjoitusasuista tai -muodoista. Johtuen suomalaistendokumentin kaksikielisestä johdannosta, on joukossa myös muutamia ruotsinkielisiä sanoja. Ohjelma hyväksyy listaan 500 termiä, tässä listassa termejä on 495. Omat yleissanat voi syöttää Options – stop words - New User-Defined List – Edit List -kautta.

⁵⁸⁴ kääntäjän internet-osoite käännoistilanteeseen 25.10.2016 (kopio internet-selaimen osoitekenttään) [https://translate.google.com/#en/fi/%0A%24%0A%25%0A%26%0A%2C%0A-](https://translate.google.com/#en/fi/%0A%24%0A%25%0A%26%0A%2C%0A)

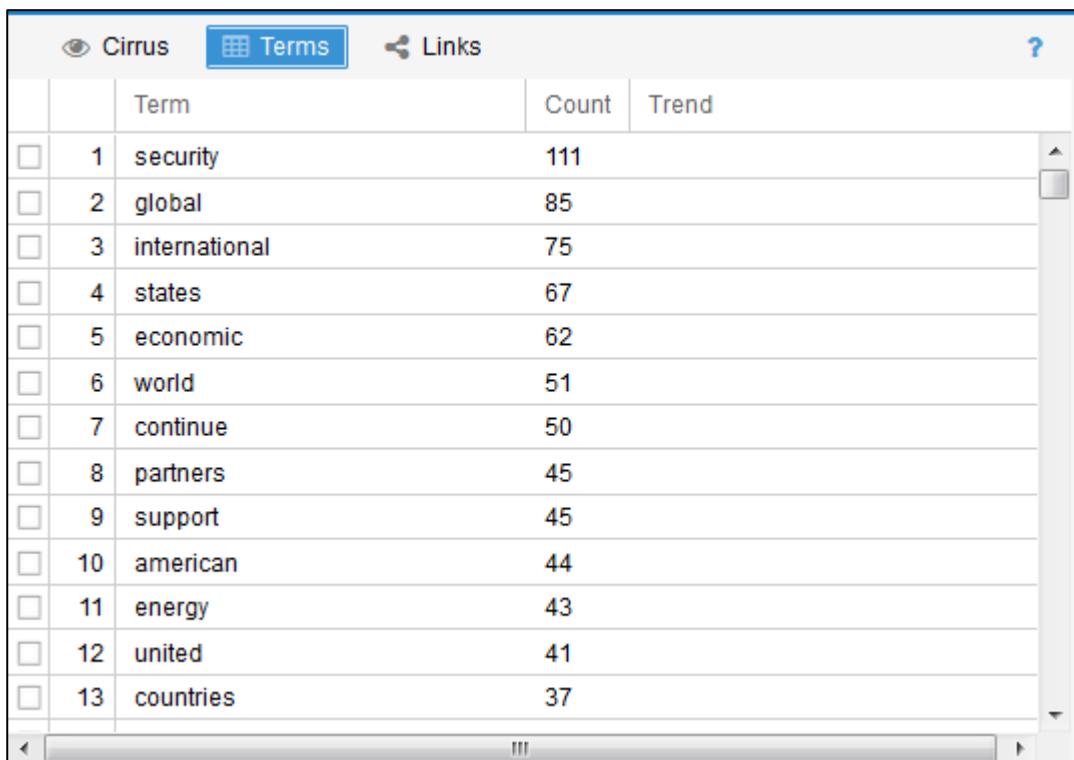
[illegible]

!	2008	46	83	uudel-	olla	kahdek-	etuosa	se	nimit-	meidän	jonkin
\$	2009	47	84	leen	koska	san	koko	sen	täin	itse	aikaa
%	2010	48	85	vastaan	ollut	jompi-	edelleen	itse	eikä	ulos	joskus
&	2011	49	86	kaikki	ennen	kumpi	g	j	ei ikinä	yli	jonnekin
,	2012	5	87	melkein	etukä-	yksi-	saada	k	siitä	oma	edelleen
-	2013	50	88	yksin	teen	toista	antaa	pitää	huoli-	p	sellainen
.	2014	51	89	pitkin	ollessa	muu	mennä	l	matta	osa	järjes-
0	2015	52	9	jo	vieressä	muualla	h	kestää	seuraava	kohti	telmä
1	2016	53	90	myös	lisäksi	tar-	oli	jälkim-	yhdek-	ehkä	t
10	2017	54	91	vaikka	välillä	peeksi	on	mäinen	sän	haluta	ottaa
100	2018	55	92	aina	molem-	jne	has not	myö-	ei	laittaa	kymme-
11	2019	56	93	olen	mat	jopa	omistaa	hemmin	ei ku-	q	nen
12	2020	57	94	keskuu-	pohja	koskaan	hän	vähiten	kaan	r	kuin
13	21	58	95	dessa	mutta	joka	siten	Vähem-	ei mi-	pikem-	että
14	22	59	96	keskuu-	mukaan	jokainen	hänen	män	tään	minkin	
15	23	6	97	dessa	c	kaikki	tässä	Oy	ei ku-	re	sinua
16	24	60	98	among	puhelu	kaikki-	tämän	m	kaan	s	heidän
17	25	61	99	st	voida	alla	jälkeen	valmis-	eikä	sama	niitä
18	26	62	:	määrä	ei voi	paitsi	täten	tettu	myös-	nähdä	itse
19	27	63	;		kallistus	f	tässä	monet	kään	näyttää	sitten
1990	28	64	<	ja	co	harvat	Tämän	saattaa	ei	näytti	sieltä
1991	29	65	>	toinen	huijaus	viisi-	jälkeen	minulle	ei mi-	näennäi-	siellä
1992	3	66	@	mitään	voisi	toista	hänen	sillä vä-	tään	nen	sen jäl-
1993	30	67	\ (joka ta-	couldnt	fify	itse	lin	nyt	näyttää	keen
1994	31	68	\)	pauk-	d	täyttää	häntä	voima	ei mi-	vakava	siten
1995	32	69	\ *	sessä	de	löytää	hän itse	mylly	hinkään	useat	siksi
1996	33	7	\ +	kukaan	teki	antaa	hänen	minun	o	hän	siinä
1997	34	70	\ ?	mitä ta-	ei	potkut	miten	lisää	of	pitäisi	sen jäl-
1998	35	71	\ [hansa	tehdä	ensim-	kuiten-	lisäksi	pois	siitä asti	keen
1999	36	72	\]	joka ta-	tekee	mäinen	kin	suurin	usein	kun	nämä
2	37	73	\ ^	pauk-	ei	viisi	sata	osa	päällä	kuusi	ne
20	38	74	\ {	sessä	älä	varten	minä	enim-	kerran	kuusi-	asia
2000	39	75	\ }	missä ta-	tehty	entinen	eli	mäkseen	yksi	kym-	kolmas
2001	4	76		hansa	alas	ennen	jos	liikkua	vain	mentä	Tämä
2002	40	77	noin	olemme	makset-	neljä-	sisään	paljon	päälle	niin	nuo
2003	41	78	edellä	noin	tava	kym-	inc	täytyy	tai	jotkut	sinä
2004	42	8	poikki	kuten	aikana	mentä	todella-	minun	muut	jollakin	vaikka
2005	43	80	jälkeen	at	e	löydetty	kin	itse	muut	tavalla	kolme
2006	44	81	jälkeen-	b	kukin	neljä	osaksi	n	muuten	joku	kautta
2007	45	82	päin	takaisin	esim	alkaen	on	nimi	meidän	jotain	

kauttaal-	kohti	u	v	mitä	kun taas	onko	koko	olisi	itsenne	olla
taan	kohti	un	erittäin	aivan	jonka	joka	jonka	x	z	ovat
kautta	kaksi-	alla	kautta	sama	mukaan	sillä ai-	jonka	y	sekä	tulla
siten	toista	siihen	w	kun	jossa	kaa	Miksi	vielä	että	tulee
sinun	kaksi-	asti kun	oli	mistä	minkä	minne	tahtoa	sinä	sillä	och
että	kym-	ylös	me	aina kun	jälkeen	kuka	kanssa	sinun	jotta	
yhdessä	mentä	päälle	hyvin	missä	minne	kuka ta-	sisällä	sinun	voi	
liian	kaksi	meille	olivat	minkä	tahansa	hansa	ilman	sinä itse	voida	

Ohjelmalla saadaan analysoitua myös dokumentissa esiintyvien sanojen tiheydet.⁵⁸⁵

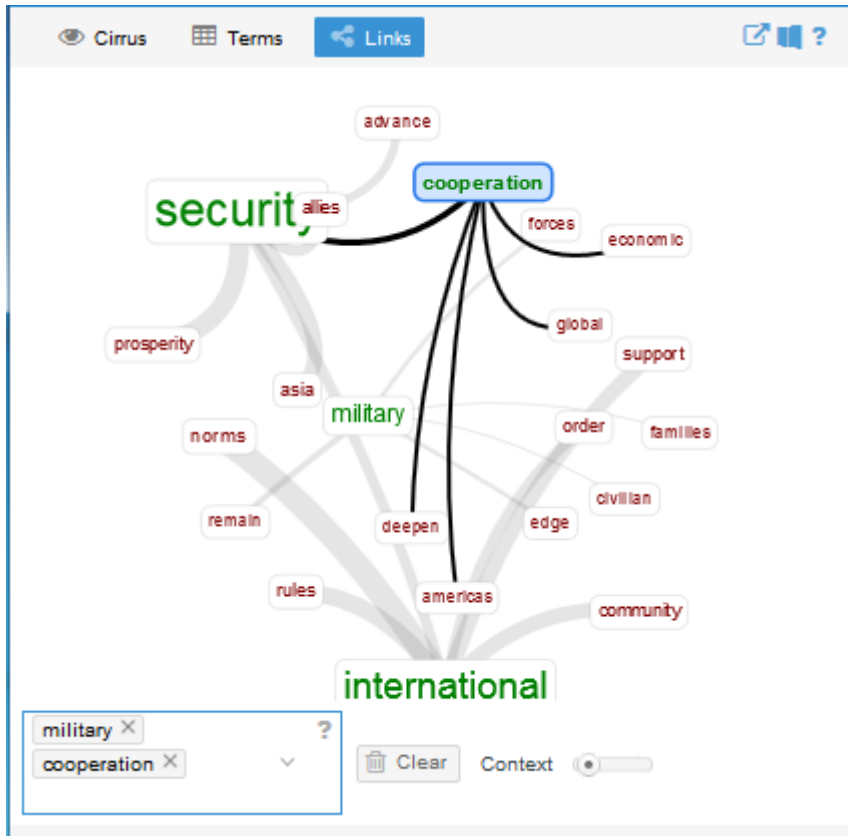
Esimerkki dokumentissa esiintyvien termien lukumäärät -toiminnon käytöstä.

		Term	Count	Trend
☐	1	security	111	
☐	2	global	85	
☐	3	international	75	
☐	4	states	67	
☐	5	economic	62	
☐	6	world	51	
☐	7	continue	50	
☐	8	partners	45	
☐	9	support	45	
☐	10	american	44	
☐	11	energy	43	
☐	12	united	41	
☐	13	countries	37	

⁵⁸⁵ [https://voyant-tools.org/docs/#!/guide/corpus/terms], viitattu 28.10.2016

Lisäksi ohjelmalla saadaan visualisoitua valittujen avainsanojen ja niitä lähellä olevien sanojen väliset linkityssuhteet. Tähän visualisointiin voi lisätä hakusanoja joiden linkityksiä haluaa verrata. Esimerkissä on lisätty sanat ”military” ja ”cooperation”⁵⁸⁶. Sanat tottelevat tietokoneiden hakuohjelmista tuttuja, Boolean logiikkaan perustuvaa, hakumuotoja.⁵⁸⁷

Tämän peruskäyttöön liittyvän kuvauksen mukaan suoritettiin diplomityön määrällisen sanallisen vaiheen analyysit Voyant Tools -ohjelmistolla. Varsinainen analyysi ja tuloksen on esitetty tämän diplomityön liitteessä viisi.

⁵⁸⁶ [<https://voyant-tools.org/docs/#!/guide/collocatesgraph>], viitattu 28.10.2016

⁵⁸⁷ [<https://voyant-tools.org/docs/#!/guide/search>], viitattu 8.11.2016

DOKUMENTTIALYYSIN MÄÄRÄLLISEN VAIHEEN TULOKSET

Tässä liitteessä esitetään Voyant Tools -tietojärjestelmällä saadut määrälliset tulokset, joita käytetään diplomityön dokumenttianalyysin luvussa viisi.

Ohjelma:

Voyant Tools

Internet sivu: [<https://voyant-tools.org/>], viitattu 28.10.2016

Suomi:

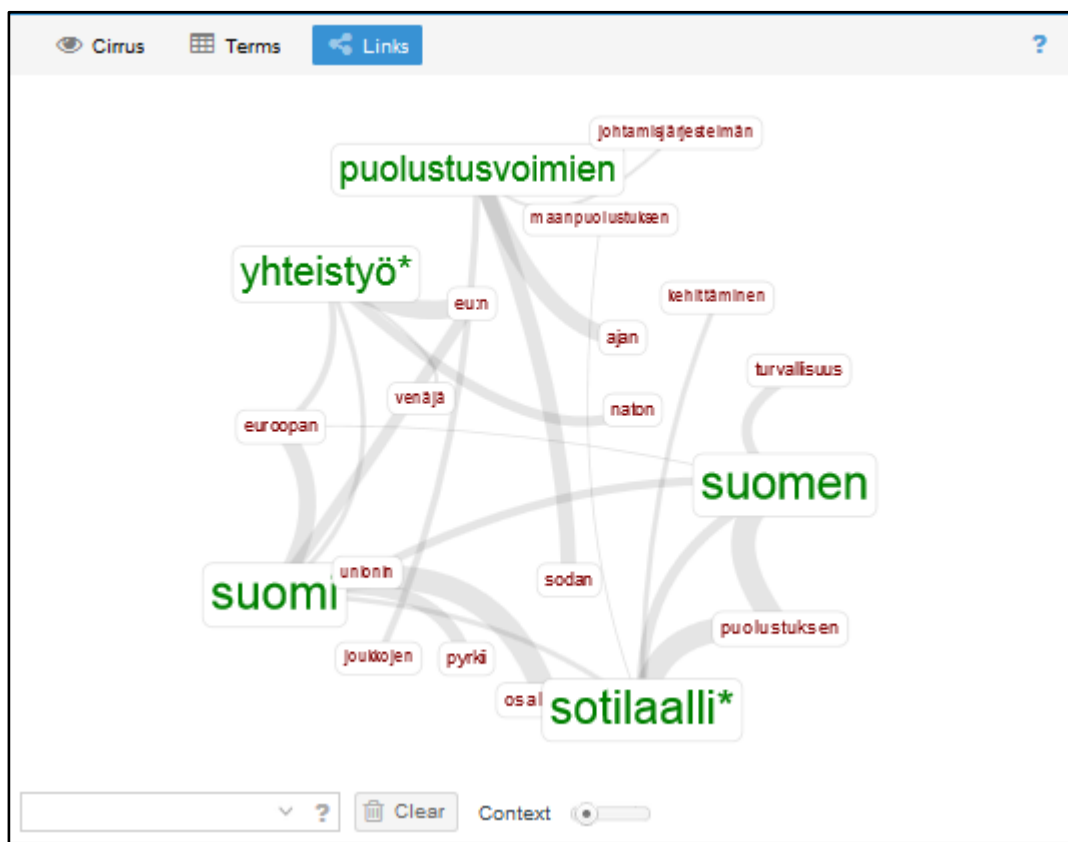
Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka, 2001, Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle
13.6.2001, VNS 2/2001 vp, Valtioneuvoston kanslia, [<http://www.defmin.fi/files/1147/selonteko2001.pdf>],
viitattu 7.11.2016

Cirrus **Terms** Links ?

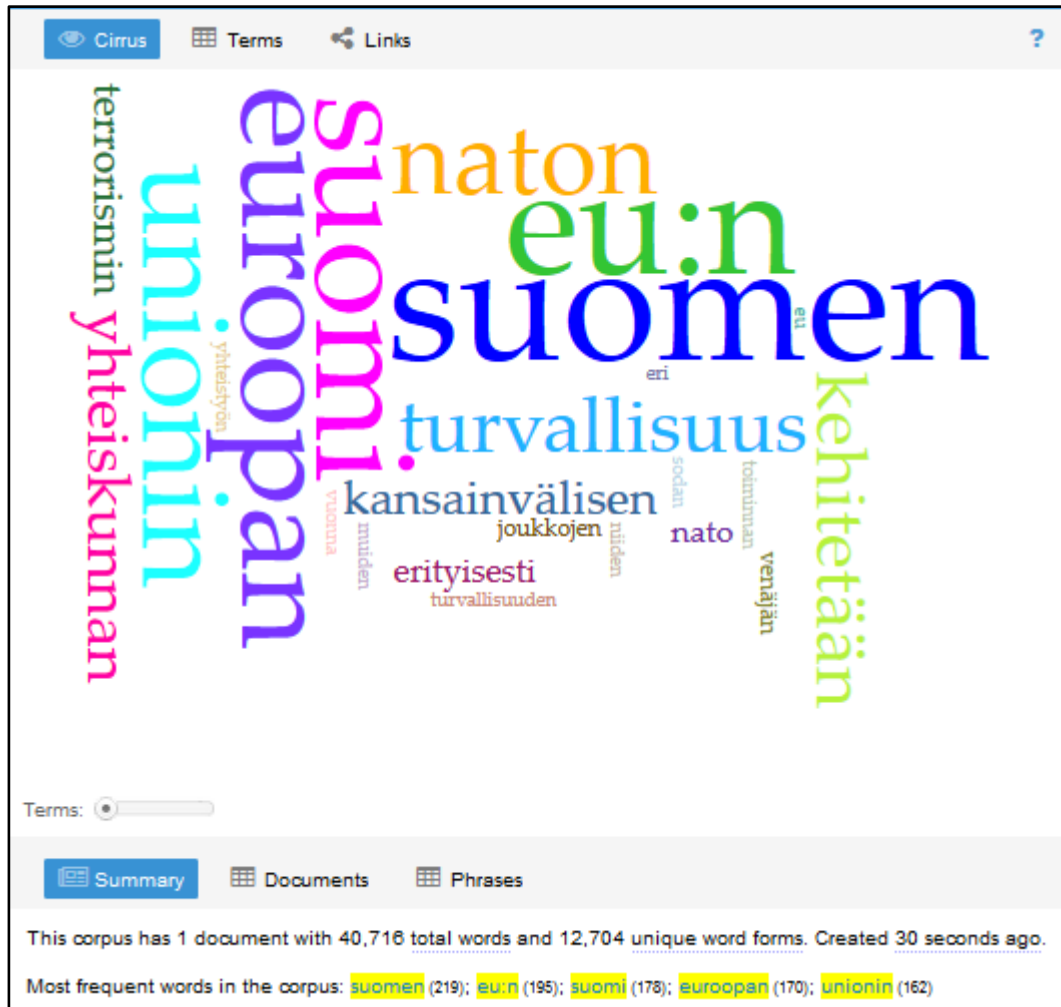
	Term	Count	Trend
☐	1 suomi	160	
☐	2 suomen	156	
☐	3 puolustusvoimien	102	
☐	4 euroopan	101	
☐	5 eu:n	84	
☐	6 unionin	76	
☐	7 naton	66	
☐	8 puolustuksen	58	
☐	9 venäjän	55	
☐	10 yhteiskunnan	55	
☐	11 joukkojen	54	
☐	12 sodan	54	
☐	13 vuonna	53	
☐	14 ajan	51	
☐	15 turvallisuus	49	
☐	16 eri	46	

10,126

Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2004, 2004, Valtioneuvoston selonteko

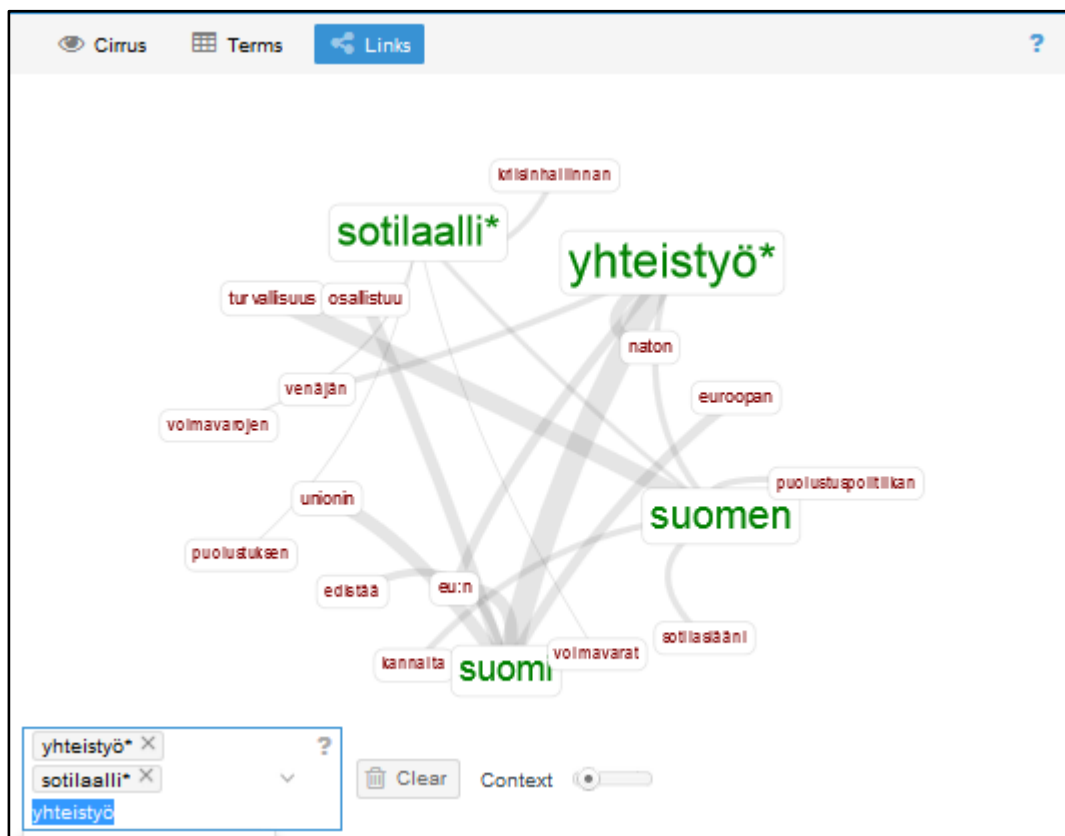
VNS6/2004, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 16/2004, Valtioneuvoston kanslia,

[http://www.defmin.fi/files/240/2493_2161_Selonteko_2004_1_.pdf], viitattu 28.10.2016

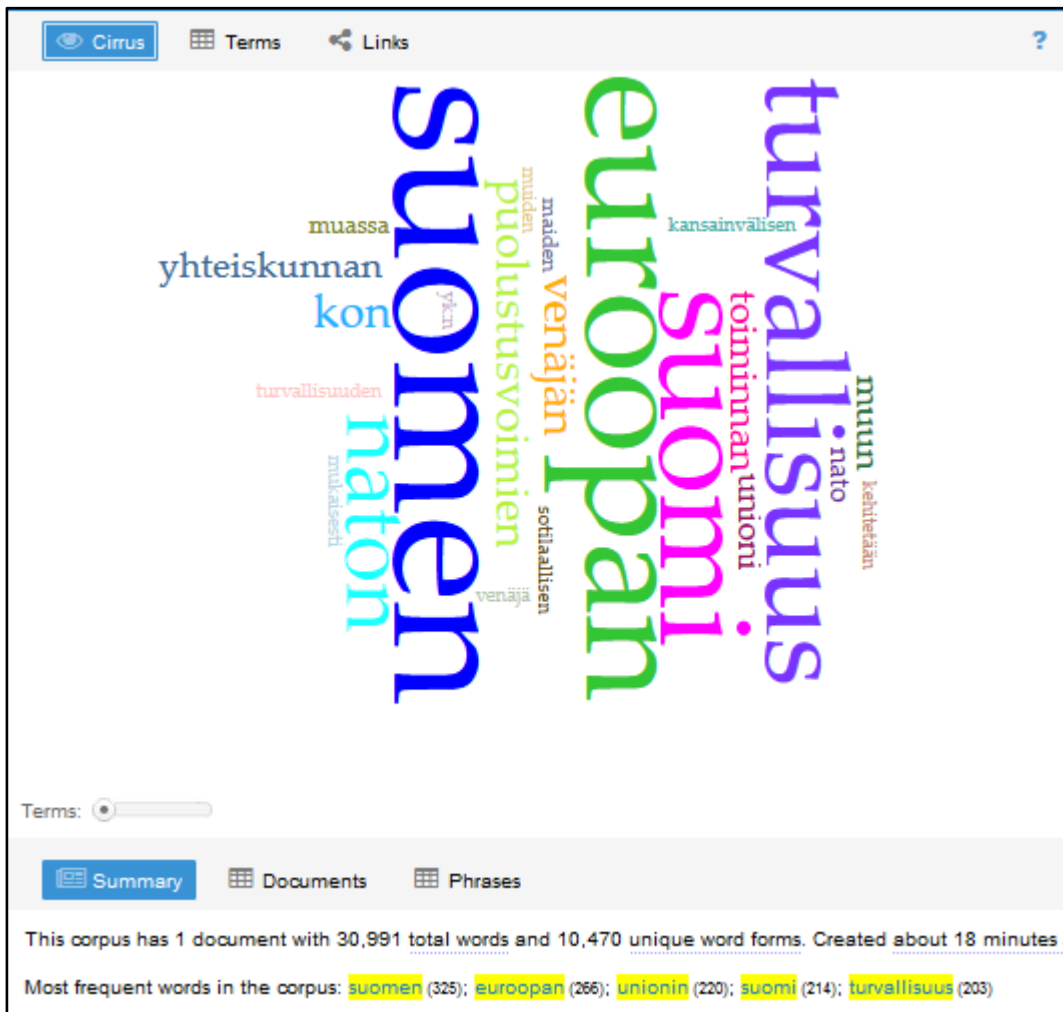
		Term	Count	Trend
☐	1	suomen	219	
☐	2	eu:n	195	
☐	3	suomi	178	
☐	4	euroopan	170	
☐	5	unionin	162	
☐	6	naton	136	
☐	7	puolustusvoimien	111	
☐	8	turvallisuus	110	
☐	9	kehitetään	104	
☐	10	yhteiskunnan	93	
☐	11	kansainvälisen	84	
☐	12	terrorismin	82	
☐	13	erityisesti	77	
☐	14	nato	75	
☐	15	joukkojen	71	
☐	16	venäjän	71	

12,424

yhdysval* 86 mainintaa

Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009, 2009, Valtioneuvoston selonteko, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 11/2009, Valtioneuvoston kanslia, [<http://vnk.fi/julkaisu?pubid=3738>] (sivusto), julkaisu [http://vnk.fi/documents/10616/622958/J1109_Suomen+turvallisuus-+ja+puolustuspolitiikka.pdf/ebe78430-c2a9-4e01-8b5a-638fc51871e7?version=1.0], 7.11.2016

poistettu lisäksi merkinnät 2.2.2009 ja 2009_b5_sisus.indd

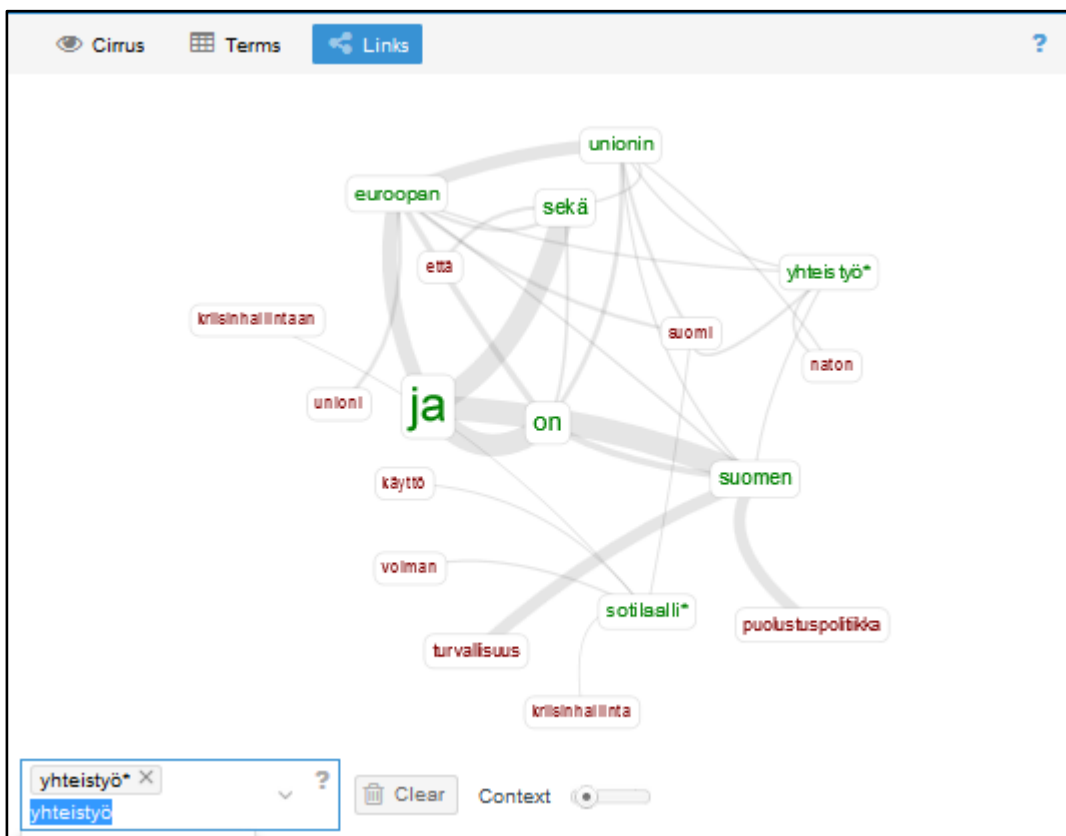
		Term	Count	Trend
☐	1	suomen	325	
☐	2	euroopan	266	
☐	3	unionin	220	
☐	4	suomi	214	
☐	5	turvallisuus	203	
☐	6	puolustuspolitiikka	142	
☐	7	naton	134	
☐	8	venäjän	80	
☐	9	puolustusvoimien	79	
☐	10	kon	78	
☐	11	toiminnan	73	
☐	12	yhteiskunnan	70	
☐	13	unioni	68	
☐	14	muun	66	
☐	15	nato	63	
☐	16	muassa	58	

?

10,199

Rivillä 10 oleva kon on ohjelmasta johtunut analyysivirhe- joka poistetaan.

yhdysval* 62 mainintaa

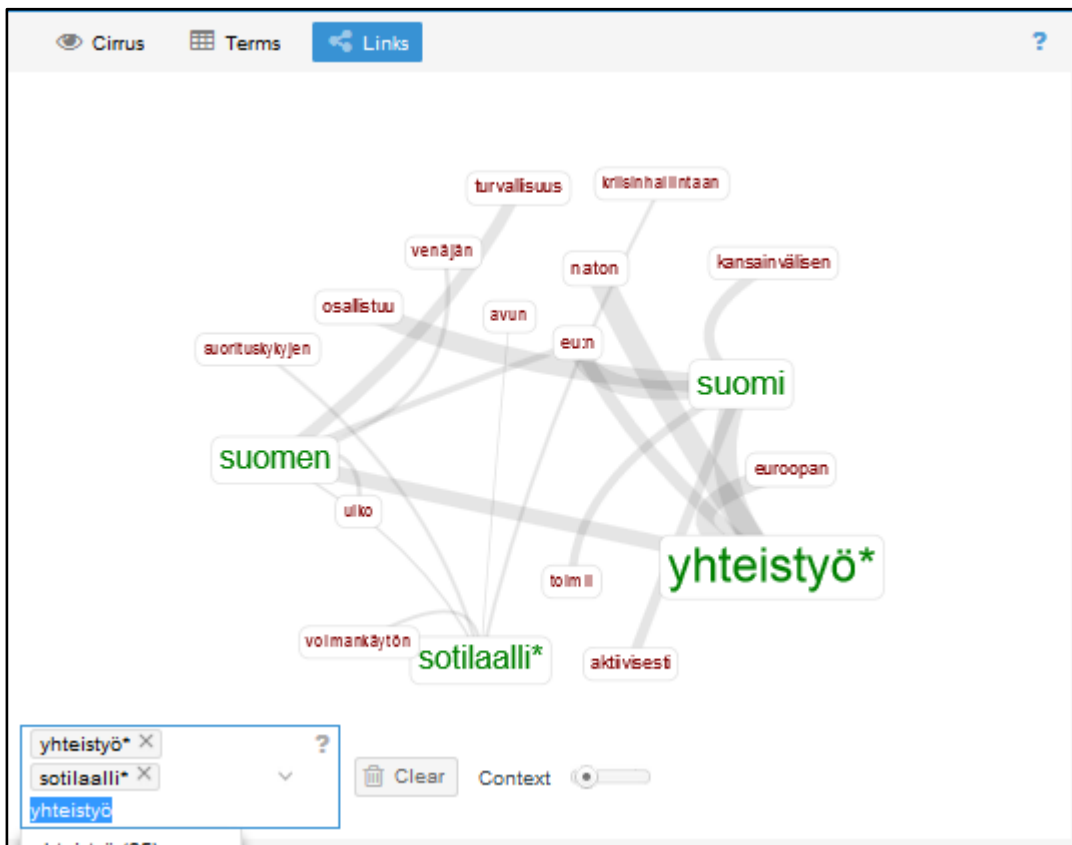
Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012, 2012, Valtioneuvoston selonteko, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2012, Valtioneuvoston kanslia, [<http://vnk.fi/julkaisu?pubid=2203>], [http://vnk.fi/documents/10616/622970/J0512_Suomen+turvallisuus-+ja+puolustuspoliikka+2012.pdf/b534174a-13bc-4684-beb0-a093be30ce2a?version=1.0] (julkaisu) , 7.11.2016

		Term	Count	Trend
☐	1	suomi	155	
☐	2	eu:n	143	
☐	3	suomen	139	
☐	4	euroopan	114	
☐	5	naton	110	
☐	6	venäjän	101	
☐	7	turvallisuus	80	
☐	8	unionin	79	
☐	9	kansainvälisen	76	
☐	10	puolustusvoimien	72	
☐	11	yhteistyö	65	
☐	12	yhteiskunnan	63	
☐	13	turvallisuuden	61	
☐	14	erityisesti	60	
☐	15	yhdysvaltojen	58	
☐	16	maiden	57	

9,121

Yhdysval* 106 mainintaa

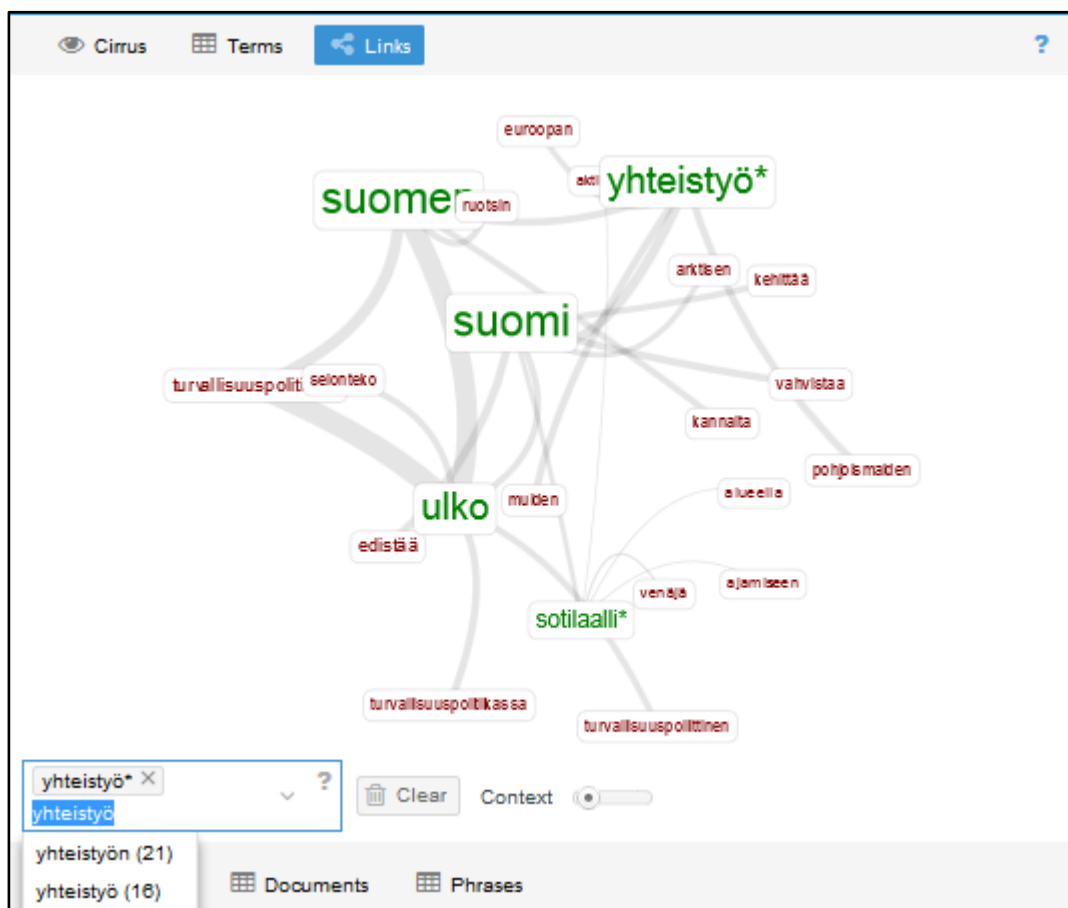
Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko, 2016, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 7/2016, Valtioneuvoston kanslia, [<http://vnk.fi/julkaisu?pubid=12501>] (sivusto), [http://vnk.fi/documents/10616/1986338/VNKJ072016_fi.pdf/9a3a074a-d97f-43c4-a1d8-e3ddb8d8d1da?version=1.0] (julkaisu)], viitattu 7.11.2016

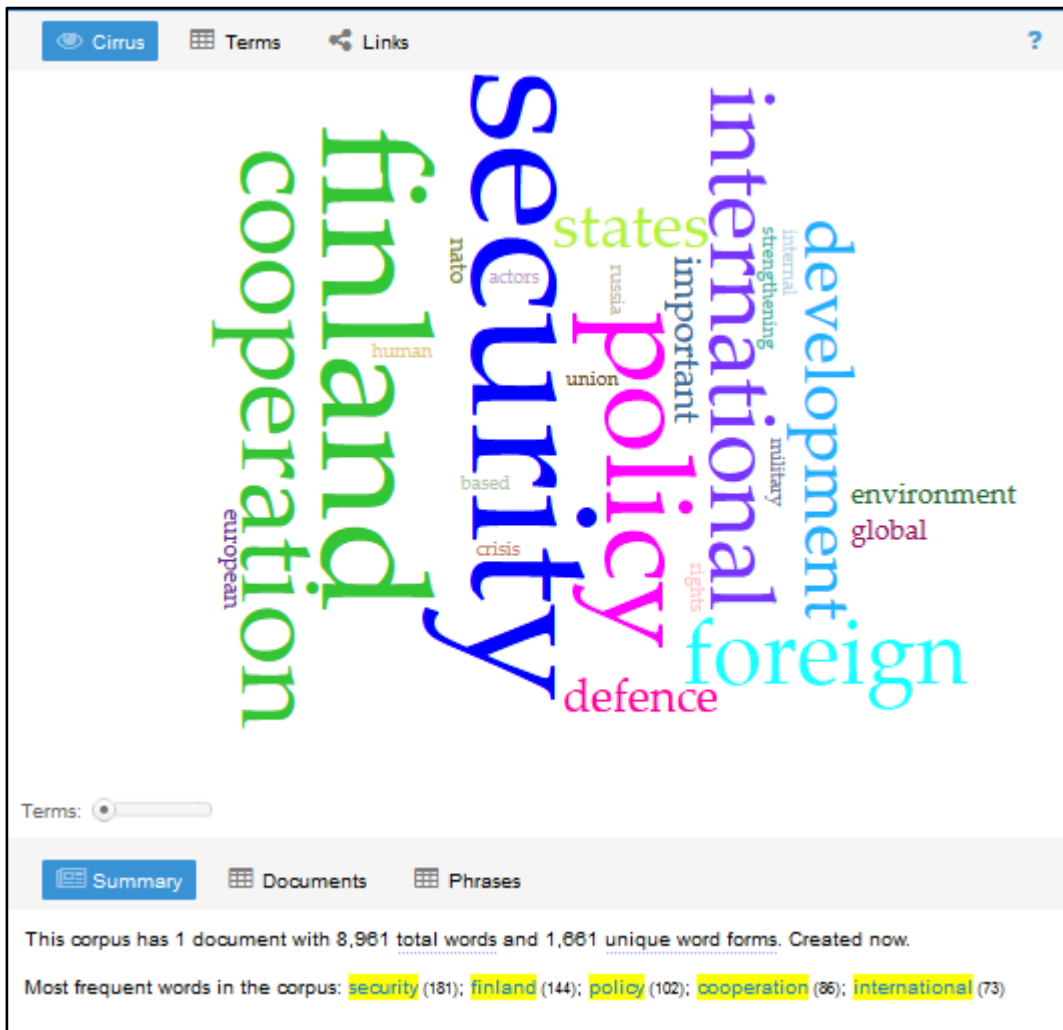
		Term	Count	Trend
☐	1	suomi	96	
☐	2	suomen	95	
☐	3	ulko	74	
☐	4	euroopan	35	
☐	5	turvallisuuspolitiikan	23	
☐	6	unionin	23	
☐	7	naton	22	
☐	8	turvallisuuden	22	
☐	9	vahvistaminen	21	
☐	10	yhteistyön	21	
☐	11	venäjä	19	
☐	12	edistää	18	
☐	13	alueen	16	
☐	14	eu:n	16	
☐	15	suomelle	16	
☐	16	yhteistyö	16	

3,038

yhdysval* 12 mainintaa

Edellisen englanninkielinen versio: **Government Report on Finnish Foreign and Security Policy, 2016**, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 7/2016, Valtioneuvoston kanslia, [<http://vnk.fi/documents/10616/1986338/VNKJ092016+en.pdf/b33c3703-29f4-4cce-a910-b05e32b676b9?version=1.0>], viitattu 28.10.2016

Cirrus

Terms

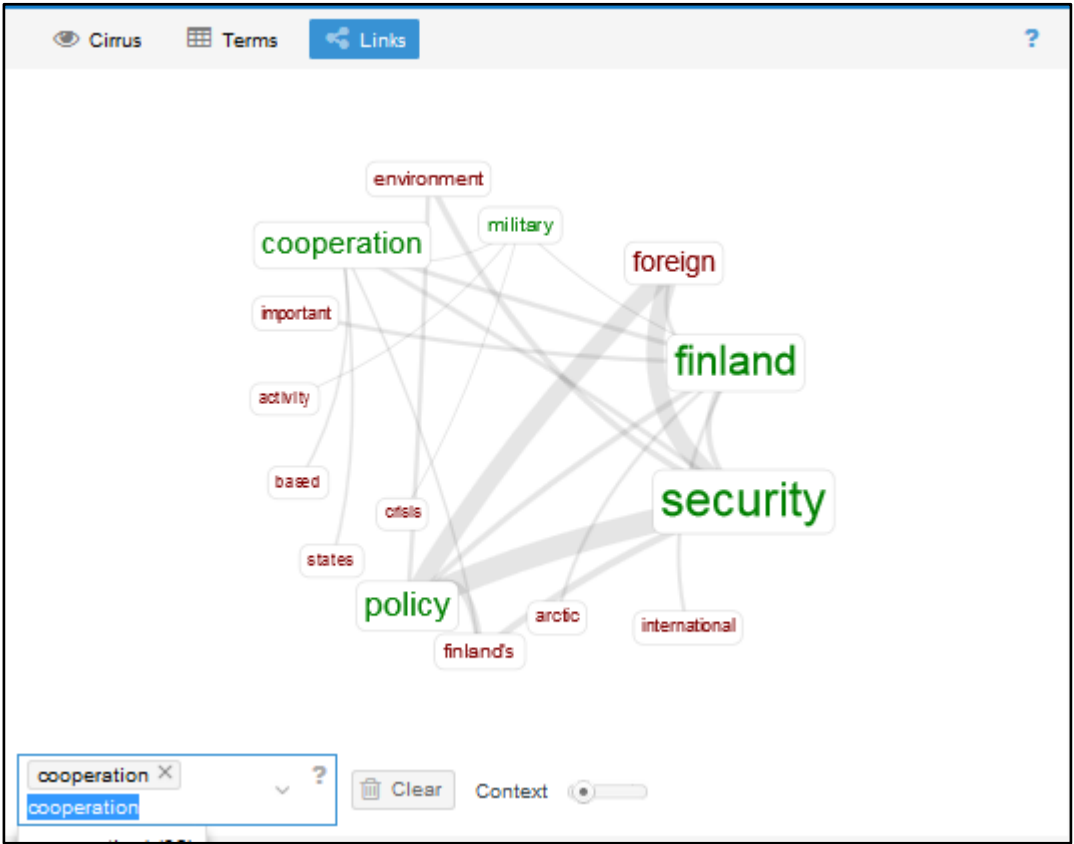
Links

?

		Term	Count	Trend
☐	1	security	181	
☐	2	finland	144	
☐	3	policy	102	
☐	4	cooperation	86	
☐	5	international	73	
☐	6	foreign	70	
☐	7	finland's	64	
☐	8	development	51	
☐	9	states	50	
☐	10	defence	39	
☐	11	important	36	
☐	12	environment	32	
☐	13	global	32	
☐	14	european	30	
☐	15	nato	30	
☐	16	crisis	29	

▼ ?

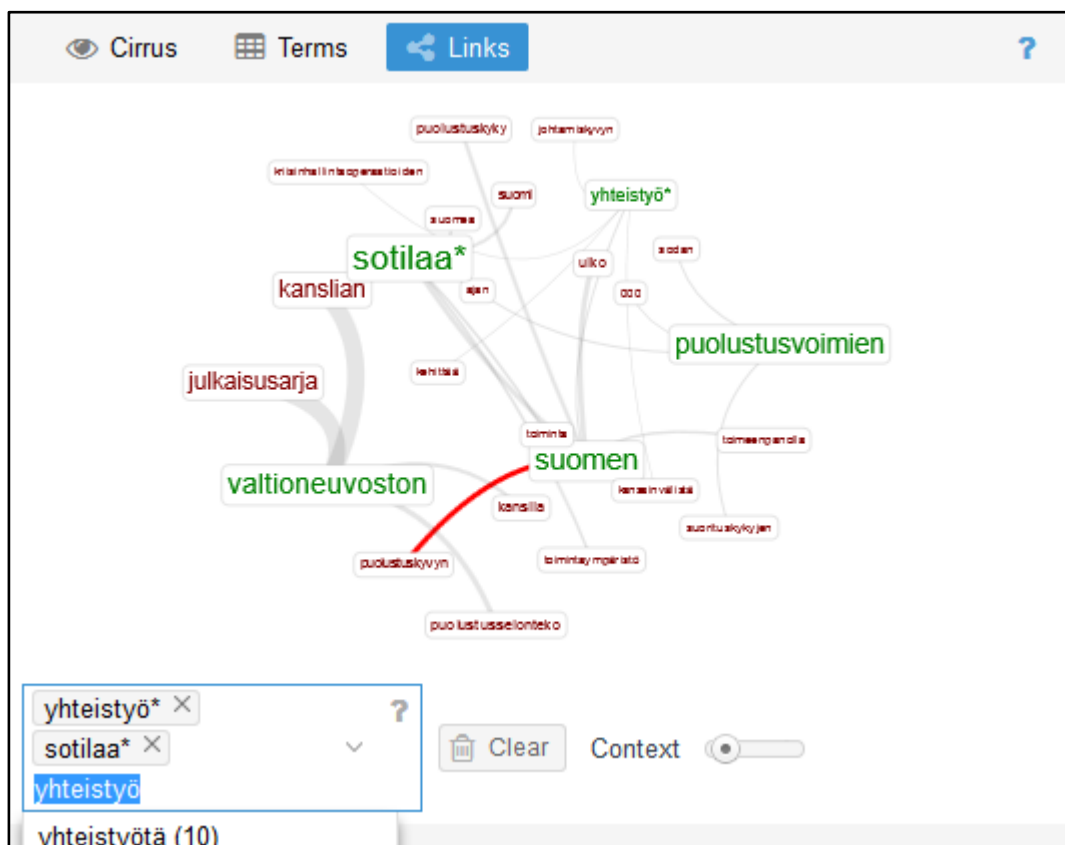
2,978

Valtioneuvoston puolustusselonteko, 2017, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2017,
Valtioneuvoston kanslia, Helsinki, [http://www.defmin.fi/files/3683/J05_2017_VN_puolustusselonteko_Su_PLM.pdf], viitattu 16.2.2017

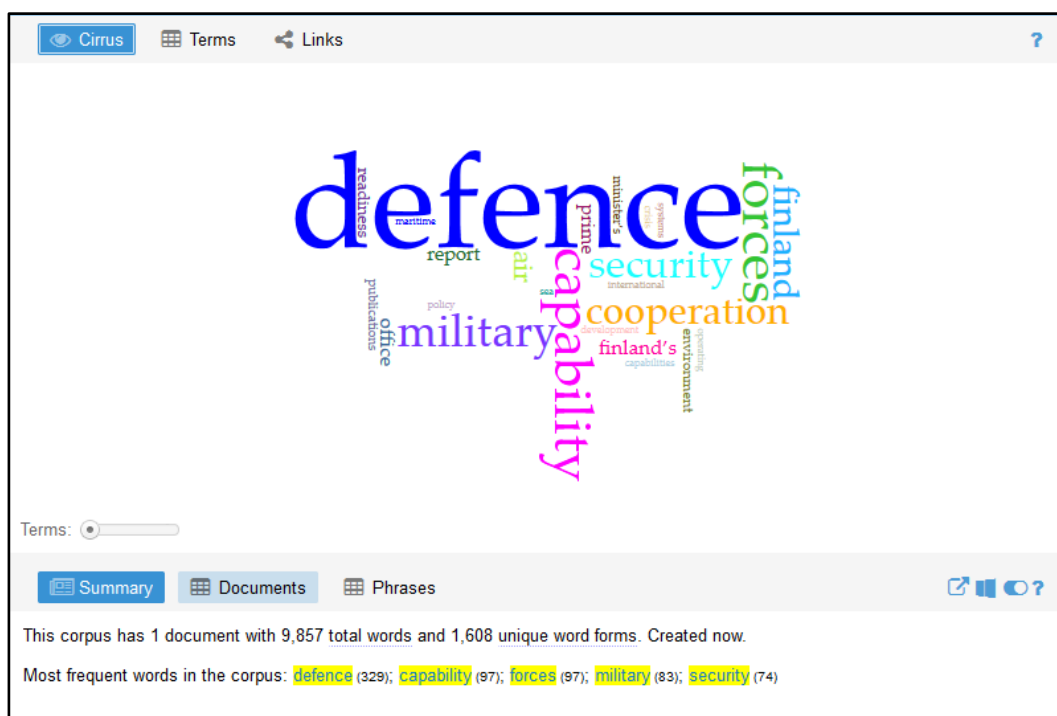

		Term	Count	Trend
☐	1	suomen	55	
☐	2	valtionneuvoston	54	
☐	3	puolustusvoimien	49	
☐	4	julkaisusarja	38	
☐	5	kanslian	37	
☐	6	suomi	33	
☐	7	kehitetään	23	
☐	8	joukkoja	22	
☐	9	sotilaallisen	19	
☐	10	puolustuskyvyn	18	
☐	11	yhteiskunnan	18	
☐	12	maa	17	
☐	13	puolustuksen	17	
☐	14	ulko	17	
☐	15	mukaisesti	15	
☐	16	puolustusselonteko	15	

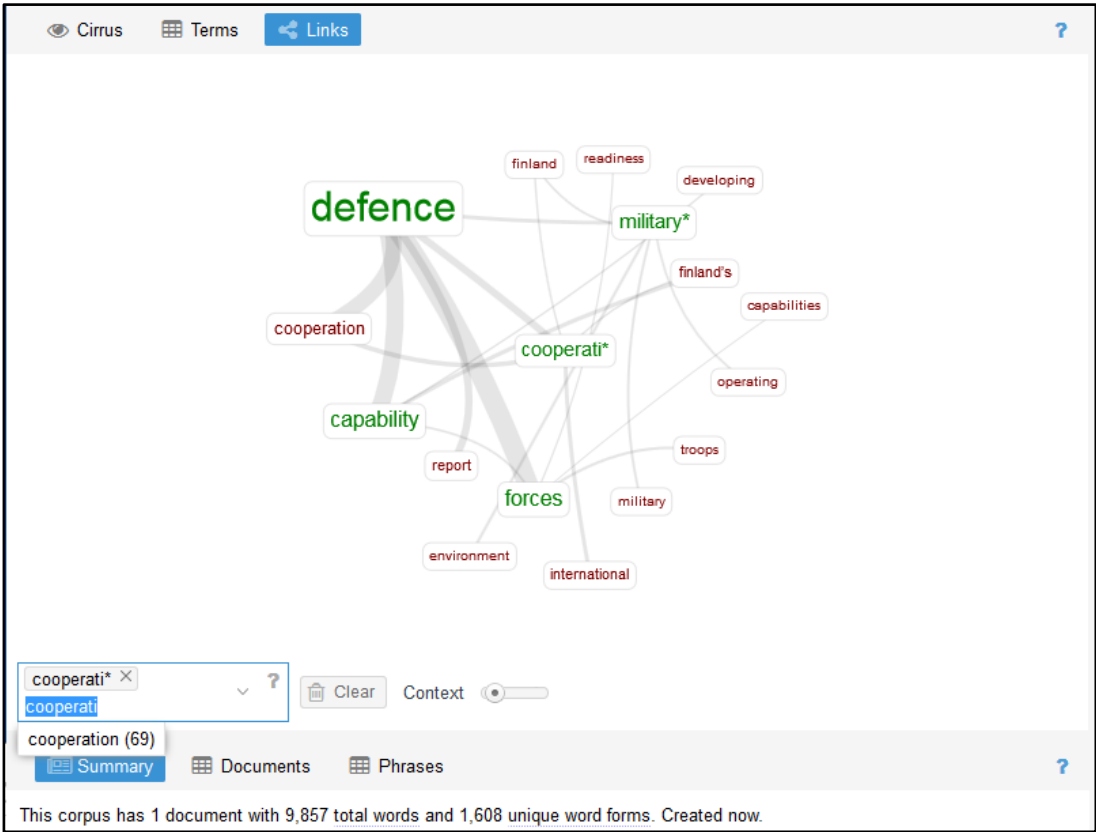

Government's Defence Report, 2017, Prime Minister's Office Publications 7/2017, Prime Minister's Office, Helsinki, [http://www.defmin.fi/files/3688/J07_2017_Governments_Defence_Report_Eng_PLM_160217.pdf], viitattu 17.2.2017 (puolustusselonteon englanninkielinen versio),

Analyysi 17.2.2017

Cirrus		Terms	Links		
		Term	Count	Trend	
☐	1	defence	329		
☐	2	capability	97		
☐	3	forces	97		
☐	4	military	83		
☐	5	security	74		
☐	6	cooperation	69		
☐	7	finland	68		
☐	8	air	57		
☐	9	office	47		
☐	10	finland's	46		
☐	11	report	46		
☐	12	prime	44		
☒	13	readiness	42		
☐	14	environment	40		
☐	15	minister's	39		
☐	16	publications	39		
☐	17	capabilities	34		

Koonnos valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisista selonteista 2001-2016:

Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka, 2001, Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle 13.6.2001, VNS 2/2001 vp, Valtioneuvoston kanslia, [<http://www.defmin.fi/files/1147/selonteko2001.pdf>], viitattu 7.11.2016

Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2004, 2004, Valtioneuvoston selonteko VNS6/2004, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 16/2004, Valtioneuvoston kanslia, [http://www.defmin.fi/files/240/2493_2161_Selonteko_2004_1_.pdf], viitattu 7.11.2016

Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009, 2009, Valtioneuvoston selonteko, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 11/2009, Valtioneuvoston kanslia, [<http://vnk.fi/julkaisu?pubid=3738> (sivusto), julkaisu http://vnk.fi/documents/10616/622958/J1109_Suomen+turvallisuus-+ja+puolustuspolitiikka.pdf/ebc78430-c2a9-4e01-8b5a-638fc51871e7?version=1.0], viitattu 7.11.2016

Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012, 2012, Valtioneuvoston selonteko, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2012, Valtioneuvoston kanslia, [<http://vnk.fi/julkaisu?pubid=2203> (sivusto), http://vnk.fi/documents/10616/622970/J0512_Suomen+turvallisuus-+ja+puolustuspolitiikka+2012.pdf/b534174a-13bc-4684-beb0-a093be30ce2a?version=1.0 (julkaisu)] viitattu 7.11.2016

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko, 2016, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 7/2016, Valtioneuvoston kanslia, [<http://vnk.fi/julkaisu?pubid=12501> (sivusto), http://vnk.fi/documents/10616/1986338/VNKJ072016_fi.pdf/9a3a074a-d97f-43c4-a1d8-e3ddb8d8d1da?version=1.0] (julkaisu), viitattu 7.11.2016

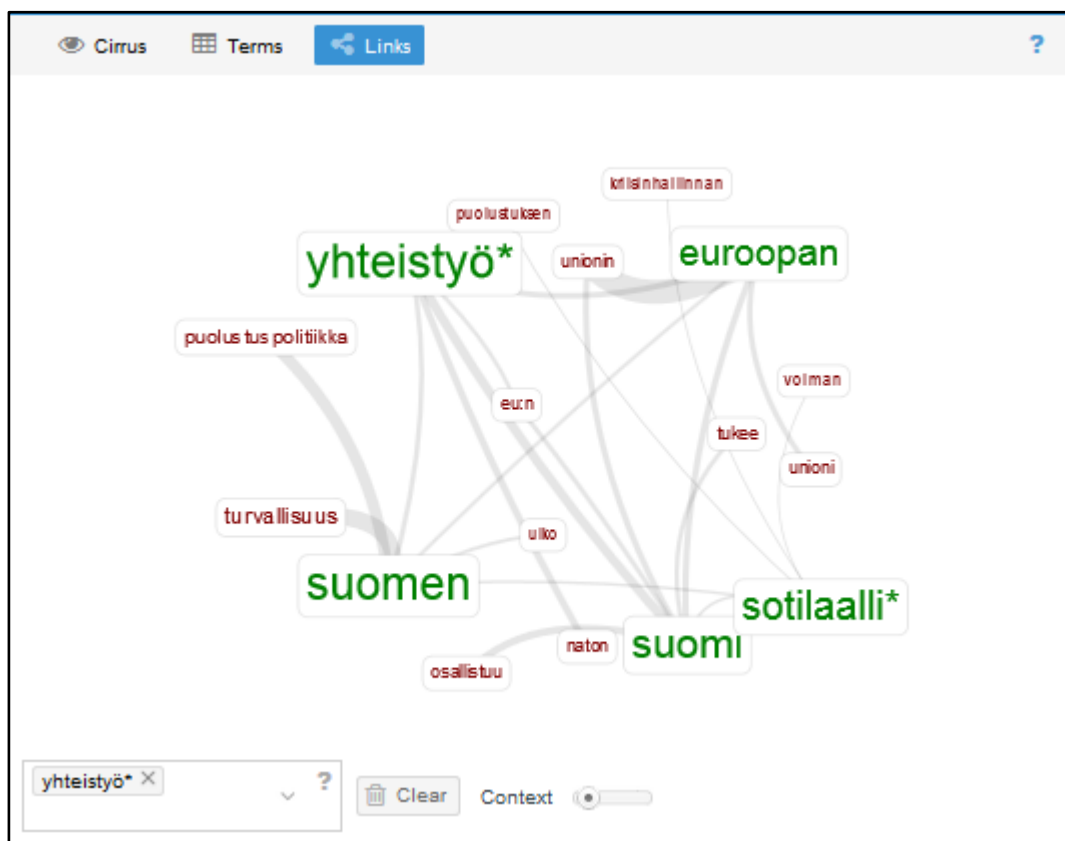
Poistettu lisäksi termi poistettu termi 2009_b5_sisus.indd

Cirrus **Terms** Links ?

	Term	Count	Trend
☐	1 suomen	934	
☐	2 suomi	803	
☐	3 euroopan	686	
☐	4 unionin	560	
☐	5 naton	468	
☐	6 turvallisuus	452	
☐	7 eu:n	445	
☐	8 puolustusvoimien	364	
☐	9 venäjän	319	
☐	10 yhteiskunnan	286	
☐	11 kansainvälisen	266	
☐	12 erityisesti	230	
☐	13 nato	230	
☐	14 turvallisuuden	225	
☐	15 kehitetään	224	
☐	16 toiminnan	217	

27,935

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia - Valtioneuvoston periaatepäätös 16.12.2010,

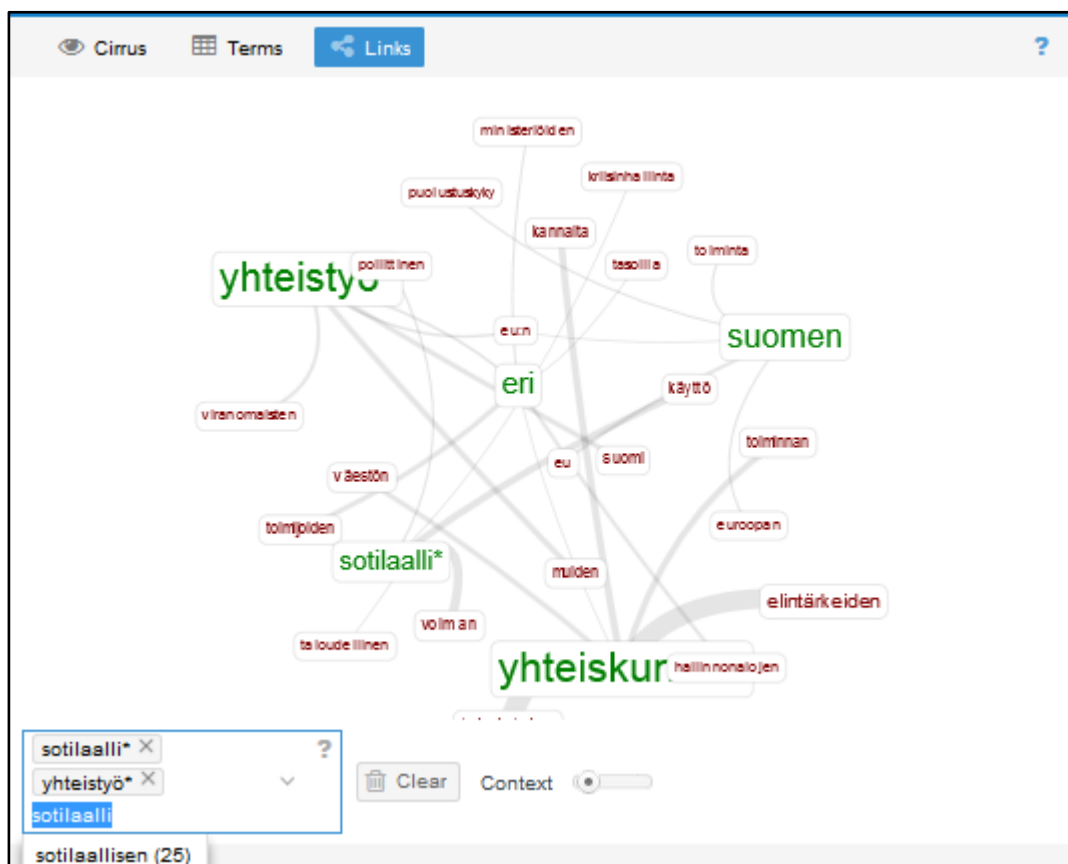
2010, Puolustusministeriö, Helsinki, [http://www.defmin.fi/files/1696/Yhteiskunnan_turvallisuusstrategia_2010.pdf], viitattu 7.11.2016

Cirrus **Terms** Links ?

	Term	Count	Trend
☐	1 yhteiskunnan	138	
☐	2 suomen	93	
☐	3 eri	77	
☐	4 kehitetään	67	
☐	5 väestön	67	
☐	6 eu:n	66	
☐	7 toiminnan	66	
☐	8 niiden	64	
☐	9 muiden	60	
☐	10 toimintojen	60	
☐	11 viranomaisten	58	
☐	12 turvaaminen	57	
☐	13 valtioneuvoston	56	
☐	14 turvataan	55	
☐	15 ylläpidetään	54	
☐	16 voidaan	44	

9,206

Yhdistelmä: Yhteiskunnan turvallisuusstrategia - Valtioneuvoston periaatepäätös 16.12.2010 ja Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuupoliittinen selonteko, 2016

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia - Valtioneuvoston periaatepäätös 16.12.2010, 2010, Puolustusministeriö, Helsinki, [http://www.defmin.fi/files/1696/Yhteiskunnan_turvallisuusstrategia_2010.pdf], viitattu 7.11.2016

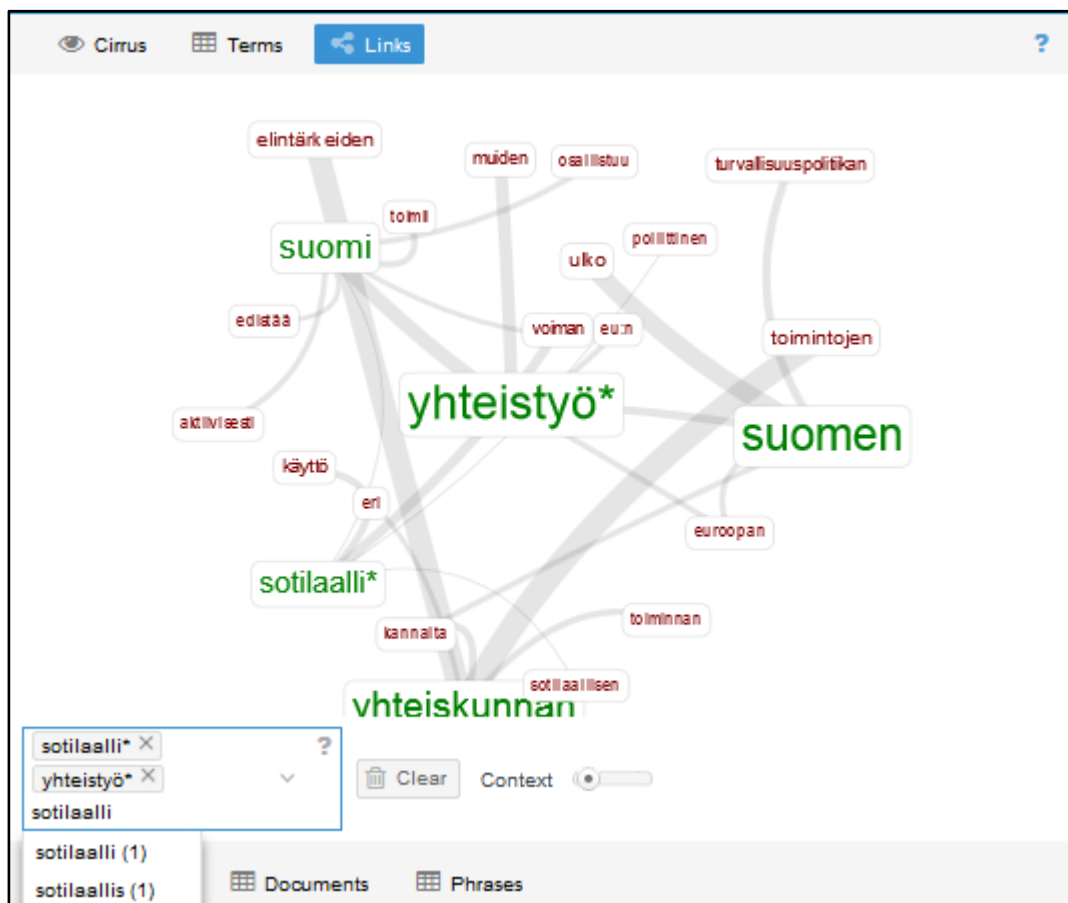
Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuupoliittinen selonteko, 2016, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 7/2016, Valtioneuvoston kanslia, [<http://vnk.fi/julkaisu?pubid=12501>] (sivusto), [http://vnk.fi/documents/10616/1986338/VNKJ072016_fi.pdf/9a3a074a-d97f-43c4-a1d8-e3ddb8d8d1da?version=1.0] (julkaisu), viitattu 7.11.2016

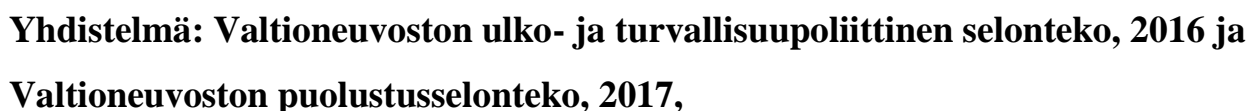
Cirrus **Terms** Links ?

	Term	Count	Trend
☐	1 suomen	188	
☐	2 yhteiskunnan	143	
☐	3 suomi	123	
☐	4 eri	87	
☐	5 eu:n	82	
☐	6 ulko	82	
☐	7 niiden	76	
☐	8 toiminnan	74	
☐	9 kehitetään	72	
☐	10 muiden	70	
☐	11 väestön	68	
☐	12 valtioneuvoston	64	
☐	13 euroopan	61	
☐	14 toimintojen	60	
☐	15 viranomaisten	58	
☐	16 turvaaminen	57	

11,036

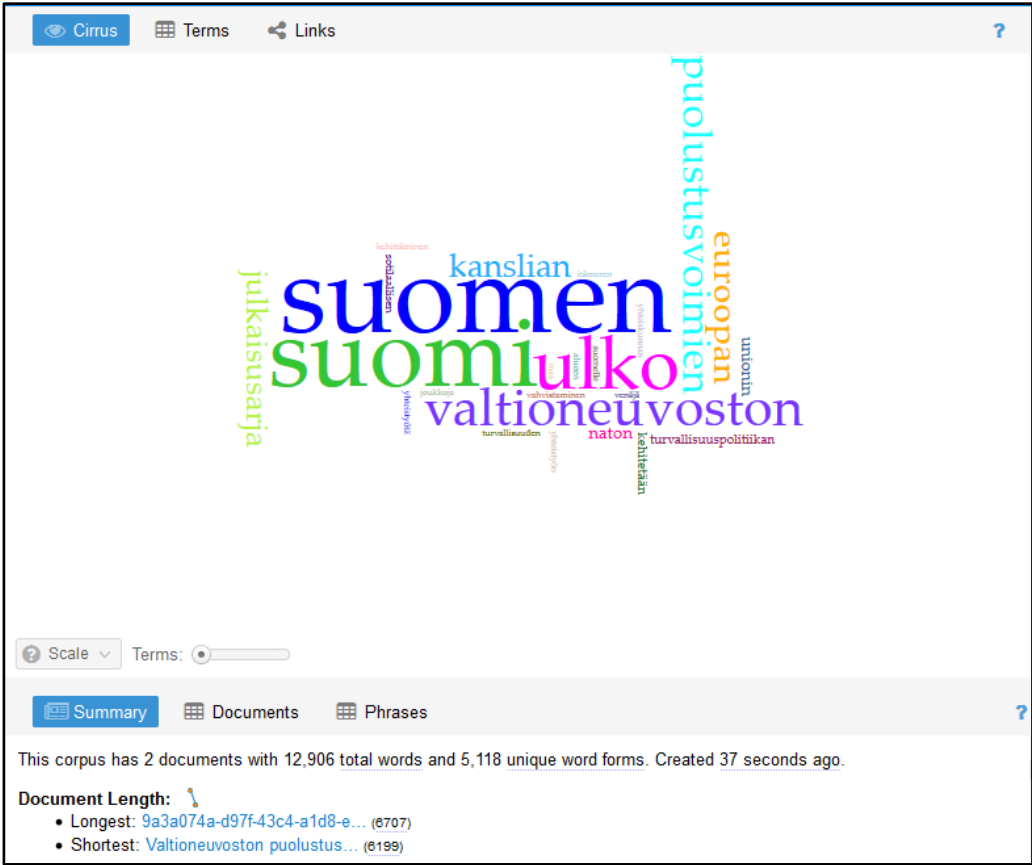

105: termiä

Valtioneuvoston puolustusselonteko, 2017, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2017, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki, [http://www.defmin.fi/files/3683/J05_2017_VN_puolustusselonteko_Su_PLM.pdf], viitattu 16.2.2017

Analyysi 17.2.2017

Cirrus

Terms

Links

?

	Term	Count	Trend
☐	1 suomen	150	
☐	2 suomi	129	
☐	3 ulko	91	
☐	4 valtioneuvoston	62	
☐	5 puolustusvoimien	49	
☐	6 euroopan	43	
☐	7 julkaisusarja	41	
☐	8 kanslian	41	
☐	9 naton	30	
☐	10 unionin	30	
☐	11 kehitetään	28	
☐	12 turvallisuuspolitiikan	28	
☐	13 sotilaallisen	27	
☐	14 turvallisuuden	25	
☐	15 suomelle	24	
☐	16 venäjä	24	

4,978

?

Summary

Documents

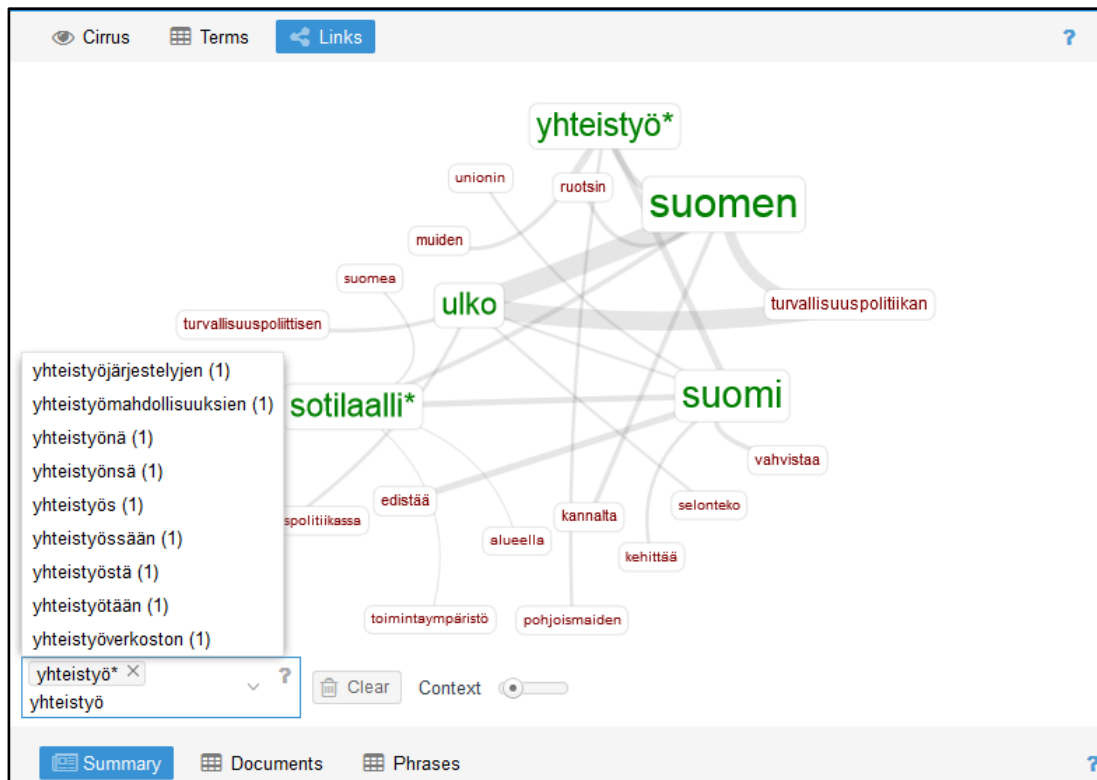
Phrases

?

This corpus has 2 documents with 12,906 total words and 5,118 unique word forms. Created 37 seconds ago.

Document Length: 1

- Longest: 9a3a074a-d97f-43c4-a1d8-e... (6707)
- Shortest: Valtioneuvoston puolustus... (6199)

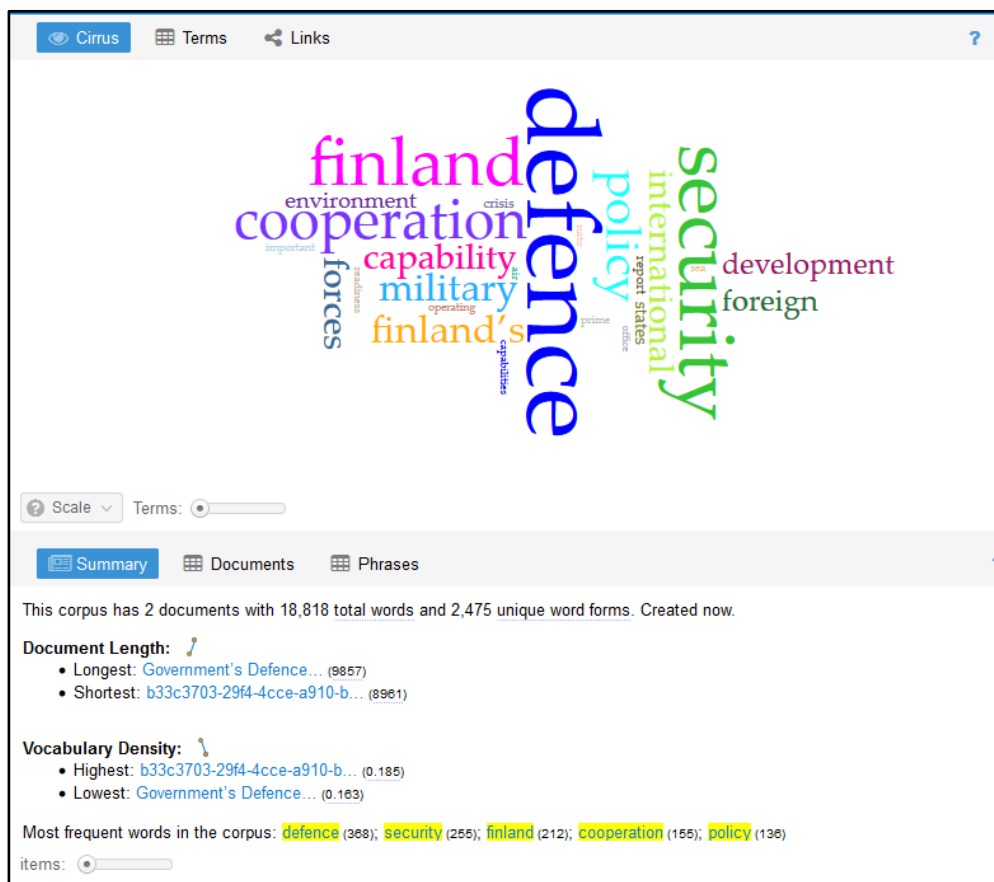

Yhdistelmä: *Government's Defence Report, 2017*, and Government Report on Finnish Foreign and Security Policy, 2016

Government's Defence Report, 2017, Prime Minister's Office Publications 7/2017, Prime Minister's Office, Helsinki, [http://www.defmin.fi/files/3688/J07_2017_Governments_Defence_Report_Eng_PLM_160217.pdf], viitattu 17.2.2017

Government Report on Finnish Foreign and Security Policy, 2016, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 7/2016, Valtioneuvoston kanslia, [<http://vnk.fi/documents/10616/1986338/VNKJ092016+en.pdf/b33c3703-29f4-4cce-a910-b05e32b676b9?version=1.0>], viitattu 28.10.2016

Analyysi 17.2.2017

Cirrus

Terms

Links

?

	Term	Count	Trend
☐	1 defence	368	
☒	2 security	255	
☐	3 finland	212	
☐	4 cooperation	155	
☐	5 policy	136	
☐	6 military	112	
☐	7 finland's	110	
☐	8 international	103	
☐	9 capability	100	
☐	10 forces	99	
☐	11 foreign	89	
☐	12 development	83	
☐	13 environment	72	
☐	14 states	64	
☐	15 report	60	
☐	16 crisis	59	
☐	17 air	57	
☐	18 office	50	

?

2,260

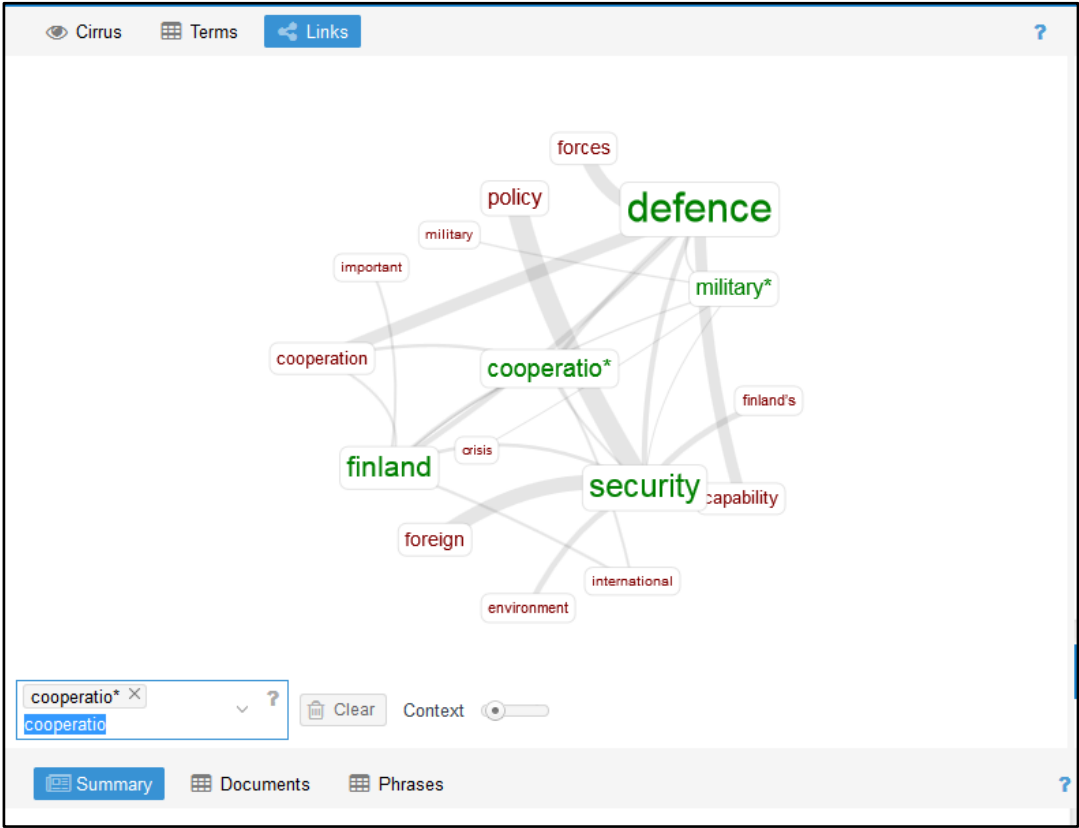
Summary

Documents

Phrases

?

This corpus has 2 documents with 18,818 total words and 2,475 unique word forms. Created now.

Yhdysvallat:

A National Security Strategy For A New Century, 1999, The White House, Washington DC, [<http://nssarchive.us/NSSR/2000.pdf>], viitattu 28.10.2016 (nimetty jossain yhteydessä vuoden 2000 mu-
kaan, mutta ilmestymisvuosi on 1999)

Analyysi 28.10.2016

Cirrus

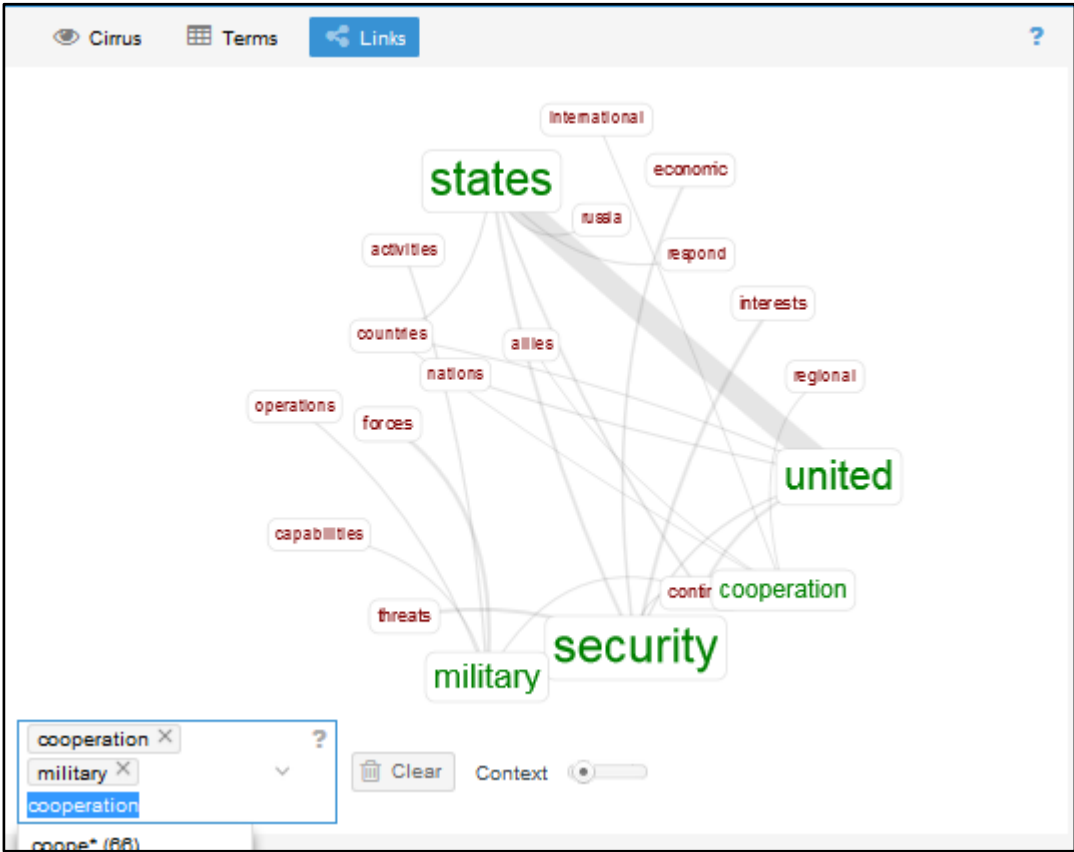
Terms

Links

?

	Term	Count	Trend
☐	1 security	161	
☐	2 states	152	
☐	3 united	123	
☐	4 u.s	114	
☐	5 economic	103	
☐	6 international	96	
☐	7 military	91	
☐	8 efforts	88	
☐	9 national	73	
☐	10 continue	68	
☐	11 nations	66	
☐	12 new	65	
☐	13 interests	64	
☐	14 support	64	
☐	15 forces	60	
☐	16 regional	60	

12,562

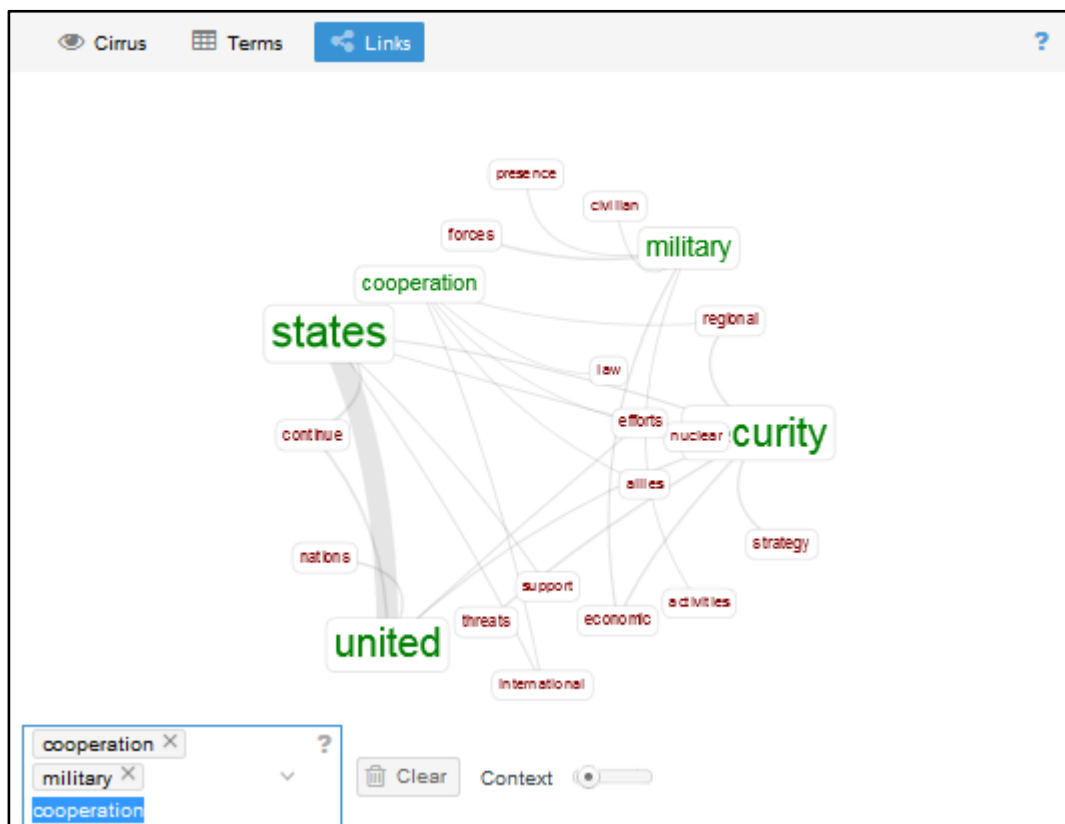

A National Security Strategy For A Global Age, 2000, The White House, Washington DC, [http://nssarchive.us/NSSR/2001.pdf], viitattu 28.10.2016 (nimetty jossain yhteydessä vuoden 2001 mukaan, mutta ilmestymisvuosi on 2000)

		Term	Count	Trend
☐	1	states	313	
☐	2	security	279	
☐	3	united	273	
☐	4	international	224	
☐	5	economic	214	
☐	6	u.s	207	
☐	7	efforts	159	
☐	8	military	143	
☐	9	national	134	
☐	10	new	126	
☐	11	support	125	
☐	12	continue	119	
☐	13	countries	112	
☐	14	interests	105	
☐	15	forces	100	
☐	16	nuclear	100	

9,006

The National Security Strategy of the United States of America, 2002, The White House, Washington DC, [<http://nssarchive.us/NSSR/2002.pdf>], viitattu 28.10.2016

Cirrus

Terms

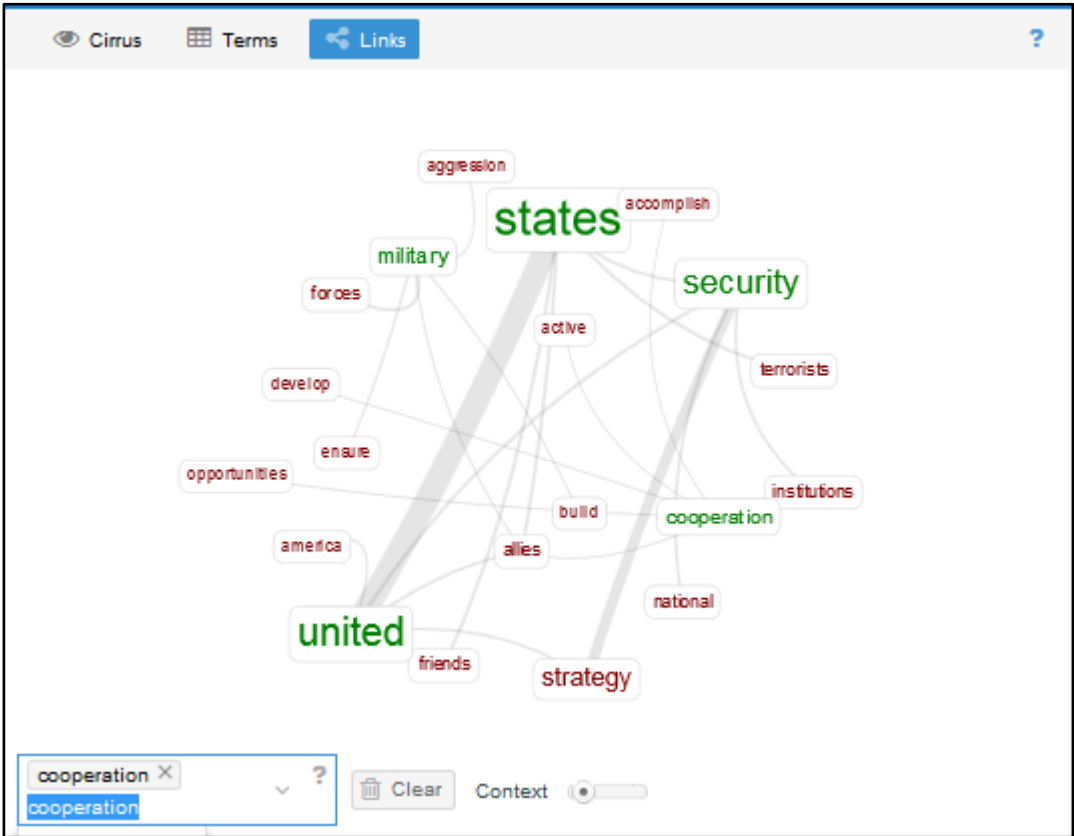
Links

?

		Term	Count	Trend
☐	1	states	120	
☐	2	united	88	
☐	3	security	67	
☐	4	national	58	
☐	5	strategy	50	
☐	6	trade	49	
☐	7	world	48	
☐	8	freedom	44	
☐	9	global	44	
☐	10	new	44	
☐	11	international	39	
☐	12	economic	38	
☐	13	nations	36	
☐	14	development	35	
☐	15	allies	34	
☐	16	free	34	

?

4,556

The National Security Strategy of the United States of America, 2006, The White House, Washington DC, [<http://nssarchive.us/NSSR/2006.pdf>], viitattu 28.10.2016

Cirrus

Terms

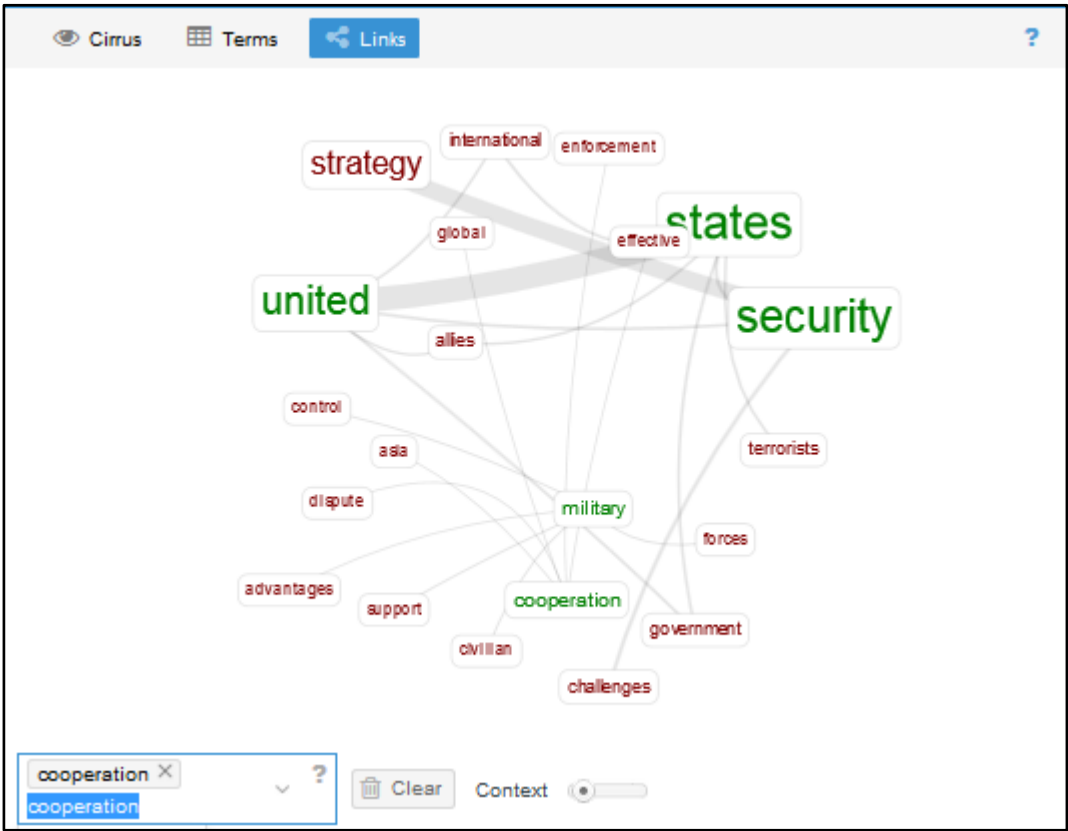
Links

?

		Term	Count	Trend
☐	1	states	142	
☐	2	security	130	
☐	3	united	108	
☐	4	national	96	
☐	5	strategy	85	
☐	6	international	69	
☐	7	economic	64	
☐	8	freedom	62	
☐	9	new	61	
☐	10	challenges	59	
☐	11	nations	59	
☐	12	people	59	
☐	13	global	58	
☐	14	democracy	52	
☐	15	effective	52	
☐	16	terrorists	52	

?

5,648

(poistettu musta-viiva analyysisanoista)

National Security, 2010, The White House, Washington DC, [<http://nssarchive.us/NSSR/2010.pdf>],

viitattu 28.10.2016

Cirrus

Terms

Links

?

		Term	Count	Trend
☐	1	security	277	
☐	2	international	189	
☐	3	states	156	
☐	4	global	151	
☐	5	united	143	
☐	6	national	115	
☐	7	world	107	
☐	8	people	98	
☐	9	nations	96	
☐	10	interests	91	
☐	11	cooperation	80	
☐	12	american	72	
☐	13	nuclear	72	
☐	14	development	71	
☐	15	institutions	69	
☐	16	new	69	

6,362

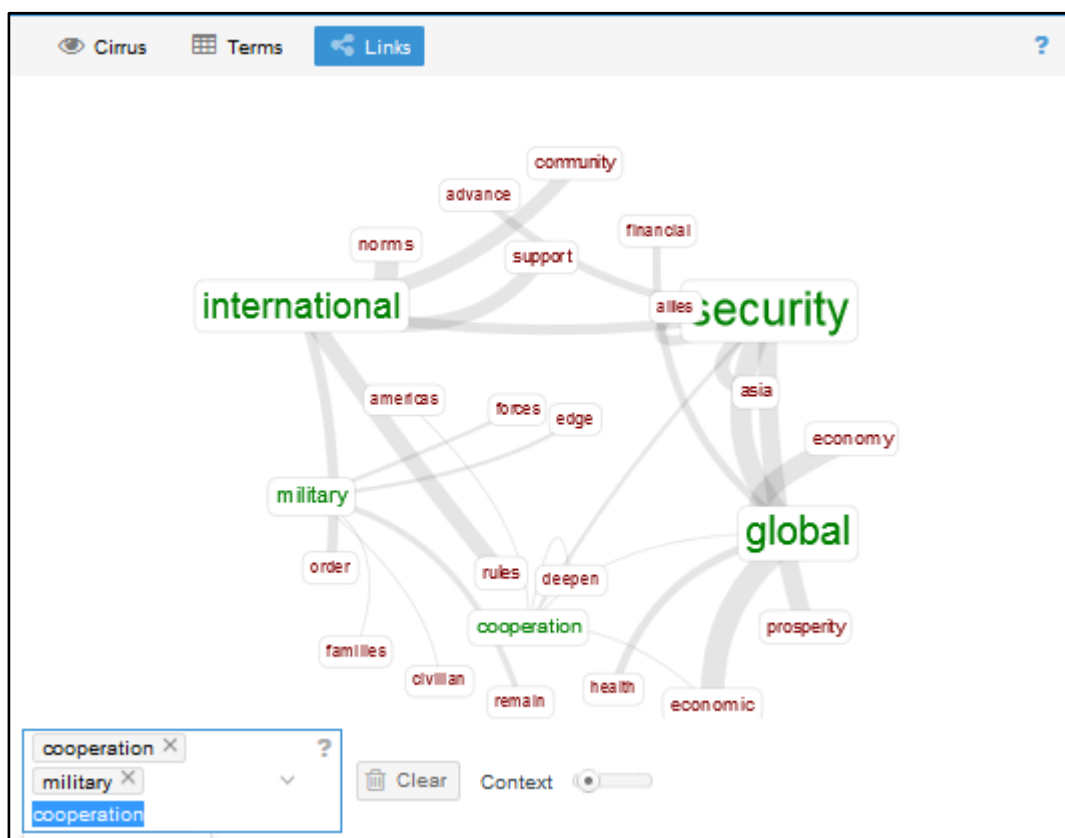

U.S.National Security Strategy 2015, 2015, The White House, Washington DC,
[https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy.pdf], viitattu
28.10.2016

		Term	Count	Trend
☐	1	security	111	
☐	2	global	85	
☐	3	international	75	
☐	4	states	67	
☐	5	economic	62	
☐	6	world	51	
☐	7	continue	50	
☐	8	partners	45	
☐	9	support	45	
☐	10	american	44	
☐	11	energy	43	
☐	12	united	41	
☐	13	countries	37	
☐	14	leadership	37	
☐	15	national	36	
☐	16	people	35	

4,876

Koonnos vuosilta 1999–2015:

A National Security Strategy For A New Century, 1999, The White House, Washington DC, [<http://nssarchive.us/NSSR/2000.pdf>], viitattu 28.10.2016 (nimetty jossain yhteydessä vuoden 2000 mukaan josta alkaen se on voimassa, mutta ilmestymivuosi on 1999)

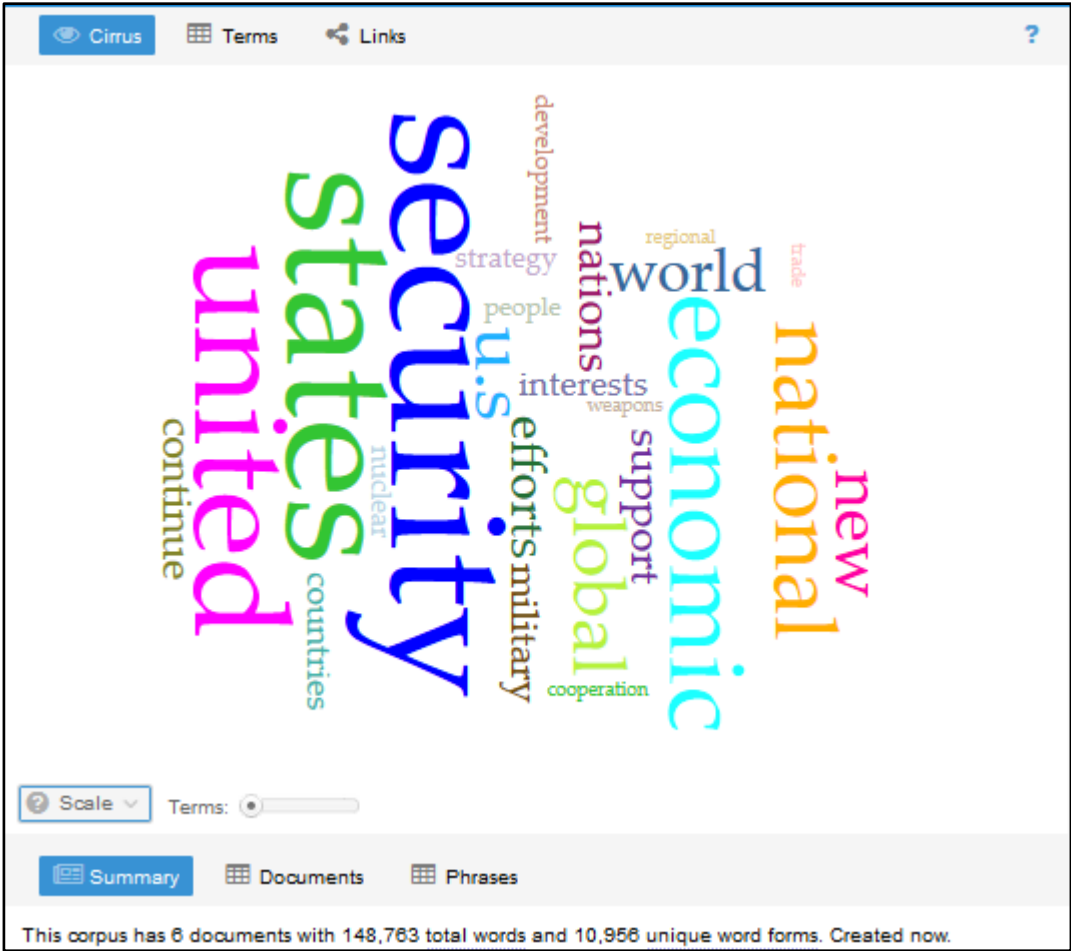
A National Security Strategy For A Global Age, 2000, The White House, Washington DC, [<http://nssarchive.us/NSSR/2001.pdf>], viitattu 28.10.2016 (nimetty jossain yhteydessä vuoden 2001 mukaan, josta alkaen se on voimassa, mutta ilmestymivuosi on 2000)

The National Security Strategy of the United States of America, 2002, The White House, Washington DC, [<http://nssarchive.us/NSSR/2002.pdf>], viitattu 28.10.2016

The National Security Strategy of the United States of America, 2006, The White House, Washington DC, [<http://nssarchive.us/NSSR/2006.pdf>], viitattu 28.10.2016

National Security Strategy, 2010, The White House, Washington DC, [<http://nssarchive.us/NSSR/2010.pdf>], viitattu 28.10.2016

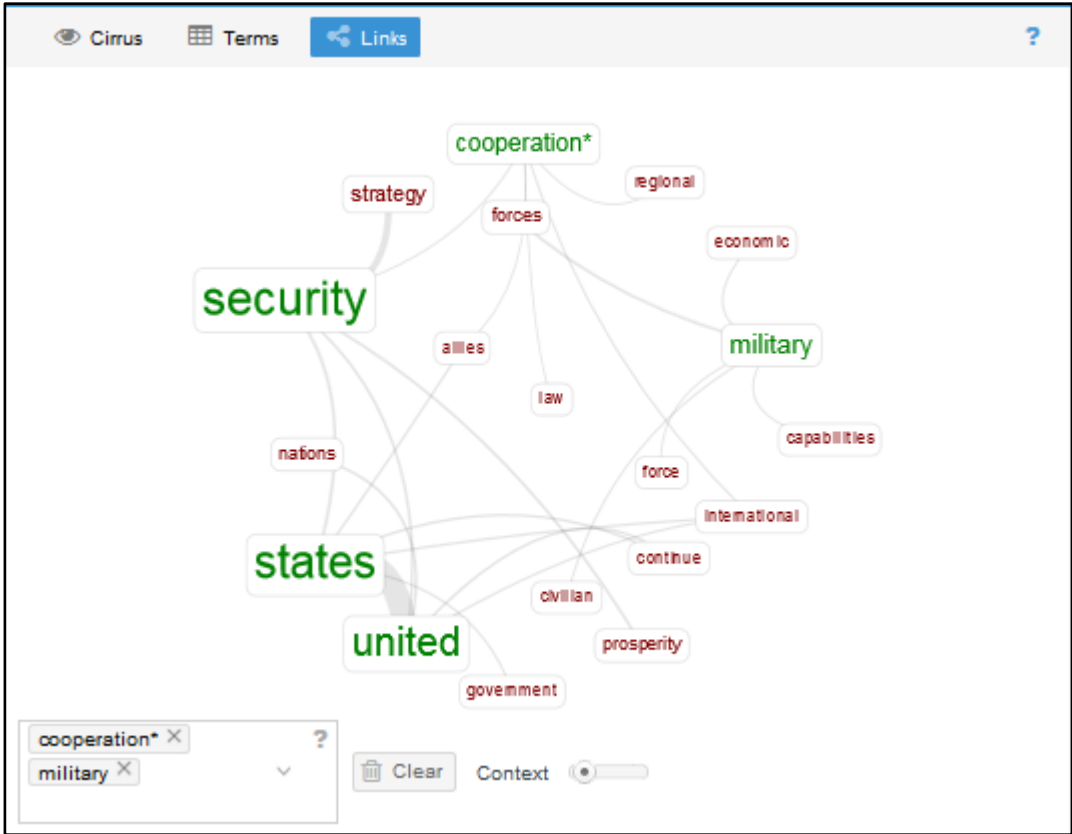
National Security Strategy, 2015, The White House, Washington DC, [https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy.pdf], viitattu 28.10.2016

Cirrus Terms Links ?

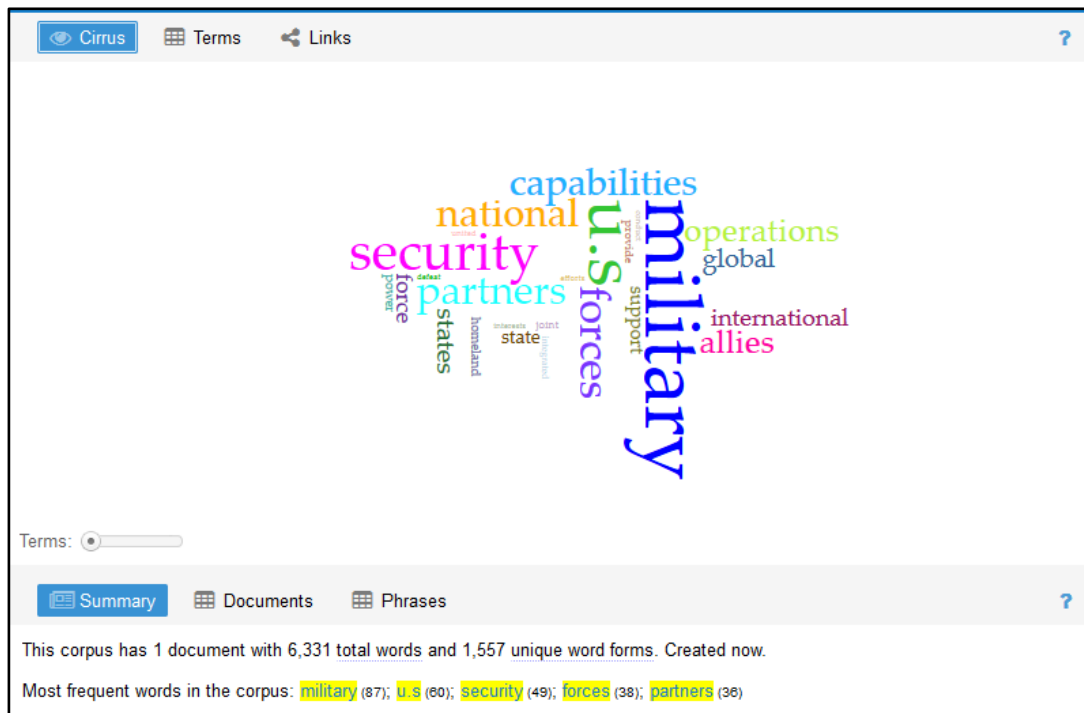
	Term	Count	Trend
☐	1 security	1025	
☐	2 states	950	
☐	3 united	776	
☐	4 international	692	
☐	5 economic	548	
☐	6 national	512	
☐	7 global	448	
☐	8 u.s	429	
☐	9 new	396	
☐	10 world	392	
☐	11 efforts	382	
☐	12 nations	360	
☐	13 support	355	
☐	14 continue	348	
☐	15 military	346	
☐	16 interests	334	

21,212

The National Military Strategy of the United States of America, 2015, Joint Chiefs of Staff,
[http://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Publications/2015_National_Military_Strategy.pdf], viitattu
28.10.2016

Analyysi 17.2.2017

	Term	Count	Trend
☐	1 military	87	
☐	2 u.s	60	
☐	3 security	49	
☐	4 forces	38	
☐	5 partners	36	
☐	6 national	35	
☐	7 capabilities	34	
☐	8 allies	31	
☐	9 operations	30	
☐	10 global	26	
☐	11 states	26	
☐	12 international	25	
☐	13 force	24	
☐	14 state	22	
☐	15 support	22	
☐	16 homeland	19	
☐	17 joint	19	

1,392

Summary Documents Phrases

This corpus has 1 document with 6,331 total words and 1,557 unique word forms. Created now.

Most frequent words in the corpus: **military** (87); **u.s** (60); **security** (49); **forces** (38); **partners** (36)

SUOSITUIMMAT SANAT

	Top 15 sanat, jotka esiintyvät suomalaisissa ulko- ja turvallisuuspoliittisissa -selonteissa vuosina 1999-2015										
Järjestys	2001	2004	2009	2012	2016	2017	2016	2017	2001-2016	2010	2010
	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2001	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2004	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009	Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012	VNK Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko 2016	VNK Puolustus selonteko	Government Report on Finnish Foreign and Security Policy, 2016	Government's Defence Report, 2017	Koonnos 2001 - 2016	Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2010	VNK Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko 2016 + Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2010
1	Suomi	Suomen	Suomen	Suomi	Suomi	Suomen	Security	defense	Suomen	Yhteiskunnan	Suomen
2	Suomen	EU:n	Euroopan	EU:n	Suomen	valtionneuvoston	Finland	capability	Suomi	Suomen	Yhteiskunnan
3	Puolustusvoimien	Suomi	unionin	Suomen	ulko	puolustusvoimien	Policy	forces	Euroopan	Eri	Suomi
4	Euroopan	Euroopan	Suomi	Euroopan	Euroopan	julkaisusarja	Cooperation	military	Unionin	Kehitetään	Eri
5	EU:n	EU:n	Turvallisuus	Naton	turvallisuuspolitiikan	kanslian	International	security	Naton	Väestön	EU:n
6	unionin	Naton	Puolustuspolitiikka	Venäjän	unionin	suomi	Foreign	cooperation	Turvallisuus	EU:n	ulko
7	Naton	Puolustusvoimien	Naton	turvallisuus	Naton	kehitetään	Finland's	finland	EU:n	Toiminnan	niiden
8	Puolustuksen	Turvallisuus	Venäjän	unionin	turvallisuuden	joukkoja	Development	air	Puolustusvoimien	Niiden	toiminnan
9	Venäjän	kehitetään	Puolustusvoimien	kansainvälisen	vahvistaminen	sotilaallisen	States	office	Venäjän	Muiden	kehitetään
10	Yhteiskunnan	Yhteiskunnan	toiminnan	Puolustusvoimien	yhdistyksen	puolustusvoimien	Defence	finland's	Yhteiskunnan	Toimintojen	muiden
11	Joukkojen	Kansainvälisen	Yhteiskunnan	yhdistyksen	Venäjä	yhdistyksen	Important	report	Kansainvälisen	Viranomaisten	väestön
12	Sodan	Terrorismin	Unionin	yhdistyksen	edistää	maa	Environment	prime	Erityisesti	Turvaaminen	valtionneuvoston
13	Vuonna	Erityisesti	muun	turvallisuuden	alueen	puolustuksen	Global	readiness	Nato	Valtionneuvoston	euroopan
14	Ajan	Nato	Nato	erityisesti	EU:lle	ulko	European	environment	Turvallisuuden	Turvataan	toimintojen
15	Turvallisuus	Joukkojen	Muassa	Yhdysvaltojen	Suomelle	mukaisesti	Nato	minister's	Kehitetään	Voidaan	viranomaisten
Sanoja koko dokumentissa	27130	40716	30991	27332	6707	6199	8961	9857	132876	26287	32994
Yhdysvallat % kaikista	0,107	0,211	0,200	0,388	0,179		0,000		0,000	0,004	0,000
Maailman tapahtumista näkyy		Terrorismin vastainen sota			Ukraina		Ukraina	Ukraina			

	Top 15 sanat, jotka esiintyvät Yhdysvaltojen National Security Strategy -selonteissa vuosina						
Järjestys	1999	2000	2002	2006	2010	2015	1999-2015
	A National Security Strategy For A New Century	A National Security Strategy For A Global Age	The National Security Strategy of the United States of America	The National Security Strategy of the United States of America	National Security Strategy	National Security Strategy	Koonnos (narratiivi)
1	security	states	states	states	security	security	security
2	states	security	united	security	international	global	states
3	united	united	security	united	states	international	united
4	u.s	international	national	national	global	states	international
5	economic	economic	strategy	strategy	united	economic	economic
6	international	u.s	trade	international	national	world	national
7	military	efforts	world	economic	world	continue	global
8	efforts	military	freedom	freedom	people	partners	u.s
9	national	national	global	new	nations	support	new
10	continue	new	new	challenges	interests	american	world
11	nations	support	international	nations	cooperation	energy	efforts
12	new	continue	economic	people	american	united	nations
13	interests	interests	nations	global	nuclear	countries	support
14	support	forces	development	democracy	development	leadership	continue
15	forces	nuclear	allies	effective	institutions	national	military
Sanoja koko dokumentissa	25537	44987	13046	18774	27780	15639	148763

VÄRI	NIMIKE	SISÄLTÖ
	Turvallisuus	Klassinen turvallisuus, Asevoimat, Nato, ydinase, ulko, turvallisuus, puolustuspolitiikka, aseiden leviämisen estäminen
	Taloudellinen	Talouspolitiikka, kauppa, energia,
	Kansallinen	Valtio, yhteiskunta, sisäpolitiikka, sisäinen turvallisuus, sisäinen yhteistyö, viranomaiset
	Kansainvälinen	Globaalit toiminta, maailmanlaajuinen uhka tai ilmiö, toimintaympäristöön liittyvä, kansainvälinen oikeus, yksittäiset maat tain kansainväliset toimijat EU, YK
	Yhteistyö	Kanasainvälinen yhteistyö, diplomatia, kehitysyhteistyö
	New	Uusi tekijä joka korostuu, kehitys, tutkimus ja kehitys, kyber, avaruus, arktinen, tulevaisuus,
	Arvoihin liittyvä	Arvolataus, demokratia, vapaus, tavoitteet, intressit
	Muu sana	

SISÄLLYKSEN ANALYYSI SISÄLLYSLUETTELOIHIN VISUALISOITUNA

Tässä liitteessä on esitetty primääriaineisto teemoituna sisällön mukaan. Tulokset on visualisoituna primaariaineiston sisällysluetteleihin. Alkuperäinen teemoittelu toteutettiin Microsoft Excel -ohjelmalla, josta tähän Microsoft Word -ohjelmalla koostettuun tutkimusraporttiin otettiin kuvakaappaukset. Alkuperäiset Excel-tiedostot ovat tutkijan hallussa. Kuvakaappaukset ovat Word-ohjelman resoluution vuoksi suttuisia, mutta ne näkyvät auttavasti suurennettaessa kuvaa äärimmilleen. Tulostetussa versiossa tulostimen resoluutio ei kykene luettavuuden kannalta riittävään tarkkuuteen, joten liitettä 7 kannattaa tarkastella tutkimuksen sähköisestä versiosta. Liitteessä 7 oleva aineisto on jätetty molempiin versioihin, jotta lukijalla säilyy yleiskäsitys tutkimuksessa käytetyistä analyysimenetelmistä ja analyysien tuloksista.

VÄRI	NIMIKE	SISÄLTÖ
	Turvallisuus	Klassinen turvallisuus, Asevoimat, Nato, ydinase, ulko, turvallisuus, puolustuspolitiikka, konfliktit, aseellinen voimankäyttö, valta
	Taloudellinen	Talouspolitiikka, kauppa, energia, voimavara, huoltovarmuus
	Kansallinen	Valtio, yhteiskunta, sisäpolitiikka, sisäinen turvallisuus, sisäinen yhteistyö, kokonaisturvallisuus
	Kansainvälinen	Globaalit toiminta, maailmanlaajuinen uhka tai ilmiö, toimintaympäristöön liittyvä, terrorismi, YK, väestökehitys
	Yhteistyö	Kansainvälinen yhteistyö, diplomatia, kehitysyhteistyö , kriisinhallinta, asevalvonta, EU
	New	Uusi tekijä joka korostuu, tutkimus ja kehitys, kyber, avaruus, arktinen, tulevaisuus,
	Arvoihin liittyvä	Arvolataus, demokratia, vapaus, kansainvälinen oikeus tai sopimus
	Muu sana	

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058	2059	2060	2061	2062	2063	2064	2065	2066	2067	2068	2069	2070	2071	2072	2073	2074	2075	2076	2077	2078	2079	2080	2081	2082	2083	2084	2085	2086	2087	2088	2089	2090	2091	2092	2093	2094	2095	2096	2097	2098	2099	2100	2101	2102	2103	2104	2105	2106	2107	2108	2109	2110	2111	2112	2113	2114	2115	2116	2117	2118	2119	2120	2121	2122	2123	2124	2125	2126	2127	2128	2129	2130	2131	2132	2133	2134	2135	2136	2137	2138	2139	2140	2141	2142	2143	2144	2145	2146	2147	2148	2149	2150	2151	2152	2153	2154	2155	2156	2157	2158	2159	2160	2161	2162	2163	2164	2165	2166	2167	2168	2169	2170	2171	2172	2173	2174	2175	2176	2177	2178	2179	2180	2181	2182	2183	2184	2185	2186	2187	2188	2189	2190	2191	2192	2193	2194	2195	2196	2197	2198	2199	2200	2201	2202	2203	2204	2205	2206	2207	2208	2209	2210	2211	2212	2213	2214	2215	2216	2217	2218	2219	2220	2221	2222	2223	2224	2225	2226	2227	2228	2229	2230	2231	2232	2233	2234	2235	2236	2237	2238	2239	2240	2241	2242	2243	2244	2245	2246	2247	2248	2249	2250	2251	2252	2253	2254	2255	2256	2257	2258	2259	2260	2261	2262	2263	2264	2265	2266	2267	2268	2269	2270	2271	2272	2273	2274	2275	2276	2277	2278	2279	2280	2281	2282	2283	2284	2285	2286	2287	2288	2289	2290	2291	2292	2293	2294	2295	2296	2297	2298	2299	2300	2301	2302	2303	2304	2305	2306	2307	2308	2309	2310	2311	2312	2313	2314	2315	2316	2317	2318	2319	2320	2321	2322	2323	2324	2325	2326	2327	2328	2329	2330	2331	2332	2333	2334	2335	2336	2337	2338	2339	2340	2341	2342	2343	2344	2345	2346	2347	2348	2349	2350	2351	2352	2353	2354	2355	2356	2357	2358	2359	2360	2361	2362	2363	2364	2365	2366	2367	2368	2369	2370	2371	2372	2373	2374	2375	2376	2377	2378	2379	2380	2381	2382	2383	2384	2385	2386	2387	2388	2389	2390	2391	2392	2393	2394	2395	2396	2397	2398	2399	2400	2401	2402	2403	2404	2405	2406	2407	2408	2409	2410	2411	2412	2413	2414	2415	2416	2417	2418	2419	2420	2421	2422	2423	2424	2425	2426	2427	2428	2429	2430	2431	2432	2433	2434	2435	2436	2437	2438	2439	2440	2441	2442	2443	2444	2445	2446	2447	2448	2449	2450	2451	2452	2453	2454	2455	2456	2457	2458	2459	2460	2461	2462	2463	2464	2465	2466	2467	2468	2469	2470	2471
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

	2020	2002		2006		2010		2015	
A National Security Strategy For A New Century	A National Security Strategy For A Global Age	The National Security Strategy of the United States of America		The National Security Strategy of the United States of America		National Security Strategy		National Security Strategy	
Preface	iii Preface	i. Overview of America's International Strategy	1	i. Overview of America's National Security Strategy	1	i. Overview of National Security Strategy	1	i. Introduction	1
I. Introduction	1 I. Fundamentals of the Strategy			ii. Champion Aspirations for Human Dignity	2	ii. Strategic Approach	7	ii. Security	7
Opportunities and Challenges	1 Goals of the Engagement Strategy	ii. Champion Aspirations for Human Dignity	3	iii. Strengthen Alliances to Defeat Global Terrorism and Work to Prevent Attacks Against Us and Our Friends	8	The Strategic Environment—The World as It Is	7	Strengthen Our National Defense	7
National Interests	1 Elements of the Strategy			iv. Work with Other to Defuse Regional Conflicts	14	The Strategic Approach—The World We Seek	9	Reinforce Homeland Security	8
Threats to U.S. Interests	2 Guiding Principles of Engagement	iii. Strengthen Alliances to Defeat Global Terrorism and Work to Prevent Attacks Against Us and Our Friends	5	v. Prevent Our Enemies from Threatening Us, Our Allies, and Our Friends with Weapons of Mass Destruction	18	Building Our Foundation	9	Combat the Persistent Threat of Terrorism	9
A Strategy of Engagement	3 The Efficacy of Engagement			vi. Ignite a New Era of Global Economic Growth through Free Markets and Free Trade	25	Pursuing Comprehensive Engagement	11	Build Capacity to Prevent Conflict	10
Implementing the Strategy	3			vii. Expand the Circle of Development by Opening Societies and Building the Infrastructure of Democracy	31	Promoting a Just and Sustainable International Order	12	Prevent the Spread and Use of Weapons of Mass Destruction	11
The Power of our Values	4 ii. Implementing the Strategy	iv. Work with others to Defuse Regional Conflicts	9	viii. Develop Agendas for Cooperative Action with the Other Main Centers of Global Power	35	Strengthening National Capacity—A Whole of Government Approach	14	Confront Climate Change	12
	Enhancing Security at Home and Abroad			ix. Transform America's National Security Institutions to Meet the Challenges and Opportunities of the 21st Century	43			Assure Access to Shared Spaces	12
II. Advancing U.S. National Interests	5 Shaping the International Environment	v. Prevent Our Enemies from Threatening Us, Our Allies, and Our Friends with Weapons of Mass Destruction	13	x. Engage the Opportunities and Confront the Challenges of Globalization	47	III. Advancing Our Interests	17	Increase Global Health Security	13
Enhancing Security at Home and Abroad	5 Responding to Threats and Crises			xi. Conclusion	49	Security	17	III. Prosperity	15
Shaping the International Environment	5 Preparing for an Uncertain Future	vi. Ignite a New Era of Global Economic Growth through Free Markets and Free Trade	17			Strengthen Security and Resilience at Home	18		
Diplomacy	5 Promoting Prosperity			Huomioitavaa:		Disrupt, Dismantle, and Defeat Al-Qa'ida and Its Violent Extremist Affiliates in Afghanistan, Pakistan, and Around the World	19	Put Our Economy to Work	15
Public Diplomacy	6 Strengthening Financial Coordination	vii. Expand the Circle of Development by Opening Societies and Building the Infrastructure of Democracy	21	Turvallisuus: Yhdysvallat on sodassa		Use of Force	22	Advance Our Energy Security	16
International Assistance	6 Promoting an Open Trading System			Taloudellinen		Reverse the Spread of Nuclear and Biological Weapons and Secure Nuclear Materials	23	Lead in Science, Technology, and Innovation	16
Arms Control and Nonproliferation	7 Enhancing American Competitiveness	viii. Develop Agendas for Cooperative Action with the Other Main Centers of Global Power	25	Kansallinen		Advance Peace, Security, and Opportunity in the Greater Middle East	24	Shape the Global Economic Order	16
Military Activities	11 Providing for Energy Security			Kansainvälinen		Invest in the Capacity of Strong and Capable Partners	26	End Extreme Poverty	17
International Law Enforcement Cooperation	13 Promoting Sustainable Development	ix. Transform America's National Security Institutions to Meet the Challenges and Opportunities of the Twenty-First Century	29	Yhteistyö		Secure Cyberspace	27		
Environmental and Health Initiatives	13 Promoting Democracy and Human Rights			New				IV. Values	19
Responding to Threats and Crises	14 Emerging Democracies	Huomioitavaa:		Arvoihin liittyvä		Prosperity	28	Live Our Values	19
Transnational Threats	14 Adherence to Universal Human Rights and	Turvallisuus: Terrorismin vastaiseen sotaan valmistautuminen		Muu sana Sota		Strengthen Education and Human Capital	29	Advance Equality	20
Defending the Homeland	16 Democratic Principles	Taloudellinen				Enhance Science, Technology, and Innovation	30	Support Emerging Democracies	20
Smaller-Scale Contingencies	18 Humanitarian Activities	Kansallinen				Achieve Balanced and Sustainable Growth	31	Empower Civil Society and Young Leaders	21
Major Theater Warfare	19 iii. Integrated Regional Approaches	Kansainvälinen				Accelerate Sustainable Development	33	Prevent Mass Atrocities	22
The Decision to Employ Military Forces	21 East Asia and the Pacific	Yhteistyö				Spend Taxpayers' Dollars Wisely	34		
Promoting Prosperity	21 The Western Hemisphere	New				Values	35	V. International Order	23
Strengthening Financial Coordination	22 Middle East, North Africa, Southwest and South Asia	Arvoihin liittyvä: Yhdysvaltalaisien arvojen edustaminen maailmassa				Strengthens the Power of Our Example	36	Advance Our Rebalance to Asia and the Pacific	24
Promoting an Open Trading System	22 Sub-Saharan Africa	Muu sana				Promote Democracy and Human Rights Abroad	37	Strengthen Our Enduring Alliance with Europe	25
Enhancing American Competitiveness	23					Promote Dignity by Meeting Basic Needs	39	Seek Stability and Peace in the Middle East and North Africa	26
Providing for Energy Security	24							Invest in Africa's future	26
Promoting Sustainable Development	25 IV. Conclusions							Deepen Economic and Security Cooperation in the Americas	27
Promoting Democracy and Human Rights	25 Huomioitavaa:					International Order	40		
Emerging Democracies	26 Turvallisuus					Ensure Strong Alliances	41	VI. Conclusion	29
Adherence to Universal Human Rights and Democratic Principles	26					Build Cooperation with Other 21st Century Centers of Influence	43		
Humanitarian Activities	27 Taloudellinen					Strengthen Institutions and Mechanisms for Cooperation	46	Huomioitavaa:	
	27 Kansallinen					Sustain Broad Cooperation on Key Global Challenges	47	Turvallisuus	
III. Integrated Regional Approaches	29 Kansainvälinen					IV. Conclusion		Taloudellinen	
Europe and Eurasia	29 Yhteistyö							Kansallinen	
East Asia and the Pacific	30 New							Kansainvälinen	
The Western Hemisphere	30 Arvoihin liittyvä							Yhteistyö	
Middle East, North Africa, Southwest and South Asia	41 Muu sana							New	
Sub-Saharan Africa	45							Arvoihin liittyvä	
IV. Conclusion	49							Muu sana	
Huomioitavaa:									
Turvallisuus									
Taloudellinen									
Kansallinen									
Kansainvälinen									
Yhteistyö									
New									

ALALUVUN 5.8 TURVALUOKITELTU AINEISTO

Erillinen tiedosto. Saatavissa Maanpuolustuskorkeakoululta.